การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน

นายพศิน ศรีพนารัตนกุล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย
The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิเทศศาสตร์
คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2558
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMMUNICATIVE MEANING IN THE ASEAN NATIONAL ANTHEMS

Mr. Pasin Sripanaratanakul

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Communication Arts) Program in Communication Arts
Faculty of Communication Arts
Chulalongkorn University
Academic Year 2015

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน
โดย	นายพศิน ศรีพนารัตนกุล
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.ประภัสสร จันทร์สถิตย์พร

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ชาติประเสริฐ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ชาติประเสริฐ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(อาจารย์ ดร.ประภัสสร จันทร์สถิตย์พร)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา สมไพบูลย์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

พศิน ศรีพนารัตนกุล : การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน (COMMUNICATIVE MEANING IN THE ASEAN NATIONAL ANTHEMS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร.ประภัสสร จันทร์สถิตย์พร, 183 หน้า.

งานวิจัยเรื่องนี้ใช้การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ควบคู่กับการสัมภาษณ์ (Interview) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อความหมายในเพลงชาติ และเพื่อวิเคราะห์อุดมการณ์ที่ปรากฏในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบัน ด้วยแนวคิดวัจนกรรมและโวหารภาพพจน์ ประกอบกับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษาหรืออาเซียนศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ในเพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนมีการสื่อความหมายด้วยวัจนกรรมบรรยายมากที่สุด ซึ่งพบว่าปรากฏในเนื้อเพลงเพลงชาติของทุกชาติ ใช้ในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับดินแดน เพื่อให้มวลชนเกิดภาพของดินแดนที่ตรงกัน รองลงมาคือวัจนกรรมชี้นำ เพื่อชักชวนให้ประชาชนร่วมกันสร้างความสามัคคีและพัฒนาชาติบ้านเมือง รวมถึงการวิงวอนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อให้คุ้มครองประมุขแห่งรัฐและสั่งสอนให้เคารพเชื่อฟังบรรพบุรุษ นอกจากนี้ ยังพบการใช้วัจนกรรมให้คำมั่น วัจนกรรมประกาศ และวัจนกรรมแสดงออก ตามลำดับ และพบว่ามีการสื่อความหมายด้วยการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทสัมพจนัยหรืออนุนามนัยมากที่สุด เพื่อสร้างความเป็นพวกพ้องเดียวกัน รองลงมาคือ อติพจน์เพื่อสร้างอารมณ์และความรู้สึกให้ประชาชนระลึกถึงความเสียสละของบรรพบุรุษ อุปลักษณ์ เพื่อให้ความหมายของดินแดนที่ตนเป็นเจ้าของ และไม่พบการใช้บุคลาธิษฐาน สัทพจน์ และปฏิวาทะ

2. อุดมการณ์ที่ปรากฏในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบันมีความหลากหลาย โดยภาพรวมของเพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนนั้น พบอุดมการณ์ความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันและอุดมการณ์ความรักและความเสียสละเพื่อแผ่นดิน มากที่สุดในจำนวนที่เท่ากัน รองลงมาคือ อุดมการณ์ความเป็นเอกราชและอิสรภาพ และยังพบอุดมการณ์ความศรัทธาต่อศาสนาและความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และอุดมการณ์ประกาศความยิ่งใหญ่ของดินแดน ตามลำดับ

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นที่หลากหลาย แต่ส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์

สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2558 ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5784669828 : MAJOR COMMUNICATION ARTS
KEYWORDS: COMMUNICATIVE MEANING / ASEAN / NATIONAL ANTHEMS

PASIN SRIPANARATANAKUL: COMMUNICATIVE MEANING IN THE ASEAN NATIONAL ANTHEMS. ADVISOR: PRAPUTSORN CHANSATITPORN, Ph.D., 183 pp.

The objectives of this study were to investigate communicative meaning the current versions of the national anthems of the ASEAN members comprise and what they convey, and to analyze their ideology. Textual analysis methodology focusing on speech acts and figurative speech and interviews of specialists on Southeast Asia were used as tools.

The findings revealed the following:

1. The descriptive speech act is used most, outlining the history of the country so that the citizens are aware of how their country was founded, followed by the directive speech act. It is used to promote harmony and unity to ensure the further development of the country, to ask for divinities to protect the head of state and to tell the young to pay respect to the elder. The other speech acts found in the national anthems include promising, informing and expressing, respectively. The meaning in the national anthems is conveyed through synecdoche the most to create solidarity, followed by hyperbole to remind the citizens of their ancestors' sacrifice. Metaphor is also used to reinforce land ownership; however, personification, onomatopoeia and oxymoron are not used.

2. In general, the ideology about integrity and that about love of and sacrifice for the homeland are presented most, followed by the ideology of independence and liberty, that of faith in religion and loyalty to the king and that of the importance of the country, respectively. How such ideologies are presented depends on the political, social and cultural contexts of each country.

Field of Study: Communication Arts Student's Signature .....
Academic Year: 2015 Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ ด้วยความเมตตากรุณา และการสนับสนุนจากบรรดาผู้เกี่ยวข้องกับผู้วิจัยในทุกภาคส่วน ดังนี้

อันดับแรก ขอกราบขอบคุณ อาจารย์ ดร.ประภัสสร จันทร์สถิตย์พร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยชี้แนะแนวทาง กำหนดขอบเขตที่เหมาะสม และให้คำปรึกษาในการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ รวมถึงการมอบกำลังใจและให้ข้อคิดต่าง ๆ อันมีประโยชน์อย่างยิ่งให้ผู้วิจัย

กราบขอบคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ชาติประเสริฐ คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ ในฐานะประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ที่ให้คำแนะนำเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้องาน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา สมไพบูลย์ กรรมการ และรองศาสตราจารย์ อวยพร พานิช คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย ที่เสียสละเวลาอันมีค่าของท่านให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์

กราบขอบคุณ คณาจารย์ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง และคณาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ ที่คอยเป็นห่วงเป็นใยในระหว่างที่ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งยังมอบความรู้ ทักษะและประสบการณ์อันมีค่าในระหว่างศึกษา รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ประจำคณะที่คอยอำนวยความสะดวกให้ในเรื่องต่าง ๆ

กราบขอบคุณ อาจารย์ ดร.เจษฎา ศาลาทอง จากคณะนิเทศศาสตร์ และนักวิจัยจากสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่านที่ได้ให้ข้อมูลและความคิดเห็นต่าง ๆ อันมีประโยชน์ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ อันประกอบด้วย อาจารย์ขนิษฐา คันธะวิชัย อาจารย์วินิสสา อุชชิน อาจารย์ณัฐพจน์ ยืนยง อาจารย์จิตติมา คิ้มสุขศรี อาจารย์ชปา จิตต์ประทุม และอาจารย์สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์

ขอขอบคุณ เพื่อน ๆ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ หลักสูตร ปี พ.ศ.2552 รุ่น 5 ทุกท่านจากทุกกลุ่มวิชา ที่คอยเป็นกำลังใจร่วมทุกข์ร่วมสุขกันมา นับเป็น 2 ปีที่มีค่ายิ่งที่ได้รู้จักกัน เพื่อน ๆ วิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสตร์คอมพิวเตอร์ รุ่น 22 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่เข้าใจและร่วมยินดีในความสำเร็จแต่ละขั้น รวมถึงขอขอบคุณ ผู้สนับสนุนเบื้องหลังต่าง ๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึง ณ ที่นี้ด้วย

สุดท้ายนี้... กราบขอบคุณ พ่อและแม่ ที่เข้าใจในความฝันและความต้องการของลูกที่แท้จริง และพร้อมสนับสนุนลูกอยู่เสมอ นอกจากนี้ ขอบคุณพี่สาวทั้งสองคนที่ดูแลน้องชายคนนี้ และคอยถามความคืบหน้าของงานเป็นระยะ ๆ ด้วยความเป็นห่วง ขอขอบคุณจริง ๆ ครับ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ
กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ
สารบัญ ..... ช
สารบัญตาราง ..... ญ
สารบัญรูปภาพ ..... ฏ
บทที่ 1 บทนำ 1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา 1
1.2 วัตถุประสงค์หลักของงานวิจัย 5
1.3 คำถามนำวิจัย 5
1.4 ข้อสันนิษฐานของการวิจัย 5
1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย 6
1.6 ขอบเขตของการวิจัย 7
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย 9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 10
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับเพลงชาติ (National Anthem หรือ National Hymn) และบทบาทหน้าที่ของเพลงชาติ 10
2.2 ทฤษฎีวัจนกรรม (Speech Act Theory) 13
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับโวหารภาพพจน์ (Figure of Speech) 22
2.4 แนวคิดที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดอุดมการณ์ผ่านสื่อ 30
2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) 35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 39
3.1 รูปแบบลักษณะของการวิจัย (Research Framework) 39

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หน้า

3.2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย 39
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 41
3.4 ประเด็นในการวิจัย 42
3.5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 42
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล 43
กรอบการศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน 44
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน 45
4.1 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติอินโดนีเซีย 46
4.2 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติมาเลเซีย 57
4.3 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติฟิลิปปินส์ 65
4.4 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติสิงคโปร์ 76
4.5 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติไทย 83
4.6 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติบรูไน 91
4.7 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติเวียดนาม 97
4.8 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติลาว 108
4.9 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติเมียนมา 118
4.10 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติกัมพูชา 127
4.11 ภาพรวมของการสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน 140
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ 148
5.1 สรุปผลการวิจัย 149
5.2 อภิปรายผลการวิจัย 150
5.3 ข้อจำกัดในการวิจัย 157
5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต 157

หน้า

รายการอ้างอิง 158

ภาคผนวก 167

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์ 183

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แสดงแหล่งที่มาของเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศ 39
ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติอินโดนีเซียด้วยแนวคิดวัจนกรรม 52
ตารางที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติอินโดนีเซียด้วยแนวคิดโวหาร ภาพพจน์ 53
ตารางที่ 4 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติมาเลเซียด้วยแนวคิดวัจนกรรม 61
ตารางที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติมาเลเซียด้วยแนวคิดโวหาร ภาพพจน์ 62
ตารางที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติฟิลิปปินส์ด้วยแนวคิดวัจนกรรม 71
ตารางที่ 7 สรุปผลการสื่อความหมายในเพลงชาติฟิลิปปินส์ด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ 73
ตารางที่ 8 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติสิงคโปร์ด้วยแนวคิดวัจนกรรม..... 79
ตารางที่ 9 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติสิงคโปร์ด้วยแนวคิดโวหาร ภาพพจน์ 80
ตารางที่ 10 สรุปผลการวิเคราห์การสื่อความหมายในเพลงชาติไทยด้วยแนวคิดวัจนกรรม..... 85
ตารางที่ 11 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติไทยด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ ... 87
ตารางที่ 12 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติบรูไนด้วยแนวคิดวัจนกรรม 94
ตารางที่ 13 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติบรูไนด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ . 94
ตารางที่ 14 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติเวียดนามด้วยแนวคิดวัจนกรรม .. 103
ตารางที่ 15 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติเวียดนามด้วยแนวคิดโวหาร ภาพพจน์ 106
ตารางที่ 16 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติลาวด้วยแนวคิดวัจนกรรม..... 111
ตารางที่ 17 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติลาวด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์.. 113
ตารางที่ 18 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติเมียนมาด้วยแนวคิดวัจนกรรม 122

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 19 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติเมียนมาด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ 124

ตารางที่ 20 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติกัมพูชาด้วยแนวคิดวัจนกรรม 132

ตารางที่ 21 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติกัมพูชาด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ 134

ตารางที่ 22 แสดงภาพรวมของวัจนกรรมที่พบในเพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียน 140

ตารางที่ 23 แสดงประเภทของวัจนกรรมและจำนวนเพลงชาติฉบับปัจจุบัน ของประเทศสมาชิกอาเซียน ที่พบการใช้วัจนกรรมประเภทต่าง ๆ 140

ตารางที่ 24 แสดงภาพรวมของโวหารภาพพจน์ที่พบในเพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียน 143

ตารางที่ 25 แสดงประเภทของวัจนกรรมและจำนวนเพลงชาติฉบับปัจจุบัน ของประเทศสมาชิกอาเซียน ที่พบการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทต่าง ๆ 144

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

สารบัญรูปภาพ

หน้า

รูปภาพที่ 1 ธงชาติสาธารณรัฐฟิลิปปินส์..... 72

รูปภาพที่ 2 ธงชาติสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม..... 105

รูปภาพที่ 3 แบบของธงชาติกัมพูชาในอดีตและปัจจุบัน 135

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ.2482 – พ.ศ.2488) (World War II (1939 - 1945)) สิ้นสุดไปไม่นาน แนวคิดจักรวรรดินิยม (Imperialism) หรือลัทธิอาณานิคม (Colonialism) ได้ค่อย ๆ เสื่อมสลายไปพร้อมกับการก่อกำเนิดของลัทธิชาตินิยม (Nationalism) ทั่วโลก บรรดาชนพื้นเมืองที่ได้รับการศึกษาในระดับสูงได้ปลุกระดมแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองตนเองให้แก่ประชาชนในดินแดนของตน ผู้เป็นเจ้าอาณานิคมบางประเทศก็ได้มีการวางแนวทางในการปกครองตนเองของอาณานิคมเพื่อเตรียมมอบเอกราชแก่ดินแดนในการปกครอง ทั้งที่สมัครใจและได้รับความกดดันจากนานาประเทศ (แบสตินและเบ็นดา, 2529) หลังจากการเปลี่ยนสถานะจากอาณานิคมเป็นรัฐเอกราชแล้ว ภารกิจต่อมาที่รัฐบาลของประเทศเหล่านั้นดำเนินการ คือ การประกาศสถานะ อัตลักษณ์ (Identity) และบทบัญญัติต่าง ๆ ที่ประชาชนภายใต้การปกครองของรัฐบาลของตนพึงกระทำและเมื่อพิจารณาเรื่องอัตลักษณ์ของประเทศ นอกจากจะมีการระบุถึงสัญลักษณ์ประจำชาติและธงชาติแล้ว สิ่งที่สะท้อนความเป็นตัวตนของชาตินั้น ๆ ได้อย่างดีคือเพลงชาตินั่นเอง

วิธีการสร้างความเป็นชาติของรัฐบาลที่สามารถกระทำได้รวดเร็ว และสามารถเข้าถึงประชาชนได้ง่ายในทุกระดับชนชั้นนั้น ไม่มีอะไรที่ดีไปกว่าการเผยแพร่เพลงชาติตามสื่อวิทยุกระจายเสียงและสื่อวิทยุโทรทัศน์ สุกรี เจริญสุข (2532) ได้ให้ความหมายในเชิงบทบาทหน้าที่ของเพลงชาติไว้ 4 แนวทาง ดังนี้

1. เพลงชาติสามารถแสดงถึงความเป็นชาติของประชาชนในประเทศนั้น ๆ ได้ เนื่องจากแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันในด้านประวัติศาสตร์ ดังนั้นกระบวนการสร้างความเป็นชาติจากรัฐให้แก่ประชาชนของแต่ละประเทศจึงมีความแตกต่างกัน

2. เพลงชาติสามารถแสดงถึงฐานะทางการเมืองว่าเป็นประเทศที่มีเอกราช มีสมรรถนะในการปกครองตนเองโดยไม่ตกอยู่ใต้อาณัติแก่ประเทศใด ๆ อันเป็นความภาคภูมิใจของประชาชนในชาติ

3. เพลงชาติเป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายประจำชาติ บ่งบอกให้คนนอกหรือคนต่างชาติได้ทราบถึงอัตลักษณ์ของชาติของตน โดยทำหน้าที่คล้ายกับคติพจน์หรือคำขวัญ (Motto) ที่เป็นภาพแทน (Representation) ของแต่ละชาติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4. เพลงชาติเป็นกลิ่นไอทางศิลปวัฒนธรรมของประชาชนในกลุ่มชนชาตินั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาหรือท่วงทำนองที่นำเสนอในเพลงชาติ เพลงชาติบางเพลงอาจบอกได้ถึงรากเหง้าวัฒนธรรมของตนจากเครื่องดนตรีที่เลือกสรรมาใช้ในการบรรเลง

และยังได้จำแนกการกำเนิดของเพลงชาติไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. เพลงชาติที่เกิดขึ้นจากเพลงที่ประชาชนนิยม กล่าวคือเป็นเพลงที่คนนิยมร้องกันทั่วไป เมื่อมีความทุกข์ก็ร้องเพลงนั้น เมื่อมีความสุขก็ร้องเพลงนั้น เป็นเพลงที่ใช้ร้องในทุกโอกาส เป็นเพลงที่ประชาชนมีความศรัทธานิยมชมชอบ

2. เพลงชาติที่เกิดจากความกดดันทางการเมือง เป็นเครื่องมือประกอบกิจกรรมทางการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่อาศัยมวลชนเพื่อการต่อสู้ก็ต้องใช้เพลงในการปลุกเร้าใจ เกิดขึ้นจากการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงทางการปกครองและวัฒนธรรม

3. เพลงชาติที่เกิดขึ้นโดยลัทธิชาตินิยม เป็นการใช้เพลงเพื่อเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ลัทธิชาตินิยมทางอ้อม ทั้งนี้ ลัทธิชาตินิยมเป็นปรัชญาที่ลึกซึ้งเกินกว่าประชาชนหรือชาวบ้านร้านตลาดทั่วไปจะเข้าใจ จึงมีการเลือกใช้เพลงเพื่อถ่ายทอดเนื้อหาและหลักการคร่าว ๆ ที่เข้าใจได้ง่ายให้มวลชนเข้าใจในแนวคิดของลัทธิชาตินิยม

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นได้ว่าเพลงชาติมีหน้าที่ การกำเนิด ในหลากหลายลักษณะ และรูปแบบของเพลงชาตินั้นมีการแปรผันทั้งเนื้อเพลง (ซึ่งอาจจะมีหรือไม่มีก็ได้) และท่วงทำนองตามบริบททางสังคม วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของรัฐชาตินั้น ๆ

งานวิจัยเพลงชาติที่วิจัยโดยนักวิจัยไทยส่วนใหญ่ เน้นการศึกษาเพลงชาติและเพลงปลุกใจในประเทศไทยเท่านั้น อาทิเช่น งานวิจัยของ วราวัฑฒ์ ชูโต ที่ศึกษาเรื่อง “ประสิทธิภาพของเพลงชาติไทย และผลกระทบที่มีต่อชนชั้นทางสังคม” (2549) งานวิจัยของ นฤมล ทับจุมพล ที่ศึกษาเรื่อง “การใช้สื่อในการสร้างอุดมการณ์ทางการเมือง : ศึกษาจากบทเพลงของทางราชการ (พ.ศ.2475 – พ.ศ. 2530)” (2531) งานวิจัยของ ดวงกมล บางชวด ที่ศึกษาเรื่อง “การถ่ายทอดบทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจเพื่อเสริมสร้างสำนึกความรักชาติ” (2554) งานวิจัยของ ยิ่งลักษณ์ บุญเก็บ ที่ศึกษาเรื่อง “การใช้เพลงปลุกใจในฐานะสื่อประชาสัมพันธ์ให้คนไทยสำนึกรักชาติของกองทัพบก พ.ศ. 2475 – 2550” งานวิจัยของ สิรินธร กีรติบุตร ที่ศึกษาเรื่อง “เพลงปลุกใจไทย (พ.ศ. 2475 – 2525): การวิเคราะห์ทางการเมือง” (2528) หรืองานวิจัยของ ณัฐวรรนธ์ ศิริคุณ ที่ศึกษาเรื่อง “การสร้างอุดมการณ์ของรัฐผ่านเพลงชาติไทย” (2557) เป็นต้น อาจด้วยข้อจำกัดด้านการแปลหรือภาษา การวิจัยที่เน้นการศึกษาเพลงชาติของชาติอื่นโดยนักวิจัยไทยจึงยังไม่ค่อยแพร่หลายเท่าใดนัก รวมถึงองค์ความรู้ในประเทศไทยที่เกี่ยวกับเพลงชาติของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ยังมีไม่มากและยังไม่มีผู้ใดพัฒนาและรวบรวมให้เป็นข้อมูลและสารสนเทศที่เพียงพอต่อการสืบค้น ซึ่งภายใต้

บริบทของการก้าวเข้าสู่สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน การได้ศึกษาการสื่อความหมายที่ส่งผ่านเนื้อหาในเพลงชาติของสมาชิกเพื่อนบ้านจึงเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยมีความสนใจ

จากการศึกษางานวิจัยประเภทการสื่อความหมายในเพลงแต่ละประเภท อาทิเช่น วรรณลดา พิรุณสาร (2543) ที่ศึกษาเรื่อง “การสื่อความหมายในเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพ” ชัยวัฒน์ หอวรรณภากร (2544) ที่ศึกษาเรื่อง “การสื่อความหมายและอุดมการณ์ในเพลงมหาวิทยาลัย” รัตนา ทิมเมือง และศรัญญ์ทิตา ชนะชัยภูวพัฒน์ (2551) ที่ศึกษาเรื่อง “การสื่อความหมายในบทเพลงเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” มนูญ พลอยประดับ (2549) ที่ศึกษาเรื่อง “การสื่อความหมายและการผสมผสานทางวัฒนธรรมของเพลงไทยสากลยอดนิยม” ทศพร จิตรอาษา (2550) ที่ศึกษาเรื่อง “การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน” และใจคนึง ติณสูลานนท์ (2547) ที่ศึกษา “รูปและกลวิธีการสื่อความหมายในเพลงที่ประพันธ์คำร้องโดยสุรักษ์ สุขเสวี” พบว่าจากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น แนวคิดที่นำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิเคราะห์ในมากที่สุด คือ แนวคิดวัจนกรรมและแนวคิดโวหารภาพพจน์

วัจนกรรม (Speech Action) เป็นหน่วยพื้นฐานของการสื่อสารหรือการสื่อความหมายที่ใช้ในการพิจารณาเจตนาและวัตถุประสงค์ของผู้พูด หรือการกระทำที่ถ่ายทอดทางคำพูด เนื่องจากการสื่อสารในชีวิตประจำวันนั้นไม่ได้คำนึงถึงความจริงเท็จของถ้อยคำ แต่พบว่าสิ่งสำคัญในการกล่าวถ้อยคำเหล่านั้นคือเจตนาของผู้พูดหรือ “น้ำหนักของถ้อยคำ” ดังนั้น ทฤษฎีวัจนกรรมจึงมีความเหมาะสมในการนำมาใช้พิจารณาเจตนาในการถ่ายทอดเนื้อหาในลักษณะต่าง ๆ ที่สะท้อนผ่านเนื้อเพลงหรือคำร้องเพลงชาติ ทั้งนี้ ทฤษฎีดังกล่าว ได้มีการนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์การสื่อความหมายในสารแต่ละประเภทและถ่ายทอดผ่านช่องทางที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นเพลงหรือสื่อประชาสัมพันธ์ ตัวอย่างเช่น ในส่วนของงานประพันธ์เพลง พบว่ามีงานวิจัยของ วรรณลดา พิรุณสาร (2543) ที่ศึกษาการสื่อความหมายในเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพ และชัยวัฒน์ หอวรรณภากร (2544) ที่ศึกษาการสื่อความหมายและอุดมการณ์ในเพลงมหาวิทยาลัย ส่วนในด้านของการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ พบว่ามีงานวิจัยของ อิงอร พึ่งจะงาม (2554) ที่ศึกษาการใช้วัจนกรรมและกลวิธีทางภาษาบนป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งปี พ.ศ.2554 ฮามัม สุปรียาดี (2549) ที่ศึกษาลักษณะวัจนกรรมที่ปรากฏในเว็บโฆษณาไทย-อินโดนีเซียตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์ และ Waelateh (2003) ที่วิเคราะห์วัจนกรรมในการพาดข่าวโฆษณาในหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์

ส่วนโวหารภาพพจน์ (Figure of Speech) เป็นกลวิธีในการสื่อความหมายอย่างมีชั้นเชิง ด้วยการพลิกแพลงภาษาที่ใช้นำเสนอเพื่อให้ผู้ฟังเกิดภาพขึ้นในใจหรือมโนภาพ ทำให้การสื่อความหมายนั้นมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ซึ่งโดยทั่วไป แนวคิดโวหารภาพพจน์ได้นำมาใช้ในการศึกษาวรรณกรรมเป็นส่วนใหญ่ แต่ได้มีผู้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงประเภทต่าง ๆ อีกด้วย เช่น จากงานวิจัยของ สุกัญญา คงสูน (2550) ที่ศึกษาเชิงวิเคราะห์สำนวนและ

โวหารภาพพจน์ในเพลงไทยลูกทุ่งของชาย เมืองสิงห์ และพัฒนาพร เทียมเมือง เพียงเพลิน อินทรสุวรรณ และอิงคยุทธ พูลทรัพย์ (2555) ที่ศึกษาเนื้อหา วิธีการเล่าเรื่อง และการใช้โวหารภาพพจน์ซึ่งปรากฏในเพลงที่ประพันธ์โดย คุณกัลยารัตน์ วารณะวัฒน์ (ในนามปากกา “สีฟ้า”)

เมื่อกล่าวถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือเอเชียอาคเนย์ เป็นดินแดนที่ได้รับผลกระทบจากการเผยแพร่ลัทธิจักรวรรดินิยมอย่างมาก กล่าวคือ ถูกครอบครองโดยบรรดามหาอำนาจทางฝั่งโลกตะวันตกเป็นจำนวนหลายตารางกิโลเมตร เนื่องจากมีความเชื่อว่าดินแดนบริเวณนี้เป็นแหล่งทรัพยากรและวัตถุดิบชั้นดีหลายรายการ (แบสตินและเบ็นดา, 2529) ทำให้เป็นที่หมายปองของบรรดาเจ้าอาณานิคมและเมื่อลัทธิจักรวรรดินิยมเสื่อมลง บรรดารัฐในอารักขาได้ทยอยแยกตัวเป็นรัฐเอกราชและประกาศอัตลักษณ์ของชาติตน แต่เนื่องจากดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีทั้งความเหมือนกันและแตกต่างกันในด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครอง สังคมและวัฒนธรรม อัตลักษณ์ที่ปรากฏออกมาจึงมีทั้งความเหมือนกันและแตกต่างกันแบบเป็นกลุ่ม นั่นหมายความว่าเพลงชาติซึ่งเป็นถือว่าเป็นหนึ่งในอัตลักษณ์ของชาติอาจจะมีเนื้อหาและการวางกรอบความคิดที่เหมือนหรือแตกต่างกันได้ด้วย

ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับการพัฒนาเป็นสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน (Association of Southeast Asian Nation: ASEAN) ขึ้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 โดยมีการลงนามในปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) หรือปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) จากผู้แทนจาก 5 ประเทศ ประกอบด้วย ผู้แทนจากสาธารณรัฐอินโดนีเซีย สหพันธรัฐมาเลเซีย สหพันธรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ และราชอาณาจักรไทย ในการก่อตั้งนี้มีวัตถุประสงค์โดยภาพรวมเพื่อสร้างหรือสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา ในปัจจุบัน อาเซียนมีประเทศสมาชิกรวมทั้งสิ้น 10 ประเทศ ประกอบด้วย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สหพันธรัฐมาเลเซีย สหพันธรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย เนอการาบรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาและราชอาณาจักรกัมพูชา

อาเซียนเป็นกลุ่มความร่วมมือที่มีจุดเด่นในเรื่องของความหลากหลายทางด้านภูมิศาสตร์ภูมิหลัง ประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครอง สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งการทำความรู้จักกับชาติอื่นในมิติต่าง ๆ ที่อยู่ในกลุ่มสมาชิกเดียวกันจึงเป็นเรื่องสำคัญและมีประโยชน์อย่างมาก เพื่อสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีต่อกัน โดยอาศัยสิ่งที่เป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์ของชาตินั้น ๆ นั่นคือ การเรียนรู้ตัวตนของชาติผ่านเพลงชาติของพวกเขา และในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกอาเซียน หากคนไทยทุกคนได้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ของประเทศสมาชิกที่สื่อผ่านเพลงชาติฉบับปัจจุบัน ก็อาจช่วยลดช่องว่างที่เกิดจากความไม่รู้ แล้วนำไปสู่การสร้างความเข้าใจในอัตลักษณ์ระหว่างกันมากขึ้นได้ โดยการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาในด้านการสื่อความหมายในเพลงชาติของ

ประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบัน โดยใช้ทฤษฎีวัจนกรรมและแนวคิดโวหารภาพพจน์มาใช้ในการพิจารณา

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนว่าเพลงชาติฉบับปัจจุบันของแต่ละประเทศมีการสื่อความหมาย อย่างไร โดยใช้แนวคิดวัจนกรรมเพื่อพิจารณาการใช้ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดการกระทำหรือภาษาที่บ่งบอกถึงวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร และโวหารภาพพจน์ในการวิเคราะห์คำเพื่อสร้างอารมณ์ให้เกิดขึ้นในตัวของผู้ฟังหรือประชาชน นำไปสู่อุดมการณ์ที่ปรากฏในเพลงชาติที่ศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้ ภายใต้ข้อจำกัดที่ว่าจะศึกษาจากเพลงชาติฉบับที่แปลเนื้อร้องเป็นภาษาไทยแล้ว ซึ่งผู้วิจัยคาดหวังว่าความรู้ที่ได้จากการวิจัยจะทำให้เห็นบทบาทหน้าที่ของเพลงชาติในฐานะที่เป็นเครื่องมือสื่อความหมายที่จะนำมาซึ่งการเรียนรู้ทำความเข้าใจระหว่างกันของสมาชิกในภูมิภาคนี้ได้

1.2 วัตถุประสงค์หลักของงานวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาการสื่อความหมายด้วยการใช้วัจนกรรมและโวหารภาพพจน์ในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบัน

1.2.2 เพื่อวิเคราะห์อุดมการณ์ที่ปรากฏในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบัน

1.3 คำถามนำวิจัย

1.3.1 การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบันมีการใช้วัจนกรรมและโวหารภาพพจน์อย่างไร

1.3.2 อุดมการณ์ที่ปรากฏในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบันเป็นอย่างไร

1.4 ข้อสันนิษฐานของการวิจัย

1.4.1 การสื่อความหมายของเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนผ่านการใช้วัจนกรรมและโวหารภาพพจน์มีความแตกต่างกันทั้ง 10 ประเทศ

1.4.2 อุดมการณ์ที่ปรากฏในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

1.5 นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

เพลงชาติ (National Anthem) หมายถึง เพลงที่ได้รับการรับรองจากรัฐว่าให้เป็นเพลงชาติ ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึงเพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียน

อาเซียน (ASEAN) หมายถึง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations) ประกอบด้วยประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐอินโดนีเซีย สหพันธรัฐมาเลเซีย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ราชอาณาจักรไทย เนอการาบรูไนดารุสซาลาม สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และราชอาณาจักรกัมพูชา

การสื่อความหมาย หมายถึง การใช้ถ้อยคำเพื่อสื่อความ ทั้งความหมายทางตรงและทางอ้อม อันประกอบด้วยการใช้วัจนกรรมและโวหารภาพพจน์

วัจนกรรม (Speech Action) หมายถึง ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดการกระทำหรือภาษาที่บ่งบอกถึงวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

วัจนกรรมบรรยาย (Representatives) หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้พูดใช้บอกเล่าข้อมูลหรือความเป็นไปที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว ให้ผู้ฟังทราบและคาดหวังว่าจะกำหนดกรอบการรับรู้ให้กับผู้ฟังได้

วัจนกรรมชี้นำ (Directives) หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้พูดบอกให้ผู้ฟังปฏิบัติตามหรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อผู้พูด

วัจนกรรมให้คำมั่น (Commissives) หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้พูดแสดงเจตนาว่าจะกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อผู้ฟังในอนาคต

วัจนกรรมแสดงออก (Expressives) หมายถึง วัจนกรรมที่แสดงสถานะอารมณ์ ความรู้สึกและภาวะจิตใจของผู้พูด ที่มีต่อผู้ฟังหรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบข้าง โดยผู้พูดไม่มีความประสงค์จะให้ผู้ฟังกระทำสิ่งใดหรือให้ผู้ฟังทราบถึงข้อมูลสำคัญแต่อย่างใด

วัจนกรรมประกาศ (Declarations) หมายถึง วัจนกรรมที่ผู้พูดต้องการให้สภาพสิ่งของบุคคล หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามความประสงค์ของผู้พูดในเวลาต่อมา

โวหารภาพพจน์ (Figure of Speech) หมายถึง ถ้อยคำหรือวลีที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้เพื่อทำให้เกิดภาพขึ้นในใจหรือจินตภาพ

อุปมาอุปไมย (Simile) หมายถึง การเปรียบเทียบโดยตรง เปรียบเทียบสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเหมือนกับสิ่งหนึ่ง

อุปลักษณ์ (Metaphor) หมายถึง การเปรียบเทียบเป็นนัยให้เข้าใจเองไม่กล่าวเปรียบเทียบตรง ๆ

บุคลาธิษฐาน (Personification) หมายถึง การประพันธ์ให้สิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์มีพฤติกรรมหรือการกระทำดั่งมนุษย์

สัมพจนัยหรืออนุนามนัย (Synechdoche) หมายถึง การนำส่วนน้อยหรือส่วนย่อยที่เห็นเด่นชัดมากล่าวโดยหมายถึงส่วนทั้งหมด หรือการนำส่วนใหญ่ทั้งหมดเพื่อกล่าวถึงส่วนน้อย

นามนัย (Metonymy) หมายถึง การเรียกชื่อสิ่งหนึ่ง โดยใช้คำอื่นแทนไม่เรียกตรง แต่เป็นคำที่รู้จักกันทั่วไป

อติพจน์ (Hyperbole) หมายถึง การกล่าวเกินจริงเพื่อให้เห็นภาพได้ง่าย

ปฏิทรรศน์ (Paradox) หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน หรือขัดแย้งกันมากล่าวกันอย่างกลมกลืน

สัทพจน์ (Onomatopoeia) หมายถึง การเลียนเสียง หรือแสดงลักษณะอาการต่าง ๆ

ปฏิวาทะ (Oxymoron) หมายถึง การนำคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือต้านกันมารวมกันเพื่อให้เกิดความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ให้ความรู้สึกขัดแย้ง หรือเพิ่มน้ำหนักให้แก่ความหมายของคำแรก

อาวัตพากย์ (Synesthesia) หมายถึง การใช้คำแทนผลของการสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา

ปฏิรูปพจน์ (Allusion) หมายถึง การใช้ข้อความที่ดัดแปลงมาจากข้อความอันเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว

ปฏิปุจฉา (Rhetorical Question) หมายถึง การใช้คำถามที่มิได้หวังคำตอบ โดยมุ่งเรียกร้องความสนใจมากกว่าการให้คำตอบ

อุดมการณ์ (Ideology) หมายถึง ระบบความคิด ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติภายใต้ขอบเขตที่ชัดเจน

Chulalongkorn University

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะเนื้อเพลงเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับที่ใช้ในปัจจุบัน (พ.ศ.2559 หรือ ค.ศ.2016) จำนวน 10 เพลง ซึ่งได้รับการแปลเป็นภาษาไทยจากศูนย์การแปลและบริการด้านภาษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นสถาบันเดียวในประเทศไทยที่มีบริการแปลภาษาครบทั้ง 10 ชาติ โดยเพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนมีรายชื่อดังต่อไปนี้

- เพลงชาติของสาธารณรัฐอินโดนีเซีย “Indonesia Raya” [อินโดนีเซีย รายา] ที่กำหนดให้เป็นเพลงชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ปี ค.ศ.1945 (แก้ไขครั้งที่ 2) มาตราที่ 36B ซึ่งเนื้อร้องเพลงชาตินั้นนำมาจากกฎหมายสาธารณรัฐอินโดนีเซีย ฉบับที่ 24 ปี ค.ศ.2009 ว่าด้วยธงชาติ, ภาษา, ตราแผ่นดิน และเพลงชาติ (2015)

- เพลงชาติสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ “Lupang Hinirang” [ลูปัง ฮินิรัง] ฉบับประกาศในร่างกฎหมายเลขที่ 2691 เพื่อเสนอให้แก้ไขกฎหมายสาธารณรัฐ เลขที่ 8491 ในการประชุมใหญ่ครั้งที่ 15 ปี ค.ศ.2011 (2015)

- เพลงชาติสหพันธรัฐมาเลเซีย “Negaraku” [เนอการากู] ที่กำหนดให้เป็นเพลงชาติตามพระราชบัญญัติเพลงชาติ ปี ค.ศ.1968 ซึ่งเนื้อร้องเพลงชาตินั้นนำมาจาก Information Malaysia Yearbook (1987)

- เพลงชาติสาธารณรัฐสิงคโปร์ “Majulah Singapura” [มะจูละห์ ซีงาปูระ] ฉบับเผยแพร่ในข่าวประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ชาวสิงคโปร์ใช้สัญลักษณ์ของชาติ (Singaporeans are encouraged to use the national symbols more often) จากกระทรวงสารสนเทศ การสื่อสารและศิลปะ ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 3 มกราคม ค.ศ.2004 (2015)

- เพลงชาติราชอาณาจักรไทย “เพลงชาติไทย” ฉบับประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 56 หน้า 2653 – 2654 วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2482 (2558)

- เพลงชาติเนอการาบรูไนดารุสซาลาม “Allah Peliharakan Sultan” [อัลละห์ เปลิฮาราคาน ซุลตัน] ซึ่งเผยแพร่ในเว็บไซต์หนังสือพิมพ์รายปักษ์ Pelita Brunei ของแผนกสารสนเทศในรัฐบาลเนอการาบรูไนดารุสซาลาม ซึ่งเผยแพร่เมื่อวันที่ 15 มกราคม ค.ศ.2014 (2015)

- เพลงชาติสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม “Tiến Quân Ca” [เตี๊ยน เกวิน กา] ที่กำหนดให้เป็นเพลงชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ปี ค.ศ.1992 ซึ่งเนื้อร้องเพลงชาตินั้นเผยแพร่ในเว็บไซต์รัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (2015)

- เพลงชาติสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว “ເພງຊາດລາວ” [เพงซาดลาว] ที่กำหนดให้เป็นเพลงชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปี ค.ศ.2003 ซึ่งเผยแพร่เนื้อร้องเพลงชาติในเว็บไซต์รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (2015)

- เพลงชาติสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา “ကမ္ဘာမကျေ” [กะบา มะเจ่] ฉบับประกาศในรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ปี ค.ศ.2008 (2015)

- เพลงชาติราชอาณาจักรกัมพูชา “នគរវាជ” [โนโกเรียซ] ฉบับประกาศในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ปี ค.ศ.1993 ฉบับปรับปรุงและเผยแพร่ในปี ค.ศ. 2008 (2015)

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.7.1 สามารถเข้าใจการสื่อความหมายของเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบันผ่านการใช้วัจนกรรมและโวหารภาพพจน์ต่าง ๆ

1.7.2 มีความรู้ความเข้าใจอุดมการณ์ของเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย “การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน” มีแนวคิดและทฤษฎีประกอบการวิจัย ดังนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับเพลงชาติและบทบาทหน้าที่ของเพลงชาติ

2) ทฤษฎีวัจนกรรม

3) แนวคิดเกี่ยวกับโวหารภาพพจน์

4) แนวคิดการถ่ายทอดอุดมการณ์ผ่านสื่อ

5) แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตัวบท

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับเพลงชาติ (National Anthem หรือ National Hymn) และบทบาทหน้าที่ของเพลงชาติ

สำนักงานข่าวกรองกลาง (Central Intelligence Agency, 2015) ให้ความหมายของเพลงชาติไว้ว่าเป็นงานดนตรีทั่ว ๆ ไปเพื่อใช้ปลุกใจ โดยปกติจะอยู่ในรูปเพลง (Song), กลอนสวดสรรเสริญ (Hymn of praise) ซึ่งรำลึกหรือยกย่องถึงประวัติศาสตร์, วัฒนธรรมหรือการต่อสู้ดิ้นรนของประชาชนเพื่อชาติ เพลงชาติสามารถเป็นเพลงของชาติจากการบัญญัติในกฎหมายหรือจากการใช้มาเนิ่นนานจนกลายเป็นประเพณี และเพลงชาติส่วนใหญ่นั้นมักจะมีเนื้อร้อง

Nettl (1967 อ้างถึงใน Castro, 2011) กล่าวว่าเพลงชาตินั้นอาจมีลักษณะคล้ายคลึงกันกับการสวดหรือการปลุกใจ และลักษณะทั้งสองนั้นเป็นเครื่องหมายที่ระบุเหตุการณ์ในช่วงที่มีการประพันธ์เพลงชาติขึ้นและยังสะท้อนตัวตนของชาติได้

Cerulo (1989) อ้างว่าผู้ถือกฎเกณฑ์ในช่วงนั้นใช้เพลงชาติเป็นเครื่องมือในการสร้างพันธะและเสริมพลังให้ไปถึงสู่จุดมุ่งหมายแก่พลเมืองในประเทศนั้น

Britannica (2015) ระบุว่าเพลงชาติ คือ กลอนสวดสรรเสริญหรือเพลงที่แสดงถึงการปลุกใจและอาจได้รับการรับรองจากรัฐบาลให้เป็นเพลงชาติฉบับทางการหรือว่าถือเป็นเพลงชาติโดยปริยายเพราะเนื้อหาทำให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน

สุกรี เจริญสุข (2532) ได้ให้ความหมายของเพลงชาติไว้ 4 แนวทาง ดังนี้

1. เพลงชาติสามารถแสดงถึงความเป็นชาติของประชาชนในประเทศนั้น ๆ ได้ เนื่องจากแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันในด้านประวัติศาสตร์ ดังนั้น กระบวนการสร้างความเป็นชาติจากรัฐให้แก่ประชาชนของแต่ละประเทศจึงมีความแตกต่างกัน

2. เพลงชาติสามารถแสดงถึงฐานะทางการเมืองว่าเป็นประเทศที่มีเอกราช มีสมรรถนะในการปกครองตนเองโดยไม่ตกอยู่ใต้อาณัติแก่ประเทศใด ๆ อันเป็นความภาคภูมิใจของประชาชนในชาติ

3. เพลงชาติเป็นสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายประจำชาติ บ่งบอกให้คนนอกหรือคนต่างชาติได้ทราบถึงอัตลักษณ์ของชาติของตน โดยทำหน้าที่คล้ายกับคติพจน์หรือคำขวัญ (Motto) ที่เป็นภาพแทน (Representation) ของแต่ละชาติ

4. เพลงชาติเป็นกลิ่นไอทางศิลปวัฒนธรรมของประชาชนในกลุ่มชนชาตินั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาหรือท่วงทำนองที่นำเสนอในเพลงชาติ เพลงชาติบางเพลงอาจบอกได้ถึงรากเหง้าวัฒนธรรมของตนจากเครื่องดนตรีที่เลือกสรรมาใช้ในการบรรเลง

ดุษฎี พนมยงค์ (2552) ได้แบ่งประเภทการนำเสนอเนื้อหาผ่านเนื้อร้องเพลงชาติออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ ความงดงามของธรรมชาติบ้านเกิด ปลุกเร้าจิตใจให้ต่อสู้ปกป้องแผ่นดิน เชิดชูความยิ่งใหญ่ของชนชาติ สรรเสริญพระบารมีของพระมหากษัตริย์ และความสามัคคีในชาติ

ดังนั้น เพลงชาติจึงหมายถึง งานประพันธ์ที่มีการร้อยเรียงดนตรีและคำร้องที่แสดงถึงความเป็นชาติของตน โดยมีเนื้อหาชวนให้รำลึกถึงประวัติศาสตร์, ศิลปวัฒนธรรมหรือการต่อสู้ดิ้นรนของประชาชนเพื่อชาติ รวมถึงการนำเสนออัตลักษณ์หรือภาพแทนของดินแดนนั้น ๆ

เพลงชาติฉบับที่เก่าแก่ที่สุด คือ เพลง “God Save the Queen” ซึ่งเป็นเพลงชาติของสหราชอาณาจักรที่ได้รับการประกาศในฐานะเพลงชาติในปี ค.ศ.1825 (พ.ศ.2368) โดยก่อนหน้านี้เพลง “God Save the Queen” ใช้เป็นเพลงปลุกใจและเพลงประกอบพิธีในราชสำนัก จากจุดกำเนิดนี้เอง ประเทศแถบยุโรปส่วนใหญ่จึงได้เริ่มมีการประพันธ์เพลงชาติขึ้นบ้าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นเพลงชาติเพียงอย่างเดียวเท่านั้นตามแบบของสหราชอาณาจักรในช่วงกลางคริสตศตวรรษที่ 19 ถึงต้นคริสตวรรษที่ 20 รูปแบบของเพลงชาติมีความหมายที่หลากหลายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสวดอธิษฐานแก่ราชวงศ์ การกล่าวถึงศึกสงครามของชาติเพื่อสร้างความรู้สึกฮึกเหิมของคนในชาติ (Britannica, 2015)

ในส่วนของงานวิจัยที่ใช้เพลงชาติเป็นกลุ่มตัวอย่างนั้น พบว่า มีทั้งงานวิจัยที่ตัวผู้วิจัยศึกษาเพลงชาติของชาติตนเองและเพลงชาติของชาติอื่น โดยพบงานวิจัยจากทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ ดังนี้

วราวัฑฒ์ ชูโต (2549) ศึกษาประสิทธิภาพของเพลงชาติไทยและผลกระทบที่มีต่อชนชั้นทางสังคม โดยศึกษาและประเมินประสิทธิภาพเพลงชาติไทยฉบับปัจจุบันในการสร้างความสำนึกและความรักชาติ ด้วยการวิเคราะห์ตัวบท และวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการสร้างความสำนึก ความรักชาติ การรับรู้ ความรู้สึก ปฏิกิริยาการตอบสนองทางกายภาพ ของกลุ่มตัวอย่างต่อเพลงชาติไทยด้วยแบบสอบถาม พบว่า เพลงชาติไทยมีเนื้อร้อง ความหมายและองค์ประกอบของการเล่าเรื่องที่เอื้อให้เกิดความสำนึกและความรักชาติขึ้นมาได้ แต่เนื้อร้องและความหมายส่วนใหญ่นั้น กลับโน้มเอียงไปยังด้านการผนึกรวมกำลังเพื่อทำศึกสงครามมากกว่าด้านอื่น ๆ อีกทั้งความหมายแทบทั้งหมดยังถูกถ่ายทอดออกมาโดยฝ่ายของชนชั้นปกครองหรือในที่นี้คือรัฐบาลและกองทัพทหาร ตลอดจนเนื้อร้องและความหมายส่วนใหญ่ก็ยังถูกผูกยึดไว้ด้วยมิติของเวลาในอดีต ซึ่งทำให้บทเพลงไม่สามารถธำรงความเป็นอมตะไว้ได้ นอกจากนี้ ยังพบว่าชนชั้นทางสังคมเกิดการรับรู้ที่ไม่แตกต่างกัน แต่เกิดความรู้สึกและปฏิกิริยาตอบสนองทางกายภาพ ความสำนึก และความรักชาติที่แตกต่างกัน เมื่อได้ยินเพลงชาติไทย

ณัฐวรรธน์ ศิริคุณ (2557) ศึกษาการสร้างอุดมการณ์ของรัฐผ่านเพลงชาติไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาของเพลงชาติไทย กระบวนการสร้างและถ่ายทอดอุดมการณ์ของรัฐผ่านเพลงชาติไทยและความสัมพันธ์ระหว่างอุดมการณ์รัฐในเพลงชาติกับบริบทการเมืองไทยในช่วง พ.ศ.2475-2482 ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ใช้การศึกษาประวัติศาสตร์และการวิจัยเอกสารควบคู่กันไป โดยพบว่า เพลงชาติไทยเป็นเพลงที่มีขึ้นเพื่อทำหน้าที่ถ่ายทอดอุดมการณ์ทางการเมืองของรัฐสู่ประชาชน และเนื้อเพลงชาติจะเปลี่ยนแปลงไปตามบริบททางการเมืองของผู้นำทางการเมืองในช่วงเวลาดังกล่าว

Cerulo (1989) ศึกษาการควบคุมทางสังคมการเมืองและโครงสร้างของสัญลักษณ์ของชาติด้วยการหาความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์ของชาติและสังคมที่หล่อหลอมขึ้นจากกลุ่มตัวอย่างนั่นคือเพลงชาติของประเทศ 150 ประเทศจากประเทศทั่วโลก 154 ประเทศ การศึกษานี้ได้พัฒนาชุดเครื่องมือในการวัดเพื่อใช้พิจารณาในระดับโครงสร้างทางดนตรีอันหลากหลายของเพลงชาติ โดยหน่วยเหล่านี้จะกลายมาเป็นรหัสสัญญะ (Symbolic Code) ผลการวิจัยพบว่าช่วงเวลาที่มีการควบคุมทางสังคมการเมือง เพลงชาติที่ผู้นำประกาศใช้นั้นมีการเรียบเรียงดนตรีแบบพื้นฐาน ส่วนในช่วงเวลาที่มีการควบคุมทางสังคมการเมืองต่ำ เพลงชาติในยุคนั้นจะมีการปรับแต่งเพิ่มเติม

Mayo-Harp (2001) ศึกษาหน้าที่ของเพลงชาติในกระบวนการสร้างเอกลักษณ์ของชาติ โดยพบว่าการสร้างประชาชนให้เกิดความรู้สึกสำนึกความเป็นชาติในช่วงก่อกำเนิดรัฐชาติในยุโรปและละตินอเมริกา เครื่องมือที่นำไปสู่ความสำเร็จนั้น คือ นิยายและหนังสือพิมพ์ แต่ปัจจัยดังกล่าวยังไม่เพียงพอที่จะอธิบายถึงการแผ่ขยายที่ยิ่งใหญ่ของความรู้สึกเป็นชาติ เพลงชาติจึงมีบทบาทสำคัญในกระบวนการกำเนิดชาติโดยใช้การกำเนิดชาติสเปน-อเมริกันด้วยการเน้นไปที่เพลงชาติเม็กซิโกเป็น

กรณีศึกษา และได้มีข้อสรุปว่า ในขณะที่เพลงชาตินั้นถูกประพันธ์ขึ้นโดยบุคคลชั้นสูงที่พยายามค้นหาจุดประสงค์เฉพาะอย่าง ยังเป็นการแสดงออกอย่างแท้จริงซึ่งเอกลักษณ์ของคนทั่วไป

ผู้วิจัยหยิบยกแนวคิดเกี่ยวกับเพลงชาติเพื่อให้เข้าใจถึงความหมาย ความเป็นมา และบทบาทของเพลงชาติในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงลักษณะการศึกษาเพลงชาติด้วยแนวคิดต่าง ๆ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา นอกจากนี้ ในงานวิจัยได้ใช้ทฤษฎีวัจนกรรมในการพิจารณาถ้อยคำที่ก่อให้เกิดการกระทำหรือภาษาที่บ่งบอกถึงเจตนาของผู้ส่งสารในการสื่อสาร เพิ่มเติมด้วย

2.2 ทฤษฎีวัจนกรรม (Speech Act Theory)

สุจริตลักษณ์ ดีผดุง (2552) ให้ความหมายของวัจนกรรมไว้ว่า “เป็นการกระทำที่เกิดขึ้นเมื่อผู้พูดหรือผู้เขียน (Speaker/Writer - S) กล่าวถ้อยคำใดถ้อยคำหนึ่ง (Utterance - U) กับผู้ฟังหรือผู้อ่าน (Hearer/Reader - H) หรือผู้รับสารในปริบทใดปริบทหนึ่ง (Context - C)”

กฤษดาวรรณ หงศ์ลดารมภ์ และธีรนุช โชคสุวณิช (2551) ให้ความหมายของวัจนกรรมไว้ว่าเป็นถ้อยคำที่แสดงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

สุธาสินี สิทธิเกษร (2544) ได้อธิบายว่าทุกครั้งที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำหนึ่ง ๆ ย่อมมีการแสดงเจตนาซึ่งวิเคราะห์ได้จากความหมายของรูปภาษาที่ใช้และบริบทประกอบกัน เจตนาดังกล่าวจะชัดแจ้งหรือไม่นั้นต้องอาศัยการตีความจากผู้ฟัง

ดังนั้น ทฤษฎีวัจนกรรม จึงเป็นทฤษฎีที่ศึกษาถ้อยคำที่ก่อให้เกิดการกระทำหรือภาษาที่บ่งบอกถึงวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ผู้คิดค้นทฤษฎีนี้คือ จอห์น ออสติน (John Austin) นักปรัชญาแห่งมหาวิทยาลัยอ๊อกซ์ฟอร์ดกับลูกศิษย์ของเขาอีก 2 คน คือ เอช. พี. ไกรซ์ (H. P. Grice) และจอห์น เซอร์ล (John Searle) ออสตินได้นำเสนอระดับชั้นของวัจนกรรมซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ขั้น ดังนี้ (Austin, 1962; กฤษดาวรรณ หงศ์ลดารมภ์ และธีรนุช โชคสุวณิช, 2551; สุจริตลักษณ์ ดีผดุง, 2552)

1. การกล่าวถ้อยหรือวัจนกรรมตรงตามคำ (A locutionary act) คือ กิริยาที่แสดงการกล่าวถ้อยคำด้วยการเปล่งเสียง ซึ่งสามารถสื่อความหมายได้ตามกฎไวยากรณ์และความหมายของคำในภาษานั้น ในบางครั้งมีค่าความจริงด้วย

2. การสื่อเจตนาหรือวัจนกรรมปฏิบัติ (An illocutionary act) คือ กิริยาใด ๆ ที่แสดงออกประกอบร่วมกันกับการกล่าวถ้อย เพื่อบ่งบอกวัตถุประสงค์หรือเพิ่มความสัมฤทธิ์ผลในการกล่าวถ้อยนั้น

3. การแสดงวัจนผลหรือผลวัจนกรรม (A perlocutionary act) คือ ปฏิกิริยาลำดับต่อมาที่เกี่ยวเนื่องกับการสื่อเจตนาหรือประสิทธิผล (Effect) ซึ่งอาจจะอยู่นอกเหนือจากสิ่งที่ปฏิบัติกันตามแบบแผนโดยทั่วไปในสังคมนั้น ๆ ก็ได้ นอกจากนี้ อาจจะเป็นประสิทธิผลที่ตรงหรือไม่ตรงกับความตั้งใจตามวัจนกรรมปฏิบัติก็ได้

เซอร์ล (Searle, 1976) เห็นว่าในระดับชั้นการสื่อเจตนาหรือวัจนกรรมปฏิบัติมีรายละเอียดปลีกย่อย 12 ประเด็นที่ทำให้วัจนกรรมในระดับชั้นนี้มีความน่าสนใจกว่าวัจนกรรมระดับชั้นอื่น ๆ โดยประเด็นดังกล่าวประกอบไปด้วย

1. ความแตกต่างในวัตถุประสงค์ของการกระทำแต่ละประเภท (Differences in the point (or purpose) of the (type of) act)

2. ความแตกต่างในทิศทางของความเหมาะสมระหว่างคำพูดและโลก (Differences in the direction of fit between words and the world)

3. ความแตกต่างในการแสดงสภาวะทางจิตวิทยา (Differences in expressed psychological states)

4. ความแตกต่างในแรงผลักดันที่ทำให้วัตถุประสงค์ของวัจนกรรมปฏิบัตินั้นแสดงออกมา (Differences in the force or strength with which the illocutionary point is presented)

5. ความแตกต่างในสถานะหรือตำแหน่งของผู้พูดและผู้ฟังที่มีผลต่ออำนาจในการสื่อเจตนา (Differences in the status or position of the speaker and hearer as these bear on the illocutionary force of the utterance)

6. ความแตกต่างในแนวทางการถ่ายทอดที่สัมพันธ์กันกับความสนใจของผู้พูดและผู้ฟัง (Differences in the way the utterance relates to the interests of the speaker and the hearer)

7. ความแตกต่างในความสัมพันธ์กับวาทกรรมส่วนอื่น (Differences in relations to the rest of the discourse)

8. ความแตกต่างในเงื่อนไขเกี่ยวกับข้อความที่กำหนดโดยแรงขับเคลื่อนวัจนกรรมปฏิบัติ (Differences in propositional content that are determined by illocutionary force indicating devices)

9. ความแตกต่างระหว่างการกระทำเหล่านั้นที่ต้องเป็นวัจนกรรมเสมอ และการกระทำที่สามารถเป็นวัจนกรรมได้แต่ไม่จำเป็นต้องแสดงออกตามแบบวัจนกรรม (Differences between those acts that must always be speech acts, and those that can be, but need not be performed as speech acts)

10. ความแตกต่างระหว่างการกระทำที่ต้องอาศัยธรรมเนียมที่อยู่ภายนอกปรากฏการณ์ทางภาษาเพื่อแสดงหรือไม่แสดงการกระทำนั้น (Differences between those acts that require extra-linguistic institutions for their performance and those that do not)

11. ความแตกต่างระหว่างการกระทำ ที่คำกริยาสื่อเจตนามีการใช้ในทางปฏิบัติและคำกริยาสื่อเจตนาที่ไม่มีการใช้ในทางปฏิบัติ (Differences between those acts where the corresponding illocutionary verb has a performative use and those where it does not)

12. ความแตกต่างในรูปแบบการถ่ายทอดวัจนกรรมปฏิบัติ (Differences in the style of performance of the illocutionary act)

จากมิติดังกล่าว ทำให้เซอร์ลมีความเห็นที่แตกต่างกับออสตินผู้เป็นอาจารย์ของเขา เกี่ยวกับการแบ่งประเภทของการสื่อเจตนา ซึ่งเขามองว่าการแบ่งประเภทของการสื่อเจตนาของออสตินมีข้อบกพร่อง นั่นคือ ออสตินแบ่งประเภทของวัจนกรรมตามคำกริยาสื่อเจตนาในภาษาอังกฤษ (English Illocutionary Verb) ไม่ได้แบ่งที่ตัวการสื่อเจตนา เซอร์ลมองว่าออสตินได้พยายามจัดคำกริยาต่าง ๆ ไว้ในวัจนกรรมแต่ละประเภท ซึ่งเซอร์ลได้ยกตัวอย่างคำว่า “ประกาศ” (Announce) โดยการใช้คู่กับคำว่า “คำสั่ง” (Orders), “คำมั่นสัญญา” (Promises) และ “คำรายงาน” (Reports) แต่การประกาศ (Announcement) ไม่ใช่การสั่ง (Ordering), การสัญญา (Promising) หรือการรายงาน (Reporting) โดยเขาอธิบายต่อว่าการประกาศไม่ได้เป็นชื่อของการสื่อเจตนาตามแบบของออสติน แต่ก็เป็นวิธีการแสดงเพื่อสื่อเจตนานั้นออกมา นั่นคือ การประกาศไม่ได้เป็นเพียงแค่การประกาศ แต่อาจหมายถึงการแถลง (Statement) หรือการสั่ง

จากคำอธิบายข้างต้น เขาจึงนำแนวคิดของออสตินมาปรับปรุงและพัฒนาต่อจนสามารถแบ่งประเภทของการสื่อเจตนาหรือวัจนกรรมปฏิบัติออกได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้ (Searle 1976; Susan 2014; วรรณลดา พิรุณสาร, 2543; ชัยวัฒน์ หอวรรณภากร, 2544; สุจริตลักษณ์ ดีผดุง, 2552)

1. วัจนกรรมบรรยาย (Representatives) วัจนกรรมที่ผู้พูดใช้บอกเล่าข้อมูลหรือความเป็นไปที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว ให้ผู้ฟังทราบและคาดหวังว่าจะกำหนดกรอบการรับรู้ให้กับผู้ฟังได้ ได้แก่ การบรรยายหรือพรรณนา (Describing), การยืนยัน (Asserting), การรายงาน (Reporting), การให้ข้อมูล (Informing), การกล่าวอ้าง (Claiming) หรือการแถลงความจริง (Fact stating) เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

"ผมขอยืนยันว่า เขาทำงานนี้ด้วยตัวเอง"
"ผมขออธิบายเรื่องนี้ด้วยตัวเอง"

นอกจากนี้ ยังพบการใช้วัจนกรรมบรรยายในบทเพลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

"บนฟ้าบนดินเป็นถิ่นทหารอากาศ เทอดกษัตริย์ศาสน์ ชาติเหนือสิ่งใด"
(เพลง: ทหารอากาศ 23)

"ฟากฟ้าคราม งามประกายเฉิดฉายโดม รับแสงโสมส่องหล้ารุ่งราศี
เหนือลำน้ำเจ้าพระยาพาชีวี เริงฤดีคลื่นขับกล่อมยิ่งน้อมใจ"
(เพลง: โดมในดวงใจ)

"...ยามภัยพาลรานรุกบุกเขตไทย ทรงเสี่ยงภัย เสด็จช่วยหน่วยทหาร
ตำรวจชายแดนขาวเขา เหล่าพยาบาล คนพิการทรงอุปถัมภ์ให้ทุกยาม..."
(เพลง: สมเด็จพระราชชนนี)

โดยข้อความข้างต้นที่ยกมานั้น มีลักษณะของการบรรยายหรือพรรณนาให้ผู้ฟังทราบถึงคุณลักษณะของคนหรือกลุ่มคน เช่น จากเพลง "ทหารอากาศ 23" เป็นการบรรยายว่าเหล่าทหารอากาศมีความรักและเทอดทูนในสถาบันทั้ง 3 อันได้แก่ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ ในเพลง "สมเด็จพระราชชนนี" ในการบรรยายถึงพระราชกรณียกิจต่าง ๆ ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสถานที่ เช่น จากเพลง "โดมในดวงใจ" ได้พรรณนาถึงโดมริมแม่น้ำที่สวยเด่นท่ามกลางฟ้าสีครามยามเย็น

2. วัจนกรรมชี้นำ (Directives) เป็นวัจนกรรมที่ผู้พูดบอกให้ผู้ฟังปฏิบัติตาม ได้แก่ การร้องขอ (Requesting), การชักชวน (Asking), การแนะนำ (Suggesting), การออกคำสั่ง (Commanding, Ordering, How-to instruction), การตั้งคำถาม (Questioning), การแสวงหาคำตอบ (Seeking information), การขอคำยืนยัน (Seeking confirmation) หรือคำถามเชิงวาทศิลป์ (Rhetorical question) เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

"ผมขอร้องให้คุณไปจากที่นี่"
"ครูขอสั่งให้นักเรียนทำการบ้าน"

และยังพบการใช้วัจนกรรมชี้นำในบทเพลง ดังนี้

"พวกเราจงดูรู้เจ็บแล้วต้องจำ ลับดาบไว้พลางช้างบนยอดกาฟฟ์จะนำ"
(เพลง: ดอกประดู่)

"อย่าจืดจางรัก ร่วมทางกันไป"
(เพลง: บทเพลงพระราชนิพนธ์ ยูงทอง)

"รักกันไว้เถิดเราเกิดร่วมแดนไทย จะเกิดภาคไหนก็ไทยด้วยกัน
เชื้อสายประเพณีไม่มีกีดกั้น เกิดใต้ธงไทยนั้นปวงชนทุกคนคือไทย"
(เพลง: รักกันไว้เถิด)

โดยข้อความข้างต้นที่ยกมานั้น มีลักษณะของการสั่งสอนและร้องขอเพื่อให้ผู้ฟังปฏิบัติตนตามข้อความที่ปรากฏในเนื้อเพลง เช่น จากเพลง "ดอกประดู่" เป็นการสั่งสอนให้ทหารเรือจดจำความเจ็บปวดทั้งกายและใจที่ได้รับจากการสู้รบ และนำไปสู่การเตรียมความพร้อมในการเตรียมออกรบครั้งใหม่ ส่วนบทเพลงพระราชนิพนธ์ "ยูงทอง" เป็นการสั่งสอนว่าให้รักสถาบันการศึกษาแห่งนี้ตลอดไป และเพลง "รักกันไว้เถิด" เพื่อร้องขอประชาชนชาวไทยไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในถิ่นไหนหรือมีเชื้อสายใดให้รักและสามัคคีกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3. วัจนกรรมให้คำมั่น (Commissives) วัจนกรรมดังกล่าวผู้พูดแสดงเจตนาว่าจะกระทำบางสิ่งบางอย่าง ได้แก่ การสัญญา (Promising, Pledging), การสาบาน (Swearing, Vowing), การเสนอ (Offering) หรือการข่มขู่ (Threatening) เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

"ผมสัญญาจะรักคุณตลอดไป"
"ผมขอรับใช้พ่อแม่พี่น้องทุกคนอย่างซื่อสัตย์"

ในบทเพลง ได้ปรากฏการใช้วัจนกรรมให้คำมั่น ดังข้อความต่อไปนี้

"วีรชนสมชื่อคือบางระจันจำมั่นกันไว้
เราเกิดมารุ่นหลังทุกวัยมิยอมโดยง่าย
ขอตั้งใจว่าจะปฏิญาณร่วมรักษาไทย"
(เพลง: มาร์ชกองทัพบก)

"จะจงรักจอมจักรินทร์ อีกแดนแผ่นดินทำกินเก็บผล
พระคุณเกษตรล้น รักเปี่ยมพ้นดวงจิตเอย"

(เพลง: บทเพลงพระราชนิพนธ์ เกษตรศาสตร์)

"...จะแน่วแน่แก้ไขในสิ่งผิด จะรักชาติจนชีวิตเป็นผุยผง
จะยอมตายหมายให้เกียรติดำรง จะปิดทองหลังองค์พระปฏิมา..."

(เพลง: ความฝันอันสูงสุด)

โดยข้อความข้างต้นที่ยกมานั้น มีลักษณะของการให้คำสัญญากับผู้ฟังด้วยเนื้อหาที่แตกต่างกัน เช่น จากเพลง "มาร์ชกองทัพบก" เป็นการสัญญาว่าจะปกปักรักษาแผ่นดินไทย ส่วนในบทเพลงพระราชนิพนธ์ "เกษตรศาสตร์" เป็นการสัญญาว่าจะจงรักภักดีต่อพระเจ้าแผ่นดินผู้มีพระคุณต่อชาวเกษตรทั้งหลาย และจากเพลง "ความฝันอันสูงสุด" เป็นการสัญญาว่าจะแก้ไขความผิดพลาดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมา จะรักชาติและดำรงเกียรติของตนแม้แลกด้วยชีวิต โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนอื่นใด

<u>4. วัจนกรรมแสดงออก (Expressives)</u> เป็นวัจนกรรมที่แสดงสถานะของอารมณ์และภาวะทางจิตใจของผู้พูด ได้แก่ การขอโทษ (Apologizing), การแสดงความรู้สึกยินดี (Congratulating, Welcoming), หรือการขอบคุณ (Thanking) เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

"ดิฉันขอขอบคุณมากที่กรุณาให้โอกาสดิฉัน"
"พวกเราขอแสดงความเสียใจด้วย"

และยังพบการใช้วัจนกรรมแสดงออกในบทเพลง ดังนี้

"เกิดมาทั้งทีมันก็ดีอยู่แต่เมื่อเป็น อีกสายร้อยปีก็ไม่มีใครจะเห็น"

(เพลง: เดินหน้า)

"แม้แผ่นดินยังคู่ฟ้า จุฬาฯ ทุกคนผูกพัน
สายใยแห่งใจรักมั่น ใฝ่ฝันชั่วชีวันมิเลือน"

(เพลง: จามจุรีประดับใจ)

"...เสียเลือดกันไปเท่าไหร่ เสียใจกันไปกี่ครั้ง
น้ำตาของใครไหลหลั่ง ทุก ๆ ครั้งที่ถูกเฉือนขวานทอง..."

(เพลง: ถามคนไทย)

โดยข้อความข้างต้นที่ยกมานั้น มีลักษณะของการสร้างหรือการแสดงความรู้สึกออกมาในลักษณะต่าง ๆ เช่น จากเพลง “เดินหน้า” เป็นการแสดงความรู้สึกปล่อยวางต่อการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ที่เกิดขึ้นบนโลกในชีวิตของมนุษย์ทุกคน ส่วนในเพลง “จามจุรีประดับใจ” เป็นการแสดงถึงความรักและผูกพันต่อจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเพลง “ถามคนไทย” เป็นการแสดงถึงความเสียใจอยู่ร่ำไปที่ประเทศไทยต้องสูญเสียดินแดนน้อยใหญ่ เพื่อรักษาอาณาเขตส่วนใหญ่ไว้

5. วัจนกรรมประกาศ (Declarations) วัจนกรรมประเภทนี้ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเวลาต่อมา ได้แก่ การลาออก (Resigning), การไล่ออก (Firing), การจ้าง (Hiring), การคว่ำบาตร (Excommunicating), การแต่งตั้ง (Appointing, Establishing an official role), การมอบมรดก (Bequeathing), การตั้งชื่อ (Christening) หรือการประกาศสงคราม (Declaring war) เป็นต้น ตัวอย่างเช่น

“พวกเราขอเลิกคบกับคุณ”
“ผมขอไล่คุณออกจากงาน”

นอกจากนี้ ยังพบการใช้วัจนกรรมประกาศในบทเพลง ดังนี้

“เราทหารราชวัลลภรักษาพระองค์
พระมหากษัตริย์สูงส่ง ล้วนแต่องอาจแข็งแรง”

(เพลง: มาร์ชราชวัลลภ)

“เกษตรศาสตร์นำกสิกรรมไทยไว้รุ่งเรือง
เกษตรศาสตร์ประเทืองบ้านเมืองให้รุดหน้าไป
เกษตรสร้างทองทรัพย์สินให้มีทั่วถิ่นแดนไทย
อุดมจตุปัจจัยแคว้นไทยรุ่งเรือง”

(เพลง: มาร์ชเกษตรศาสตร์)

“...จะหาญสู้กับทุรชน... ไล่ออกนอกแดนไทย
...เพื่อนถูกบุกกระหน่ำ อริล้ำที่สิงขร...”

(เพลง: แด่ทหารหาญในสมรภูมิ)

โดยข้อความข้างต้นที่ยกมานั้น มีลักษณะของการประกาศต่อผู้ฟังด้วยเนื้อหาที่หลากหลาย เช่น จากเพลง “มาร์ชราชวัลลภ” เพื่อประกาศว่าพวกตนคือเหล่าทหารรักษาพระองค์ผู้องอาจแข็งแกร่ง ส่วนในเพลง “มาร์ชเกษตรศาสตร์” เพื่อประกาศว่าเหล่านิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์สามารถทำให้ประเทศชาติก้าวหน้าพัฒนาไป และเป็นประเทศที่มั่งคั่งเต็มไปด้วยทรัพย์สินเงินทอง และจากเพลง “แด่ทหารหาญในสมรภูมิ” เพื่อประกาศว่าเหล่าทหารจะสู้กับข้าศึกและขับไล่ออกจากแผ่นดินไทย

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น ผู้วิจัยพบงานวิจัยที่ปรากฏการใช้ทฤษฎีวัจนกรรมในเป็นเครื่องมือในการวิจัย มีดังนี้

วรรณลดา พิรุณสาร (2543) วิจัยการสื่อความหมายในเพลงโดยใช้เพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพเป็นประชากรในการศึกษา ได้แก่ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จากนั้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละเหล่าทัพคัดเลือกเพลงที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง เหล่าทัพละ 2 เพลง พบว่าเพลงที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างมีการใช้วัจนกรรมบรรยายมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ใช้เพื่อปลุกใจให้เกิดความเสียสละ และตอกย้ำสำนึกของหน้าที่และความรับผิดชอบ รองลงมา คือ วัจนกรรมประกาศ ส่วนใหญ่ใช้เพื่อโน้มน้าวใจให้เกิดความกล้าหาญและความเสียสละเช่นกัน และวัจนกรรมแสดงออกซึ่งส่วนใหญ่ใช้เพื่อแสดงถึงสัจธรรมความเป็นจริงของชีวิตที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่าในเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพที่นำมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย มีการสื่อความหมายด้วยวัจนกรรมชี้นำ และวัจนกรรมให้คำมั่นในจำนวนไม่มาก

ชัยวัฒน์ หอวรรณภากร (2544) วิจัยการสื่อความหมายในเพลงโดยใช้เพลงมหาวิทยาลัย 5 สถาบันเป็นประชากรในการศึกษา ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าเพลงมหาวิทยาลัยที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจากการคัดเลือกของนิสิตนักศึกษาทั้ง 5 สถาบันนั้น มีการใช้วัจนกรรมบรรยายและวัจนกรรมแสดงออกมากที่สุด โดยใช้วัจนกรรมบรรยายเพื่อนำเสนอคุณลักษณะของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ นิสิตนักศึกษา หรือสัญลักษณ์ของมหาวิทยาลัย และวัจนกรรมแสดงออกเพื่อแสดงความรู้สึกรัก เทิดทูน และบูชามหาวิทยาลัยของตน รวมถึงการสร้างความผูกพันกับสถาบัน นอกจากนี้ ยังพบว่าวัจนกรรมที่พบรองลงมา ได้แก่ วัจนกรรมให้คำมั่น วัจนกรรมประกาศ และวัจนกรรมแสดงออก ซึ่งมีปริมาณน้อยมากเมื่อเทียบกับวัจนกรรมสองประเภทข้างต้น

อัจฉราพร ใครบุตร และวิไลศักดิ์ กิ่งคำ (2559) วิจัยวัจนกรรมในบทเพลงปลุกใจให้รักชาติที่ประพันธ์ขึ้นในปี พ.ศ.2510 – 2550 เป็นประชากรในการศึกษา พบว่าเพลงที่นำมาเป็นประชากรมีการใช้วัจนกรรมการบอกเล่าหรือบรรยาย ในการนำเสนอเนื้อหาของบทเพลงปลุกใจให้รักชาติ ซึ่งมีเจตนาบอกเล่า หรือแจ้งให้ผู้อ่านได้ทราบ หรือเพื่อให้เข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจ มีความรู้สึกคล้อยตามที่ผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาที่ยิ่งใหญ่ของชนชาติไทย เพื่อให้เยาวชนเกิดความภูมิใจ รักและหวงแหนแผ่นดินไทย รองลงมาคือวัจนกรรมสัญญาหรือให้คำมั่น ซึ่งมีเงื่อนไขสาระสำคัญต้องการให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกมั่นคงในการกระทำตามเจตนาของผู้ส่งสาร เพื่อต้องการให้ผู้ฟังได้ให้คำมั่นสัญญาในการเสียสละแม้กระทั่งชีวิตเพื่อพิทักษ์ปกป้องแผ่นดินไทยอันเป็นที่รักยิ่ง นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังใช้วัจนกรรมประเภทอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุผลในการปลุกเร้าปลุกระดมและโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟัง ให้ยึดมั่นในอุดมการณ์หลักของชาติ ได้แก่ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตามเจตนาในการสื่อสารโดยใช้บทเพลงปลุกใจเป็นสื่อ

อิงอร พึ่งจะงาม (2554) วิจัยการใช้วัจนกรรมและกลวิธีทางภาษาบนป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งปี พ.ศ.2554 โดยพบว่าประเภทของกลุ่มวัจนกรรมที่พบบนป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งปี พ.ศ.2554 มี 4 ประเภท คือ วัจนกรรมให้คำมั่นซึ่งใช้ในลักษณะการถ่ายทอดนโยบายของพรรคการเมืองและการขอเสนอตัวเพื่อเป็นผู้แทนของประชาชน วัจนกรรมชี้นำในการขอร้องให้ประชาชนเลือกตนเพื่อทำหน้าที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การจูงใจด้วยกลวิธีการโน้มน้าวใจด้วยภาษาในลักษณะต่าง ๆ วัจนกรรมบรรยายเพื่อให้ช่องทางการติดต่อกับผู้สมัครและประสบการณ์ทำงานของผู้สมัครรายนั้น และวัจนกรรมแสดงออกเพื่อให้ทบทวนความคิดผ่านการเตือนและการแสดงความขอบคุณล่วงหน้า โดยไม่พบวัจนกรรมประกาศในป้ายหาเสียงของกลุ่มตัวอย่าง

ฮามัม สุปรียาดี (2549) วิจัยลักษณะวัจนกรรมที่ปรากฏในเว็บโฆษณาไทย-อินโดนีเซียตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์ โดยพบว่าวัจนกรรมที่ใช้ในโฆษณาแบบแถบประกาศทั้งภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย โดยเรียงตามลำดับปริมาณการใช้ จำนวน 5 ประเภท ได้แก่ วัจนกรรมบรรยาย วัจนกรรมชี้นำ วัจนกรรมให้คำมั่น วัจนกรรมประกาศ และวัจนกรรมแสดงออก ส่วนข้อแตกต่างในการใช้วัจนกรรมในโฆษณาแบบดังกล่าวนั้น พบว่า ในโฆษณาแบบแถบประกาศภาษาอินโดนีเซียมีการใช้วัจนกรรมชี้นำ วัจนกรรมให้คำมั่น และวัจนกรรมแสดงออก ซึ่งไม่พบการใช้วัจนกรรมทั้ง 3 ประเภทนี้ในโฆษณาแบบแถบประกาศภาษาไทย ในขณะเดียวกัน พบการใช้วัจนกรรมการกล่าวแสดงออกในโฆษณาแบบแถบประกาศภาษาไทย แต่ไม่พบการใช้วัจนกรรมประเภทนี้ในโฆษณาภาษาอินโดนีเซีย

ผู้วิจัยนำทฤษฎีวัจนกรรมในส่วนของการจำแนกประเภทของการสื่อเจตนาหรือวัจนกรรมปฏิบัติมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ เพื่อพิจารณาการใช้ถ้อยคำที่ก่อให้เกิดการกระทำหรือภาษาที่บ่งบอกถึงวัตถุประสงค์ในการสื่อความหมายไปยังประชาชน ทำให้ประชาชนทราบถึงความมุ่งหมายและเข้าใจเนื้อหาสาระที่ผู้มีอำนาจถ่ายทอดผ่านเพลงชาติออกมาได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น หลังจากที่ทำการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจะนำเนื้อเพลงที่ได้ไปวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ต่อไป

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับโวหารภาพพจน์ (Figure of Speech)

ในงานประพันธ์ประเภทต่าง ๆ มีถ้อยคำบางส่วนที่ผู้ประพันธ์ต้องการสร้างจินตภาพหรือภาพที่เกิดในใจแก่ผู้อ่านหรือผู้ฟังให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผ่านการใช้โวหารภาพพจน์ โดยราชบัณฑิตยสถาน (2558) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ถ้อยคำที่เป็นสำนวนโวหารทำให้นึกเห็นเป็นภาพ, ถ้อยคำที่เรียบเรียงอย่างมีชั้นเชิงเป็นโวหาร มีเจตนาให้มีประสิทธิผลต่อความคิด ความเข้าใจ ให้จินตนาการและถ่ายทอดอารมณ์ได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งกว่าการบอกเล่าที่ตรงไปตรงมา” ภาพพจน์ประกอบด้วยกลวิธีดังต่อไปนี้ (วรรณลดา พิรุณสาร, 2543; ชัยวัฒน์ หอวรรณภากร, 2544; ปิยะ มณีวงศ์, 2544; ใจคณึง ติณสูลานนท์, 2547; อวยพร พานิช และคณะ, 2548; ทศพร จิตรอาษา, 2550; รัตนา ทิมเมือง และศรัญญ์ทิตา ชนะชัยภูวพัฒน์, 2551; ดวงใจ ไทยอุบุญ, 2556)

1. อุปมาอุปไมย (Simile) คือ การเปรียบเทียบโดยตรง เปรียบเทียบสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเหมือนกับสิ่งหนึ่ง โดยอุปมานั้นเป็นสิ่งที่นำมาเปรียบ อุปมัยคือเนื้อความที่รับเอามาเปรียบ และมีคำเชื่อมระหว่างอุปมากับอุปไมย ได้แก่ เสมือน ปาน ราว เหมือน ดุจ เปรียบดัง เช่น

“แหล่งศึกษาร่มเย็นเด่นริมสายชล เราทุกคนรัก**ดุจ**หัวใจ”

(เพลง: บทเพลงพระราชนิพนธ์ ยูงทอง)

“พ่อยิ่งใหญ่**เหมือน**ภูเขา”

(เพลง: พ่อ)

จากข้อความที่ยกมานั้น สังเกตได้ว่ามีคำเชื่อม “ดุจ” และ “เหมือน” โดยข้อความจากบทเพลงพระราชนิพนธ์ “ยูงทอง” นั้นเพื่อเปรียบเทียบความรักที่มีต่อสถาบันการศึกษานั้นยิ่งใหญ่เท่าชีวิตของตน ส่วนเพลง “พ่อ” มีข้อความเพื่อเปรียบ “พ่อ” ว่าเหมือนภูเขาอันยิ่งใหญ่

2. อุปลักษณ์ (Metaphor) คือ การเปรียบเทียบเป็นนัยให้เข้าใจเองไม่กล่าวเปรียบเทียบตรง ๆ ถ้ามีคำเชื่อมมักมีคำว่า เป็น เท่า คือ เช่น

"สยามเป็นชาติของเราอย่าให้**เขา**มาย่ำยี"

(เพลง: ดอกประดู่)

"ท่านเป็น**เทวดาที่มีลมหายใจ**"

(เพลง: รูปที่มีทุกบ้าน)

จากข้อความที่ยกมานั้น พบว่าจากเพลง "ดอกประดู่" ใช้คำว่า "เขา" ซึ่งปกติหมายถึงสรรพนามบุรุษที่ 3 แต่ในที่นี้หมายถึงข้าศึกศัตรู เพราะมีบริบทจากคำว่า "มาย่ำยี" ซึ่งเป็นคำในทางลบ ส่วนข้อความจากเพลง "รูปที่มีทุกบ้าน" ใช้คำว่า "เทวดาที่มีลมหายใจ" เพื่อหมายถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อันเนื่องมาจากพระมหากรุณาธิคุณต่อพสกนิกรชาวไทย ในเพลงจึงเปรียบเทียบว่าเป็น "เทวดา" ที่ยังอาศัยอยู่บนโลก

3. บุคลาธิษฐาน, บุคคลวัต หรือบุคคลสมมติ (Personification) คือ การประพันธ์ให้สิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์มีพฤติกรรมหรือการกระทำดั่งมนุษย์ เช่น

"งามยิ่งมหาวิทยาลัยลานนา **อิงแอบซบแนบ**ภูผา"

(เพลง: มช. ถิ่นสวรรค์)

"ต้นไม้ทุกต้นพลอย**ยินดี**"

(เพลง: พ่อแห่งแผ่นดิน)

จากข้อความที่ยกมานั้น ปรากฏการใช้คำว่า "อิงแอบซบแนบ" และ "ยินดี" ซึ่งเป็นกริยาหรือพฤติกรรมที่มนุษย์ทำได้เท่านั้น โดย "มหาวิทยาลัย" และ "ต้นไม้" ไม่สามารถกระทำได้เอง แต่ผู้ประพันธ์อาศัยการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทนี้เพื่อทำให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4. สัมพจนัยหรืออนุนามนัย (Synecdoche) คือ การนำส่วนน้อยหรือส่วนย่อยที่เห็นเด่นชัดมากล่าวโดยหมายถึงส่วนทั้งหมด หรือการนำส่วนใหญ่ทั้งหมดเพื่อกล่าวถึงส่วนน้อย เช่น

"เกิดเป็นชายเชื้อชาติชาญ **ทหารบกไทย**เก่งกาจใจฉกรรจ์"

(เพลง: มาร์ชกองทัพบก)

"ปราบภัยและผองพาลให้เข็ดขาม **เรา**ปราบปรามเสริมความสุขสันต์"

(เพลง: มาร์ชพิทักษ์สันติราษฎร์)

จากข้อความที่ยกมานั้น มีการใช้คำว่า "ทหารบกไทย" ในเพลง "มาร์ชกองทัพบก" เพื่อหมายรวมถึงทหารบกไทยทุกคน และ "เรา" ในเพลง "มาร์ชพิทักษ์สันติราษฎร์" เพื่อหมายรวมถึงตำรวจทุกคน

5. นามนัย (Metonymy) คือ การเรียกชื่อสิ่งหนึ่ง โดยใช้คำอื่นแทนไม่เรียกตรง แต่เป็นคำที่รู้จักกันทั่วไป เพราะเมื่อเอ่ยถึงย่อมจะรู้ว่าหมายถึงใครหรือสิ่งใด เช่น

"น้ำใจน้องพี่**สีชมพู** ทุกคนไม่รู้ลืมบูชา"

(เพลง: บทเพลงพระราชนิพนธ์ มหาจุฬาลงกรณ์)

"คิดอยู่เสมอว่าเธอนั้นคือ**ดอกฟ้า**"

(เพลง: อยากเด็ดดอกฟ้า)

จากข้อความที่ยกมานั้น จากบทเพลงพระราชนิพนธ์ "มหาจุฬาลงกรณ์" มีการใช้คำว่า "สีชมพู" อันเป็นที่รู้กันว่าหมายถึงชาวจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุกคน เนื่องจากเป็นสีประจำมหาวิทยาลัย และจากเพลง "อยากเด็ดดอกฟ้า" โดยผู้ประพันธ์ใช้คำว่า "ดอกฟ้า" เพื่อหมายถึงผู้หญิงในมุมมองของผู้ชายที่มองว่าตนต่ำต้อยกว่า

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

6. อติพจน์ (Hyperbole) คือ การกล่าวเกินจริง นิยมใช้กันมาก เพราะเป็นการเปรียบเทียบที่เห็นภาพได้ง่าย เช่น

"ทุ่มชีวิตอุทิศกายใจ **เลือดและเนื้อจะถมลงไป**"

(เพลง: ทหารอากาศ 23)

"เลื่องลือระบือทุกถิ่น ดินแดน**แสนจะงามหรู**"

(เพลง: กลิ่นจันทน์)

จากข้อความที่ยกมานั้น ข้อความจากเพลง "ทหารอากาศ 23" มีการกล่าวเกินจริงในวรรค "เลือดและเนื้อจะถมลงไป" เพื่อเน้นย้ำถึงความรู้สึกรักชาติ โดยผู้ประพันธ์ใช้ลีลาในการประพันธ์ที่มีความแยบคายเพื่อสื่อความหมายว่าเป็นการยอมตายเพื่อชาติ ส่วนข้อความจากเพลง "กลิ่นจันทน์" ใช้คำว่า "แสนจะงามหรู" เพื่อให้ผู้ฟังเกิดจินตนาการถึง "ดินแดน" ที่มีความสวยงาม

7. ปฏิทรรศน์ หรือปฏิภาคพจน์ (Paradox) คือ การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน หรือขัดแย้งกันมากล่าวกันอย่างกลมกลืน เช่น

"แม้**เหนื่อยกาย (-) ใจสำราญ (+)**"

(เพลง: บทเพลงพระราชนิพนธ์ เกษตรศาสตร์)

"จริง ๆ ก็ยัง**ภูมิใจ (+)** ที่**ฉันเจ็บ (-)** เพื่อหวังให้เธอได้ดี"

(เพลง: เต็มใจที่จะศูนย์เสีย)

จากข้อความที่ยกมานั้น ข้อความจากบทเพลงพระราชนิพนธ์ "เกษตรศาสตร์" มีการใช้วลี "เหนื่อยกาย" ซึ่งมีความหมายในเชิงลบ โดยกล่าวคู่กันในวรรคเดียวกันกับประโยค "ใจสำราญ" ซึ่งมีความหมายในเชิงบวก ส่วนข้อความจากเพลง "เต็มใจที่จะศูนย์เสีย" มีการใช้คำว่า "ภูมิใจ" ซึ่งมีความหมายในเชิงบวก กล่าวคู่กันอย่างกลมกลืนกับคำว่า "เจ็บ" ที่มีความหมายในเชิงลบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

8. สัทพจน์ (Onomatopoeia) คือ ภาพพจน์ที่เลียนเสียง หรือแสดงลักษณะอาการต่าง ๆ เช่น

"มันไหล**จอกโครมจอกโครม** มันดัง**จ้อกจ้อก จ้อกจ้อก โครมโครม**"

(เพลง: เขมรไทรโยค)

"นกกิ้งโครง โผลงลงมาเกาะกรงนกเอี้ยง **อ้อยอิ๋เอียง** เถียงกันตลอดเวลา"

(เพลง: คู่กัด)

จากข้อความที่ยกมานั้น ในเพลง "เขมรไทรโยค" ใช้การเลียนเสียงการไหลของน้ำด้วยการใช้พยางค์ "จอกโครมจอกโครม" และ "จ้อกจ้อก จ้อกจ้อก โครมโครม" ส่วนเพลง "คู่กัน" ใช้พยางค์ "อ้อยอิ๋เอียง" ในการเลียนเสียงนกร้อง

9. ปฏิวาทะ (Oxymoron) คือ การนำคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือต้านกันมารวมกันเพื่อให้เกิดความหมายใหม่ หรือมีความหมายที่ให้ความรู้สึกขัดแย้ง หรือเพิ่มน้ำหนักให้แก่ความหมายของคำแรก เช่น

"ทั้ง**หลับและตื่น**ไม่ขอเป็นอื่น หวั่นรักจะคืนคลายขมให้น้องระทมฤทัย"

(เพลง: แรกพบสบรัก)

"อัน**นางบุญใจบาป**หลายหลากมากมาย ผัวเมียเคียงกายใจง่ายมิได้อดสู"

(เพลง: นางบุญใจบาป)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

จากข้อความที่ยกมานั้น ในเพลง "แรกพบสบรัก" มีการใช้คำว่า "หลับ" และ "ตื่น" ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายตรงข้ามกัน โดยนำมาใช้เพื่อหมายความว่า ตลอดเวลา ส่วนในเพลง "นางบุญใจบาป" มีการใช้คำว่า "บุญ" และ "บาป" ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายต้านกันและกัน เพื่อหมายถึงผู้หญิงเข้ากับสุภาษิต "ข้างนอกสุกใส ข้างในเป็นโพรง"

10. อาวัตพากย์ (Synesthesia) คือ การใช้คำแทนผลของการสัมผัสที่ผิดไปจากธรรมดา บางทีเรียกว่าการย้ายประสาทสัมผัส หรือแนวเทียบประสาทสัมผัส เช่น

"ว่าปากเธออ้าไป **เสียงมันไม่ออกจากหัวใจ**"

(เพลง: ลิปซิงค์)

"**เจ็บนี้รสปูอัด** เธอคงไม่รู้ เป็นอย่างไรเธอคงไม่รู้"

(เพลง: รสปูอัด)

จากข้อความที่ยกมานั้น ประโยค "เสียงมันไม่ออกจากหัวใจ" จากเพลง "ลิปซิงค์" ถือว่าเป็นการใช้อาวัตพากย์ เนื่องจากตามข้อเท็จจริงแล้ว เสียงที่ผ่านปากไม่ได้มีแหล่งกำเนิดจากหัวใจ แต่เป็นการสั่นสะเทือนของเส้นเสียง ส่วนวลี "เจ็บนี้รสปูอัด" จากเพลง "รสปูอัด" มีลักษณะการใช้อาวัตพากย์เช่นกัน เนื่องจากอาหารไม่ได้ก่อให้ความเจ็บปวดทางใจ

11. ปฏิรูปพจน์ (Allusion) คือ การใช้ข้อความที่ดัดแปลงมาจากข้อความอันเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว เช่น

"โบราณยังกล่าวขานยันได้ ว่าคนสืบสายจากปู่ลิง
แต่บางคนทำไมชอบหยิ่ง เหมือนกับ**ลิงจองหองมันพองขน**"

(เพลง: คนหน้าลิง)

"ผู้ชายแรกชิมลิ้มรัก แม้**น้ำต้มผักหวานชื่น**"

(เพลง: แรกพบสบรัก)

จากข้อความที่ยกมานั้น จากประโยคที่ว่า "ลิงจองหองมันพองคน" ในเพลง "คนหน้าลิง" ดัดแปลงมาจากสำนวนไทย "จองหองพองขน" หมายความว่า เย่อหยิ่ง อวดดี ทะนงตน ส่วนวลี "น้ำต้มผักหวานชื่น" ในเพลง "แรกพบสบรัก" ดัดแปลงมาจากตอนหนึ่งในวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี ประพันธ์โดยพระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่) ที่ว่า

"...เขาย่อมเปรียบเทียบความว่ายามรัก แต่น้ำผักต้มขมชมว่าหวาน
ครั้งจืดจางห่างเหินไปเนิ่นนาน แต่น้ำตาลก็ว่าเปรี้ยวไม่เหลียวแลฯ..."

12. ปฏิปุจฉาหรือคำถามเชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Question) คือ การใช้คำถามที่มิได้หวังคำตอบ ผู้ประพันธ์มุ่งการเรียกร้องความสนใจมากกว่าการถามให้ตอบ เช่น

"แต่เธอ**รู้ไหม รู้ไหม** ฉันเป็นคนของความอ่อนไหว
แต่คำพูดของคนอื่น ก็ยังขมยังขื่น เธอ**รู้ไหม รู้ไหม**"

(เพลง: อย่าเลยนะ)

"**ผิดอะไรหรือ ก็เคยทำร้ายใจเธอบ้างไหม** ถ้ามีเหตุผลที่ควรทอดทิ้งฉันไป
ฉันก็พร้อมรับความเจ็บช้ำหัวใจ เพียงผู้เดียว"

(เพลง: ผิดอะไร)

จากข้อความที่ยกมานั้น มีการใช้คำว่า "รู้ไหม" ในเพลง "อย่าเลยนะ" ซึ่งโดยปกติคำดังกล่าวใช้ในประโยคคำถาม แต่นำมาใช้เพื่อเรียกร้องความสนใจ และคำว่า "หรือ" และ "บ้างไหม" ในเพลง "ผิดอะไร" ก็มีลักษณะการใช้คำถามเพื่อเรียกร้องความสนใจ และเพื่อปฏิเสธข้อเท็จจริงในสิ่งที่มีการใช้คำถามในประโยค

การใช้โวหารภาพพจน์ พบได้ตั้งแต่งานเขียนประเภทร้อยกรอง ร้อยแก้ว ไปจนถึงบทเพลงหลากหลายประเภท โดยมีงานวิจัยจากสถาบันต่าง ๆ ใช้แนวคิดการสื่อความหมายโดยใช้ถ้อยคำสร้างจินตภาพหรือโวหารภาพพจน์ ในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

วรรณลดา พิรุณสาร (2543) วิจัยการสื่อความหมายในเพลงโดยใช้เพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพเป็นประชากรในการศึกษา พบว่าเพลงที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างมีการสื่อความหมายโดยใช้ถ้อยคำสร้างจินตภาพคิดเป็น 97.53% และไม่ใช้ถ้อยคำสร้างจินตภาพ คิดเป็น 2.47% โดยการสื่อความหมายโดยใช้ถ้อยคำสร้างจินตภาพหรือโวหารภาพพจน์นั้น มีการนำอนุนามนัยมาใช้มากที่สุด โดยใช้ในลักษณะการแทนทหารแต่ละเหล่าทัพและประชาชนชาวไทย รองลงมาคืออธิพจน์ เพื่อสะท้อนถึงการยอมเสียสละชีพเพื่อชาติเป็นส่วนใหญ่ และนามนัย ซึ่งโดยภาพรวมแล้ว มีการใช้ในลักษณะที่เป็นคำพ้องความหมาย นอกจากนี้ ยังพบว่ามีการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทอุปมา และอุปลักษณ์ โดยไม่มีการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทบุคลาธิษฐาน ปฏิพจน์ และสัทพจน์

ชัยวัฒน์ หอวรรณภากร (2544) วิจัยการสื่อความหมายในเพลงโดยใช้เพลงมหาวิทยาลัย 5 สถาบันเป็นประชากรในการศึกษา พบว่าเพลงที่นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่างมีการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทอนุนามนัยมากที่สุด โดยส่วนใหญ่ใช้เพื่อเรียกแทนเหล่านิสิตนักศึกษาของแต่ละสถาบันผ่านสรรพนามคำว่า "เรา" รวมไปถึงการใช้ชื่อและสัญลักษณของมหาวิทยาลัยเพื่อสื่อความหมายดังกล่าว รองลงมาคือนามนัย ส่วนใหญ่ใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อแทนการกล่าวถึงสถาบันนั้นโดยตรง หรือนิสิตนักศึกษาที่เป็นสมาชิกหนึ่งในสถาบันนั้น และอติพจน์ เพื่อแสดงความรักที่ยิ่งใหญ่และจะรัก

มหาวิทยาลัยตลอดไป นอกจากนี้ ยังพบว่ามีการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทอุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อุปมาอุปไมย ปฏิวาทะ อุทาหรณ์ ปฏิภาคพจน์ อาวัตพากย์และปฏิปุจฉา โดยไม่มีการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทอธิพจน์ ปฏิรูปพจน์ และสัทพจน์

ใจคณึง ติณสูลานนท์ (2547) วิจัยการสื่อความหมายในเพลงที่ประพันธ์โดยสุรักษ์ สุขเสวี พบว่ามีการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทบุคลาธิษฐานมากที่สุดในการบรรยายสิ่งรอบข้างให้มีพฤติกรรมเหมือนมนุษย์เพื่อสร้างความตระหนักของการกระทำบางอย่างที่กล่าวถึงในเพลง รองลงมาคือคำถามเชิงวาทศิลป์หรือปฏิปุจฉาในลักษณะของการประชดประชัน แสดงความน้อยใจหรือแสดงความน่าเห็นใจ สัมพจนัยเพื่อใช้แทนตัวบุคคลด้วยการกล่าวถึงส่วนย่อยส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น นอกจากนี้ยังพบการโวหารภาพพจน์อื่น ๆ เช่น อติพจน์ นามนัย อุปมา ปฏิทรรศน์ และอุปลักษณ์ ตามลำดับ

รัตนา ทิมเมือง และศรัญญ์ทิตา ชนะชัยภูวพัฒน์ (2551) วิจัยการสื่อความหมายในบทเพลงเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พบว่ามีการใช้ภาพพจน์ประเภทการเล่นคำ ว่า “ภูมิ” มาจาก “ภูมิพล” อันเป็นพระนามของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยใช้ในความหมายที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ภูมิพลัง ภูมิประวัติและภูมิไผท และนามธรรม คือ ภาคภูมิและภูมิใจ การซ้ำคำ ในการกล่าวถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อุปมาเพื่อเปรียบเทียบพระองค์ว่าเป็นที่พึ่งให้กับประชาชนชาวไทย นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้อุปลักษณ์ บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน อติพจน์ และสัญลักษณ์ในการสื่อความหมาย

สุกัญญา คงสูน (2550) ที่ศึกษาเชิงวิเคราะห์สำนวนและโวหารภาพพจน์ในเพลงไทยลูกทุ่งของชาย เมืองสิงห์ พบว่า เพลงไทยลูกทุ่งของชาย เมืองสิงห์ มีโวหารภาพพจน์ที่ปรากฏ จำนวน 13 ประเภท ได้แก่ อุปมาอุปไมยซึ่งพบมากที่สุดจากการเปรียบเทียบกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวแล้วนำมาถ่ายทอดในรูปของบทเพลง นอกจากนี้ ในเนื้อเพลงไทยลูกทุ่งของชาย เมืองสิงห์ รองลงมาคือ ปฏิปุจฉา โดยส่วนใหญ่ใช้เพื่อเรียกร้องความสนใจจากจากหญิงสาวที่พูดถึงในเพลง และอติพจน์ เพื่อพรรณนาถึงความสวยความงามของผู้หญิง นอกจากนี้ ยังพบการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทอื่น ๆ เช่น อุปลักษณ์ นามนัย ปฏิวาทะ ปฏิภาคพจน์ อาวัตพากย์ อธิพจน์ ปฏิรูปพจน์ สัมพจนัย อุทาหรณ์ และบุคลาธิษฐาน ในการสื่อความหมาย

ผู้วิจัยนำแนวคิดโวหารภาพพจน์มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ เพื่อพิจารณาการใช้ถ้อยคำเพื่อสร้างจินตภาพที่ผู้ประพันธ์ใช้ในการประพันธ์เพลงชาติแต่ละเพลงเพื่อสร้างมโนภาพที่เกิดขึ้นในใจแก่ผู้ฟัง หลังจากวิเคราะห์ด้วยแนวคิดวัจนกรรมและโวหารภาพพจน์เสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยจะนำผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดดังกล่าว ไปวิเคราะห์เพื่อหาอุดมการณ์ที่ถูกถ่ายทอดไปยังประชาชนผ่านเพลงชาติของแต่ละประเทศต่อไป

2.4 แนวคิดที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดอุดมการณ์ผ่านสื่อ

อุดมการณ์ (Ideology) เป็นคำที่ได้รับการใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยมีนักวิชาการทางด้านต่าง ๆ ได้ให้นิยามของคำดังกล่าวไว้ดังนี้

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (อ้างถึงใน นฤมล ทับจุมพล, 2532) ให้นิยามของคำว่าอุดมการณ์ ไว้ว่า “อุดมการณ์ คือ แบบฉบับของความคิดความเชื่ออันมีแบบแผน ซึ่งมุ่งอธิบายสภาพการณ์ในสังคมที่เป็นมาแล้วในอดีต ที่กำลังดำเนินอยู่ในปัจจุบันและที่จะเป็นไปในอนาคต คำอธิบายดังกล่าวนั้นอาจจะเป็นเพียงสิ่งฉาบหน้าของสิ่งอื่นซึ่งอำพรางอยู่”

อัลทูแซร์ (กาญจนา แก้วเทพ, 2557) ได้กล่าวถึงบทบาทของอุดมการณ์ไว้ว่า “บทบาทที่เป็นจริงของอุดมการในการก่อตัวทางสังคมนั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากความนึกคิดของปัจเจกบุคคลคนใดคนหนึ่งขึ้นมาลอย ๆ หากแต่ก่อตัวมาจากโครงสร้างทางสังคมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการมีระบบภาพตัวแทนทางความคิด (representation) ของสังคมเพื่อให้สังคมนั้น ๆ ดำรงอยู่ได้และกระทำการหล่อหลอม (equip) ความคิดทางสังคมดังกล่าวต่อประชาชนในประชาสังคมให้เป็นไปในรูปความคิดความเชื่อเดียวกัน”

Storey (2008) ได้ประมวลนิยามของอุดมการณ์จากสำนักคิดต่าง ๆ ออกเป็น 5 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก อุดมการณ์ หมายถึงผลผลิตของระบบคิดที่สื่อออกมาโดยกลุ่มคนแต่ละกลุ่ม เมื่อพูดถึงอุดมการณ์ของกลุ่มใด ๆ นั้น หมายความว่ามีความคิดบางอย่างที่นำไปสู่ปฏิบัติการหรือกิจกรรมของกลุ่มนั้น

ประเด็นที่สอง อุดมการณ์ หมายถึง การฉาบหน้า (Masking), บิดเบือน (Distortion) หรืออำพราง (Concealment) ภาพแห่งความจริงด้วยตัวบทและปฏิบัติการ ทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “จิตสำนึกลวง” (False consciousness) ซึ่งมักใช้โดยผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าหรือชนชั้นปกครองเพื่อเข้าควบคุมผู้ที่ด้อยอำนาจกว่าหรือชนชั้นใต้ปกครอง

ประเด็นที่สาม มีความคล้ายคลึงกันกับประเด็นที่สองซึ่งมองว่าเป็นตัวบททุกรูปแบบการนำเสนอ (ไม่ว่าจะเป็นบทโทรทัศน์, เพลงป๊อบ, นิยาย, ภาพยนตร์) สะท้อนภาพจำเพาะของโลกตลอดเวลา ประเด็นดังกล่าวขึ้นอยู่กับความคิดในสังคมที่ขัดแย้งกันมากกว่าเห็นพ้องกัน โดยในตัวบทนั้นพบลักษณะของการเอาเปรียบและการกดขี่ซึ่งอนุมานได้ว่าเป็นความไม่เท่าเทียมกันอันก่อให้เกิดความขัดแย้ง

ประเด็นที่สี่ อุดมการณ์ได้รับการมองให้ลักษณะคล้ายคลึงกันกับมายาคติ (Myth) โดยโรลอง บาร์ตส์ (Roland Barthes) ซึ่งเขามองว่าอุดมการณ์ปฏิบัติการในระดับของความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) เป็นหลัก หรือดำเนินการบนความหมายที่ตัวบทหรือปฏิบัติการนั้นถือครองหรือทำให้ถือครองไว้

ประเด็นสุดท้าย เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนามาจากหลุยส์ อัลทูแซร์ (Louis Althusser) โดยเขามองว่าอุดมการณ์ไม่ได้หมายถึงตัวความคิด แต่หมายถึงปฏิบัติการที่ปรากฏให้เห็นในชีวิตประจำวัน

สรุปแล้ว อุดมการณ์จึงหมายถึง ระบบความคิด ความเชื่อ และวิถีปฏิบัติภายใต้ขอบเขตที่ชัดเจน อุดมการณ์ที่มีประสิทธิภาพอันเกิดจากขั้นตอนของการผลิตอุดมการณ์ที่มีประสิทธิภาพ หรือเกิดมาจากอำนาจในการควบคุมช่องทางการแพร่กระจาย หรือเกิดจากการควบคุมกำกับทิศทางของการบริโภคอุดมการณ์นั้น จะไม่ถูกแย่งชิงพื้นที่หรือครอบงำด้วยอุดมการณ์อื่น จึงทำให้เกิดอุดมการณ์ 2 ประเภท คือ อุดมการณ์เพื่อการรับใช้อำนาจในระบบหรืออุดมการณ์รับใช้ หรืออุดมการณ์หลัก (Dominant Ideology) และอุดมการณ์เพื่อการต่อต้านอำนาจในระบบหรืออุดมการณ์ต่อต้าน โดยภาระหน้าที่ของอุดมการณ์ 2 ประเภทนี้มีความแตกต่างกัน คือ ขณะที่อุดมการณ์รับใช้เกิดขึ้นมาเพื่อดำรงรักษาและค้ำจุนระบบเดิม อุดมการณ์ต่อต้านกลับเกิดขึ้นมาเพื่อพยายามทำลายระบบเดิมและนำเสนอระบบใหม่ แนวคิดของอุดมการณ์รับใช้จึงต้องเน้นการสรรเสริญระบบสังคมเดิม และแนวคิดของอุดมการณ์ต่อต้านคือการเสนอภาพของสังคมใหม่ที่ดีกว่า (กาญจนา แก้วเทพ, 2527)

Gramsci (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2527) ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความซับซ้อนในการถ่ายถอดอุดมการณ์ไว้ 2 ประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. เมื่อถ่ายทอดอุดมการณ์ใหม่เข้าไปในความคิดของใครก็ตาม ต้องระลึกไว้เสมอว่าผู้นั้นยังคงมีอุดมการณ์เก่า ๆ โลกทัศน์ (Worldview) เก่า ๆ ความเคยชินเก่า ๆ ที่คอยชี้แนวทางพฤติกรรม วิธีคิด ความรู้สึกของพวกเขาเหล่านั้นอยู่แล้ว

2. อุดมการณ์ใหม่ที่เข้ามานั้นต้องต่อสู้กับอุดมการณ์เดิม โดยอุดมการณ์ใหม่ต้องมีทั้งเนื้อหาและวิธีการถ่ายทอดที่มีประสิทธิภาพเหนือกว่าอุดมการณ์เก่า นอกจากนี้ อุดมการณ์ใหม่ยังต้องให้คนยอมรับได้โดยไม่ถูกบีบบังคับ

การเผยแพร่อุดมการณ์ของตนออกสู่สาธารณชนนั้น ย่อมต้องพึ่งพาช่องทางที่มีประสิทธิภาพในการส่งข่าวสารไปยังประชาชนทั่วประเทศในวงกว้างภายใต้ระยะเวลาอันสั้น อาทิเช่น การแจกแผ่นประชาสัมพันธ์ การแถลงประกาศจากผู้มีอำนาจหรือตัวแทนผ่านวิทยุโทรทัศน์ พื้นที่ในหน้าข่าวหนังสือพิมพ์ การละครหรือภาพยนตร์ที่มีเนื้อเรื่องสนับสนุนอุดมการณ์ของตน หรือการใช้วิทยุกระจายเสียงเพื่อเผยแพร่เพลงชาติและเพลงปลุกใจ

ในประเทศไทยเองก็มีการศึกษาการใช้สื่อเพื่อสร้างและถ่ายทอดอุดมการณ์ในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นอุดมการณ์ทางการเมือง อุดมการณ์ความรักชาติ อุดมการณ์มหาวิทยาลัย หรืออุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศและอุดมการณ์ต่อต้านศาสนาและศีลธรรม ซึ่งมีกรณีศึกษาต่าง ๆ ดังนี้

สิรินธร กีรติบุตร (2528) ศึกษาเพลงปลุกใจไทยในช่วงปี พ.ศ. 2475 – 2525 โดยวิเคราะห์ทางการเมือง พบว่า จำนวนเพลงปลุกใจไทยที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 – 2525 มีอยู่ถึง 448 เพลง โดยยังไม่นับรวมเพลงปลุกใจที่สูญหายไปเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้มีการใช้เพลงปลุกใจเป็นจำนวนมาก โดยเพลงปลุกใจต่าง ๆ เหล่านี้ได้ออกมาเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่แตกต่างกันไป คือแต่ละเพลงมีวัตถุประสงค์ในการชักชวนให้ประชาชนเกิดความรู้สึกนึกคิดและให้มีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละสถานการณ์ สำหรับแนวทางของเนื้อหาเพลงปลุกใจนั้นส่วนใหญ่คงมีความคล้ายคลึงกัน คือ ชักชวนให้รักชาติ ภักดีต่อชาติและกระทำทุกวิถีทางเพื่อรักษาชาติให้อยู่รอดและเจริญก้าวหน้าต่อไป โดยเน้นถึงสิ่งต่าง ๆ หรือคุณค่าต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไปตามสถานการณ์ นอกจากนี้การพิจารณาถึงภาษา สำนวนและการใช้คำในเพลงปลุกใจ แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาของเพลงเหล่านี้มีส่วนส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยและส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

นฤมล ทับจุมพล (2531) ศึกษาการใช้สื่อในการสร้างอุดมการณ์ทางการเมือง จากบทเพลงของทางราชการในปี พ.ศ.2475 – 2530 พบว่าบทเพลงของทางราชการที่เผยแพร่ต่อประชาชนนั้นเป็นเรื่องของการให้ความสำคัญต่ออุดมการณ์ชาติและอุดมการณ์สถาบันพระมหากษัตริย์ โดยบทเพลงในช่วงระยะเวลาดังกล่าวจะเน้นการให้น้ำหนักต่ออุดมการณ์ชาติ ลักษณะของบทเพลงในช่วงแรกจะกล่าวถึงเกียรติภูมิ ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาและการให้ความสำคัญต่อความเป็นชาติ กล่าวถึงอาณาเขตและบูรณภาพเหนือดินแดนของประเทศชาติ ให้ความสำคัญต่อการสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชนและพร้อมที่จะเสียสละในการปกป้องประเทศชาติ โดยรู้สึกว่าเป็นภารกิจของตน ส่วนในช่วงหลัง บทเพลงมีเนื้อหากล่าวถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ ประวัติศาสตร์และความเป็นมาของชาติกับบทบาทขององค์พระมหากษัตริย์ในอดีตตลอดจนพระราชจริยาวัตรและการเสียสละเพื่อพสกนิกรของสถาบันพระมหากษัตริย์ เรียกร้องให้ประชาชนถวายความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ด้วยการปกป้องเกียรติภูมิและสละชีพเป็นราชพลี

ชัยวัฒน์ หอวรรณภากร (2544) วิจัยการสื่อความหมายในเพลงโดยใช้เพลงมหาวิทยาลัย 5 สถาบันเป็นประชากรในการศึกษา พบว่าเพลงมหาวิทยาลัยที่ได้รับการคัดเลือกจากนิสิตนักศึกษาประจำแต่ละสถาบันถ่ายทอดอุดมการณ์ของตนดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (มหาจุฬาลงกรณ์และจามจุรีประดับใจ) นำเสนออุดมการณ์การสำนึกในพระคุณในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงพระราชทานกำเนิดมหาวิทยาลัย ความรัก ความภาคภูมิใจในเกียรติภูมิ และสำนึกในพระคุณของมหาวิทยาลัยที่ศึกษาอยู่ การสัญญาว่าจะประพฤติตนเป็นคนดีเพื่อเชิดชูเกียรติคุณและชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยและคุณค่าของความสามัคคีในหมู่นิสิต

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ยูงทองและโดมในดวงใจ) นำเสนออุดมการณ์ความจงรักภักดีและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ควบคู่ไปกับสถาบันการศึกษาของตนด้วยความรักและสามัคคีเพื่อธำรงมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ให้คงอยู่สืบไปและยึดถือธรรมของพระเจ้าแผ่นดินอยู่ในใจ

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (เกษตรศาสตร์และมาร์ชเกษตรศาสตร์) นำเสนออุดมการณ์ความรักในวิชาการเกษตรเพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ ความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ความสำนึกและภาคภูมิใจในสถาบันของตนและความขยันในการทำงานเกษตรเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของคนในชาติ

มหาวิทยาลัยศิลปากร (Santa Lucia และกลิ่นจันทน์) นำเสนออุดมการณ์การสำนึกในพระคุณของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ผู้มีส่วนสำคัญในการสถาปนามหาวิทยาลัยศิลปากร รวมถึงความรักในมหาวิทยาลัยและความรักความสามัคคีกันในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากรทั้ง 2 วิทยาเขต

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ม.ช. ถิ่นสวรรค์ และมาร์ช ม.ช.) นำเสนออุดมการณ์ความภาคภูมิใจในความงดงามของสถาบัน ความปรองดองกันในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมถึงความรักในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ยิ่งลักษณ์ บุญเก็บ (2552) ศึกษาการใช้เพลงปลุกใจในฐานะสื่อประชาสัมพันธ์ให้คนไทยสำนึกรักชาติของกองทัพบกในช่วงปี พ.ศ. 2475 – 2550 พบว่า ในช่วงเวลานั้น เพลงปลุกใจที่ทำหน้าที่ดังกล่าวของกองทัพบกสามารถแบ่งได้ 5 ยุค คือ (1) ยุคปลุกอุดมการณ์ชาตินิยม (พ.ศ.2475 – พ.ศ.2550) แก่นหลักของเพลงปลุกใจคือการเสียสละพลีชีพเพื่อชาติ, หวงแหนดินแดนอธิปไตยและความเป็นเชื้อชาติไทย (2) ยุคสู้ภัยคอมมิวนิสต์ (พ.ศ.2501 – พ.ศ.2505) แก่นหลักของเพลงปลุกใจคือให้กำลังใจทหารในการปฏิบัติหน้าที่, การประณามโจมตีผู้เป็นภัยต่อชาติและการเตือนสติเตือนใจคนไทย (3) ยุคงานประจำทำตามหน้าที่ (พ.ศ.2526 – พ.ศ.2535) แก่นหลักของเพลงปลุกใจคือการแสดงถึงความภาคภูมิใจในกองทัพบก (4) ยุคกู้ภาพลักษณ์กองทัพบก (พ.ศ.2536 – พ.ศ.2538) แก่นหลักเพลงปลุกใจคือการแสดงเจตนารมณ์และจุดยืนของกองทัพบกภายหลักเหตุการณ์พฤษภาทมิฬปี 2535 (5) ยุคฟื้นฟูอุดมการณ์รักชาติ (พ.ศ.2539 – พ.ศ.2550) แก่นหลักของเพลงปลุกใจคือการ

เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์, การแสดงความรู้สึกสามัคคีของคนในชาติและการแสดงถึงบทบาทของทหารที่เสียสละเพื่อปกป้องชาติ

ดวงกมล บางชวด (2554) ศึกษาการถ่ายทอดบทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจเพื่อเสริมสร้างสำนึกความรักชาติ พบว่า บทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจระหว่าง พ.ศ. 2453 – 2554 มีเนื้อหาสาระที่เกิดจากการเชื่อมโยงเกื้อหนุนของพลานุภาพแห่งความศรัทธาเชื่อมั่นใน "กษัตริยานุภาพ" และความซาบซึ้งชื่นชมใน “สุนทรียานุภาพ” อันประกอบด้วยอานุภาพที่เกิดจากคุณค่า อานุภาพที่เกิดจากบทบาทหน้าที่ อานุภาพที่เกิดจากการสร้างความสัมพันธ์และอานุภาพในการพัฒนา ซึ่งกอปรด้วยคุณค่าทางวรรณศิลป์และดุริยางคศิลป์ที่ได้ปรับเปลี่ยนไปตามรสนิยมของผู้ฟังและสัมพันธ์กับบริบททางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ในแต่ละการกระทำของบุคคล ชุมชน และสังคมในการแสดงออกถึงความรักชาติ นั่นคือความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน แนวทางการถ่ายทอดวิถีแห่งการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพคือการถ่ายทอดผ่านสื่อสาธารณะ การจัดกิจกรรมพิเศษ เช่นการประกวด การแสดงคอนเสิร์ต และการนำไปบูรณาการใช้ในระบบการศึกษา

จิรเวทย์ รักชาติ (2549) วิเคราะห์อุดมการณ์ในเพลงสากลแนวเฮฟวี่เมทัลของวัยรุ่น พบว่า เพลงสากลแนวเฮฟวี่เมทัลมีการต่อต้านเรื่องเพศในลักษณะคลุมเครือไม่ชัดเจน โดยมีอุดมการณ์ต่อต้านเรื่องเพศชัดเจนผ่านองค์ประกอบเนื้อหาของเพลง องค์ประกอบ ภาพลักษณ์ และองค์ประกอบอากัปกิริยาของศิลปิน ในขณะที่อุดมการณ์หลักเรื่องเพศกลับทำงานอย่างชัดเจนผ่านองค์ประกอบดนตรีและองค์ประกอบภาษาเฉพาะ เมื่ออุดมการณ์ทั้งสองรูปแบบปรากฏในแต่ละองค์ประกอบจึงส่งผลให้การต่อต้านเรื่องเพศขึ้นอยู่กับระดับของการปลูกฝังอุดมการณ์หลักเรื่องเพศของวัยรุ่นในการรับรู้การต่อต้านเรื่องเพศที่แตกต่างกัน โดยการต่อต้านทั้งหมดเป็นการต่อต้านผ่านจุดยืนของเพศชาย ในส่วนของการต่อต้านศาสนาและศีลธรรมที่ปรากฏในเพลงสากลแนวเฮวี่เมทัลนั้นมีการต่อต้านผ่านทุกองค์ประกอบอย่างชัดเจน โดยเฉพาะการต่อต้านคริสเตียน การนับถือลัทธินอกรีต รวมถึงการฆ่าและทำร้ายผู้อื่น การต่อต้านลักษณะนี้เป็นการต่อต้านคุณลักษณะของผู้หญิงโดยไม่ได้กล่าวถึงผู้หญิงโดยตรง

ผู้วิจัยนำแนวคิดที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดอุดมการณ์ผ่านสื่อ เพื่อทำความเข้าใจในแนวทางของการค้นหาอุดมการณ์ที่สะท้อนผ่านเพลงชาติและสื่อสารไปยังผู้ฟังหรือพลเมืองที่อยู่ภายใต้การปกครองของแต่ละประเทศ ว่าในเนื้อร้องของเพลงชาตินั้นแฝงอุดมการณ์ใดบ้าง จากนั้น จึงนำผลการวิเคราะห์อุดมการณ์ในแต่ละประเทศ ไปวิเคราะห์เพื่อค้นหาอุดมการณ์ร่วมกันของอาเซียน ผ่านการวิเคราะห์ตัวบท

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis)

การวิเคราะห์ตัวบทคือวิธีการที่นักวิจัยการสื่อสารใช้เพื่ออธิบายและแปลคุณลักษณะของสาร โดยสารที่นำมาศึกษานั้นอาจเป็นคำปราศรัยและการสนทนา, เอกสารที่มีการบันทึก (เช่น จดหมาย, บันทึกส่วนบุคคล, หนังสือพิมพ์และนิตยสาร), เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ (เช่น เทปบันทึกเสียง, ภาพยนตร์, เทปวีดิทัศน์และแฟ้มคอมพิวเตอร์) หรือทัศนศิลป์ต่าง ๆ (เช่น ภาพเขียน, ภาพถ่ายและสถาปัตยกรรม) โดยการวิเคราะห์ตัวบทมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (Frey, Botan, Kreps, & Friedman, 1991; 1992)

1. เพื่ออธิบายความหมายของตัวสารที่ปรากฏผ่านข้อความ โดยความหมายดังกล่าวสามารถอนุมานได้ถึงความตั้งใจของผู้ผลิต และ/หรือ วิธีการแปลความหมายของผลงานจากผู้รับสารในระดับต่าง ๆ

2. เพื่อค้นหาแรงจูงใจหรือปัจจัยที่มีมาก่อนตัวบท (เช่น บริบททางประวัติศาสตร์และสังคมที่มีการผลิตตัวบทนั้นขึ้น) และ/หรือ ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากผลผลิตของสารนั้น (เช่น พฤติกรรมการลงคะแนนที่เกิดจากการใช้ถ้อยคำในการรณรงค์หาเสียงของนักการเมือง)

3. เพื่อวิพากษ์และประเมินคุณค่าของสารในตัวบทนั้น

นอกจากนี้ Frey et al. (1991) ได้จำแนกประเภทของการวิเคราะห์ตัวบทที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ ตั้งแต่การพรรณนาไปจนถึงการวิพากษ์ และรูปแบบการพิจารณาแบบปริมาณหรือคุณภาพ ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การวิพากษ์เชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Criticism) คือการบรรยาย วิเคราะห์ แปลความหมายและประเมินคุณค่าของการโน้มน้าวใจในการสื่อสารของมนุษย์ โดยมีหน้าที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้ (1) การค้นหาผลโดยเจตนาจากวาทกรรมเชิงโน้มน้าวใจ (2) การแสวงหาคำตอบเพื่อทำความเข้าใจในเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในบริบทของสังคมและวัฒนธรรม โดยการอธิบายวิธีการเลือกใช้การสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เกิดในเวลาและสถานที่นั้น ๆ (3) การเปิดเผยปฏิบัติการโน้มน้าวใจในขณะหนึ่งด้วยการวิเคราะห์ โดยปฏิบัติการนั้นก่อให้เกิดการวิพากษณ์ทางสังคม (4) การมีส่วนช่วยทำความเข้าใจในวิธีการนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้กับปฏิบัติการในวาทกรรมโน้มน้าวใจ (5) การสอนให้คนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจในการทำงานของการโน้มน้าวใจ และมีหลักใดบ้าง

2. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบในการสื่อสารของมนุษย์จากตัวบท โดยไม่ต้องศึกษาความคิดเห็นของผู้แต่งหรือผู้อ่าน นอกจากนี้ ยังสามารถศึกษาได้ทั้งแบบปริมาณและแบบคุณภาพ (Babbie, 2010; Krippendorff, 2013) ทั้งนี้ Hsieh & Shannon (2005) ได้เสนอว่าการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงคุณภาพ แบ่งออกได้เป็น 3 แนวทาง คือ การวิเคราะห์เนื้อหาแบบขนบเดิม (Conventional Content Analysis) การวิเคราะห์เนื้อหาแบบตรง (Directed Content Analysis) และ การวิเคราะห์เนื้อหาแบบรวม (Summative Content Analysis)

3. การวิเคราะห์บทสนทนา (Conversation Analysis) เป็นการพิจารณาสารที่แลกเปลี่ยนกันในระหว่างที่มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสองบุคคลและภายในกลุ่มเล็กเพื่อค้นหาคุณลักษณะที่เป็นระบบ และคุณลักษณะเหล่านี้มีความหมายอย่างมากต่อผู้สนทนาและผู้วิจัย โดยคุณลักษณะดังกล่าวประกอบด้วยเนื้อหา หน้าที่ โครงสร้าง และผลกระทบจากการสนทนา ดังนั้น การวิเคราะห์บทสนทนาจึงมุ่งค้นหาวิธีที่ผู้สนทนาใช้บรรลุเป้าหมายในฐานะที่ต้องผลิต จัดลำดับและแปลความหมายสาระหว่างการสนทนา

4. การวัดแบบไม่รุกล้ำ (Unobtrusive Measure) มุ่งพิจารณาคุณลักษณะทางกายภาพหรือวัตถุเพื่ออธิบายผู้คนหรือพฤติกรรมการสื่อสารของพวกเขา โดยที่พวกเขาไม่รู้ว่ากำลังถูกสังเกตจากผู้ทำการวิจัย หรือนักวิจัยต้องไม่ให้พวกเขารู้ว่ากำลังสังเกตพวกเขาอยู่ เพราะจะทำให้พฤติกรรมหรือการแสดงออกของกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นปกติ การวิเคราะห์เนื้อหาประเภทนี้จึงเป็นวิธีที่เที่ยงตรงที่สุดเพราะนักวิจัยไม่จำเป็นต้องถามเพื่อค้นหากลุ่มตัวอย่าง แต่อาศัยการพิจารณาพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของผู้เข้าร่วมวิจัย

Barelson (อ้างใน ปาริชาต สถาปิตานนท์, 2557) ได้ให้คำแนะนำในการจัดหน่วยสำหรับในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

1. คำหรือสัญลักษณ์ (Word or Symbol) เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เล็กที่สุด โดยอาจจะเป็นชื่อบุคคล ชื่อสถานที่ คำศัพท์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวเรื่องงานวิจัย

2. ประเด็นหลัก (Theme) โดยประกอบด้วยความคิด แนวคิด หรือประโยคหลักที่ครอบคลุมความหมายรวมทั้งหมดของสาร มักปรากฏอยู่ในรูปของการวิเคราะห์เชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ และเป็นการวิเคราะห์ความหมายแฝง (Connotative meaning) มากกว่าความหมายตรง (Denotative meaning)

3. คุณลักษณะต่าง ๆ ของบุคคล (Character) อาจแบ่งตามคุณลักษณะทางประชากร หรือแบ่งตามบทบาทของบุคคลที่มีในกลุ่ม

4. ระยะเวลาและพื้นที่ (Time and Space) อาจเป็นระยะเวลา-ช่วงเวลาในการออกอากาศ ขนาดของภาพที่ปรากฏ ปริมาณคอลัมน์ที่ปรากฏในเรื่อง

5. ประเภทของชิ้นงาน (Item) อาจเป็นข่าว บทความ รายการโทรทัศน์ ละคร โฆษณา เป็นต้น

อนึ่ง มีการวิจัยที่เลือกใช้การวิเคราะห์ตัวบทกับสารประเภทต่าง ๆ เช่น เพลง มิวสิกวีดิโอ และภาพยนตร์ไทย โดยใช้แนวคิดทฤษฎี และประเด็นต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ ดังนี้

วารุณี โชคเพิ่มพูลสุข (2555) ศึกษาวิวัฒนาการและสุนทรียภาพของเพลงแปลงไทย โดยใช้การิเคราะห์ตัวบทร่วมกับแนวคิดเรื่องเพลงแปลงและวรรณกรรมล้อเลี้ยน แนวคิดเกี่ยวกับสุนทรียศาสตร์กับการสื่อสาร และแนวคิดเกี่ยวกับการสื่อสารอารมณ์ขัน โดยพบว่า ปัจจัยที่ทำให้การนำเสนอเพลงแปลงไทยมีความแตกต่างกัน ประกอบด้วย (1) บริบททางสังคมและวัฒนธรรม (2) บริบททางแวดวงดนตรีและสื่อ (3) ศิลปินเพลงแปลงและผลงาน และ (4) แนวเพลงอันเป็นวัฒนธรรมนิยมของยุคสมัย โดยมีวิวัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด และพบประเด็นของสุนทรียภาพที่ปรากฏในเพลงแปลงในทุกยุคสมัย ได้เกิดมาจาก (1) สุนทรียภาพจากภาษาในเพลงแปลง (2) สุนทรียภาพจากรสในเพลงแปลง (3) สุนทรียภาพที่เกิดจากองค์ประกอบอื่น ๆ ของเพลงแปลง

ภูมิสิษฐ์ กฤตพิพัฒน์โชติ (2558) ศึกษาการเปรียบเทียบการเล่าเรื่องและสื่อความหมายในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย โดยใช้การวิเคราะห์ตัวบทภายใต้ทฤษฎีการเล่าเรื่องโดยเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอ องค์ประกอบของการเล่าเรื่องในมิวสิกวิดีโอ ทฤษฎีเรื่องการจัดองค์ประกอบรวมในฉาก และทฤษฎีเรื่องสัญวิทยา โดยพบว่าแต่ละองค์ประกอบที่นำมาศึกษานั้นมีความแตกต่างกันในทุกองค์ประกอบ กล่าวคือ

- เมื่อเปรียบเทียบรูปแบบการนำเสนอ พบว่า มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีการใช้รูปแบบการนำเสนอแบบการแสดงเป็นหลัก ส่วนมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีการใช้รูปแบบการนำเสนอการแสดงและการสื่อความหมายผสมผสานกัน

- เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของการเล่าเรื่องนั้น พบว่า มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกมีโครงเรื่องที่เกี่ยวกับการสื่อสารภาพลักษณ์ของศิลปิน มีแก่นเรื่องที่สะท้อนภาพลักษณ์ของศิลปิน และแสดงให้เห็นถึงความเจ้าชู้ของผู้ชายและการต่อสู้ต่อรองของผู้หญิงในยุคคลาสสิก มีตัวละครที่มีลักษณะแบบตายตัว ใช้ความขัดแย้งภายในจิตใจของตัวละคร ใช้ฉากที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของตัวละครมากที่สุด และมีมุมมองการเล่าเรื่องจากศิลปินมากที่สุด ส่วนมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัยมีโครงเรื่องเกี่ยวกับความรักและผู้หญิงมากที่สุด มีแก่นเรื่องในการพูดถึงการต่อสู้ต่อรองของผู้หญิงอกหัก การพยายามในความรัก ความสนุกสนามของศิลปิน และมีการโฆษณาแฝงในมิวสิกวิดีโอเพลงด้วย ตัวละครมี

ลักษณะรอบด้าน ใช้ความขัดแย้งระหว่างคนกับคน ใช้ฉากที่มีการประดิษฐ์ขึ้น และมีมุมมองของบุคคลที่หนึ่งเป็นส่วนใหญ่

- เมื่อพิจารณาการจัดองค์ประกอบรวมในฉาก พบว่า ในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิก เน้นการสื่อความหมายผ่านการใช้แสงจากธรรมชาติ ใช้ขนาดภาพระยะไกล ระยะใกล้ปานกลาง และระยะปานกลาง การแต่งกายของศิลปินในยุคนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อสารภาพลักษณ์ความสมาร์ท สุขุม เท่ห์ สดใส ร่าเริง ส่วนในมิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่งยุคร่วมสมัย เน้นการสื่อความหมายผ่านการใช้แสงจากธรรมชาติและการจัดแสงเบื้องต้นเพื่อสร้างจุดเด่นแก่ศิลปิน ใช้ภาพระยะใกล้ปานกลาง นิยมการแต่งกายเพื่อตอบสนองกลุ่มเป้าหมาย

- เมื่อพิจารณาการใช้สัญญะ พบว่า มิวสิกวิดีโอเพลงลูกทุ่มร่วมสมัยมีการใช้สัญญะมากกว่ายุคคลาสสิก โดยสัญญะที่ปรากฏในยุคร่วมสมัย ได้แก่ การแต่งกาย ก้อนหิน นวม ชกมวย เครื่องดื่ม อาหารและยารักษาโรค เป็นต้น ส่วนสัญญะที่ปรากฏในยุคคลาสสิก ได้แก่ การแต่งกายและการกระทำของตัวละคร จี้รูปหัวใจ ดอกไม้ ฉากและตัวละคร เป็นต้น

ขจิตขวัญ กิจวิสาละ (2553) ศึกษากระบวนการประกอบสร้างความหมายให้แก่บุคคลและกลุ่มคนที่ขัดขืนอำนาจของสังคม ผ่านระบบสัญญะของการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไทยที่มีเนื้อหาว่าด้วยเรื่องการต่อสู้ของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ลุกขึ้นมาปฏิบัติการเพื่อปฏิเสธอำนาจควบคุมของสังคมที่ถูกสร้างขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2513 – 2550 และผลลัพธ์จากกระบวนการประกอบสร้างความหมาย โดยอาศัยการวิเคราะห์ตัวบท ร่วมกับแนวคิดเรื่องอำนาจของสังคม แนวคิดที่เกี่ยวกับเรื่องอุดมการณ์ แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องเล่าและองค์ประกอบในการเล่าเรื่อง แนวคิดเกี่ยวกับสัญวิทยา และแนวคิดเกี่ยวกับขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

ผู้วิจัยหยิบยกแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ตัวบท เนื่องจากเป็นวิธีวิจัยที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ผ่านการแปลเป็นภาษาไทย

จากแนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น จะนำไปใช้ในการสรุปและอภิปรายผลการวิจัยในบทต่อ ๆ ไป

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบลักษณะของการวิจัย (Research Framework)

การวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) เพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนที่แปลเป็นภาษาไทย ประกอบกับการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความเกี่ยวข้องกับอาเซียนศึกษาหรือประเทศสมาชิกอาเซียน โดยมีแนวคิดเรื่องการสื่อความหมายของภาษา ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับโวหารภาพพจน์, ทฤษฎีวัจนกรรม และแนวคิดด้านการถ่ายทอดอุดมการณ์ผ่านสื่อ เป็นแนวคิดหลักในการวิเคราะห์

3.2 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่ เพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ผ่านการแปลเป็นภาษาไทยจากศูนย์การแปลและบริการด้านภาษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นสถาบันที่รับแปลภาษาครบทั้ง 10 ชาติสมาชิกอาเซียน โดยเพลงชาติที่บันทึกเป็นภาษาต้นฉบับนำมาจากหนังสือ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์และเว็บไซต์ทางการของประเทศนั้น ๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงแหล่งที่มาของเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศ

ประเทศ	แหล่งข้อมูล
สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	Undang-Undang Republik Indonesia Nomor 24 Tahun 2009 Tentang Bendera, Bahasa, Dan Lambang Negara, Serta Lagu Kebangsan [กฎหมายสาธารณรัฐอินโดนีเซียฉบับที่ 24 ปี 2009 ว่าด้วยธงชาติ, ภาษา, ตราแผ่นดินและเพลงชาติ] (2009)
สหพันธรัฐมาเลเซีย	*National Symbol* (1987)

ประเทศ	แหล่งข้อมูล
สาธารณรัฐฟิลิปปินส์	15th Congress of the Republic of the Philippines, Senate Bill No. 2691 [ร่างกฎหมายหมายเลข 2691 ประจำการประชุมใหญ่ครั้งที่ 15] (2011)
สาธารณรัฐสิงคโปร์	Ministry of Information, Communications and the Arts [กระทรวงสารสนเทศ การสื่อสารและศิลปะ] (2004)
ราชอาณาจักรไทย	ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยรัฐนิยมฉบับที่ 6 เรื่องทำนองและเนื้อร้องเพลงชาติ ลงวันที่ 10 ธันวาคม พุทธศักราช 2482 (2015)
เนกราบรูไนดารุสซาลาม	Jabatan Penerangan, Jabatan Perdana Menteri [แผนกสารสนเทศประจำสำนักนายกรัฐมนตรีแห่งเนอการาบรูไนดารุสซาลาม] (2014)
สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	Cộng hoà Xã hội chủ nghĩa Việt Nam [รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม] (2015)
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	ລັດຖະບານແຫ່ງສາທາລະນະລັດປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ [รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว] (2015)
สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา	ပြည်ထောင်စု သမ္မတ မြန်မာနိုင်ငံတော် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ [รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา] (2008)
ราชอาณาจักรกัมพูชา	រដ្ឋធម្មនុញ្ញ នៃ ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា [รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา] (2008)

2. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะจากนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีความเกี่ยวข้องกับอาเซียนศึกษาหรือประเทศสมาชิกอาเซียน จำนวน 7 ท่าน ดังรายนามต่อไปนี้

1. อาจารย์ ดร.เจษฎา ศาลาทอง อาจารย์ประจำภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. อาจารย์สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์ นักวิจัยประจำสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. อาจารย์ชปา จิตต์ประทุม นักวิจัยประจำสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. อาจารย์ณัฐพจน์ ยืนยง นักวิจัยประจำศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. อาจารย์จิตติมา คิ้มสุขศรี นักวิจัยประจำศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. อาจารย์ขนิษฐา คันธะวิชัย นักวิจัยจากศูนย์แม่โขงศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7. อาจารย์วินิสสา อุชชิน นักวิจัยจากศูนย์แม่โขงศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 แบบบันทึกข้อมูลเนื้อหา (Coding Sheet) สำหรับการวิเคราะห์ ประกอบด้วย

- แบบบันทึกข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์เนื้อหาเพลงชาติด้านวัจนกรรม 5 ด้าน ได้แก่ (Searle, 1976; Susan, 2014)
  - วัจนกรรมบรรยาย
  - วัจนกรรมชี้นำ
  - วัจนกรรมให้คำมั่น
  - วัจนกรรมแสดงออก
  - วัจนกรรมประกาศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

- แบบบันทึกข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์เนื้อหาเพลงชาติด้านการใช้โวหารภาพพจน์ 12 ประเภท ได้แก่ (ชัยวัฒน์ หอวรรณภากร, 2544; อวยพร พานิชและคณะ, 2548)

- อุปมาอุปไมย	- อุปลักษณ์
- บุคลาธิษฐาน	- สัมพจนัย
- นามนัย	- อติพจน์
- ปฏิทรรศน์	- สัทพจน์
- ปฏิวาทะ	- อาวัตพากย์
- ปฏิรูปพจน์	- ปฏิปุจฉา

3.3.2. แบบลงความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านอาเซียนศึกษา ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามปลายเปิด ดังนี้

- ท่านคิดว่าเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนบอกอะไรแก่ "คนนอก" บ้าง
- ท่านคิดว่าเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละชาติสามารถสะท้อนความเป็นชาติของตนในปัจจุบันได้อย่างไร
- ท่านคิดว่าบทบาทที่เด่นชัดในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนคือบทบาทใด
- ท่านคิดว่าอุดมการณ์ที่ปรากฏในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนมีประเด็นสำคัญใดบ้างที่สามารถสื่อความหมายไปยังประชาชนของแต่ละชาติ
- ท่านคิดว่าอิทธิพลใดบ้างที่ทำให้เกิดเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน
- ท่านคิดว่างานวิจัยนี้มีประโยชน์หรือคุณค่าในด้านใดบ้าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

3.4 ประเด็นในการวิจัย

1. การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วยการใช้โวหารภาพพจน์และวัจนกรรม
2. อุดมการณ์ของเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบัน

3.5 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

1. ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับเพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ
2. ส่งเนื้อร้องเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ใช้ในปัจจุบันที่เป็นภาษาต้นฉบับไปยังศูนย์การแปลและบริการด้านภาษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งเป็นสถาบันที่รับแปลภาษาครบทั้ง 10 ชาติสมาชิกอาเซียน เพื่อทำการแปลเป็นภาษาไทย

3. วิเคราะห์การสื่อความหมายของเพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยแบบบันทึกข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์เนื้อหาเพลงชาติด้านวัจนกรรมของ Searle (1976) และ Susan (2014) 5 ด้าน ได้แก่ วัจนกรรมบรรยาย, วัจนกรรมชี้นำ, วัจนกรรมให้คำมั่น, วัจนกรรมแสดงออก และวัจนกรรมประกาศ และแบบบันทึกข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์เนื้อหาเพลงชาติด้านการใช้โวหารภาพพจน์จากอวยพร พานิชและคณะ (2548) และชัยวัฒน์ หอวรรณภากร (2544) 12 ประเภท ได้แก่ อุปมาอุปไมย, อุปลักษณ์, บุคลาธิษฐาน, สัมพจนัย, นามนัย, อติพจน์, ปฏิทรรศน์, สัทพจน์, ปฏิวาทะ, อาวัตพากย์, ปฏิรูปพจน์และปฏิปุจฉา

4. นำผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายที่ได้มาวิเคราะห์เพิ่มเติมประกอบกับผลการสัมภาษณ์จากนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญด้านอาเซียนศึกษารวมถึงทูตวัฒนธรรมจากสถานทูตประเทศสมาชิกอาเซียนประจำประเทศไทย เพื่อหาการสื่อความหมายระดับอุดมการณ์ จากนั้นจึงนำผลทั้งหมดมาสรุปและอภิปราย

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน” ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลด้วยลักษณะการบรรยายหรือพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ซึ่งแบ่งการนำเสนอข้อมูลออกเป็น 2 บท โดยในแต่ละบทนั้นผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

<u>บทที่ 4</u> ผลวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน

การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) ผู้วิจัยวิเคราะห์การสื่อความหมายที่พบในเพลงชาติของแต่ละประเทศ ผ่านผลการลงรหัสในแบบบันทึกข้อมูลด้านวัจนกรรม และแบบบันทึกข้อมูลด้านโวหารภาพพจน์ที่ปรากฏในเพลงชาติ แนวคิดโวหารภาพพจน์ ทฤษฎีวัจนกรรม แนวคิดด้านการถ่ายทอดอุดมการณ์ผ่านสื่อ

<u>บทที่ 5</u> สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

กรอบการศึกษาวิจัยเรื่องการสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน

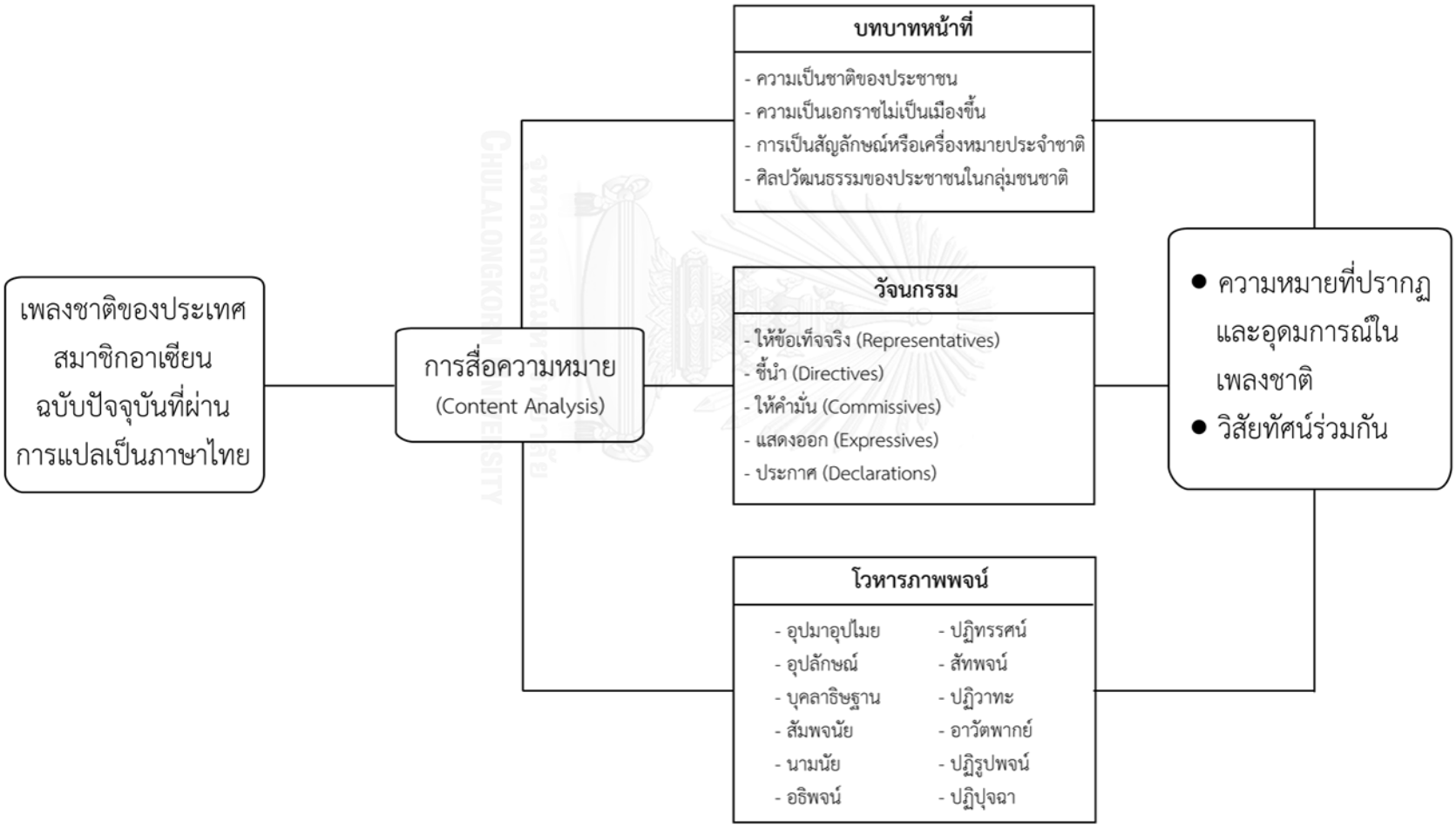

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน ผู้วิจัยใช้การนำเสนอผลเรียงลำดับตามปีที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) และตามลำดับตัวอักษรภาษาอังกฤษของแต่ละประเทศ ซึ่งมีลำดับดังต่อไปนี้

อินโดนีเซีย (Indonesia) มาเลเซีย (Malaysia) ฟิลิปปินส์ (Philippines) สิงคโปร์ (Singapore) ไทย (Thailand) (ทั้ง 5 ประเทศเป็นผู้ก่อตั้งร่วมเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม ค.ศ.1967 (พ.ศ. 2510)) บรูไน (Brunei) (เข้าร่วมเมื่อวันที่ 7 มกราคม ค.ศ.1984 (พ.ศ.2527)) เวียดนาม (Vietnam) (เข้าร่วมเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม ค.ศ.1995 (พ.ศ.2538)) ลาว (Laos) เมียนมา (Myanmar) (ทั้ง 2 ประเทศเข้าร่วมเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม ค.ศ.1997 (พ.ศ.2540)) และกัมพูชา (Cambodia) (เข้าร่วมเมื่อวันที่ 30 เมษายน ค.ศ.1999 (พ.ศ.2542))

โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับเพลงชาติ อันได้แก่ ประวัติความเป็นมาของเพลงชาติ เนื้อเพลงเพลงชาติจากภาษาต้นฉบับ คำอ่านเนื้อเพลงเพลงชาติ และเนื้อเพลงเพลงชาติฉบับแปลเป็นภาษาไทยโดยศูนย์การแปลและบริการด้านภาษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรม ได้แก่ วัจนกรรมบรรยาย วัจนกรรมชี้นำ วัจนกรรมให้คำมั่น วัจนกรรมแสดงออก วัจนกรรมประกาศ และผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ ซึ่งประกอบด้วยอุปมาอุปไมย อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน สัมพจนัย นามนัย อติพจน์ ปฏิทรรศน์ สัทพจน์ ปฏิวาทะ อาวัตพากย์ ปฏิรูปพจน์ ปฏิปุจฉา ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดเรื่องอุดมการณ์ในเพลงชาติ และประเด็นความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญ

4.1 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติอินโดนีเซีย

ประวัติเพลง “อินโดนีเซีย รายา”

“อินโดนีเซีย รายา” (Indonesia Raya: อินโดนีเซียอันยิ่งใหญ่) เป็นผลงานการประพันธ์ของนักแต่งเพลงชาวอินโดนีเซียที่ชื่อว่า วาเก รูดอล์ฟ โซปราทมาน (Wage Rudolf Supratman) ในปี ค.ศ.1924 (พ.ศ.2467) จากการเข้าร่วมประกวดเพลงชาติที่เขาทราบจากบทความหนึ่งในหน้าหนังสือพิมพ์ โดยเพลงนี้ได้รับการบรรเลงครั้งแรกด้วยตัวของเขาเองในการประชุมสันนิบาตยุวชนอินโดนีเซียครั้งที่ 2 (The second Indonesian Youth Congress) ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม ค.ศ.1928 (พ.ศ.2471) ในบาตาเวีย (ปัจจุบันคือเมืองจาการ์ตา) แต่ก็ยังมิได้มีการประกาศใช้เพลงชาติอย่างเป็นทางการ เพราะหลังจากช่วงเวลาดังกล่าว อินโดนีเซียต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ยุ่งเหยิงพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นสถานการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 การครอบครองโดยจักรวรรดิญี่ปุ่น หรือแม้กระทั่งปัญหาและความขัดแย้งกับเนเธอร์แลนด์ซึ่งเป็นเจ้าอาณานิคมในยุคนั้น ยิ่งไปกว่านั้น คือการออกกฎหมายห้ามร้องเพลงดังกล่าวในที่สาธารณะ เนื่องจากคำร้องของเพลงนี้มีเนื้อหาเป็นภัยต่อการปกครองอินโดนีเซียของเนเธอร์แลนด์ นั่นคือ การส่งเสริมให้อินโดนีเซียเป็นเอกราช ซึ่งสังเกตได้จากส่วนหนึ่งของเพลงมีคำว่า “...เมอร์เดกา! เมอร์เดกา!...” (“...Merdeka! Merdeka!...”) อันหมายถึง “...อิสรภาพ! อิสรภาพ!...” และมีการกล่าวท่อนนี้ถึงสองครั้งในเพลง ต่อมาได้มีการบรรเลง “อินโดนีเซีย รายา” อย่างเป็นทางการอีกครั้งเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม ค.ศ.1945 (พ.ศ.2488) ซึ่งเป็นวันที่ซูการ์โน (Sukarno) ซึ่งต่อมาได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนแรกแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียและโมฮัมหมัด ฮัตตา (Mohammad Hatta) ผู้ดำรงตำแหน่งรองประธานาธิบดีคนแรกแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียในเวลาต่อมา ร่วมกันประกาศเอกราชแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียโดยสมบูรณ์ (Utomo, 2012; ไชนุดิน, 2511/2552; ทวีศักดิ์ เผือกสม, 2555; อาณัติ อนันตภาค, 2557)

จากประวัติของอินโดนีเซีย รายา ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงความเป็นมาและบริบทเพื่อนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เนื้อเพลงเพลงชาติอินโดนีเซียที่นำเสนอในส่วนที่ 1

ส่วนที่ 1 เนื้อเพลงเพลงชาติอินโดนีเซียภาษาต้นฉบับ และฉบับแปลเป็นภาษาไทย

<u>เนื้อเพลงเพลงชาติอินโดนีเซีย “อินโดนีเซีย รายา”</u>

คำร้อง: วาเก รูดอล์ฟ โซปราทมาน (Wage Rudolf Supratman)

ทำนอง: วาเก รูดอล์ฟ โซปราทมาน (Wage Rudolf Supratman)

Indonesia tanah airku
Tanah tumpah darahku
Disanalah aku berdiri
Jadi pandu ibuku
Indonesia kebangsaanku
Bangsa dan Tanah Airku
Marilah kita berseru
Indonesia bersatu

Hiduplah tanahku
Hiduplah negriku
Bangsaku Rakyatku semuanya
Bangunlah jiwanya
Bangunlah badannya
Untuk Indonesia Raya

Indonesia Raya
Merdeka Merdeka
Tanahku negriku yang kucinta

Indonesia Raya
Merdeka Merdeka
Hiduplah Indonesia Raya

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

<u>คำอ่านเนื้อเพลง</u> เป็นดังนี้ (ประเสริฐ สรรพอาสา, 2556)

อินโดนีเซีย ตานาห์ ไอร์กู
ตานาห์ ตุมปาห์ ดาราห์กู
ดิซานาลาห์ อากู เบอร์ดีรี
จยาดี ปานดู อิบุ๊กู
อินโดนีเซีย เกอะบังซาอานกู
บังซา ดัน ตานาห์ ไอร์กู
มารีลาห์ กีตา เบอะร์เสอะรู
อินโดนีเซีย เบอร์ซาตู

ฮิดุปลาห์ ตานาห์กู
ฮิดุปลาห์ เนอะเกอะริกุ
บังซากู รักยัตกู เสอะมัวฮยะ
บังงุ่นลาห์ จยีวาฮยะ
บังงุ่นลาห์ บาดันฮยา
อุนตุ๊ก อินโดนีเซีย รายา

อินโดนีเซีย รายา
เมอร์เดกา เมอร์เดกา
ตานาห์กู เนอะเกอะริกู ยัง กูจินตา

อินโดนีเซีย รายา
เมอร์เดกา เมอร์เดกา
ฮิดุปลาห์ อินโดนีเซีย รายา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

<u>เนื้อเพลงที่ผ่านการแปลเป็นภาษาไทยแล้ว</u> เป็นดังนี้

อินโดนีเซียเป็นมาตุภูมิของฉัน
เป็นแผ่นดินที่ฉันเกิด
ที่นั่นคือแผ่นดินที่ฉันยืนหยัด
เป็นรากฐานแผ่นดินเกิดของมารดาฉัน
อินโดนีเซียเป็นสัญชาติของฉัน
ประเทศและแผ่นดินเกิดของฉัน
มาเถิดมาเรามาร่วมอวยชัย
เพื่ออินโดนีเซียรวมเป็นหนึ่ง

ดำรงอยู่เถิด แผ่นดินของฉัน
ดำรงอยู่เถิด ประเทศของฉัน
ประเทศของฉัน ประชาชนของฉันทั้งมวล
ตื่นเถิดจิตวิญญาณ
ตื่นเถิดร่างกาย
เพื่ออินโดนีเซียอันยิ่งใหญ่

อินโดนีเซียที่ยิ่งใหญ่
อิสรภาพและอิสรภาพ
เพื่อแผ่นดินและประเทศชาติที่ฉันรักยิ่ง

อินโดนีเซียที่ยิ่งใหญ่
อิสรภาพและอิสรภาพ
ดำรงอยู่เถิดอินโดนีเซียที่ยิ่งใหญ่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรม โวหารภาพพจน์ และอุดมการณ์ในเพลงชาติอินโดนีเซีย

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรมในเพลงชาติอินโดนีเซีย

ในเพลง “อินโดนีเซีย รายา” ผู้วิจัยพบการใช้วัจนกรรมบรรยาย วัจนกรรมชี้นำ และวัจนกรรมประกาศ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัจนกรรมบรรยาย ปรากฏในข้อความที่เป็นตัวหนา ดังนี้

> “อินโดนีเซีย**เป็นมาตุภูมิของฉัน**
> **เป็นแผ่นดินที่ฉันเกิด**
> ที่นั่น**คือแผ่นดินที่ฉันยืนหยัด**
> **เป็นรากฐานแผ่นดินเกิดของมารดาฉัน**
> อินโดนีเซีย**เป็นสัญชาติของฉัน**
> **ประเทศและแผ่นดินเกิดของฉัน**”

จากข้อความดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าเป็นการสื่อความหมายด้วยการบรรยายหรือพรรณนา (Describing) ถึงประเทศอินโดนีเซียว่าเป็นแผ่นดินเกิดของตน โดยจากเนื้อเพลงในวรรคที่ยกมานั้นมีการใช้คำในหลากหลายรูปแบบเพื่อสื่อและเน้นย้ำถึงความหมายข้างต้น ได้แก่ “เป็นมาตุภูมิของฉัน”, “เป็นแผ่นดินที่ฉันเกิด”, “คือแผ่นดินที่ฉันยืนหยัด” และ “เป็นสัญชาติของฉัน ประเทศและแผ่นดินเกิดของฉัน” นอกเหนือจากการเป็นแผ่นดินเกิดแล้ว ในเนื้อเพลงยังมีการสื่อความหมายว่าอินโดนีเซียยังเป็นดินแดนแห่งอิสรภาพ ดังที่ปรากฏในข้อความ

> “อินโดนีเซียที่ยิ่งใหญ่
> **อิสรภาพและอิสรภาพ**
> เพื่อแผ่นดินและประเทศชาติที่ฉันรักยิ่ง
> อินโดนีเซียที่ยิ่งใหญ่
> **อิสรภาพและอิสรภาพ**
> ดำรงอยู่เถิดอินโดนีเซียที่ยิ่งใหญ่”

เป็นการยืนยัน (Asserting) ว่าอินโดนีเซียนั้นเป็นดินแดนที่ยิ่งใหญ่และเปี่ยมไปด้วยอิสรภาพ โดยข้อความข้างต้นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลที่สามารถนับได้ว่าเป็นวัจนกรรมให้ข้อเท็จจริง เพราะมีการตอกย้ำแนวคิด “อิสรภาพ” หรือความเป็นเอกราชแห่งดินแดน เนื่องจากเป็นเพลงที่ประพันธ์ขึ้นในปี ค.ศ.1924 (พ.ศ.2467) และบรรเลงครั้งแรกในปี ค.ศ.1928 (พ.ศ.2471) เป็นช่วงเวลาที่อินโดนีเซียมีสถานะเป็นหนึ่งในอาณานิคมของเนเธอร์แลนด์ (Embassy of The Republic

of Indonesia in Astana, Kazakhstan, 2016) นอกจากนี้ การใช้คำว่า “ยิ่งใหญ่” ยังมีความสัมพันธ์กับลักษณะภูมิประเทศของอินโดนีเซีย เพราะมีพื้นที่ประมาณ 5 ล้านตารางกิโลเมตร หรือใหญ่กว่าประเทศไทยประมาณ 10 เท่า (สุวิทย์ ตราสุวรรณ์, 2555)

2. วัจนกรรมชี้นำ ปรากฏในข้อความดังนี้

“**มาเถิดเรามา**ร่วมอวยชัย
เพื่ออินโดนีเซียรวมเป็นหนึ่ง”

ซึ่งเนื้อความตรงตามลักษณะของวัจนกรรมประเภทนี้ เพราะเป็นการกำหนดให้กระทำบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งในที่นี้คือการเชิญชวนหรือชักชวน (Asking) ให้ร่วมยินดีกับชัยชนะและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของอินโดนีเซีย ในด้านการใช้วลี “รวมเป็นหนึ่ง” (Unite) หรือในต้นฉบับปรากฏคำว่า “bersatu” นั้น ผู้วิจัยคาดว่าเพื่อให้ชาวพื้นเมืองตามเกาะต่าง ๆ ในอินโดนีเซีย เกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของอินโดนีเซีย เนื่องจากอาณาบริเวณของอินโดนีเซียมีเกาะเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังปรากฏการสื่อความหมายในการสร้างอินโดนีเซียให้ยิ่งใหญ่ด้วยวัจนกรรมชี้นำอีกครั้งในข้อความ

“**ตื่นเถิด**จิตวิญญาณ
ตื่นเถิดร่างกาย
เพื่ออินโดนีเซียอันยิ่งใหญ่”

เพราะจากเนื้อความมีลักษณะของการชักชวน (Asking) เช่นกัน ว่าให้ประชาชนชาวอินโดนีเซียนั้นลุกขึ้นทั้งร่างกายและจิตใจหรือเตรียมความพร้อมเพื่อดินแดนมาตุภูมิ โดยพบว่ามีลักษณะของการใช้คำเพื่อปลุกระดมให้ประชาชนต่อต้านการปกครองของเนเธอร์แลนด์ผู้เป็นเจ้าอาณานิคมในสมัยนั้น

ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติอินโดนีเซียด้วยแนวคิดวัจนกรรม

ประเภทของวัจนกรรม	ข้อความที่ปรากฏ
บรรยาย	- “อินโดนีเซีย**เป็นมาตุภูมิของฉัน** **เป็นแผ่นดินที่ฉันเกิด** ที่นั่น**คือแผ่นดินที่ฉันยืนหยัด** **เป็นรากฐานแผ่นดินเกิดของมารดาฉัน** อินโดนีเซีย**เป็นสัญชาติของฉัน** **ประเทศและแผ่นดินเกิดของฉัน**” - “อินโดนีเซียที่ยิ่งใหญ่ **อิสรภาพและอิสรภาพ** เพื่อแผ่นดินและประเทศชาติที่ฉันรักยิ่ง อินโดนีเซียที่ยิ่งใหญ่ **อิสรภาพและอิสรภาพ** ดำรงอยู่เถิดอินโดนีเซียที่ยิ่งใหญ่”
ชี้นำ	- “**มาเถิดเรามา**ร่วมอวยชัย เพื่ออินโดนีเซียรวมเป็นหนึ่ง” - “**ตื่น**เถิดจิตวิญญาณ **ตื่น**เถิดร่างกาย เพื่ออินโดนีเซียอันยิ่งใหญ่”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ในลำดับถัดไป ผู้วิจัยจะวิเคราะห์การใช้โวหารภาพพจน์เพื่อสื่อความหมายในเพลงชาติอินโดนีเซีย โดยการวิเคราะห์ผ่านฉบับแปลเป็นภาษาไทย

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ในเพลงชาติอินโดนีเซีย

ในเพลง “อินโดนีเซีย รายา” ปรากฏการใช้อุปลักษณ์ และสัมพจนัยหรืออนุนามนัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. อุปลักษณ์ ปรากฏในข้อความ

“อินโดนีเซีย**เป็น**มาตุภูมิของฉัน
เป็นแผ่นดินที่ฉันเกิด
ที่นั่น**คือ**แผ่นดินที่ฉันยืนหยัด

เป็นรากฐานแผ่นดินเกิดของมารดาฉัน
อินโดนีเซีย**เป็น**สัญชาติของฉัน
ประเทศและแผ่นดินเกิดของฉัน”

ปรากฏการใช้คำว่า “เป็น” และคำว่า “คือ” อย่างเด่นชัด โดยเป็นการให้ความหมายของคำว่า “อินโดนีเซีย” ว่าเป็นมาตุภูมิของตนและบรรพบุรุษ นอกจากนี้ ยังพบการใช้ซ้ำในหลายตำแหน่ง โดยสื่อความหมายเดียวกัน เพื่อย้ำเตือนความเป็น “อินโดนีเซีย” ของตน

2. สัมพจนัยหรืออนุนามนัย ปรากฏในข้อความดังนี้

“เป็นรากฐานแผ่นดินเกิดของ**มารดา**ฉัน”

ซึ่งคำว่า “มารดา” หรือต้นฉบับใช้คำว่า “ibu” (ประพนธ์ เรืองณรงค์ และคณะ, 2557) เมื่อใช้ร่วมกับวลี “เป็นรากฐานแผ่นดินเกิด” อันแสดงถึงความเก่าแก่ ดังนั้น คำว่า “มารดา” จึงใช้แทนคำว่า “บรรพบุรุษ” เพราะคำดังกล่าวนั้นแปลตรงตัวเป็นภาษาอินโดนีเซียว่า “nenek moyang” (ประพนธ์ เรืองณรงค์ และคณะ, 2557) ในบริบทนี้จึงมีลักษณะของการนำส่วนย่อยหรือคำว่า “มารดา” เพื่อใช้หมายถึงส่วนรวมหรือคำว่า “บรรพบุรุษ” นอกจากนี้ ยังปรากฏในข้อความที่ว่า

“มาเถิด**เรา**มาร่วมอวยชัย”

ซึ่งคำว่า “เรา” ในที่นี้หมายถึงชาวอินโดนีเซียทุกคน มีลักษณะการนำส่วนทั้งหมดมาใช้เพื่อกล่าวถึงส่วนย่อย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติอินโดนีเซียด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์

ประเภทของโวหารภาพพจน์	ข้อความที่ปรากฏ
อุปลักษณ์	- “อินโดนีเซีย**เป็น**มาตุภูมิของฉัน **เป็น**แผ่นดินที่ฉันเกิด ที่นั่น**คือ**แผ่นดินที่ฉันยืนหยัด **เป็น**รากฐานแผ่นดินเกิดของมารดาฉัน อินโดนีเซีย**เป็น**สัญชาติของฉัน ประเทศและแผ่นดินเกิดของฉัน”
สัมพจนัยหรืออนุนามนัย	- “เป็นรากฐานแผ่นดินเกิดของ**มารดา**ฉัน” - “มาเถิด**เรา**มาร่วมอวยชัย”

จากผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายโดยใช้แนวคิดวัจนกรรมและแนวคิดโวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยจะนำผลดังกล่าวนี้ไปประกอบกับการวิเคราะห์อุดมการณ์ในเพลงชาติอินโดนีเซียต่อไป

ผลการวิเคราะห์อุดมการณ์ที่พบในเพลงชาติอินโดนีเซีย

จากคำร้องเพลง “อินโดนีเซีย รายา” พบว่ามีการกล่าวถึงการดำรงอยู่ของชาติตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษจนถึงยุคปัจจุบัน ไปจนถึงความยิ่งใหญ่ของดินแดนและอิสรภาพหรือเอกราชที่มีการนำเสนอในเนื้อเพลงอย่างชัดเจน ทำให้เห็นภาพถึงการได้มาและการธำรงรักษาไว้ซึ่งอิสรภาพหรือเอกราชแห่งมาตุภูมิอันยิ่งใหญ่และเป็นที่รักหวงแหนของประชาชน

เมื่อพิจารณาจากบริบทของเพลงชาติอินโดนีเซีย พบว่า เพลงนี้ประพันธ์ขึ้นในปี ค.ศ.1924 (พ.ศ.2467) โดยสถานการณ์ในยุคนั้น อินโดนีเซียยังอยู่ภายใต้การปกครองของเนเธอร์แลนด์ และเริ่มมีการเคลื่อนไหวเพื่อความก้าวหน้าและความเป็นเอกราช โดยในยุคนี้ได้มีองค์การทางการเมืองได้ริเริ่มการใช้คำว่า “อินโดนีเซีย” เพื่อใช้เรียกแทนผู้คนหรือส่วนประกอบน้อยใหญ่ที่มีความเกี่ยวข้องกับดินแดนแห่งนี้ และมีการพัฒนาไปสู่วาระในการประชุมสันนิบาตยุวชนครั้งที่ 2 โดยมติให้ใช้ภาษาอินโดนีเซียเป็นภาษาประจำชาติ โดยยึดหลัก “ประเทศเดียว ชาติเดียว ภาษาเดียว คืออินโดนีเซีย” และยังมีมติเลือก “อินโดนีเซีย รายา” เป็นเพลงชาติอีกด้วย (ทวีศักดิ์ เผือกสม, 2555) โดยถือว่าเป็นการเริ่มกระบวนการปลดปล่อยอินโดนีเซียจากการควบคุมของเนเธอร์แลนด์ ถึงแม้ว่าแนวคิดดังกล่าวจะเป็นรูปร่างอย่างชัดเจนขึ้นมาในอีกประมาณ 20 ปีถัดมา ซึ่งอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยซูการ์โน และโมฮัมหมัด ฮัตตา ได้ร่วมกันทำพิธีประกาศเอกราชจากเนเธอร์แลนด์ ในปี ค.ศ.1945 (พ.ศ.2488)

ส่วนเนื้อหาของเพลงนั้น สามารถถอดความได้ว่า อินโดนีเซียอันยิ่งใหญ่ ดินแดนที่เป็นบ้านเกิดเมืองนอนและที่พักที่อาศัยของฉันและบรรพบุรุษ ขอประชาชนของฉันทั้งมวลเตรียมพร้อมทั้งกายใจเพื่อดินแดนแห่งอิสรภาพนี้ และร่วมอธิษฐานเพื่อให้อินโดนีเซียอันเป็นที่รักยิ่งดำรงคงอยู่รวมเป็นหนึ่งเดียว โดยพบว่า มีการใช้คำว่า “อินโดนีเซีย” ในหลายตำแหน่ง โดยใช้เพื่อหมายถึง ประเทศ และแผ่นดินเกิด รวมไปถึงการใช้ข้อความที่ว่า “Indonesia bersatu” อันหมายถึง “เพื่ออินโดนีเซียรวมเป็นหนึ่ง” มีความสอดคล้องกับหลัก “ประเทศเดียว ชาติเดียว ภาษาเดียว คืออินโดนีเซีย” ที่ประกาศในที่ประชุมสันนิบาตยุวชนครั้งที่ 2 กล่าวคือ “อินโดนีเซีย” ที่อยู่ในเพลงชาตินั้น หมายถึง ประเทศและชาติ ส่วนภาษาที่ใช้ในเพลงชาตินั้น ก็เป็นภาษาอินโดนีเซีย (Bahasa Indonesia) แต่ที่จริงแล้วคำว่า “อินโดนีเซีย” ไม่ได้มีรากศัพท์หรือต้นกำเนิดมาจากภาษาของชาวพื้นเมืองแต่อย่างใด โดยทวีศักดิ์ เผือกสม (2555) มองว่า “อินโดนีเซีย” นั้นเป็นผลผลิตจากจินตนาการเรื่องชาติของชนพื้นเมืองที่ต่างชาติพันธุ์กันในช่วงต้นคริสตศตวรรษที่ 20 นอกจากนี้ เนื้อเพลงเพลงชาติอินโดนีเซีย ยังมีการชี้นำให้ประชาชนร่วมกันมือกันนำพาชาติไปสู่อิสรภาพ ด้วยการกล่าวถึงซ้ำหลายครั้งในเพลง

จากการวิเคราะห์ใน 2 ส่วนที่ผ่านมา ร่วมกับบริบทของเพลงชาติ “อินโดนีเซีย รายา” ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้วัจนกรรมบรรยายเพื่อเสริมสร้างความสำนึกต่ออินโดนีเซียในฐานะที่เป็นแผ่นดินเกิดของบรรพบุรุษจนถึงคนยุคปัจจุบัน รวมไปถึงประกาศความยิ่งใหญ่และความเป็นเอกราชแห่งดินแดน ซึ่งเป็นใจความที่พบบ่อยที่สุดในเนื้อเพลงที่แฝงจุดประสงค์ของการปลุกระดมเพื่อต่อต้านอุดมการณ์จักรวรรดินิยมที่กำลังมีอิทธิพลในช่วงประพันธ์เพลง นอกจากนี้ ยังปรากฏการใช้วัจนกรรมชี้นำเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและการเตรียมความพร้อมทั้งกายและใจเพื่อดินแดนอันยิ่งใหญ่นี้ ส่วนการใช้โวหารภาพพจน์ มีการใช้อุปลักษณ์เชื่อมโยง “อินโดนีเซีย” และ “มาตุภูมิ” หรือ “สัญชาติ” เข้าด้วยกัน เพื่อช่วยให้ภาพของความเป็น “อินโดนีเซีย” ในฐานะที่เป็นแผ่นดินเกิดมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยใช้เป็นส่วนหนึ่งของวัจนกรรมบรรยายที่มีการกล่าวถึงการเป็นแผ่นดินเกิดของตน และใช้สัมพจนัยหรืออนุนามนัยในการสร้างความเป็นพวกพ้องเดียวกันหรือส่งเสริมวัจนกรรมชี้นำในประเด็นของการเสริมสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้มีความชัดเจนขึ้น

ในด้านการสร้างความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์การสื่อความหมายว่ามีการใช้วัจนกรรมชี้นำผสมกับโวหารภาพพจน์ประเภทสัมพจนัยหรืออนุนามนัย ซึ่งสอดคล้องกับการให้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่กล่าวไว้ดังนี้ (สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2559)

> *“...ในเนื้อเพลงจึงพยายามปลุกเร้าให้เกิดความเป็นเอกภาพโดยพยายามให้คนพื้นเมืองทั้งหลายมีศูนย์รวมร่วมกันที่คำว่า “อินโดนีเซีย”...”*

> *“...ในสมัยอาณานิคมนั้น คนที่อาศัยตามเกาะต่าง ๆ ในบริเวณที่ถูกคนตะวันตก ตั้งชื่อให้ว่าอินโดนีเซียนั้น ไม่เคยคิดว่าตัวเองอยู่ใต้อาณัติคนที่เกาะชวา คือมีอธิปไตยเป็นของตัวเองนั่นเอง”*

ผู้วิจัยจึงสรุปว่าเพลงชาติอินโดนีเซียมีการใช้การสื่อความหมายเพื่อนำเสนออุดมการณ์การประกาศความยิ่งใหญ่ของดินแดนจากการใช้วัจนกรรมบรรยายถึงความยิ่งใหญ่ประกอบกับข้อมูลด้านภูมิศาสตร์ของประเทศ อุดมการณ์ความเป็นเอกราชและอิสรภาพที่สะท้อนผ่านการเน้นย้ำในวัจนกรรมบรรยายประกอบกับปริบททางประวัติศาสตร์ และอุดมการณ์ความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันจากการใช้วัจนกรรมชี้นำเพื่อชักชวนประชาชนตามหมู่เกาะต่าง ๆ ในบริเวณที่ได้รับการเรียกขานว่า “อินโดนีเซีย” ให้เกิดความสามัคคีกัน

ประเด็นความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญประเทศอินโดนีเซีย

จากการสัมภาษณ์อาจารย์สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์ นักวิจัยประจำสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติอินโดนีเซีย โดยอาจารย์สุภาค์พรรณมีความเห็นต่อผลการวิเคราะห์โดยได้ให้ความสนใจในประเด็นของเนื้อเพลงเพลงชาติในวรรค “มาเถิดเรามาร่วมอวยชัย เพื่ออินโดนีเซียรวมเป็นหนึ่ง” ไว้ดังนี้ (สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2559)

> *“ผู้คนตามเกาะต่าง ๆ ล้วนมีชาติพันธุ์ที่แตกต่างจากคนชวา โดยแท้จริงแล้วในยุคนั้น พวกเขาจะไม่นับตนเองว่าเป็นคนอินโดนีเซีย ในเนื้อเพลงจึงพยายามปลุกเร้าให้เกิดความเป็นเอกภาพโดยพยายามให้คนพื้นเมืองทั้งหลายมีศูนย์รวมร่วมกันที่คำว่า “อินโดนีเซีย””*

จากความคิดเห็นข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยพบว่า ประเด็นที่เพลงชาติอินโดนีเซียจะละเลยมิได้ คือ การสร้างความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือความเป็นเอกภาพ อันเป็นพื้นฐานเพื่อนำไปสู่แนวคิดเรื่องอิสรภาพและเอกราช ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้มีการสื่อความหมายในประเด็นนี้ ซึ่งสันนิษฐานจากอาณาบริเวณของประเทศอินโดนีเซียบนแผนที่โลกฉบับปัจจุบันนี้ที่ประกอบด้วยหมู่เกาะขนาดเล็กใหญ่ต่าง ๆ กัน ดังนั้น การสร้างความรู้สึกของชาวพื้นเมืองที่อาศัยอยู่บนเกาะให้เกิดการควบรวมเป็นหน่วยเดียวกันนั้นจึงมีความสำคัญ ซึ่งมีความสอดคล้องกับความเห็นของอาจารย์สุภาค์พรรณ ดังนี้ (สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2559)

> *“ในสมัยอาณานิคมนั้น คนที่อาศัยตามเกาะต่าง ๆ ในบริเวณที่ถูกคนตะวันตก ตั้งชื่อให้ว่าอินโดนีเซียนั้น ไม่เคยคิดว่าตัวเองอยู่ใต้อาณัติคนที่เกาะชวา คือมีอธิปไตยเป็นของตัวเองนั่นเอง และไม่เคยเรียกตัวเองว่าคนอินโดนีเซีย อาจไม่รับรู้เสียด้วยซ้ำว่ามีการตั้งชื่อบริเวณนี้ว่าอินโดนีเซีย ดังนั้น จึงเป็นกุศโลบายของผู้แต่งเพลงที่ต้องการปลุกคนในบริเวณนี้ให้ลุกขึ้นสู้ ภายใต้คำว่าเอกภาพ คือต้องเป็นหนึ่งต้องมีศูนย์ร่วมในการต่อสู้ ซึ่งก็คือคำว่าอินโดนีเซียนั่นเอง”*

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แท้จริงแล้ว ในสมัยนั้นชาวพื้นเมืองไม่เคยรับรู้ว่าตนเป็น “ชาวอินโดนีเซีย” และเกาะต่าง ๆ ไม่ได้มีศูนย์รวมการปกครองที่เกาะชวา หรือกล่าวได้ว่าแต่ละเกาะต่างก็มีการปกครองในแนวทางของตนเอง ดังนั้น ผู้ประพันธ์เพลงจึงต้องสร้างความเป็น “เอกภาพ” ในอาณาบริเวณ โดยยินดีที่จะใช้คำว่า “อินโดนีเซีย” ในการสร้างความเป็นปึกแผ่น ถึงแม้ว่าจะเป็นคำที่คิดค้นขึ้นโดยชาวตะวันตกเพื่อเรียกดินแดนบริเวณดังกล่าว

4.2 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติมาเลเซีย

ประวัติเพลง “เนอการากู”

เพลง “เนอการากู” (Negaraku: เมืองของข้า) ประพันธ์คำร้องขึ้นในปี ค.ศ.1957 (พ.ศ. 2500) โดยมีการใช้ทำนองจากเพลงประจำรัฐเประซึ่งมีพื้นฐานมาจากเพลงพื้นบ้านที่ได้รับความนิยมมากภายในรัฐและแพร่กระจายไปทั้งสหพันธรัฐมลายาที่มีชื่อว่า “เตอรัง บูลัน” (Terang Bulan) และได้รับเลือกให้เป็นเพลงชาติโดยตุนกู อับดุล ราห์มัน ปุตรา อัล-ฮัจ อิบนี อัลมาร์ฮัม ซุลตาน อับดุล ฮามิด ฮาลิม ชาห์ (Tunku Abdul Rahman Putra Al-Haj Ibni Almarhum Sultan Abdul Hamid Halim Shah) มุขมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมแห่งสหพันธรัฐมลายาภายใต้อังกฤษในสมัยนั้น โดยวัตถุประสงค์ของการประพันธ์เพลงชาติขึ้น เพื่อใช้บรรเลงเฉลิมฉลองวันประกาศเอกราช ซึ่งตรงกับวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ.1957 (พ.ศ.2500) จึงได้จัดการประกวดการประพันธ์เนื้อร้องเพลงชาติระดับนานาชาติในช่วงเดือนมีนาคม ค.ศ.1956 (พ.ศ.2499) โดยเปิดโอกาสให้คนทั่วโลกได้ส่งผลงานเข้ามาร่วมแข่งขัน จนกระทั่งในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ.1957 (พ.ศ.2500) คณะกรรมการได้คัดเลือกและตัดสินจนได้เพลงที่เข้ารอบ 4 เพลงสุดท้าย แต่ในที่สุด ไม่มีเพลงใดที่คณะกรรมการเห็นว่าเหมาะสมในการใช้เป็นเพลงชาติ โดยตุนกู อับดุล ราห์มัน ปุตรา อัล-ฮัจ ประธานคณะกรรมการตัดสินนั้นมีความเห็นว่า เพลงชาติมลายาควรมาจากเพลงประจำรัฐเประด้วยเหตุผลที่ว่าต้องการให้เพลงชาติมีกลิ่นไอของความเป็นมลายา ต่อมาจึงมีการประพันธ์เนื้อร้องขึ้นใหม่แทน โดยให้เข้ากับทำนองของเพลงประจำรัฐเประ ซึ่งมีตุนกู อับดุล ราห์มัน ปุตรา อัล-ฮัจ เป็นประธานในโครงการนี้ โดยได้รับความยินยอมจากบรรดาสุลต่านแห่งสหพันธรัฐมลายา หลังจากนั้น ในวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ.1957 (พ.ศ.2500) ได้มีการบรรเลงเพลง “เนอการากู” ในวันประกาศเอกราชและสถาปนาสหพันธรัฐมลายา (Federation of Malaya) และได้กลายเป็นเพลงชาติฉบับปัจจุบันของสหพันธรัฐมาเลเซีย (Hasan (Publisher), 2012; Clark & Pietsch, 2014; Wan Abu Bakar Wan Teh Ibrahim, 2014; Gan, 2015)

จากประวัติของเนอการากู ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงความเป็นมาและบริบทเพื่อนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เนื้อเพลงเพลงชาติมาเลเซียที่นำเสนอในส่วนที่ 1

ส่วนที่ 1 เนื้อเพลงเพลงชาติมาเลเซียภาษาต้นฉบับ และฉบับแปลเป็นภาษาไทย

<u>เนื้อเพลงเพลงชาติมาเลเซีย “เนอการากู”</u>

คำร้อง: ตุนกู อับดุล ราห์มัน ปุตรา อัล-ฮัจ และคณะ

(Tunku Abdul Rahman Putra Al-Haj, et al.)

ทำนอง: ใช้ทำนองเพลงประจำรัฐเประเดิม

Negaraku
Tanah tumpahnya darahku,
Rakyat hidup
bersatu dan maju,

Rahmat bahagia
Tuhan kurniakan,
Raja kita
Selamat bertakhta,

Rahmat bahagia
Tuhan kurniakan,
Raja kita
Selamat bertakhta.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

<u>คำอ่านเนื้อเพลง</u> เป็นดังนี้ (ประเสริฐ เย็นประสิทธิ์, 2556)

เนอการากู
ตานะฮ์ ตุมปะฮ์ญา ดาระฮ์กู,
รักยัต ฮีดุป
เบอร์ซาตู ดาน มายู,

ระฮ์มัต บาฮากียา
ตูฮัน กูรนียากัน,
รายา กีตา
เซอลามัต เบอร์ตักฮ์ตา,

ระฮ์มัต บาฮากียา
ตูฮัน กูรนียากัน,
รายา กีตา
เซอลามัต เบอร์ตักฮ์ตา.

<u>เนื้อเพลงที่ผ่านการแปลเป็นภาษาไทยแล้ว</u> เป็นดังนี้

ประเทศของข้า
แผ่นดินที่เลือดของข้าหลั่งริน
ประชาชนมีชีวิตอยู่
สามัคคีและเจริญรุ่งเรือง

ความเมตตา ความสุข
พระเจ้าทรงประทานมาให้
กษัตริย์ของเรา
ขอทรงครองบัลลังก์โดยสวัสดิภาพ

ความเมตตา ความสุข
พระเจ้าทรงประทานมาให้
กษัตริย์ของเรา
ขอทรงครองบัลลังก์โดยสวัสดิภาพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรม โวหารภาพพจน์ และอุดมการณ์ในเพลงชาติมาเลเซีย

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรมในเพลงชาติมาเลเซีย

ใน “เนอการากู” ปรากฏการใช้วัจนกรรมวัจนกรรมบรรยาย และวัจนกรรมชี้นำ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัจนกรรมบรรยาย พบในท่อนที่ว่า

“ประเทศของข้า
แผ่นดินที่เลือดของข้าหลั่งริน
ประชาชนมีชีวิตอยู่
สามัคคีและเจริญรุ่งเรือง”

ซึ่งใช้ลักษณะการบรรยายหรือพรรณนา (Describing) ว่าดินแดนแห่งนี้ได้มาจากเลือดเนื้อของชาวมาเลเซียทุกคน เพื่อให้ประชาชนในประเทศมีชีวิตอยู่กันอย่างสามัคคีและเจริญรุ่งเรือง ในด้านการใช้คำว่า “สามัคคี” (Unite) หรือในต้นฉบับได้ใช้คำว่า “bersatu” นั้น เพื่อสื่อให้ประชาชนชาวมาเลเซียที่อาศัยอยู่ในคาบสมุทรมลายูและเกาะบอร์เนียวเกิดความเป็นหนึ่งเดียวกัน แม้ว่าอาณาบริเวณจะไม่ติดต่อกัน นอกจากนี้ยังมีการบรรยายหรือพรรณนาในท่อน

“ความเมตตา ความสุข
พระเจ้าทรงประทานมาให้”

หรือพระเจ้าเป็นผู้ประทานความเมตตาและความสุขมายังดินแดนและประชาชน เป็นการสะท้อนความเชื่อเรื่องศาสนา เนื่องจากมีการกล่าวถึง “พระเจ้า” ในเนื้อเพลงท่อนนี้

2. วัจนกรรมชี้นำ พบในท่อนที่ว่า

“กษัตริย์ของเรา
ขอทรงครองบัลลังก์โดยสวัสดิภาพ”

มีใจความในลักษณะการร้องขอ (Request) ต่อกษัตริย์ให้ปกครองบ้านเมืองให้ร่มเย็นเป็นสุข ซึ่งการร้องขอเป็นหนึ่งในวัจนกรรมประเภทนี้ โดยคำว่า “กษัตริย์” หรือ “ราชา” ซึ่งในต้นฉบับใช้คำว่า “Raja” นั้นหมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งยังดี เปอร์ตวน อากง (Yang di-Pertuan Agong) อันมีสถานะเป็นองค์ประมุขแห่งสหพันธรัฐมาเลเซีย

ตารางที่ 4 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติมาเลเซียด้วยแนวคิดวัจนกรรม

ประเภทของวัจนกรรม	ข้อความที่ปรากฏ
บรรยาย	- “ประเทศของข้า แผ่นดินที่เลือดของข้าหลั่งริน ประชาชนมีชีวิตอยู่ สามัคคีและเจริญรุ่งเรือง” - “ความเมตตา ความสุข พระเจ้าทรงประทานมาให้”
ชี้นำ	- “กษัตริย์ของเรา **ขอทรงครองบัลลังก์โดยสวัสดิภาพ**”

หลังจากนี้ ผู้วิจัยจะนำเนื้อร้องเพลงชาติมาเลเซียฉบับภาษาไทยไปวิเคราะห์ประเภทของโวหารภาพพจน์ที่ใช้ในการสื่อความหมาย

<u>ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ในเพลงชาติมาเลเซีย</u>

ใน “เนอการากู” ปรากฏการใช้อติพจน์ และสัมพจนัยหรืออนุนามนัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

<u>1. อติพจน์</u> พบในท่อนที่ว่า

“แผ่นดินที่**เลือดของข้าหลั่งริน**”

ปรากฏการใช้การกล่าวเกินจริงที่ว่า “เลือดของข้าหลั่งริน” ซึ่งทำให้เห็นภาพของความรักความหวงแหนที่ยอมสละชีวิตได้เพื่อแผ่นดินของตนได้ชัดเจน

<u>2. สัมพจนัยหรืออนุนามนัย</u> พบในท่อนที่ว่า

“กษัตริย์ของ**เรา**”

โดยคำว่า “เรา” นั้นแทนประชาชนชาวมาเลเซียทุกคน มีลักษณะการนำส่วนทั้งหมดมาใช้เพื่อกล่าวถึงส่วนน้อย โดยจากภาษาต้นฉบับ “kita” นั้นแปลว่า “ของเรา” (Our)

ตารางที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติมาเลเซียด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์

ประเภทของโวหารภาพพจน์	ข้อความที่ปรากฏ
สัมพจนัยหรืออนุนามนัย	- “กษัตริย์ของ**เรา**”
อติพจน์	- “แผ่นดินที่**เลือดของข้าหลั่งริน**”

จากผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายโดยใช้แนวคิดวัจนกรรมและแนวคิดโวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยจะนำผลดังกล่าวนี้ไปประกอบกับการวิเคราะห์อุดมการณ์ในเพลงชาติมาเลเซียต่อไป

ผลการวิเคราะห์อุดมการณ์ที่พบในเพลงชาติมาเลเซีย

ในเพลง “เนอการากู” พบว่ามีการกล่าวถึงของแผ่นดิน ประชาชน พระผู้เป็นเจ้า และพระมหากษัตริย์ อย่างมีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ ยังมีการให้ความสำคัญกับพระผู้เป็นเจ้าและพระมหากษัตริย์ ดังจะเห็นได้จากการกล่าวซ้ำ 2 ครั้ง ในคำร้องทั้งเพลง ดังนั้น อุดมการณ์ที่ผู้ประพันธ์พยายามถ่ายทอดในบทเพลง คือ ความเคารพต่อพระผู้เป็นเจ้าในฐานะที่ทรงประทานความเมตตาและความสุขมายังประชาชน และความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ปรารถนาให้พระองค์ทรงปกครองบ้านเมืองอย่างราบรื่น

เมื่อพิจารณาบริบทของเพลงชาติมาเลเซีย พบว่า ประพันธ์ขึ้นในปี ค.ศ.1957 (พ.ศ.2500) โดยวัตถุประสงค์ของเพลงโดยแท้จริงแล้ว เพื่อใช้บรรเลงเฉลิมฉลองวันประกาศเอกราชจากการเป็นดินแดนในเครือจักรภพอังกฤษของสหพันธรัฐมลายาเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ.1957 (พ.ศ.2500) โดยทางนายพลเทมเปลอร์ ข้าหลวงใหญ่แห่งเครือจักรภพอังกฤษได้มีแนวความคิดในการให้ดินแดนบริเวณนี้มีการปกครองตนเองมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1952 (พ.ศ.2495) โดยได้วางโครงสร้างทางการเมืองการปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยจนสามารถจัดตั้งรัฐสภาชุดแรกได้ รวมไปถึงการฟื้นฟูเศรษฐกิจและขจัดอิทธิพลของคอมมิวนิสต์ที่แพร่กระจายในบริเวณโดยรอบ จนสามารถจัดให้มีการลงนามในข้อตกลงเกี่ยวกับสหพันธรัฐมลายาได้ในวันที่ 5 สิงหาคม ค.ศ.1957 (พ.ศ.2500) ระหว่างประมุขของรัฐมลายาและผู้แทนประมุขแห่งสหราชอาณาจักร (ไรอัน, 2526) และนำไปสู่การประกาศเอกราชอย่างเป็นทางการในที่สุด ถึงแม้ว่าต่อมา ได้มีการควบรวมสหพันธรัฐมลายา รัฐซาราวัก รัฐซาบาห์ และรัฐสิงคโปร์ เพื่อจัดตั้งสหพันธรัฐมาเลเซีย ในปี ค.ศ.1963 (พ.ศ.2506) “เนอการากู” จึงได้กลายเป็นเพลงชาติสหพันธรัฐมาเลเซีย และต่อมารัฐสิงคโปร์ได้แยกตัวออกไปเพื่อสถาปนาสาธารณรัฐสิงคโปร์ มาเลเซียก็ยังไม่มีการเปลี่ยนเพลงชาติมาจนถึงปัจจุบัน

ส่วนเนื้อหาของเพลงนั้น สามารถถอดความได้ว่า ประเทศที่มาจากเลือดเนื้อของประชาชน เป็นแผ่นดินที่ประชาชนอาศัยอยู่ด้วยความสามัคคีและความเจริญรุ่งเรือง ขอพระเจ้าประทานความเมตตาและความสุขมาให้ ขอประมุขเสวยราชสมบัติอย่างราบรื่น โดยประชาชนอาศัยอยู่ในแผ่นดินโดยมียังดี เปอร์ตวน อากง เป็นผู้ปกครองที่มาจากการเลือกตั้งสุลต่านจาก 9 รัฐ มีวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 5 ปี ซึ่งมีความโดดเด่นจากวิธีการสืบสันตติวงศ์ของประเทศอื่น ๆ โดยทั่วไป และเพลงชาติมาเลเซียนั้นได้นำเสนอองค์ประกอบของรัฐชาติได้ครบถ้วนสมบูรณ์ภายใต้เนื้อเพลงขนาดสั้น นอกจากนี้ ยังพบว่าอิทธิพลของความเชื่อและศาสนายังได้รับการกล่าวถึงในเพลง โดยพบว่า จากรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธรัฐมาเลเซีย ปี ค.ศ.2010 (พ.ศ.2553) ได้มีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับศาสนาประจำชาติไว้ว่าศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำสหพันธรัฐ แต่ศาสนาอื่น ๆ สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาได้อย่างเสรีและปรองดองกันในทุกส่วนของสหพันธรัฐ (“Federal Constitution”, 2016) สะท้อนให้เห็นถึงว่า แม้ว่าศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติมาเลเซีย และผู้คนมักติดภาพการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาในมาเลเซีย แต่ในรัฐธรรมนูญยังให้ทางเลือกกับประชาชนในการนับถือศาสนาอิสลาม

ในด้านการสื่อความหมายในเพลง “เนอการากู” พบว่ามีการใช้วัจนกรรมบรรยายประกอบกับโวหารภาพพจน์ประเภทอติพจน์ในการสร้างจินตภาพของดินแดนแก่ประชาชน ได้แก่ การเป็นแผ่นดินที่แลกมาด้วยเลือดเนื้อ, เป็นแผ่นดินที่ประชาชนมีความสามัคคีและมีคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นดินแดนที่พระเจ้าทรงประทานความเมตตาและความสุขมาให้ และมีการใช้วัจนกรรมชี้นำร่วมกับโวหารภาพพจน์ประเภทสัมพจนัยหรืออนุนามนัย เพื่ออวยพรองค์ประมุขของรัฐให้สืบทอดราชบัลลังก์โดยสวัสดิภาพ อันแสดงถึงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์

นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้มีข้อขัดแย้งบางจุดต่อผลการวิเคราะห์ของผู้วิจัยในการสื่อความหมายในเพลงชาติมาเลเซียในส่วนของการใช้อติพจน์ในเนื้อเพลงฉบับแปลวรรคที่ 2 ที่ว่า “แผ่นดินที่**เลือดของข้าหลั่งริน**” ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นไว้ดังนี้ (ชปา จิตต์ประทุม, สัมภาษณ์, 14 มิถุนายน 2559)

> *“จากประวัติศาสตร์มาเลเซีย จะพบว่ามาเลเซียไม่ได้มีการรบพุ่งที่เหมือนกับของไทยเรา”*

จากตรงนี้เอง ทำให้ผู้วิจัยคาดว่าการเลือกใช้คำในวรรคดังกล่าว ผู้ประพันธ์เลือกใช้ถ้อยคำเพื่อให้เกิดความรู้สึกถึงความเสียสละเพื่อแผ่นดินเท่านั้น ไม่ได้สะท้อนเหตุการณ์ช่วงที่ผ่านมาของประเทศมาเลเซียแต่อย่างใด

ผู้วิจัยจึงสรุปว่าเพลงชาติมาเลเซียมีการใช้การสื่อความหมายเพื่อนำเสนออุดมการณ์ความรักและศรัทธาต่อแผ่นดิน และอุดมการณ์ความเสียสละเพื่อแผ่นดิน อุดมการณ์ความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันต่อแผ่นดินซึ่งถ่ายทอดโดยใช้วัจนกรรมบรรยายประกอบกับการใช้อติพจน์เพื่อสื่ออารมณ์รักและหวงแหนแผ่นดิน อุดมการณ์ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และอุดมการณ์ความศรัทธาต่อศาสนาและความเชื่อ ผ่านวัจนกรรมชี้นำจากการอธิษฐานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้พระเจ้าแผ่นดินปกครองแผ่นดินอย่างร่มเย็นเป็นสุข

<u>ประเด็นความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญประเทศมาเลเซีย</u>

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ชปา จิตต์ประทุม นักวิจัยประจำสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติมาเลเซีย โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อผลการวิเคราะห์โดยได้ให้ความสนใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเป็นรัฐชาติของมาเลเซียไว้ดังนี้ (ชปา จิตต์ประทุม, สัมภาษณ์, 14 มิถุนายน 2559)

> *“คือถ้าเราดูภาษาต้นฉบับจะพบว่ามี 3 คำที่ต้องระลึกไว้เสมอ คือ Tanah หรือแผ่นดิน, Rakyat หรือประชาชน และ Raja หรือพระเจ้าแผ่นดิน ในตรงนี้ในทางรัฐศาสตร์นั่นคือองค์ประกอบหลักของรัฐชาตินั่นเอง”*

จากความเห็นข้างต้น ทำให้พบว่า เพลงชาติมาเลเซียได้มีการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับรัฐชาติ (Nation-state) ไว้ได้อย่างสมบูรณ์ คือ มีการพูดถึงแผ่นดินอาณาเขตที่แน่นอน ประชากรที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าว และมีผู้ปกครองดินแดนนั้น ซึ่งเป็นความเห็นที่ผู้วิจัยมองว่าเป็นข้อเสนอแนะสำหรับการต่อยอดงานวิจัยในอนาคตได้

4.3 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติฟิลิปปินส์

ประวัติเพลง “ลูปัง ฮินิรัง”

“ลูปัง ฮินิรัง” (Lupang Hinirang: ดินแดนที่ได้รับเลือก) เป็นเพลงชาติภาษาฟิลิปีโนซึ่งแปลโดย ฮูเลียน ครูซ บัลมาเซดา (Julian Cruz Balmaceda) นักเขียนชาวฟิลิปปินส์ และอิลเดอฟองโซ แซนโตส (Ildefonso Santos) นักการศึกษาและนักกวีชาวฟิลิปปินส์ จากคำร้องต้นฉบับภาษาสเปนที่เป็นบทกลอนชื่อ “ฟิลิปินาส์” (Filipinas) ซึ่งประพันธ์โดยโฮเซ ปัลมา (José Palma) นักกวีและทหารชาวฟิลิปปินส์ ในช่วงที่สหรัฐอเมริกาได้เข้าปกครองฟิลิปปินส์นั้น ได้มีการนำบทกวี “ฟิลิปินาส์” มาแปลเป็นภาษาอังกฤษโดยกามิโล โอสิอัส (Camilo Osías) นักเขียนชาวฟิลิปปินส์ และ เอ.แอล. เลน (A.L. Lane) ชาวอเมริกัน และภาษาตากาล็อกโดยเฟลิเป ปาลิยา เดอ เลออน (Felipe Padilla de Leon) นักประพันธ์เพลงชาวฟิลิปปินส์ (บางแหล่งข้อมูลมีการบันทึกว่าเขาเป็นผู้แปลคำร้องเพลงชาติฉบับปัจจุบัน) เพื่อนำมาใช้เป็นเนื้อร้องหลักในเพลงชาติฟิลิปปินส์ อย่างไรก็ดี ลูปัง ฮินิรัง ได้มีการขับร้องเป็นภาษาฟิลิปีโนครั้งแรกในวันที่ 26 พฤษภาคม ค.ศ.1956 (พ.ศ.2499) และได้มีการปรับแก้รายละเอียดเล็กน้อยในปี ค.ศ. 1962 (พ.ศ.2503) จนกระทั่งในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1998 (พ.ศ. 2541) รัฐบัญญัติแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ฉบับที่ 8491 จึงได้กำหนดให้เพลงชาติต้องร้องด้วยภาษาประจำชาตินั่นคือภาษาฟิลิปีโนเท่านั้น เนื้อร้องเพลงชาติฉบับภาษาสเปนและภาษาอังกฤษจึงถูกยกเลิกไปโดยปริยาย ส่วนทำนองนั้นยังคงเป็นของดั้งเดิมในสมัยที่ประกาศเอกราชครั้งแรกจากสเปนในปี ค.ศ.1898 (พ.ศ.2441) ประพันธ์โดย ฮูเลียน เฟลิเป (Julián Felipe) นักประพันธ์เพลงชาวฟิลิปปินส์ ซึ่งได้รับมอบหมายหน้าที่จากนายพลเอมิลิโอ อากินัลโด (Emilio Aguinaldo) ผู้นำขบวนการปฏิวัติในสมัยนั้น (Castro, 2011; Guillermo, 2012; Central Intelligence Agency, 2015)

จากประวัติของลูปัง ฮินิรัง ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงความเป็นมาและบริบทเพื่อนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เนื้อเพลงเพลงชาติฟิลิปปินส์ที่นำเสนอในส่วนที่ 1

ส่วนที่ 1 เนื้อเพลงเพลงชาติฟิลิปปินส์ภาษาต้นฉบับ และฉบับแปลเป็นภาษาไทย

<u>เนื้อเพลงเพลงชาติฟิลิปปินส์ “ลูปัง ฮินิรัง”</u>

คำร้อง: โฮเซ ปัลมา (José Palma) (ผู้ประพันธ์ต้นฉบับเป็นภาษาสเปน),
ฮูเลียน ครูซ บัลมาเซดา (Julian Cruz Balmaceda) และ
อิลเดอฟองโซ แซนโตส (Ildefonso Santos)
(ผู้แปลจากต้นฉบับเป็นภาษาฟิลิปีโน)

ทำนอง: ฮูเลียน เฟลิเป (Julián Felipe)

Bayang magiliw,
Perlas ng Silanganan,
Alab ng puso,
Sa Dibdib mo’y buhay.

Lupang Hinirang,
Duyan ka ng magiting,
Sa manlulupig,
Di ka pasisiil.

Sa dagat at bundok,
Sa simoy at sa langit mong bughaw,
May dilag ang tula,
At awit sa paglayang minamahal.

Ang kislap ng watawat mo’y
Tagumpay na nagniningning,
Ang bituin at araw niya.
Kailan pa ma’y di magdidilim[,].

Lupa ng araw, ng luwalhati’t pagsinta,
Buhay ay langit sa piling mo,
Aming ligaya na pag may mang-aapi,
Ang mamatay ng dahil sa iyo.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

<u>คำอ่านเนื้อเพลง</u> เป็นดังนี้ (แคมโพเรดอนโด และ อัญชลี วิสุทธิลักษณ์, 2556)

บายัง มากีลิว,
เปอร์ลาซ นัง ซิลางานัน,
อาลับ นัง ปูโซ,
ซา ดิบดิบ มอย บูฮาย.

ลูปัง ฮินิรัง,
ดูยัน คา นัง มากิติง,
ซา มันลูลูปิก,
ดี คา พาซิซิอิล.

ซา ดากัท อาท บุนด็อก,
ซา ซิมอย อาท ซา ลางิด มง บูกคาว,
มาย ดีลัก อัง ตูล่า,
อาท อาวิท ซา ปากลายัง มินามาฮาล.

อัง กิสลับ นัง วัดทาวัด มอย
ตากูมปาย นา นักนีนิงนิง,
อัง บิตูอีน อาท อะราว นียา.
คายลัน ปา มาย ดี มักดีดีลิม[,].

ลูปา นัง อาราว, นัง ลูวัลตาฮิท ปักซินตา,
บูฮาย อาย ลางิด ซา ปีลิง โม,
อามิง ลิกายา นา ปัก มาย มัง อาอาปิ,
อัง มามาตาย นัง ดาฮิล ซา อิโย.

<u>เนื้อเพลงที่ผ่านการแปลเป็นภาษาไทยแล้ว</u> เป็นดังนี้

แผ่นดินที่รักยิ่ง
ไข่มุกแดนบูรพา
ศรัทธาอันเปี่ยมล้นของหัวใจ
ในใจเธอยังคงอยู่เสมอ

แผ่นดินที่ถูกเลือกสรรเอย
เธอคือถิ่นกำเนิดของผู้กล้า
แด่เหล่าผู้พิชิต
เธอจะต้องไม่ยอมพ่ายผู้ใด

ทั่วทั้งท้องทะเลและขุนเขา
ทั่วทั้งในอากาศและฟ้าครามของเธอ
มีความงดงามในบทกวี
และบทเพลงแด่เสรีภาพที่รักยิ่ง

ประกายแห่งธงของเธอ
ส่องสว่างซึ่งชัยชนะ
ดวงดาราและตะวันในธง
จะมิอับแสงลงตลอดกาล

แสงแห่งรุ่งอรุณ เกียรติศักดิ์
และความรักใคร่ของเราเอย
ชีวิตคือสวรรค์ในอ้อมแขนเธอ
ยามเมื่อใครมาย่ำยี เรายินดี
ยอมตายเพื่อเธอ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรม โวหารภาพพจน์ และอุดมการณ์ในเพลงชาติฟิลิปปินส์

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรมในเพลงชาติฟิลิปปินส์

ในเพลง “ลูปัง ฮินิรัง” ผู้วิจัยพบการใช้วัจนกรรมบรรยาย วัจนกรรมชี้นำ และวัจนกรรมให้คำมั่น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. วัจนกรรมบรรยาย พบในท่อน

> “แผ่นดินที่รักยิ่ง
> **ไข่มุกแดนบูรพา**
> ศรัทธาอันเปี่ยมล้นของหัวใจ
> ในใจเธอยังคงอยู่เสมอ
> แผ่นดินที่ถูกเลือกสรรเอย
> เธอคือถิ่นกำเนิดของผู้กล้า”

เป็นการพรรณนา (Describing) ภาพของประเทศฟิลิปปินส์ว่าเป็นแหล่งกำเนิดของบรรดาวีรชน เป็นดินแดนแห่งศรัทธาจากชาวฟิลิปปินส์ และเปรียบว่าเป็นไข่มุกแห่งดินแดนตะวันออก (Perlas ng Silanganan: Pearl of the Orient) อันเป็นสมญานามที่ใช้เรียกแทนเกาะฟิลิปปินส์ในปี ค.ศ.1751 (พ.ศ.2294) โดยฮวน เจ. เดลกาโด (Juan J. Delgado) บาทหลวงจากคณะเยสุอิตและนักประวัติศาสตร์ชาวสเปน เนื่องจากมีการค้าขายอย่างคึกคักบนหมู่เกาะฟิลิปปินส์ก่อนที่ชาวสเปนจะเข้ามาครอบครอง ส่วนจุดเริ่มต้นที่ทำให้สมญานามนี้มีการใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ ดร.โฮเซ่ รีธาล (Dr. Jose Rizal) วีรบุรุษแห่งชาติฟิลิปปินส์ โดยเขาได้ประพันธ์บทกวีก่อนถูกประหารชีวิตซึ่งเขาใช้คำดังกล่าวเพื่อหมายถึงประเทศฟิลปปินส์ (Halili, 2004) นอกจากนี้ ยังพบการพรรณนาต่อในท่อน

> “**ทั่วทั้งท้องทะเลและขุนเขา**
> **ทั่วทั้งในอากาศและฟ้าครามของเธอ**
> **มีความงดงามในบทกวี**
> และบทเพลงแด่เสรีภาพที่รักยิ่ง
> ประกายแห่งธงของเธอ
> ส่องสว่างซึ่งชัยชนะ”

เป็นการพรรณนา (Describing) ลักษณะทางกายภาพของภูมิประเทศของฟิลิปปินส์ว่ามีธรรมชาติที่สวยงามดังที่มีการบันทึกไว้ในบทกวี และเป็นดินแดนที่มีอิสรเสรีและชัยชนะ และมีการพรรณนาถึงความรักของประชาชนต่อดินแดนนั้นค่อย ๆ ก่อตัวขึ้น ซึ่งปรากฏในท่อน

“แสงแห่งรุ่งอรุณ
เกียรติศักดิ์และความรักของเราเอย
ชีวิตคือสวรรค์ในอ้อมแขนเธอ”

2. วัจนกรรมชี้นำ พบในท่อน

“แด่เหล่าผู้พิชิต
เธอจะต้องไม่ยอมพ่ายผู้ใด”

โดยมีลักษณะของการออกคำสั่ง (Commanding) เพื่อบอกบรรดาผู้กล้าทั้งหลายว่าจะต้องไม่ยอมแพ้ต่อข้าศึกศัตรูหรือผู้ที่ไม่ประสงค์ดีต่อฟิลิปปินส์

3. วัจนกรรมให้คำมั่น พบในท่อนที่ว่า

“ดวงดาราและตะวันในธง
จะมิอับแสงลงตลอดกาล”

มีลักษณะของการให้สัญญา (Promising) จากข้อความดังกล่าวมีการพูดถึง “ดวงดารา” หรือดวงดาว และ “ตะวัน” หรือดวงอาทิตย์ อันเป็นสิ่งที่อยู่ในธงชาติของฟิลิปปินส์ ในวรรคนี้จึงสื่อถึงความรุ่งเรืองในชาติจะไม่มีวันดับสูญสลายไป หรือตีความได้ว่าประชาชนฟิลิปปินส์จะธำรงรักษาแผ่นดินของตนให้คงความเจริญรุ่งเรือง และยังมีการให้สัญญาต่อในท่อนที่ว่า

“**ยามเมื่อใครมาย่ำยี**
เรายินดี ยอมตายเพื่อเธอ”

อันหมายถึง หากแผ่นดินถูกรุกรานจากศัตรูเมื่อใด พวกเราชาวฟิลิปปินส์นั้นยินดีพลีชีพเพื่อดินแดนอันเป็นที่รักของตน

ตารางที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติฟิลิปปินส์ด้วยแนวคิดวัจนกรรม

ประเภทของวัจนกรรม	ข้อความที่ปรากฏ
บรรยาย	- “แผ่นดินที่รักยิ่ง **ไข่มุกแดนบูรพา** ศรัทธาอันเปี่ยมล้นของหัวใจ ในใจเธอยังคงอยู่เสมอ แผ่นดินที่ถูกเลือกสรรเอย เธอคือถิ่นกำเนิดของผู้กล้า” - “**ทั่วทั้งท้องทะเลและขุนเขา** **ทั่วทั้งในอากาศและฟ้าครามของเธอ** **มีความงดงามในบทกวี** และบทเพลงแด่เสรีภาพที่รักยิ่ง ประกายแห่งธงของเธอ ส่องสว่างซึ่งชัยชนะ” - “แสงแห่งรุ่งอรุณ เกียรติศักดิ์และความรักของเราเอย ชีวิตคือสวรรค์ในอ้อมแขนเธอ”
ชี้นำ	- “แด่เหล่าผู้พิชิต **เธอจะต้องไม่ยอมพ่ายผู้ใด**”
ให้คำมั่น	- “ดวงดาราและตะวันในธง **จะมิอับแสงลงตลอดกาล**” - “**ยามเมื่อใครมาย่ำยี** **เรายินดี ยอมตายเพื่อเธอ**”

ขั้นต่อไป เป็นการวิเคราะห์ลักษณะการใช้โวหารภาพพจน์เพื่อสื่อความหมายในเพลงชาติฟิลิปปินส์ โดยใช้การวิเคราะห์เพลงชาติในฉบับแปลเป็นภาษาไทย

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ในเพลงชาติฟิลิปปินส์

ใน “ลูปัง ฮินิรัง” ปรากฏการใช้อุปลักษณ์ นามนัย และอติพจน์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. นามนัย พบในวรรค

“ไข่มุกแดนบูรพา”

โดยผู้ประพันธ์ใช้คำดังกล่าวเพื่อหมายถึงประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งได้แรงบันดาลใจมาจากงานเขียนของฮวน เจ. เดลกาโด (Juan J. Delgado) และดร.โฮเซ่ รีธาล (Dr. Jose Rizal) นอกจากนี้ยังพบในท่อนที่ว่า

“ดวงดาราและตะวันในธง”

ซึ่ง “ดวงดารา” หรือดวงดาว และ “ตะวัน” หรือดวงอาทิตย์ เป็นสัญลักษณ์ที่อยู่ในธงชาติฟิลิปปินส์ โดยดวงอาทิตย์ หมายถึง ก้าวอันยิ่งใหญ่ของเยาวชนในดินแดนบนหนทางสู่ความก้าวหน้าและความเจริญรุ่งเรือง มีดวงดาว 3 ดวงอยู่ในธง หมายถึง หมู่เกาะที่สำคัญในประเทศฟิลิปปินส์ ได้แก่ หมู่เกาะลูซอน หมู่เกาะมินดาเนาและหมู่เกาะปาไนย์ และดวงอาทิตย์ หมายถึงก้าวอันยิ่งใหญ่ของเยาวชนในดินแดน บนหนทางสู่ความก้าวหน้าและความเจริญรุ่งเรือง (ดูรูปภาพที่ 1 ประกอบ) (The Presidential Museum and Library, 2016) ดังนั้น จากข้อเท็จจริงข้างต้น เนื้อร้องในวรรคนี้จึงหมายถึงประเทศฟิลิปปินส์

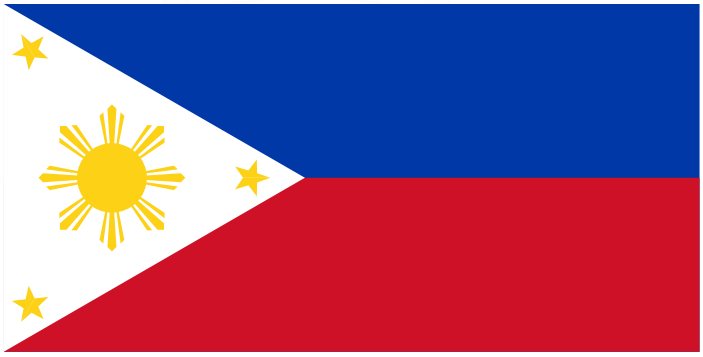

รูปภาพที่ 1 ธงชาติสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

2. อติพจน์ พบการใช้ในท่อนที่ว่า

“ศรัทธา**อันเปี่ยมล้นของหัวใจ**”

ปรากฏการใช้คำกล่าวที่เกินจริงคือ “อันเปี่ยมล้นของหัวใจ” เพื่อแสดงถึงความศรัทธาอันยิ่งใหญ่ต่อแผ่นดินเกิดของตน

3. อุปลักษณ์ พบในท่อนที่ว่า

“แผ่นดินที่ถูกเลือกสรรเอย
เธอ**คือถิ่นกำเนิดของผู้กล้า**”

มีการใช้คำว่า “คือ” เป็นการเปรียบว่าแผ่นดินฟิลิปปินส์เป็นแผ่นดินที่ได้รับเลือกให้เป็นแหล่งกำเนิดของวีรชน

ตารางที่ 7 สรุปผลการสื่อความหมายในเพลงชาติฟิลิปปินส์ด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์

ประเภทของโวหารภาพพจน์	**ข้อความที่ปรากฏ**
อุปลักษณ์	- “แผ่นดินที่ถูกเลือกสรรเอย เธอ**คือถิ่นกำเนิดของผู้กล้า**”
นามนัย	- “**ไข่มุกแดนบูรพา**” - “**ดวงดาราและตะวันในธง**”
อติพจน์	- “ศรัทธา**อันเปี่ยมล้นของหัวใจ**”

จากผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายโดยใช้แนวคิดวัจนกรรมและแนวคิดโวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยจะนำผลดังกล่าวนี้ไปประกอบกับการวิเคราะห์อุดมการณ์ในเพลงชาติฟิลิปปินส์ต่อไป

ผลการวิเคราะห์อุดมการณ์ที่พบในเพลงชาติฟิลิปปินส์

“ลูปัง ฮินิรัง” นำเสนอความรักและศรัทธาต่อแผ่นดินที่ถูกเลือกจากผู้กล้า ชัยชนะและความรุ่งเรืองของชาติจะยังคงอยู่ตลอดไป รวมไปถึงการยอมพลีชีพเพื่อดินแดนที่ตนกำเนิดมา ทำให้พบอุดมการณ์ในความรักและศรัทธาต่อแผ่นดินอันเป็นแหล่งกำเนิดของผู้กล้า และการเสียสละเพื่อแผ่นดินอันเป็นที่รักให้มีความเจริญรุ่งเรืองสืบไป

เมื่อพิจารณาบริบทของเพลงชาติฟิลิปปินส์ พบว่า ต้นฉบับของเพลงชาตินี้มีมีที่มาจากบทกวีที่เป็นภาษาสเปนในปี ค.ศ.1899 (พ.ศ.2442) จึงสะท้อนให้เห็นว่า ในช่วงเวลานั้นสเปนได้เข้ามามีอิทธิพลเหนือหมู่เกาะฟิลิปปินส์โดยสะท้อนผ่านการใช้ภาษาสเปนในการประพันธ์ และเป็นเวลาประมาณ 60 ปี ที่เนื้อเพลงเพลงชาติจะมีการแปลเป็นภาษาประจำชาติของฟิลิปปินส์ ส่วนช่วงเวลาในการนำมาใช้นั้น เท่าที่มีการบันทึกไว้พบว่ามีการประกาศใช้เมื่อวันที่ 5 กันยายน ค.ศ.1938 (พ.ศ.2481) ในรัฐบัญญัติอาณานิคม เลขที่ 382 (“Commonwealth Act No. 382, September 05, 1938”, 2016) ซึ่งในช่วงเวลานั้น ฟิลิปปินส์ได้เปลี่ยนมือผู้ครอบครองจากสเปนมาเป็นสหรัฐอเมริกา เพลงดังกล่าวจึงยังเป็นเพียงเพลงประจำรัฐเท่านั้น จนกระทั่ง วันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ.1946 (พ.ศ.2489) จากความล้มเหลวในการประกาศสาธารณรัฐที่มีเสถียรภาพถึง 2 ครั้งที่ผ่านมา ฟิลิปปินส์ก็ได้ประกาศเอกราชสำเร็จ และเพลง “ลูปัง ฮินิรัง” จึงได้กลับมามีสถานะเป็นเพลงชาติอีกครั้งหนึ่ง (เศวต โกมลภูติ, 2515; วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2555)

ส่วนเนื้อหาของเพลงนั้น สามารถถอดความได้ว่า ดินแดนไข่มุกแดนบูรพาอันเป็นที่รักยิ่ง ดินแดนที่เหล่าประชาชนยังคงมีศรัทธา เป็นแหล่งกำเนิดของเหล่าวีรชนผู้ไม่ยอมแพ้ เป็นดินแดนที่มีธรรมชาติอันสวยงาม ประชาชนทั้งหลายจะขอยอมสละชีวิตของตนเพื่อธำรงรักษาดินแดนแห่งนี้ให้คงอยู่ต่อไป โดยบริบทของเพลงได้นำเสนอในช่วงที่ฟิลิปปินส์มีความพยายามจะประกาศเอกราชในครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.1898 (พ.ศ.2441) แต่เป็นเอกราชที่ยังไม่สมบูรณ์ เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงเวลาสิ้นสุดสงครามระหว่างสหรัฐอเมริกาและสเปนซึ่งเป็นผลพวงมาจากการปฏิวัติคิวบา โดยสหรัฐอเมริกาเป็นฝ่ายชนะสงคราม จึงได้เข้าครอบครองดินแดนฟิลิปปินส์ต่อจากสเปน แต่ทางสหรัฐอเมริกาเองยังคงให้สิทธิ์ในการปกครองตนเองของฟิลิปปินส์ เพียงแต่เป็นสิทธิ์ที่อยู่ภายใต้การดูแลของสหรัฐอเมริกา (เศวต โกมลภูติ, 2515; วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2555) นอกจากนี้ “ลูปัง ฮินิรัง” ยังเป็นสัญลักษณ์ที่คอยย้ำเตือนให้ประชาชนชาวฟิลิปปินส์เกิดความเสียสละเพื่อแผ่นดินอันเป็นที่รักและอดทนเพื่ออนาคตที่สดใสในวันข้างหน้า จนในที่สุด การประกาศเอกราชแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์จึงประสบความสำเร็จในวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ.1946 (พ.ศ.2489)

ในเพลง “ลูปัง ฮินิรัง” ใช้วัจนกรรมบรรยายเพื่อแสดงถึงความรักและศรัทธาต่อแผ่นดินที่ได้รับเลือกจากผู้กล้า ร่วมกับโวหารภาพพจน์ทุกประเภทที่พบในเพลง คือ อุปลักษณ์ เพื่อเปรียบฟิลิปปินส์ว่าเป็นแผ่นดินที่เหล่าผู้กล้าเลือกถือกำเนิดมา, นามนัย เพื่อเชื่อมโยง “ฟิลิปปินส์” กับฉายาที่มีผู้ตั้งให้ คือ “ไข่มุกแดนตะวันออก” รวมไปถึงการเชื่อมโยงกับสัญลักษณ์ที่อยู่บนธงชาติ นั่นคือ ดวงดาวและดวงอาทิตย์ และการใช้อติพจน์เพื่อแสดงถึงความศรัทธาอันลึกซึ้งในดินแดนแห่งนี้ ส่วนการใช้วัจนกรรมชี้นำนั้น เพื่อให้กำลังใจทหารหรือเหล่าผู้พิชิต และในวัจนกรรมให้คำมั่นเพื่อให้สัญญาว่าจะพัฒนาฟิลิปปินส์ให้เจริญรุ่งเรืองตลอดไปและยอมเสียสละชีวิตของตนเพื่อแผ่นดิน

ผู้วิจัยจึงสรุปว่าเพลงชาติฟิลิปปินส์มีการใช้การสื่อความหมายเพื่อนำเสนออุดมการณ์ความรักและศรัทธาต่อแผ่นดินโดยถ่ายทอดผ่านวัจนกรรมบรรยายถึงความรู้สึกของตนต่อแผ่นดินเกิดผสมผสานกับการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทอุปลักษณ์เพื่อเปรียบว่าเป็นแผ่นดินของผู้กล้า นามนัยเพื่อสื่อถึงฟิลิปปินส์ และอติพจน์เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกศรัทธาอันแรงกล้าของตนต่อแผ่นดินแห่งนี้ และอุดมการณ์ความเสียสละเพื่อแผ่นดินโดยสื่อความหมายผ่านการใช้วัจนกรรมชี้นำเพื่อให้กำลังใจแก่ผู้เสียสละและวัจนกรรมให้คำมั่นเพื่อสัญญาว่าประชาชนชาวฟิลิปปินส์ยอมพลีชีพเพื่อแผ่นดินอันเป็นที่รัก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.4 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติสิงคโปร์

ประวัติของมะจูละห์ ซีงาปูระ

ประวัติของ “มะจูละห์ ซีงาปูระ” (Majulah Singapura: สิงคโปร์จงเจริญ) เริ่มต้นจากในวันที่ 10 กรกฎาคม ค.ศ.1958 (พ.ศ.2501) ซูบีร์ ซาอิด (Zubir Said) ได้รับคำเชิญให้ประพันธ์เพลงปลุกใจขึ้นสำหรับใช้กันในประเทศ ซึ่งเขาได้ประพันธ์เพลง “มะจูละห์ ซีงาปุระ” ขึ้นมา โดยมีการเปิดตัวครั้งแรกอย่างยิ่งใหญ่ในวันที่ 6 กันยายน ค.ศ.1958 (พ.ศ.2501) มีคำร้องเป็นภาษามาเลย์ หลักจากนั้นไม่นาน สิงคโปร์ได้จัดให้มีการเลือกตั้งเป็นครั้งแรกโดยพรรคกิจประชาชน (People’s Action Party) ได้รับคะแนนเสียงจนสามารถจัดตั้งเป็นรัฐบาลพรรคเดียวได้ ดร.โต๊ะ ชิน ชยี (Dr.Toh Chin Chye) หนึ่งในสมาชิกของพรรคเห็นว่ารัฐที่เพิ่งเกิดใหม่จำเป็นต้องมีสัญลักษณ์เพื่อนำมาใช้เป็นอัตลักษณ์เสนอต่อสายตาชาวโลก โดยหนึ่งในนั้นคือการมีเพลงประจำรัฐ เขาจึงค้นหาเพลงที่เหมาะสมในการเป็นเพลงประจำรัฐสิงคโปร์ ซึ่งนั่นก็คือ มะจูละห์ ซีงาปูระ จากนั้นจึงได้มีการนำเพลงดังกล่าวเข้าหารือในที่ประชุม (Zubir, 2012) และได้มีการขับร้องในฐานะเป็นเพลงประจำรัฐสิงคโปร์ครั้งแรกในวันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ.1959 (พ.ศ.2502) ซึ่งเป็นวันที่สิงคโปร์ประกาศเอกราชจากการเป็นดินแดนในเครือจักรภพอังกฤษโดยสมบูรณ์ และเป็นเพลงประจำรัฐในช่วงที่สิงคโปร์เป็นส่วนหนึ่งของสหพันธรัฐมลายา จนกระทั่งเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ.1965 (พ.ศ.2508) ลี กวน ยู (Lee Kuan Yew) ได้ประกาศแยกตัวจากสหพันธรัฐมลายาท่ามกลางความกดดันจากหลายฝ่ายและความไม่เต็มใจที่จะแยกตัวออกมาจากสหพันธรัฐมลายา (เทิร์นบุลล์, 2540; ชูว์และลี (บรรณาธิการ), 2557; อภิวันทน์ อดุลยพิเชฏฐ์, 2557) เพลงดังกล่าวจึงได้เปลี่ยนสถานะจากเดิมเป็นเพลงประจำรัฐกลายเป็นเพลงชาติสาธารณรัฐสิงคโปร์ และยังคงมีการใช้อย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ในครั้งหนึ่ง เพลง “มะจูละห์ ซีงาปุระ” เคยมีการถกเถียงในประเด็นการใช้ภาษาในเพลงชาติ โดยต้นฉบับได้ประพันธ์เป็นภาษามาเลย์ ต่อมาทางรัฐบาลได้มีการแปลเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาทมิฬด้วย เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจความหมายของเพลงชาติอย่างตรงกัน เนื่องจากเป็นดินแดนที่มีประชาชนหลากหลายชาติพันธุ์อาศัยอยู่ แต่คำร้องในเพลงชาติก็ยังคงไม่มีการเปลี่ยนแปลงความหมายใด ๆ

จากประวัติของมะจูละห์ ซีงาปูระ ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงความเป็นมาและบริบทเพื่อนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เนื้อเพลงเพลงชาติสิงคโปร์ที่นำเสนอในส่วนที่ 1

ส่วนที่ 1 เนื้อเพลงเพลงชาติสิงคโปร์ภาษาต้นฉบับ และฉบับแปลเป็นภาษาไทย

<u>เนื้อเพลงเพลงชาติสิงคโปร์ “มะจูละห์ ซีงาปูระ”</u>

คำร้อง: ซูบีร์ ซาอิด (Zubir Said)

ทำนอง: ซูบีร์ ซาอิด (Zubir Said)

Mari kita rakyat Singapura

Sama-sama menuju bahagia

Cita-cita kita yang mulia

Berjaya Singapura

Marilah kita bersatu

Dengan semangat yang baru

Semua kita berseru

Majulah Singapura

Majulah Singapura

<u>คำอ่านเนื้อเพลง</u> เป็นดังนี้ (ประเสริฐ เย็นประสิทธิ์, 2556)

มารี กีตา รักยัต ซีงาปูระ

ซามา-ซามา เมอนูยู บาฮากียา

จีตา-จีตา กีตา ยัง มูลียา

เบอร์ยายา ซีงาปูระ

มารีละฮ์ กีตา เบอร์ซาตู

เดองัน เซอมางัต ยัง บารู

เซอมูวา กีตา เบอร์เซอรู

มะจูละห์ ซีงาปูระ

มะจูละห์ ซีงาปูระ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

<u>เนื้อเพลงที่ผ่านการแปลเป็นภาษาไทยแล้ว</u> เป็นดังนี้

มาเถิด เราประชาชนชาวสิงคโปร์
ร่วมกันมุ่งหน้าสู่ความสุข
ความใฝ่ฝันของเราอันทรงเกียรติ
สิงคโปร์ประสบผลสำเร็จ
มาเถิด เรามาสามัคคีกัน
ด้วยขวัญกำลังใจใหม่
เราเรียกร้องทุกคน
สิงคโปร์จงเจริญ
สิงคโปร์จงเจริญ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรม โวหารภาพพจน์ และอุดมการณ์ในเพลงชาติสิงคโปร์

<u>ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรมในเพลงชาติสิงคโปร์</u>

ใน “มะจูละห์ ซีงาปูระ” ปรากฏการใช้วัจนกรรมชี้นำ และวัจนกรรมบรรยาย ดังนี้

<u>1. วัจนกรรมชี้นำ</u> พบในท่อนที่ว่า

“**มาเถิด** เราประชาชนชาวสิงคโปร์
ร่วมกันมุ่งหน้าสู่ความสุข”

ตีความได้ว่ามีการชักชวน (Asking) ให้ประชาชนชาวสิงคโปร์ร่วมแรงร่วมใจเพื่อเดินไปสู่เส้นทางแห่งความสุขด้วยกัน และยังใช้การชักชวนอีกครั้งในท่อนที่ว่า

“**มาเถิด** เรามาสามัคคีกัน
ด้วยขวัญกำลังใจใหม่
เราเรียกร้องทุกคน
สิงคโปร์จงเจริญ
สิงคโปร์จงเจริญ”

เพื่อให้ประชาชนชาวสิงคโปร์ทั่วทุกคนสามัคคีกันเพื่อให้สิงคโปร์มีความเจริญรุ่งเรืองต่อไป โดยต้นฉบับมีการใช้คำว่า “bersatu” ซึ่งแปลว่า “สามัคคี” หรือ “รวมเป็นหนึ่ง” (Unite) เนื่องจากในสิงคโปร์นั้นประกอบด้วยประชากรที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เช่น จีน มลายู ทมิฬ ดังนั้นจึงต้องมีการเลือกใช้คำเพื่อสร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และยังพบการใช้วัจนกรรม

2. วัจนกรรมบรรยาย พบในท่อน

“ความใฝ่ฝันของเราอันทรงเกียรติ
สิงคโปร์จะประสบความสำเร็จ”

ซึ่งเนื้อร้องที่ยกมาดังกล่าวมีลักษณะการบรรยายหรือพรรณนา (Describing) ถึงความใฝ่ฝันอันสูงสุดของประชาชนสิงคโปร์ คือการเห็นแผ่นดินสิงคโปร์อันเป็นที่รักเจริญรุ่งเรืองตลอดไป

ตารางที่ 8 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติสิงคโปร์ด้วยแนวคิดวัจนกรรม

ประเภทของวัจนกรรม	ข้อความที่ปรากฏ
บรรยาย	- “ความใฝ่ฝันของเราอันทรงเกียรติ สิงคโปร์จะประสบความสำเร็จ”
ชี้นำ	- “**มาเถิด** เราประชาชนชาวสิงคโปร์ ร่วมกันมุ่งหน้าสู่ความสุข” - “**มาเถิด** เรามาสามัคคีกัน ด้วยขวัญกำลังใจใหม่ เราเรียกร้องทุกคน สิงคโปร์จงเจริญ สิงคโปร์จงเจริญ”

เมื่อทำการวิเคราะห์ด้วยแนวคิดวัจนกรรมแล้ว ผู้วิจัยได้นำเนื้อเพลงเพลงชาติสิงคโปร์ฉบับแปลเป็นภาษาไทยไปวิเคราะห์ภายใต้แนวคิดโวหารภาพพจน์ต่อไป

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ในเพลงชาติสิงคโปร์

ใน “มะจูละห์ ซีงาปูระ” ปรากฏการใช้เพียงสัมพจนัยหรืออนุนามนัย ดังนี้

1. สัมพจนัยหรืออนุนามนัย พบในท่อนที่ว่า

“มาเถิด **เรา**ประชาชนชาวสิงคโปร์”
“ความใฝ่ฝันของ**เรา**อันทรงเกียรติ”,
“มาเถิด **เรา**มาสามัคคีกัน” และ
“**เรา**เรียกร้องทุกคน”

โดยคำว่า “เรา” ที่ปรากฏใช้ในเพลงชาตินั้นแทนประชาชนชาวสิงคโปร์ทุกคน ซึ่งมีลักษณะการนำส่วนทั้งหมดมาใช้เพื่อกล่าวถึงส่วนน้อย

ตารางที่ 9 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติสิงคโปร์ด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์

ประเภทของโวหารภาพพจน์	ข้อความที่ปรากฏ
สัมพจนัยหรืออนุนามนัย	- “มาเถิด **เรา**ประชาชนชาวสิงคโปร์” - “ความใฝ่ฝันของ**เรา**อันทรงเกียรติ” - “มาเถิด **เรา**มาสามัคคีกัน” - “**เรา**เรียกร้องทุกคน”

จากผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายโดยใช้แนวคิดวัจนกรรมและแนวคิดโวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยจะนำผลดังกล่าวนี้ไปประกอบกับการวิเคราะห์อุดมการณ์ในเพลงชาติสิงคโปร์ต่อไป

<u>ผลการวิเคราะห์อุดมการณ์ที่พบในเพลงชาติสิงคโปร์</u>

ใน “มะจูละห์ ซีงาปูระ” เน้นการชักชวนเพื่อให้ประชาชนร่วมสามัคคีกันพัฒนาประเทศเกิดใหม่สู่ความเจริญรุ่งเรือง ประสบความสำเร็จ และอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จึงพบอุดมการณ์ที่นำเสนอในเพลงชาติ คือ การสร้างความสามัคคีเพื่อนำดินแดนไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง อันเป็นความใฝ่ฝันของประชาชนในประเทศทุกคน

เมื่อพิจารณาบริบทของเพลงชาติสิงคโปร์ พบว่า ประพันธ์ขึ้นในช่วงที่สิงคโปร์อยู่ในฐานะรัฐหนึ่งในเครือจักรภพอังกฤษ โดยวัตถุประสงค์ในการประพันธ์ที่แท้จริงนั้น เพื่อใช้เป็นเพลงปลุกใจ แต่ต่อมามีนักการเมืองคนหนึ่งเห็นว่าเนื้อหาของเพลงดังกล่าวมีความเหมาะสมในการเป็นเพลงประจำรัฐ จึงได้นำไปหารือในที่ประชุมซึ่งมีมติเห็นด้วย จึงประกาศให้ใช้เป็นเพลงประจำรัฐ ต่อมาทางสิงคโปร์ได้ประกาศเอกราชจากอังกฤษเพื่อเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสหพันธรัฐมาเลเซียในปี ค.ศ. 1963 (พ.ศ. 2506) ทำให้ “มะจูละห์ ซีงาปูระ” ยังมีฐานะเป็นเพียงเพลงประจำรัฐมาตั้งแต่ปี ค.ศ.1958 (พ.ศ. 2501) จนกระทั่งในวันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ.1965 (พ.ศ.2508) รัฐสิงคโปร์ได้ประกาศแยกตัวออกมาจากสหพันธรัฐมาเลเซีย จัดตั้งสาธารณรัฐสิงคโปร์ขึ้นอย่างกะทันหัน ซึ่งในช่วงเวลานี้เองที่เพลงประจำรัฐที่เลื่อนสถานะเป็นเพลงชาติสิงคโปร์ ได้สะท้อนเหตุการณ์อย่างชัดเจนที่สุดแม้ว่าจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหลังจากประพันธ์เพลงชาติแล้ว และทำหน้าที่ปลุกใจและสร้างความเป็นหนึ่งเดียวให้กับประชาชนในสิงคโปร์ที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ

ส่วนเนื้อหาของเพลงนั้น สามารถถอดความได้ว่า เป็นการเชิญชวนประชาชนชาวสิงคโปร์สามัคคีกันเพื่อมุ่งหน้าสู่ความสุขและความสำเร็จอันเป็นปลายทางที่ใฝ่ฝัน ขอเชิญชวนอีกครั้งเพื่อสิงคโปร์จงเจริญ โดยเน้นการชักชวนให้ประชาชนชาวสิงคโปร์ไม่ว่าจะมีเชื้อสายจีน มลายู หรือทมิฬให้เกิดความสามัคคีกันเพื่อร่วมกันสร้างและพัฒนาประเทศที่มีขนาดเล็กนี้ให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งเนื้อเพลงนั้นได้สะท้อนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการประพันธ์เพลงมากกว่าในช่วงประพันธ์เพลง ยิ่งไปกว่านั้น ชาวสิงคโปร์ทุกคนสามารถปฏิบัติตามพันธกิจที่อยู่ในเนื้อเพลงเพลงชาติของตนได้อย่างสมบูรณ์ จากการเป็นประเทศที่สถาปนาได้ไม่นาน แต่ได้รับการจัดให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วเพียงประเทศเดียวในอาเซียน มีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างมาก จากการร่วมแรงร่วมมือร่วมใจของประชาชนในการพัฒนาประเทศ ประกอบกับเสถียรภาพทางการเมืองการปกครองทำให้สามารถดำเนินนโยบายต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

ในเพลง “มะจูละห์ ซีงาปูระ” ใช้วัจนกรรมชี้นำเป็นส่วนใหญ่เพื่อให้ประชาชนสามัคคีกันเพื่อความสุขในอนาคต และวัจนกรรมบรรยายเพื่อบอกเล่าภาพของประเทศสิงคโปร์ในอนาคตที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งเป็นความใฝ่ฝันอันสูงสุด ประกอบกับการใช้สัมพจนัยหรืออนุนามนัยในทุกวัจนกรรมที่ปรากฏในเพลง เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าตนเป็น “คนสิงคโปร์” ด้วยกัน ไม่ว่าจะมีเชื้อสายจีน มลายู หรือทมิฬ ผ่านการสร้างความเป็น “เรา” ในเพลงชาติ นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า ใจความเนื้อเพลงนี้กลับสะท้อนเหตุการณ์ในช่วงที่ ลี กวน ยู จำเป็นต้องประกาศแยกตัวจากสหพันธรัฐมลายาได้ดีกว่าช่วงที่มีการประพันธ์เพลงซึ่งอยู่ในช่วงที่เป็นอาณานิคมของอังกฤษ เนื่องจากเนื้อเพลงอาจประพันธ์ขึ้นเพื่อบอกเล่าถึงอัตลักษณ์ของรัฐอิสระรัฐหนึ่งที่กำลังจะเป็นส่วนหนึ่งของสหพันธรัฐมลายา แต่ต่อมาใจความของเนื้อเพลงกลายเป็นภารกิจที่ผู้นำประเทศในช่วงนั้นจะต้องทำเพื่อสร้างความร่วมกันเป็นหนึ่ง (Unite) ในสิงคโปร์

นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้มีความสนใจในประเด็นของการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทสัมพจนัยหรืออนุนามนัยในคำว่า “เรา” ในเพลงชาติสิงคโปร์ ที่แทนประชาชนชาวสิงคโปร์ทั่วทุกคน นอกเหนือจากผลการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัย โดยผู้เชี่ยวชาญแสดงความเห็นไว้ ดังนี้ (ณัฐพจน์ ยืนยง, สัมภาษณ์, 14 มิถุนายน 2559)

“นอกจากนี้ “เรา” ยังแทนความรู้สึกของความเป็นพวกเดียวกัน ไม่มีการแบ่งแยก”

ผู้วิจัยจึงสรุปว่าเพลงชาติสิงคโปร์มีการใช้การสื่อความหมายเพื่อนำเสนออุดมการณ์ความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันผ่านการใช้วัจนกรรมชี้นำ และเพื่อส่งเสริมให้เกิดแนวคิดดังกล่าวจึงใช้ร่วมกับวัจนกรรมบรรยาย ประกอบกับการใช้สัมพจนัยหรืออนุนามนัยเพื่อสื่อความเป็นพวกพ้องเดียวกันที่อยู่บนผืนแผ่นดินเดียวกัน แม้ว่าจะมีความแตกต่างหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ

<u>ประเด็นความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญประเทศสิงคโปร์</u>

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ณัฐพจน์ ยืนยง นักวิจัยจากศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติสิงคโปร์ โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อผลการวิเคราะห์โดยได้ให้ความสนใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำว่า “เรา” ในเนื้อเพลงเพลงชาติ ไว้ดังนี้ (ณัฐพจน์ ยืนยง, สัมภาษณ์, 14 มิถุนายน 2559)

> *“...นอกจากนี้ “เรา” ยังแทนความรู้สึกของความเป็นพวกเดียวกัน ไม่มีการแบ่งแยก เพราะว่าสิงคโปร์นอกจากจะมีพื้นที่เล็กแล้ว ยังประกอบไปด้วยประชากรที่มีชาติพันธุ์หลากหลาย เช่น จีน มลายู และทมิฬ และในช่วงที่สิงคโปร์จะต้องแยกออกมาจากสหพันธรัฐมลายาเพื่อตั้งเป็นประเทศนั้น จึงจำเป็นต้องสร้างความรู้สึกให้ประชาชนเหล่านี้เป็น “คนสิงคโปร์” ให้ได้”*

จากข้อความดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญในประเด็นของการสร้างความเป็นหนึ่งเดียวจากความหลากหลายทางชาติพันธุ์ แต่ในเรื่องลำดับเวลาของการประพันธ์เพลงชาติซึ่งเกิดขึ้นก่อนการประกาศแยกตัวออกจากสหพันธรัฐมลายาเป็นเวลาหลายปี ดังที่ผู้เชี่ยวชาญได้เชื่อมโยงสถานการณ์กับเพลงชาติ ผู้วิจัยจึงมองว่าเพลงชาติสิงคโปร์สะท้อนสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ต้องแยกตัวเป็นอิสระจากสหพันธรัฐมลายาได้ชัดเจนกว่าในช่วงประพันธ์เพลง

4.5 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติไทย

ประวัติเพลง “เพลงชาติไทย”

“เพลงชาติไทย” ฉบับปัจจุบันนี้ เริ่มมาจากเสวกโท พระเจนดุริยางศ์ (ปิติ วาทยะกร) ได้รับการทาบทามจาก นาวาตรี หลวงเทศกลกิจ ร.น. (กลาง โรจนเสนา) หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน ค.ศ.1932 (พ.ศ.2475) ต่อมาพระเจนดุริยางศ์ได้ประพันธ์ทำนองสำเร็จเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ.1932 (พ.ศ.2475) ต่อมา พระเจนดุริยางศ์ถูกปลดออกจากราชการด้วยสาเหตุดังกล่าว หลังจากนั้นได้มีการประพันธ์คำร้องมาหลายฉบับเพื่อให้รองรับกับทำนองเพลงนี้ ทั้งที่ยังเป็นฉบับร่าง และได้รับการประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ได้แก่ฉบับที่ประพันธ์โดยขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) และฉบับที่ประพันธ์โดยนายฉันท์ ขำวิไล จนกระทั่งรัฐบาลในยุคนั้นได้ออกนโยบาย “รัฐนิยม” เพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติให้มีความทัดเทียมกับนานาอารยประเทศ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ซึ่งรวมไปถึงการเปลี่ยนเนื้อเพลงเพลงชาติเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐนิยมฉบับที่ผ่าน ๆ มา โดยทางคณะรัฐมนตรีได้จัดให้มีการประกวดเนื้อร้องเพลงชาติขึ้นในวันที่ 26 สิงหาคม ค.ศ.1939 (พ.ศ.2482) ในท้ายที่สุด ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยรัฐนิยม ฉบับที่ 6 เรื่องทำนองและเนื้อร้องเพลงชาติ ที่ลงนามโดยจอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีสมัยนั้น ซึ่งประกาศ ณ วันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ.1939 (พ.ศ.2482) ระบุว่า “...2. เนื้อร้องเพลงชาติ ให้ใช้บทของกองทัพบกดังต่อไปนี้...” โดยปรากฏสำนวนที่แก้ไขโดยกองทัพบกจากต้นฉบับซึ่งประพันธ์โดยพันเอกหลวงสารานุประพันธ์ (นวล ปราจิณพยัคฆ์) ซึ่งเป็นผู้ชนะจากการเข้าร่วมการประกวดดังกล่าว (สุกรี เจริญสุข, 2532; อติภพ ภัทรเดชไพศาล, 2556)

จากประวัติของ “เพลงชาติไทย” ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงความเป็นมาและบริบทเพื่อนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เนื้อเพลงเพลงชาติไทยที่นำเสนอในส่วนที่ 1

ส่วนที่ 1 เนื้อเพลงเพลงชาติไทยภาษาต้นฉบับ และฉบับแปลเป็นภาษาไทย

<u>เนื้อเพลงเพลงชาติไทย “เพลงชาติไทย”</u>

คำร้อง: พันเอกหลวงสารานุประพันธ์ (นวล ปราจิณพยัคฆ์)

ทำนอง: เสวกโท พระเจนดุริยางค์ (ปิติ วาทยะกร)

ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
เป็นประชารัฐไผทของไทยทุกส่วน
อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล
ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี
ไทยนี้รักสงบแต่ถึงรบไม่ขลาด
เอกราชจะไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี
เถลิงประเทศชาติไทยทวีมีชัยชโย

<u>เนื้อเพลงที่ผ่านการแปลเป็นภาษาไทยแล้ว</u> เป็นดังนี้

- (ภาษาต้นฉบับและภาษาที่ใช้ในการทำวิจัยเป็นภาษาเดียวกัน)

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรม โวหารภาพพจน์ และอุดมการณ์ในเพลงชาติไทย

<u>ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรมในเพลงชาติไทย</u>

ใน “เพลงชาติไทย” พบการใช้วัจนกรรมบรรยาย วัจนกรรมให้คำมั่น และวัจนกรรมประกาศ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

<u>1. วัจนกรรมบรรยาย</u> ปรากฏในเนื้อร้องที่ว่า

> “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
> เป็นประชารัฐไผทของไทยทุกส่วน
> อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล
> ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี”

เนื่องจากใจความของเนื้อร้องนี้เป็นการให้ข้อมูลหรือการบรรยาย (Describing) เกี่ยวกับประเทศไทยว่าเป็นดินแดนที่ประชาชนชาวไทยทั้งมวลอาศัยอยู่และเป็นเจ้าของ โดยไม่แบ่งแยกว่าจะอาศัยอยู่ในภูมิภาคใดก็ตาม ถ้าคนไทยมีความรักความสามัคคีกันแล้ว แผ่นดินไทยจะมีความเป็นปึกแผ่น ซึ่งการบรรยายจัดอยู่ในส่วนหนึ่งของวัจนกรรมประเภทนี้

2. วัจนกรรมให้คำมั่น จากเนื้อร้องที่ว่า

“เอกราช**จะ**ไม่ให้ใครข่มขี่
สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี
เถลิงประเทศชาติไทยทวีมีชัยชโย”

สังเกตได้จากมีคำว่า “จะ” อยู่ในเนื้อร้องเพลงชาติในประโยคนี้ ทำให้ประโยคดังกล่าวมีลักษณะคล้ายคลึงกับการตั้งใจว่าจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือการให้คำสัญญา (Promising) โดยในที่นี้เป็นการสัญญาว่าคนไทยทั้งมวลจะรักษาเอกราช และยอมพลีชีพเพื่อให้ประเทศไทยยังคงดำรงความเป็นชาติอยู่ได้

3. วัจนกรรมประกาศ พบในเนื้อร้องว่า

“ไทยนี้รักสงบ**แต่**ถึงรบไม่ขลาด”

เพราะในวรรคนี้มีคำบุพบท “แต่” เป็นจุดเปลี่ยนของเหตุการณ์ที่กำลังดำเนินอยู่ กล่าวคือจากเนื้อร้องข้างต้นนั้นทำให้เชื่อว่าแต่เดิมนั้นคนไทยเป็นคนรักสงบ แต่ถ้าเมื่อใดเกิดศึกสงครามขึ้นคนไทยก็พร้อมจะต่อสู้เช่นกัน เปรียบเสมือนการประกาศสงคราม (Declaring war) กับผู้ที่ก่อให้เกิดความวุ่นวาย (หรือความไม่สงบ) ภายในประเทศ ดังนั้น เนื้อร้องในวรรคดังกล่าวจึงจัดให้อยู่ในวัจนกรรมประเภทนี้

ตารางที่ 10 สรุปผลการวิเคราห์การสื่อความหมายในเพลงชาติไทยด้วยแนวคิดวัจนกรรม

ประเภทของวัจนกรรม	**ข้อความที่ปรากฏ**
บรรยาย	- “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย เป็นประชารัฐไผทของไทยทุกส่วน อยู่ดำรงคงไว้ได้ทั้งมวล ด้วยไทยล้วนหมายรักสามัคคี”
ให้คำมั่น	- “เอกราช**จะ**ไม่ให้ใครข่มขี่ สละเลือดทุกหยาดเป็นชาติพลี เถลิงประเทศชาติไทยทวีมีชัยชโย”
ประกาศ	- “ไทยนี้รักสงบ**แต่**ถึงรบไม่ขลาด”

ในลำดับถัดไป เป็นการวิเคราะห์ลักษณะการใช้โวหารภาพพจน์เพื่อสื่อความหมายในเพลงชาติไทย

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ในเพลงชาติไทย

ใน “เพลงชาติไทย” พบการใช้อุปลักษณ์ สัมพจนัยหรืออนุนามนัย อติพจน์และปฏิทรรศน์ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. อุปลักษณ์ พบในท่อน

> “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย
> **เป็น**ประชารัฐไผทของไทยทุกส่วน”

กล่าวคือ ผู้ประพันธ์นำเสนอภาพของประเทศไทยว่าเป็นรัฐของประชาชนชาวไทยทุกคน มิได้เป็นของผู้ใดผู้หนึ่ง นอกจากนี้ยังพบการใช้อุปลักษณ์ในท่อน

> “เอกราชจะไม่ให้**ใคร**ข่มขี่”

โดยคำว่า “ใคร” ที่ผู้ประพันธ์ใช้ในที่นี้หมายถึงบรรดาข้าศึกศัตรูและผู้รุกราน และในท่อน

> “สละเลือดทุกหยาด**เป็น**ชาติพลี”

โดยผู้ประพันธ์ถ่ายทอดความหมายของคำว่า “ชาติพลี” มาจากคำว่า “ชาติ” หมายถึง ประเทศ สมาสกับคำว่า “พลี” (อ่านว่า พะ-ลี) หมายถึง การบวงสรวง, เครื่องบวงสรวง, ส่วย, การบูชา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2559) ดังนั้นจึงหมายถึงการบวงสรวงบูชาชาติ ในที่นี้ คือการยอมเสียสละชีวิตของตนเพื่อปกป้องแผ่นดินหรือความเป็นเอกราชจากเหล่าอมิตรทั้งหลาย

2. สัมพจนัยหรืออนุนามมัย พบในท่อน

> “เป็นประชารัฐไผทของ**ไทย**ทุกส่วน”,
> “ด้วย**ไทย**ล้วนหมายรักสามัคคี” และ
> “**ไทย**นี้รักสงบแต่ถึงรบไม่ขลาด”

โดยคำว่า “ไทย” ที่ปรากฏในท่อนเหล่านี้ไม่ได้หมายความว่าประเทศไทย แต่หมายถึงคนไทยทั้งมวล ซึ่งสะท้อนถึงรายละเอียดในประกาศรัฐนิยมฉบับที่ 3 ที่ว่าให้เรียกคนในประเทศว่า “คนไทย” ซึ่งเป็นลักษณะของการแทนส่วนใหญ่ (ประชาชนชาวไทยทั้งมวล) ด้วยส่วนย่อยหรือส่วนน้อย และพบ

การใช้คำว่า “ไทย” เพื่อส่งเสริมนโยบายของรัฐบาลในสมัยนั้นที่ว่าด้วยการเปลี่ยนชื่อประเทศจาก “สยาม” มาเป็น “ไทย” ที่ประกาศในรัฐนิยมฉบับที่ 1

3. อติพจน์ พบในท่อน

“**สละเลือดทุกหยาด**เป็นชาติพลี”

โดยในท่อนนี้เร้าความรู้สึกให้เห็นคุณค่าของการยอมเสียสละชีวิตของตนเองเพื่อชาติ ซึ่งพบการใช้อติพจน์ คือ “สละเลือดทุกหยาด” ซึ่งมีความหมายเทียบเท่ากับการยอมเสียสละชีวิตของตนเอง ซึ่งขัดกับสัญชาตญาณของมนุษย์ที่รักและหวงแหนชีวิตของตนเอง

4. ปฏิทรรศน์ พบในท่อน

“ไทยนี้**รักสงบแต่ถึงรบไม่ขลาด**”

โดยในท่อนดังกล่าวปรากฏความขัดแย้งกันจากการใช้คำว่า “สงบ” และคำว่า “รบ”

ตารางที่ 11 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติไทยด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์

ประเภทของโวหารภาพพจน์	ข้อความที่ปรากฏ
อุปลักษณ์	- “ประเทศไทยรวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย **เป็น**ประชารัฐไผทของไทยทุกส่วน” - “เอกราชจะไม่ให้**ใคร**ข่มขี่” - “สละเลือดทุกหยาด**เป็น**ชาติพลี”
สัมพจนัยหรืออนุนามนัย	- “เป็นประชารัฐไผทของ**ไทย**ทุกส่วน” - “ด้วย**ไทย**ล้วนหมายรักสามัคคี” - “**ไทย**นี้รักสงบแต่ถึงรบไม่ขลาด”
อติพจน์	- “**สละเลือดทุกหยาด**เป็นชาติพลี”
ปฏิทรรศน์	- “ไทยนี้**รักสงบแต่ถึงรบไม่ขลาด**”

จากผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายโดยใช้แนวคิดวัจนกรรมและแนวคิดโวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยจะนำผลดังกล่าวนี้ไปประกอบกับการวิเคราะห์อุดมการณ์ในเพลงชาติไทยต่อไป

ผลการวิเคราะห์อุดมการณ์ที่พบในเพลงชาติไทย

ใน “เพลงชาติไทย” พบการนำเสนอภาพของดินแดนประเทศไทยว่าเป็น “ประชารัฐ” หรือรัฐของประชาชนที่ดำรงความเป็นชาติไทยอยู่ได้เพราะคนไทยรักและสามัคคีกัน และการนำเสนอภาพของประชาชนชาวไทยที่เป็นผู้รักสงบ แต่ถ้าเกิดศึกสงครามขึ้นแล้วจะไม่ยอมแพ้ต่อข้าศึกและยอมพลีชีพเพื่อเอกราชของดินแดน เพลงชาติไทยจึงถ่ายทอดอุดมการณ์ความรักความสามัคคีและเสียสละเพื่อเอกราชของรัฐที่คนไทยผู้รักสงบเป็นผู้ครอบครอง

เมื่อพิจารณาบริบทของเพลงชาติไทย พบว่า เริ่มจากการประพันธ์ทำนองตั้งแต่ช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จนถึงช่วงที่มีการประกาศใช้เพลงชาติฉบับที่ใช้กันในปัจจุบันซึ่งตรงกับช่วงต้นสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยคำร้องฉบับที่ใช้กันในปัจจุบันนั้น มีที่มาจากในวันที่ 24 มิถุนายน ค.ศ.1939 (พ.ศ.2482) รัฐบาลภายใต้การนำของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องการสร้างความมั่นคง ความเข้มแข็ง และเจริญก้าวหน้าให้เกิดกับประเทศชาติ จึงต้องกำหนดหลักให้ประชาชนร่วมกันยึดถือปฏิบัติขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และนำไปสู่การก่อตัวของแนวคิดชาตินิยมผ่านการประกาศ “รัฐนิยม” ฉบับแรกขึ้น โดยสาระสำคัญของรัฐนิยมฉบับดังกล่าวนั้น เป็นการกำหนดแนวทางการเรียกชื่อของประเทศ ประชาชน และสัญชาติ ซึ่งให้ใช้ว่า “ไทย” โดยสืบเนื่องจากรัฐนิยมฉบับนี้ ส่งผลให้รัฐบาลต้องจัดประกวดคำร้องเพลงชาติขึ้น เนื่องจากคำร้องเพลงชาติฉบับที่ประกาศเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม ค.ศ.1934 (พ.ศ.2477) ไปนั้น ไม่ตอบสนองต่อนโยบายรัฐนิยมที่เพิ่งประกาศออกไป โดยนำไปสู่การคัดเลือกสำนวนคำร้องเพลงชาติและปรับเปลี่ยนรายละเอียดจากคณะกรรมการให้มีความเหมาะสม จนกระทั่งได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการผ่านรัฐนิยมฉบับที่ 6 ในวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ.1939 (พ.ศ.2482) เพื่อประกาศใช้เพลงชาติซึ่งยังคงใช้กันในปัจจุบัน

ส่วนเนื้อหาของเพลงนั้น สามารถถอดความได้ว่า ประเทศไทยเป็นดินแดนที่รวมเชื้อชาติไทยและมีประชาชนชาวไทยเป็นเจ้าของ ดินแดนทุกส่วนของไทยคงอยู่ไว้ด้วยความรักและสามัคคีของคนไทย คนไทยรักสงบแต่พร้อมสละเลือดเนื้อของตนหากเกิดสงครามเพื่อปกป้องเอกราชจากการรุกรานของศัตรู เพื่อเชิดชูชัยชนะของประเทศไทย โดยพบว่า ในเนื้อเพลงมีการใช้คำว่า “ไทย” ในการสื่อความหมายถึงดินแดนและประชาชน ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการประกาศรัฐนิยมฉบับที่ 1 ว่าด้วยรัฐนิยมใช้ชื่อประเทศ, ประชาชน และสัญชาติ นอกจากนี้ ใจความในเนื้อเพลงที่สื่อความหมายถึงว่าประเทศไทยเป็นดินแดนที่รวมชาติเชื้อไทย ก็เป็นผลมาจากรัฐนิยมฉบับที่ 3 เรื่องการเรียกชื่อชาวไทย โดยมีความมุ่งหมายเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันให้เกิดในประเทศ ส่วนใจความโดยรวมของเพลงชาติสะท้อนถึงการให้ความสำคัญกับการสร้างชาติเป็นหลัก เนื่องจากช่วงเวลาในการประพันธ์คำร้องเพลงชาติฉบับดังกล่าวอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยภาวะสงครามในช่วงนั้นทำให้เกิดความระส่ำระสายในหมู่ประชาชน การสร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับภาคประชาชนในช่วงเวลาดังกล่าวจึง

ถือว่าเป็นวาระสำคัญของรัฐบาล และพบว่า เพลงชาติที่ประพันธ์ขึ้นหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้น ถือได้ว่าเป็นตัวแทนของสถาบันชาติที่ถ่ายทอดไปยังประชาชน ซึ่งสะท้อนว่าเพลงชาติแต่ละฉบับนั้นยังคงมีเนื้อหาที่สอดคล้องตามความประสงค์ของคณะราษฎร ที่มีความคิดเห็นว่าเพลงชาติที่ประพันธ์ขึ้นนั้น ควรเป็นเพลงของประชาชน (สุกรี เจริญสุข, 2532) นอกจากนี้ บันทึกของขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) ยังมีอิทธิพลต่อการประพันธ์เนื้อร้องเพลงชาติในฉบับต่อ ๆ มา จนถึงเนื้อร้องเพลงชาติฉบับปัจจุบัน ดังนี้ (สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล, 2547)

"*<u>คำแถลง</u>*

การแต่งเนื้อเพลงชาติ ได้ถือหลัก ๕ ประการ คือ

๑. กล่าวฉะเพาะชาติโดยตรง ไม่กล่าวถึงศาสนา พระมหากษัตริย์ (เพราะพระมหากษัตริย์เป็นประมุขของชาติอยู่แล้ว) ให้ใช้เนื้อได้ทั่วไป เสมอไป ตลอดไป ชั่วกัลปาวสาร

การกล่าวถึงชาติได้บรรยายความเป็นมาในอดีต ซึ่งมีผลให้กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบันแล้ว เป็นหน้าที่ที่จะต้องทำอย่างไรในอนาคต เป็นการเตือนใจและปลุกใจ

๒. แต่งให้ได้ตามตัวโน๊ตที่คุณพระเจนดุริยางค์ได้แต่งไว้แล้ว กล่าวคือ หาคำให้เหมาะสมสำหรับบรรจุให้เสียงเข้ากับโน๊ตให้ได้ความตามความคิดที่มุ่งไว้ ประคองทั้งคำและความ ให้เข้ากับโน๊ตและความหมายของโน๊ต ให้เป็นไปตามความคิดโดยให้มีที่เสียแต่น้อยที่สุด

๓. ใช้คำสามัญง่าย ๆ แต่งให้ความและประโยคง่ายอย่างที่เรียกตามภาษาอังกฤษว่า plain หากจะต้องใช้ศัพท์ก็ใช้ตรงที่เห็นว่าจำเป็น และศัพท์นั้นเป็นศัพท์ที่แพร่หลายเข้าใจกันดี แล้วเป็นส่วนมากด้วย ทั้งนี้เพื่อคนทุกชั้นทุกวัยจะได้เข้าใจได้ง่าย

๔. รักษาภาษากระบวนความให้ได้เหตุผล ให้ได้ประโยคประธานตามไวยากรณ์

๕. พยายามหาทางที่จะให้ไพเราะในทางกวี มีเล่นคำ เล่นอักษร เล่นกลอน เล่นสัมผัส เท่าที่จะเล่นได้ โดยให้ขัดกับโน๊ตเป็นอย่างน้อยที่สุด

หลักทั้ง ๕ ประการนี้ ได้วางไว้แล้วตั้งแต่เมื่อแต่งคราวแรก"

จากการวิเคราะห์การสื่อความหมายใน "เพลงชาติไทย" ร่วมกับบริบทในการประพันธ์เพลงชาติซึ่งเริ่มตั้งแต่การประพันธ์ทำนองในช่วงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การประพันธ์เนื้อร้องฉบับปัจจุบันซึ่งได้รับอิทธิพลจากนโยบายของรัฐบาลในสมัยนั้นซึ่งตรงกับช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 พบว่า มีการใช้วัจนกรรมบรรยายประกอบการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทอุปลักษณ์และสัมพจนัยหรืออนุนามนัยในการบอกเล่าถึงดินแดนไทยที่รวมประชาชนเชื้อชาติไทย ยังคงดำรงเป็นปึกแผ่นอยู่ได้ เพราะคนไทยมีความสามัคคีกัน โดยพบว่าใช้คำว่า "ไทย" ในการหมายความถึงดินแดนและ

ประชาชนอยู่บ่อยครั้ง เพื่อให้ผู้ฟังจดจำและระลึกว่าตัวเองนั้นเป็นคนไทย อยู่บนแผ่นดินไทย นอกจากนี้ ยังมีการใช้วัจนกรรมให้คำมั่นและวัจนกรรมประกาศผสมผสานกับการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทอติพจน์ และปฏิทรรศน์ เพื่อประกาศว่าคนไทยเป็นคนรักสงบแต่พร้อมสู้รบหากเกิดศึกสงคราม ต่อด้วยการให้สัญญาว่าจะรักษาเอกราชแห่งดินแดนไทยและเสียสละเพื่อชาติไทยเจริญรุ่งเรืองสืบไป

ผู้วิจัยจึงสรุปว่าในเพลงชาติไทยมีการใช้การสื่อความหมายเพื่อนำเสนออุดมการณ์ความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันผ่านการใช้วัจนกรรมบรรยายร่วมกับโวหารภาพพจน์ประเภทสัมพจนัยหรืออนุนามนัย อุดมการณ์ความเสียสละเพื่อแผ่นดินและอุดมการณ์ความเป็นเอกราชและอิสรภาพ จากการใช้วัจนกรรมให้คำมั่นและวัจนกรรมประกาศร่วมกับโวหารภาพพจน์ประเภทอติพจน์และปฏิทรรศน์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.6 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติบรูไน

ประวัติของ “อัลละห์ เปลิฮาราคาน ซุลตัน”

“อัลละห์ เปลิฮาราคาน ซุลตัน” (Allah Peliharakan Sultan: ขอพระเจ้าทรงพิทักษ์องค์สุลต่าน) ประพันธ์ขึ้นในปี ค.ศ.1947 (พ.ศ.2490) ตรงกับรัชสมัยของซุลตาน เซอร์ อะหมัต ตายุดดีน อาคาซุล ไคริ วาเดียน อิบนี อัลมาร์ฮัม เซอร์ ซุลตาน โมฮัมหมัด จามาลุล (Sultan Sir Ahmad Tajuddin Akhazul Khairi Waddien ibni Almarhum Sir Sultan Mohammad Jamalul) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่บรูไนยังเป็นรัฐในอารักขาของอังกฤษ โดยยัง อะหมัต มูลียา เปนกิรัน เซเทีย เนอการา เปนกิรัน ฮาจิ โมฮัมเหม็ด ยูซุฟ บิน เปนกิรัน อับดุล ราฮิม (Yang Amat Mulia Pengiran Setia Negara Pengiran Haji Mohamed Yusuf bin Pengiran Abdul Rahim) เป็นผู้ประพันธ์คำร้องและประพันธ์ทำนองโดยฮาจิ อาวัง เบซาร์ ซากัป (Haji Awang Besar Sagap) ภายใต้การสนับสนุนของขบวนการหนุ่มสาว (Barisan Pemuda: BARIP) ซึ่งเป็นขบวนการที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อปกป้องสถาบันสุลต่าน ประเทศและสิทธิชาวมลายูบรูไน และมีเป้าหมายสำคัญคือการปลดปล่อยบรูไนเป็นเอกราช ในเวลาต่อมา ได้มีการประกาศใช้ “อัลละห์ เปลิฮาราคาน ซุลตัน” อย่างเป็นทางการในปี ค.ศ.1951 (พ.ศ.2493) (H.A.B, 2016; Sidhu, 2010; ดลมนรรจน์ บากา และ ชัยวัฒน์ มีสันฐาน, 2557)

จากประวัติของ “อัลละห์ เปลิฮาราคาน ซุลตัน” ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงความเป็นมาและบริบทเพื่อนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เนื้อเพลงเพลงชาติบรูไนที่นำเสนอในส่วนที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ส่วนที่ 1 เนื้อเพลงเพลงชาติบรูไนภาษาต้นฉบับ และฉบับแปลเป็นภาษาไทย

<u>เนื้อเพลงเพลงชาติบรูไน “อัลละห์ เปลิฮาราคาน ซุลตัน”</u>

คำร้อง: Pengiran Haji Mohamed Yusuf bin Pengiran Abdul Rahim

ทำนอง: Haji Awang Besar bin Sagap

Ya Allah, lanjutkanlah usia,
Kebawah Duli Yang Maha Mulia
Adil berdaulat, menaungi nusa,
Memimpin rakyat kekal bahagia;
Hidup sentosa, Negara dan Sultan
Ilahi selamatkan Brunei Darussalam.

<u>คำอ่านเนื้อเพลง</u> เป็นดังนี้ (ประเสริฐ เย็นประสิทธิ์, 2556)

ยา อัลเลาะห์, ลันยุตกันละฮ์ อูซียา,
เกอบาวะฮ์ ดูลี ยัง มาหา มูลียา
อาดิล เบอร์เดาลัต, เมอเนางี นูซา,
เมอมิมเป็น รักยัต เกอกัล บาฮากียา;
ฮีดุป เซ็นโตซา, เนอการา ดาน ซุลตาน
อีลาฮี เซอลามัตกัน บรูไน ดารุสซาลาม.

<u>เนื้อเพลงที่ผ่านการแปลเป็นภาษาไทยแล้ว</u> เป็นดังนี้

โอ้อัลเลาะห์ โปรดอวยพรให้ทรงพระเจริญยั่งยืนนาน
แด่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทผู้ทรงเกียรติยิ่ง
ทรงปกครองราชอาณาจักรโดยธรรม
ทรงนำประชาชนให้เป็นสุขตลอดไป
มีชีวิตอย่างสงบสุข ทั้งประเทศชาติและองค์สุลต่าน
ขอพระผู้เป็นเจ้าได้ทรงพิทักษ์บรูไน นครแห่งสันติด้วยเถิด

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรม โวหารภาพพจน์ และอุดมการณ์ในเพลงชาติบรูไน

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรมในเพลงชาติบรูไน

ใน “อัลละห์ เปลิฮาราคาน ซุลตัน” ปรากฏการใช้วัจนกรรมชี้นำ และวัจนกรรรมบรรยาย ดังต่อไปนี้

1. วัจนกรรมชี้นำ พบในท่อน

“โอ้อัลเลาะห์ **โปรด**อวยพรให้ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน
แด่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทผู้ทรงเกียรติยิ่ง”

เป็นการร้องขอ (Requesting) ต่ออัลเลาะห์ให้อำนวยพรแก่เจ้าผู้ครองแคว้นหรือสุลต่านแห่งบรูไน ซึ่งสะท้อนว่าประเทศบรูไน มีศาสนาประจำชาติคือศาสนาอิสลาม ตามรัฐธรรมนูญแห่งเนอการาบรูไนดารุสซาลาม ปี ค.ศ.1959 (พ.ศ.2502) และจากท่อนที่ว่า

“มีชีวิตอย่างสงบสุข ทั้งประเทศชาติและองค์สุลต่าน
ขอพระผู้เป็นเจ้า**ได้ทรง**พิทักษ์บรูไน นครแห่งสันติด้วยเถิด”

ยังเป็นการร้องขอให้อัลเลาะห์ทรงปกป้องคุ้มครองดินแดนบรูไนดารุสซาลามและองค์สุลต่านให้มีความสงบสุข

2. วัจนกรรมบรรยาย พบในท่อน

“ทรงปกครองราชอาณาจักรโดยธรรม
ทรงนำประชาชนให้เป็นสุขตลอดไป”

เพื่อให้ข้อเท็จจริง (Informing) ว่าองค์สุลต่านแห่งรัฐนั้นทรงปกครองบ้านเมืองด้วยความเป็นธรรม ทำให้พสกนิกรของพระองค์มีความสุขโดยทั่วกัน

ตารางที่ 12 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติบรูไนด้วยแนวคิดวัจนกรรม

ประเภทของวัจนกรรม	ข้อความที่ปรากฏ
บรรยาย	- “ทรงปกครองราชอาณาจักรโดยธรรม ทรงนำประชาชนให้เป็นสุขตลอดไป”
ชี้นำ	- “โอ้อัลเลาะห์ **โปรด**อวยพรให้ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน แด่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทผู้ทรงเกียรติยิ่ง” - “มีชีวิตอย่างสงบสุข ทั้งประเทศชาติและองค์สุลต่าน **ขอ**พระผู้เป็นเจ้า**ได้ทรง**พิทักษ์บรูไน นครแห่งสันติด้วยเถิด”

หลังจากนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์การใช้โวหารภาพพจน์เพื่อสื่อความหมายในเพลงชาติบรูไนโดยใช้ฉบับแปลเป็นภาษาไทยต่อไป

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ในเพลงชาติบรูไน

จากการวิเคราะห์ พบว่าใน “อัลละห์ เปลิฮาราคาน ซุลตัน” นั้นปรากฏการใช้โวหารภาพพจน์เพียงนามนัยเท่านั้น

1. นามนัย พบในท่อน

“แด่**ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท**ผู้ทรงเกียรติยิ่ง”

จากข้อความข้างต้นนี้ “ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท” หมายถึง องค์ประมุขหรือองค์สุลต่านแห่งเนอการาบรูไนดารุสซาลาม

ตารางที่ 13 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติบรูไนด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์

ประเภทของโวหารภาพพจน์	ข้อความที่ปรากฏ
นามนัย	- “แด่**ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท**ผู้ทรงเกียรติยิ่ง”

จากผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายโดยใช้แนวคิดวัจนกรรมและแนวคิดโวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยจะนำผลดังกล่าวนี้ไปประกอบกับการวิเคราะห์อุดมการณ์ในเพลงชาติบรูไนต่อไป

ผลการวิเคราะห์อุดมการณ์ที่พบในเพลงชาติบรูไน

“อัลละห์ เปลิฮาราคาน ซุลตัน” แสดงให้เห็นถึงการวิงวอนต่อพระอัลเลาะห์ พระผู้เป็นเจ้าในศาสนาอิสลาม ให้คุ้มครองสุลต่านหรือประมุขแห่งรัฐ และปกปักรักษาดินแดนแห่งบรูไนให้สืบต่อไป จึงปรากฏอุดมการณ์ความศรัทธาต่อองค์พระอัลเลาะห์เพื่อให้พระองค์ทรงพิทักษ์ประเทศชาติและคุ้มครององค์สุลต่านผู้ปกครองบรูไนโดยธรรมและผู้นำประชาชนสู่ความสุข

เมื่อพิจารณาบริบทของเพลงชาติบรูไน พบว่า มีการขับร้องเพลง “อัลละห์ เปลิฮาราคาน ซุลตัน” ครั้งแรกในปี ค.ศ.1947 (พ.ศ.2490) เพื่อเฉลิมฉลองวันครบรอบ 1 ปีของการก่อตั้งขบวนการหนุ่มสาว (Barisan Pemuda: BARIP) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลทางการเมืองบรูไนในสมัยนั้น แม้ว่าเพลงดังกล่าวยังไม่ได้รับรองให้มีการใช้เป็นเพลงประจำรัฐอย่างเป็นทางการ ต่อมาในปี ค.ศ.1951 (พ.ศ.2494) สุลต่าน ฮาจิ โอมาร์ อาลี ไซฟัดเดียน ซา’อดุล ไคริ วัดเดียน (Al-Marhum Sultan Haji Omar Ali Saifuddien Sa'adul Khairi Waddien) ได้รับร้องเพลง “อัลละห์ เปลิฮาราคาน ซุลตัน” อย่างเป็นทางการในฐานะเพลงประจำรัฐในอารักขา จนกระทั่งในวันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1984 (พ.ศ.2527) ซึ่งเป็นวันประกาศเอกราชจากการเป็นดินแดนในเครือจักรภพอังกฤษ “อัลละห์ เปลิฮาราคาน ซุลตัน” จึงมีฐานะเป็นเพลงชาตินับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา นอกจากนี้ ยังพบว่าเพลงชาติได้มีการเปลี่ยนคำร้อง แต่เปลี่ยนเพียงคำเดียวเพื่อให้เหมาะสมกับสถานะของประมุขจากองค์สุลต่านแห่งรัฐในอารักขา กลายมาเป็นองค์สุลต่านแห่งรัฐเอกราช (Rozan Yunos, 2007)

ส่วนเนื้อหาของเพลงนั้น สามารถถอดความได้ว่าเป็นการร้องขอต่ออัลเลาะห์ให้อำนวยพรแด่องค์สุลต่านผู้ทรงเกียรติ ให้ทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน ให้ทรงปกครองดินแดนด้วยความเป็นธรรม ให้ทรงดูแลเหล่าพสกนิกรให้มีความสุขตลอดไป เหล่าประชาชนทั้งหลายขอให้ประเทศชาติและองค์สุลต่านมีความสุข และขออัลเลาะห์ได้ทรงพิทักษ์นครแห่งสันติแห่งนี้ สะท้อนถึงการเป็นรัฐศาสนาอิสลามอย่างชัดเจน โดยชี้ให้เห็นถึงความผูกพันของศาสนาต่อประชาชน แผ่นดิน และองค์สุลต่าน นอกจากนี้ ศาสนาอิสลามยังเป็นศาสนาประจำชาติ ตามที่ได้มีการระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งเนอการาบรูไนดารุสซาลาม ปี ค.ศ.1959 (พ.ศ.2502) และเมื่อเปรียบเทียบกับเพลงชาติของประเทศอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังมีข้อสังเกตว่า เพลงชาติบรูไนไม่ได้มีเนื้อความที่แสดงถึงการให้ประชาชนมีความเสียสละหรือต้องสู้รบกับบรรดาข้าศึก รวมไปถึงการสร้างความรู้สึกให้รักชาติ หากแต่มุ่งเน้นให้ประชาชนแสดงความรักชาติผ่านทางการศรัทธาในอัลเลาะห์และความจงรักภักดีในองค์สุลต่าน

จากเพลง “อัลละห์ เปลิฮาราคาน ซุลตัน” ประกอบกับบริบทของดังกล่าว ผู้วิจัยพบว่าเนื่องจากในเนื้อเพลงมีลักษณะของการวิงวอนต่อพระอัลเลาะห์ ดังนั้น จึงปรากฏวัจนกรรมชี้นำในการแสดงการร้องขอ ประกอบกับวัจนกรรมบรรยายเพื่อเทิดพระเกียรติองค์พระประมุขแห่งดินแดนร่วมกับการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทนามนัยในการเรียกขานพระองค์เพื่อแสดงถึงการถวายความเคารพอย่างสูงสุด

นอกจากนี้ ประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ในการสื่อความหมายในเพลงชาติบรูไน มีความสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในด้านศาสนาประจำชาติของประเทศบรูไน ดังนี้ (จิตติมา คิ้มสุขศรี, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2559)

> *“จากเนื้อเพลงเพลงชาติบรูไนได้สะท้อนถึงความศรัทธาของประชาชนชาวบรูไนที่มีต่ออัลเลาะห์ในศาสนาอิสลาม และความเคารพรักที่มีต่อองค์สุลต่านแห่งบรูไน”*

ผู้วิจัยจึงสรุปว่าเพลงชาติบรูไนมีการใช้การสื่อความหมายเพื่อนำเสนออุดมการณ์ความศรัทธาต่อความเชื่อและศาสนาโดยในที่นี้คือศาสนาอิสลามซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ และอุดมการณ์ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์หรือสุลต่าน ผ่านการใช้วัจนกรรมบรรยายและวัจนกรรมชี้นำร่วมกันผสมผสานกับการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทนามนัย

<u>ประเด็นความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญประเทศบรูไน</u>

จากการสัมภาษณ์อาจารย์จิตติมา คิ้มสุขศรี นักวิจัยจากศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติบรูไน โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อผลการวิเคราะห์โดยได้ให้ความสนใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับศาสนาดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.7 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติเวียดนาม

ประวัติเพลง “เตี๊ยน เกวิน กา”

“เตี๊ยน เกวิน กา” (Tiến Quân Ca: เคลื่อนทัพบุกไปข้างหน้า) ประพันธ์ขึ้นโดยนักดนตรีชื่อวันกาว (Văn Cao) ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ.1944 (พ.ศ.2487) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เวียดนามยังคงเป็นส่วนหนึ่งของสหพันธรัฐอินโดจีน (Indochinese Federation: บางครั้งเรียก “อินโดจีนของฝรั่งเศส” (Frech Indochina) หรือ “สหภาพอินโดจีน” (Indochinese Union) หากเทียบกับอาณาบริเวณในปัจจุบันแล้ว สหพันธรัฐอินโดจีนมีอาณาเขตที่ครอบคลุมประเทศเวียดนาม กัมพูชาและลาว) ในช่วงการปฏิวัตินั้น “เตี๊ยน เกวิน กา” กลายเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมอย่างสูงจนกระทั่งกลายมาเป็นเพลงประจำขององค์การเวียดมิน (Việt Minh) และรัฐสภาสมัยแรกของสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (เวียดนามเหนือ) ได้มีมติเลือกเพลงดังกล่าวเป็นเพลงประจำชาติในยุคนั้น นอกจากนี้ “เตี๊ยน เกวิน กา” ยังมีส่วนในการปลุกระดมให้ประชาชนเข้าร่วมกับขบวนการปฏิวัติเดือนสิงหาคม และในวันที่ 2 กันยายน ค.ศ.1945 (พ.ศ.2488) ซึ่งเป็นวันประกาศเอกราชนั้น ประชาชนชาวเวียดนามได้ร้องเพลงนี้ร่วมกัน หลังจากที่สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (เวียดนามเหนือ) ควบรวมชาติกับสาธารณรัฐเวียดนาม (เวียดนามใต้) สำเร็จในปี ค.ศ.1976 (พ.ศ.2519) จึงได้ประกาศใช้เพลง “เตี๊ยน เกวิน กา” เป็นเพลงชาติสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (Tucker, 2011; สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540)

จากประวัติของ “เตี๊ยน เกวิน กา” ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงความเป็นมาและบริบทเพื่อนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เนื้อเพลงเพลงชาติเวียดนามที่นำเสนอในส่วนที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ส่วนที่ 1 เนื้อเพลงเพลงชาติเวียดนามภาษาต้นฉบับ และฉบับแปลเป็นภาษาไทย

<u>เนื้อเพลงเพลงชาติเวียดนาม “เตี๊ยน เกวิน กา”</u>

คำร้อง: วัน กาว (Văn Cao)

ทำนอง: วัน กาว (Văn Cao)

Đoàn quân Việt Nam đi

Chung lòng cứu quốc

Bước chân dồn vang trên đường gập ghềnh xa

Cờ in máu chiến thắng mang hồn nước,

Súng ngoài xa chen khúc quân hành ca.

Đường vinh quang xây xác quân thù,

Thắng gian lao cùng nhau lập chiến khu.

Vì nhân dân chiến đấu không ngừng,

Tiến mau ra sa trường,

Tiến lên, cùng tiến lên.

Nước non Việt Nam ta vững bền.

Đoàn quân Việt Nam đi

Sao vàng phấp phới

Dắt giống nòi quê hương qua nơi lầm than

Cùng chung sức phấn đấu xây đời mới,

Đứng đều lên gông xích ta đập tan.

Từ bao lâu ta nuốt căm hờn,

Quyết hy sinh đời ta tươi thắm hơn.

Vì nhân dân chiến đấu không ngừng,

Tiến mau ra sa trường,

Tiến lên, cùng tiến lên.

Nước non Việt Nam ta vững bền.

<u>คำอ่านเนื้อร้อง</u> เป็นดังนี้ (สรตี ปรีชาปัญญากุล, 2556)

ดว่าน เกวิน เหวี่ยด นาม ดี
จุง หล่อง กี๊ว ก๊วก
เบื๊อก เจิน โส่น วาง เจน เดื่อง เกิ่บ เก่ญ ซา
เก่อ อีน เม้า เจี๊ยน ทั้ง มาง โห่น เนื้อก,
ซุ้ง งหว่าย ซา แจน คุก กวน ห่าญ กา.
เดื่อง วิญ กวาง เซ็ย ซ้าก กวน ถู่,
ทั้ง ซาน ลาว กุ่ง เญา เหลิ่บ เจี๊ยน คู.
หวี่ เญิน เซิน เจี๊ยน เดิ๊ว คง หงึ่ง,
เตี๊ยน เมา ซา ซา เจื่อง,
เตี๊ยน เลน, กุ่ง เตี๊ยน เลน.
เนื้อก นอน เหวี่ยต นาม ตา หวึง เบ่น.
ดว่าน เกวิน เหวี่ยต นาม ดี
ซาว หว่าง เฟิ้บ เฟ้ย
ซัต ซ้ง หน่อย เกว เฮือง กวา เนย เหลิ่ม ทาน
กุ่ง จุง ซึก เฟิ้น เดิ๊ว เซ็ย เด่ย เม้ย,
ดึ๊ง เด่ว เลน กง ซิจ ตา เติ่บ ตาน.
ดื่อ บาว เลิว ตา น้วด กัม เหิ่น,
เกวี๊ยต ฮี ซิญ เด่ย ตา เตือย ทั้ม เฮิน.
หวี่ เญิน เซิน เจี๊ยน เดิ๊ว คง หงึ่ง,
เตี๊ยน เมา ซา ซา เจื่อง,
เตี๊ยน เลน, กุ่ง เตี๊ยน เลน.
เนื้อก นอน เหวี่ยต นาม ตา วึ้ง เบ่น.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

<u>เนื้อเพลงที่ผ่านการแปลเป็นภาษาไทยแล้ว</u> เป็นดังนี้

กองทัพเวียดนามเดินหน้า
รวมใจกันเพื่อช่วยรักษาประเทศ
เสียงฝีเท้าที่ก้าวไปอย่างกึกก้องบนถนนที่อันตรายและยาวไกล
ธงชาติที่เปื้อนสีเลือดแห่งชัยชนะนำไปสู่จิตวิญญาณของชาติ
เสียงดังกึกก้องของปืนที่ไกลออกไปผสมกับเสียงเพลงสวนสนาม
เส้นทางแห่งชัยชนะสร้างจากร่างของศัตรู
เอาชนะความทุกข์ทั้งหลาย เรามาช่วยกันสร้างฐานในการต่อต้าน
เพราะประชาชนต่อสู้อย่างไม่หยุดยั้ง
เดินหน้าอย่างรวดเร็วเพื่อออกจากสนามรบ
เดินเร็ว เดินไปด้วยกัน
ประเทศเวียดนามของเราจงเจริญ
กองทัพเวียดนามเดินหน้า
ดาวพร่างพรายระยับ
นำประชาชนของชาติเราออกจากความทุกข์ระทม
รวมพลังร่วมสร้างชีวิตใหม่
พร้อมกันลุกขึ้นทุบโซ่ตรวนให้พังทลาย
นานเท่าไรแล้วที่เราต้องกลืนความเกลียดชัง
พร้อมพลีชีพและเสียสละเพื่อความงดงาม
เพราะประชาชนต่อสู้อย่างไม่หยุดยั้ง
เดินหน้าอย่างรวดเร็วเพื่อออกจากสนามรบ
เดินเร็ว เดินไปด้วยกัน
ประเทศเวียดนามของเราจงเจริญ

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรม โวหารภาพพจน์ และอุดมการณ์ในเพลงชาติเวียดนาม

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรมในเพลงชาติเวียดนาม

ใน “เต๊ียน เกวิน กา” ปรากฏการใช้วัจนกรรมชี้นำ วัจนกรรมบรรยาย และวัจนกรรมแสดงออก ดังนี้

1. วัจนกรรมชี้นำ พบในท่อน

> “**กองทัพเวียดนามเดินหน้า**
> **รวมใจกัน**เพื่อช่วยรักษาประเทศ”

ข้อความข้างต้นใช้การออกคำสั่ง (Commanding) ร่วมกับการชักชวน (Asking) ให้ทหารเวียดนามเคลื่อนทัพออกจากฐานที่มั่นเพื่อปกป้องประเทศ และยังมีลักษณะของการออกคำสั่งร่วมกับการชักชวนอีกครั้งในท่อน

> “**กองทัพเวียดนามเดินหน้า**
> ดาวพร่างพรายระยับ
> **นำ**ประชาชนของชาติเราออกจากความทุกข์ระทม
> รวมพลังร่วมสร้างชีวิตใหม่
> **พร้อมกันลุกขึ้น**ทุบโซ่ตรวนให้พังทลาย”

เพื่อให้ทหารเวียดนามนำพาประชาชนไปสู่อนาคตที่สดใสและชีวิตใหม่ที่ดีกว่า และปลดแอกพันธนาการที่ติดตรึงไว้ ส่วนลักษณะการใช้วัจนกรรมชี้นำในลักษณะของการชักชวนเพียงอย่างเดียวนั้นพบในข้อความ

> “เอาชนะความทุกข์ยากทั้งหลาย
> **เรามาช่วยกัน**สร้างฐานในการต่อต้าน”

เป็นการชักชวนให้ทหารและประชาชนชาวเวียดนามร่วมกันเอาชนะความทุกข์และต่อต้านข้าศึกศัตรูผู้รุกราน และยังพบการชักชวนอีกครั้งในข้อความ

> “เพราะประชาชนต่อสู้อย่างไม่หยุดยั้ง
> เดินหน้าอย่างรวดเร็วเพื่อออกจากสนามรบ
> **เดินเร็ว เดินไปด้วยกัน**
> ประเทศเวียดนามของเราจงเจริญ”

ให้ทหารและประชาชนชาวเวียดนามทุกคนร่วมมือร่วมใจกันต่อสู้ ร่วมกันออกจากศึกสงคราม เพื่อพัฒนาประเทศเวียดนามให้มีความเจริญ

2. วัจนกรรมบรรยาย พบในท่อน

> “เสียงฝีเท้าที่ก้าวไปอย่างกึกก้องบนถนนที่อันตรายและยาวไกล
> ธงชาติที่เปื้อนสีเลือดแห่งชัยชนะนำไปสู่จิตวิญญาณของชาติ
> เสียงดังกึกก้องของปืนที่ไกลออกไปผสมกับเสียงเพลงสวนสนาม
> เส้นทางแห่งชัยชนะสร้างจากร่างของศัตรู”

ในการพรรณนา (Describing) บรรยากาศในช่วงสงครามที่ต้องมีเสียงฝีเท้าก้าวเดินของทหารและประชาชน เสียงอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ พร้อมกับเสียงเพลงเพื่อปลุกใจ รวมถึงธงชาติและหนทางแห่งชัยชนะที่แลกมาด้วยเลือดเนื้อของทหารและข้าศึก

3. วัจนกรรมแสดงออก พบในท่อน

> “**นานเท่าไรแล้วที่เราต้องกลืนความเกลียดชัง**
> พร้อมพลีชีพและเสียสละเพื่อความงดงาม”

โดยข้อความข้างต้นนั้น เป็นข้อความที่กล่าวด้วยความรู้สึกคับแค้นอึดอัดในใจ ต่อการถูกกดขี่ข่มเหงจากข้าศึกศัตรู นำไปสู่การทำให้เกิดความเสียสละชีวิตของตนเพื่อนำไปสู่อนาคตอันงดงาม

Chulalongkorn University

ตารางที่ 14 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติเวียดนามด้วยแนวคิดวัจนกรรม

ประเภทของวัจนกรรม	ข้อความที่ปรากฏ
บรรยาย	- “เสียงฝีเท้าที่ก้าวไปอย่างกึกก้องบนถนนที่อันตรายและยาวไกล ธงชาติที่เปื้อนสีเลือดแห่งชัยชนะนำไปสู่จิตวิญญาณของชาติ เสียงดังกึกก้องของปืนที่ไกลออกไปผสมกับเสียงเพลงสวนสนาม เส้นทางแห่งชัยชนะสร้างจากร่างของศัตรู”
ชี้นำ	- “**กองทัพเวียดนามเดินหน้า** **รวมใจกัน**เพื่อช่วยรักษาประเทศ” - “เอาชนะความทุกข์ยากทั้งหลาย **เรามาช่วยกัน**สร้างฐานในการต่อต้าน” - “เพราะประชาชนต่อสู้อย่างไม่หยุดยั้ง เดินหน้าอย่างรวดเร็วเพื่อออกจากสนามรบ **เดินเร็ว เดินไปด้วยกัน** ประเทศเวียดนามของเราจงเจริญ” - “**กองทัพเวียดนามเดินหน้า** ดาวพร่างพรายระยับ **นำ**ประชาชนของชาติเราออกจากความทุกข์ระทม รวมพลังร่วมสร้างชีวิตใหม่ **พร้อมกันลุกขึ้น**ทุบโซ่ตรวนให้พังทลาย”
แสดงออก	- “**นานเท่าไรแล้วที่เราต้องกลืนความเกลียดชัง** พร้อมพลีชีพและเสียสละเพื่อความงดงาม”

ขั้นต่อไป ผู้วิจัยจะนำเนื้อร้องเพลงชาติเวียดนามฉบับแปลเป็นภาษาไทยไปวิเคราะห์ประเภทของโวหารภาพพจน์ที่ใช้ในการสื่อความหมาย

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ในเพลงชาติเวียดนาม

ใน “เตี๊ยน เกวิน กา” ปรากฏการใช้อุปลักษณ์ สัมพจนัยหรืออนุนามนัย นามนัย อาวัตพากย์ และปฏิปุจฉา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อุปลักษณ์ พบในท่อน

“**ธงชาติ**ที่เปื้อน**สีเลือด**แห่งชัยชนะ”

โดยมีการใช้คำว่า “ธงชาติ” ซึ่งสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของชาติ และ “สีเลือด” นั้นหมายถึงเลือดเนื้อของทหารเวียดนามซึ่งเป็นสีของธงชาติเวียดนามด้วย (ดูรูปภาพที่ 2 ประกอบ) ดังนั้น ในท่อนนี้จึงหมายถึงชัยชนะของชาติที่แลกด้วยเลือดเนื้อของทหารเวียดนาม และ

“พร้อมกันลุกขึ้น**ทุบโซ่ตรวน**ให้พังทลาย”

หมายถึง การต่อต้านการอยู่ใต้อำนาจหรือการปกครองของผู้อื่น เพื่อนำไปสู่ความเป็นเอกราชของชาติ ซึ่ง “โซ่ตรวน” ที่อยู่ในเพลงนั้นการปกครองของเจ้าอาณานิคม ดังนั้น “ทุบโซ่ตรวน” จึงมีนัยถึงการประกาศเสรีภาพจากผู้ครอบครอง

2. สัมพจนัยหรืออนุนามนัย พบในท่อน

“**เรา**มาช่วยกันสร้างฐานในการต่อต้าน”,
“นำประชาชนของชาติ**เรา**ออกจากความทุกข์ระทม” และ
“นานเท่าไรแล้วที่**เรา**ต้องกลืนความเกลียดชัง”

โดยคำว่า “เรา” ที่ผู้ประพันธ์ใช้นั้นแทนทหารเวียดนาม ซึ่งมีลักษณะการนำส่วนน้อยมาใช้เพื่อกล่าวถึงส่วนรวมทั้งหมด ซึ่งข้อความที่ยกมาในชุดนี้แสดงให้เห็นถึงภาวะที่ประชาชนชาวเวียดนามได้เผชิญในขณะนั้น

3. นามนัย พบในท่อน

“**ดาว**พร่างพรายระยับ”

จากข้อความข้างต้น มีการกล่าวถึง “ดาว” อันเป็นสัญลักษณ์ที่อยู่บนธงชาติเวียดนาม (ดูรูปภาพที่ 2 ประกอบ) ดังนั้นจึงหมายถึงประเทศเวียดนาม ในบริบทนี้จึงตีความได้ว่าประเทศเวียดนามเจริญรุ่งเรือง เปรียบได้กับดวงดาวที่ยังคงส่องแสงระยิบระยับ

รูปภาพที่ 2 ธงชาติสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

4. อาวัตพากย์ พบในท่อน

“นานเท่าไรแล้วที่เราต้อง**กลืน**ความเกลียดชัง”

ซึ่งเป็นการใช้คำที่แสดงประสาทสัมผัสกับสิ่งที่ไม่สามารถใช้กับประสาทสัมผัสนั้นได้ ซึ่งในข้อความนี้มีการใช้กริยา “กลืน” กับ “ความเกลียดชัง”

5. ปฏิปุจฉา พบในท่อน

“**นานเท่าไร**แล้วที่เราต้องกลืนความเกลียดชัง”

โดยปกติ “นานเท่าไร” จะใช้ในประโยคคำถามเพื่อต้องการคำตอบ แต่ในข้อความนี้พบว่าใช้เพื่อแสดงระยะเวลาที่ยาวนาน

Chulalongkorn University

ตารางที่ 15 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติเวียดนามด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์

ประเภทของโวหารภาพพจน์	ข้อความที่ปรากฏ
อุปลักษณ์	- “ธงชาติที่เปื้อนสีเลือดแห่งชัยชนะ” - “พร้อมกันลุกขึ้น**ทุบโซ่ตรวน**ให้พังทลาย”
สัมพจนัยหรืออนุนามนัย	- “**เรา**มาช่วยกันสร้างฐานในการต่อต้าน” - “นำประชาชนของชาติ**เรา**ออกจากความทุกข์ระทม” - “นานเท่าไรแล้วที่**เรา**ต้องกลืนความเกลียดชัง”
นามนัย	- “**ดาว**พร่างพรายระยับ”
อาวัตพากย์	- “นานเท่าไรแล้วที่เราต้อง**กลืน**ความเกลียดชัง”
ปฏิปุจฉา	- “**นานเท่าไร**แล้วที่เราต้องกลืนความเกลียดชัง”

จากผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายโดยใช้แนวคิดวัจนกรรมและแนวคิดโวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยจะนำผลดังกล่าวนี้ไปประกอบกับการวิเคราะห์อุดมการณ์ในเพลงชาติเวียดนามต่อไป

ผลการวิเคราะห์อุดมการณ์ที่พบในเพลงชาติเวียดนาม

ในเนื้อเพลง “เต๊ียน เกวิน กา” พบการกล่าวถึงสนามรบในหลายตำแหน่งเพื่อสร้างบรรยากาศแห่งการต่อสู้กับข้าศึก โดยสะท้อนให้เห็นถึงความทุกข์ยากและความสูญเสียเพื่อแลกกับการสร้างชีวิตใหม่ที่ดีกว่าของประชาชนชาวเวียดนาม จึงพบอุดมการณ์การนำประชาชนออกจากความทุกข์ระทมและการกดขี่ ร่วมมือร่วมใจกันต่อสู้เพื่อปกป้องรักษาประเทศของตน พร้อมพลีชีพและเสียสละเพื่ออนาคตอันสดใสในวันข้างหน้า

เมื่อพิจารณาบริบทของเพลงชาติเวียดนาม พบว่า เพลงนี้ประพันธ์ขึ้นเพียง 1 ปีก่อนเกิดการปฏิวัติเดือนสิงหาคม ซึ่งประสบความสำเร็จเมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ.1945 (พ.ศ.2488) โดยในระยะเวลาก่อนหน้านั้น เวียดนามที่นอกจากถูกครอบครองโดยฝรั่งเศสแล้ว ยังต้องรับมือกับญี่ปุ่นที่เป็นมหาอำนาจในขณะนั้นก็ได้เริ่มเข้ามามีอิทธิพลเหนือดินแดนที่ฝรั่งเศสเคยครอบครอง ซึ่งต่อมาญี่ปุ่นได้เข้ายึดดินแดนจากฝรั่งเศสได้อย่างราบรื่น แต่หลังจากการยอมรับความปราชัยของญี่ปุ่นเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม ค.ศ.1945 (พ.ศ.2488) เป็นสัญญาณว่าสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้สิ้นสุดลง หลังจากช่วงเวลาดังกล่าวนั้นเป็นช่วงเวลารอยต่อที่ทำให้ไม่มีชาติมหาอำนาจใดปกครองดูแลเวียดนาม ทางแกนนำจึงตระเตรียมกำลังพลสู้รบและจัดตั้งรัฐบาลปกครองตนเอง และในเวลาต่อมา เวียดนามประกาศเอกราชได้สำเร็จ เมื่อวันที่ 2 กันยายน ค.ศ.1945 (พ.ศ.2488) ประชาชนชาวเวียดนามก็ได้ร่วมกันขับร้องเพลงนี้เพื่อเป็นการเฉลิมฉลองความสำเร็จ (สุด จอนเจิดสิน, 2546; คักเวียน, 2557)

ส่วนเนื้อหาของเพลงนั้น สามารถถอดความได้ว่า ให้กองทัพเวียดนามรวมใจกันพลีชีพและเสียสละเพื่อช่วยรักษาประเทศให้มีความเจริญตลอดไป แม้ว่าหนทางนั้นจะอันตรายและยาวไกลก็จะต้องชูธงชาติสีเปื้อนเลือดแห่งชัยชนะนี้ให้ได้ ท่ามกลางเสียงปืนและเสียงสวนสนาม ต้องนำพาประเทศรุ่งเรืองแม้ว่าจะต้องแลกกับหลายศพของศัตรู ขอให้ทุกคนร่วมกันสลัดความทุกข์ ต่อสู้อย่างไม่หยุดยั้ง และช่วยกันสร้างฐานในการต่อต้านเพื่อนำพาประชาชนไปสู่ชีวิตใหม่ต่อไป โดยเนื้อเพลงชี้ให้เห็นถึงความยากลำบากและอุปสรรคต่าง ๆ ที่จะต้องเผชิญในอนาคต นอกจากนี้ เนื้อเพลงเพลงชาติยังสะท้อนถึงความรู้สึกเก็บกดและอดทนอดกลั้น เนื่องจากการกระทำจากเหล่าประเทศที่มีอำนาจเหนือกว่า คอยสร้างความเดือดร้อนหรือมีผลกระทบทางด้านลบต่อเวียดนาม ทั้งการเข้ามาทำให้กลายเป็นอาณานิคมหรือการแทรกแซงกิจการภายใน ดังนั้น ส่วนหนึ่งในเพลงชาติเวียดนามจึงมีการนำเสนอในลักษณะของการข่มขู่ฝ่ายตรงข้ามเพื่อบอกเป็นนัยว่า เหล่าทหารและประชาชนก็จะไม่ยอมเป็นฝ่ายถูกกดขี่อีกต่อไป อันส่งผลให้เพลงชาติเวียดนามมีการใช้ถ้อยคำไปในเชิงลบเพื่อปลุกระดมทหารและประชาชนให้ลุกขึ้นต่อต้านบรรดาชาติที่เป็นปฏิปักษ์กับเวียดนาม

จากการสื่อความหมายในเพลง “เตี๊ยน เกวิน กา” พบว่ามีการใช้วัจนกรรมชี้นำในลักษณะออกคำสั่งและชักชวนให้ทหารร่วมกันพาประชาชนออกจากความทุกข์ยากและความขัดแย้งเพื่อนำไปสู่อนาคตอันสดใส รวมถึงการพรรณนาซึ่งเป็นหนึ่งในวัจนกรรมบรรยายเพื่อให้เห็นภาพในช่วงสงคราม และการใช้วัจนกรรมแสดงออกในการถ่ายทอดอารมณ์เคียดแค้นผ่านการใช้ข้อความ นอกจากนี้ ยังมีการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทต่าง ๆ ร่วมกับการใช้วัจนกรรมข้างต้น ตัวอย่างเช่น การใช้อุปลักษณ์เพื่อสื่อถึงประเทศเวียดนาม สัมพจนัยหรืออนุนามนัยเพื่อเรียกแทนเหล่าทหารเวียดนาม และมีการอาวัตพากย์และปฏิปุจฉาร่วมกันเพื่อสื่ออารมณ์ความโกรธแค้นให้มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยจึงสรุปว่าเพลงชาติเวียดนามมีการใช้การสื่อความหมายเพื่อนำเสนออุดมการณ์ความเสียสละเพื่อแผ่นดิน จากการใช้วัจนกรรมชี้นำและวัจนกรรมบรรยาย และอุดมการณ์ความเป็นเอกราชและอิสรภาพ จากการใช้วัจนกรรมชี้นำและวัจนกรรมแสดงออก โดยวัจนกรรมที่พบในอุดมการณ์ทั้งสองนี้มีการใช้ประกอบกับโวหารภาพพจน์ประเภทอุปลักษณ์ สัมพจนัยหรืออนุนามนัย อาวัตพากย์ และปฏิปุจฉา

Chulalongkorn University

4.8 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติลาว

ประวัติของ “เพงซาดลาว”

“เพงซาดลาว” (**ເພງຊາດລາວ**: เพลงชาติลาว) ฉบับที่ใช้กันในปัจจุบันนั้นประพันธ์โดย สีซะนะ สีสาน (**ສີຊະນະ ສີສານ**) นักปฏิวัติอาวุโส ซึ่งเป็นเนื้อร้องที่เปลี่ยนแปลงจากเพลงชาติฉบับแรกที่ประพันธ์โดยมะหาพูมี (**ມະຫາພູມີ**) แต่ในเนื้อร้องเพลงชาติทั้งสองแบบนี้ยังคงใช้ทำนองของ ดร. ทองดี สุนทอนวิจิด (**ດຣ.ທອງດີ ສຸນທອນວິຈິດ**) ที่ประพันธ์ขึ้นในปี ค.ศ.1943 (พ.ศ.2486) โดย “เพงซาดลาว” ฉบับนี้เคยได้รับการรับรองจากกองประชุมใหญ่ในการจัดตั้งรัฐบาลลาวต่อต้านหรือ “แนวลาวอิสระ” ซึ่งเป็นองค์กรแนวร่วมเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม ค.ศ.1950 (พ.ศ.2493) เพื่อโค่นล้มอิทธิพลของฝรั่งเศสที่มีความพยายามในการกลับมารุกรานประเทศลาวอีกครั้ง แต่เพลงชาติฉบับนี้ก็ยังไม่ได้นำมาใช้งานทันที ในช่วงเวลาหลังจากนี้ ลาวต้องเผชิญกับทั้งศึกนอกและศึกใน ไม่ว่าจะเป็นการต่อต้านการรุกรานจากฝรั่งเศสและการแทรกแซงจากสหรัฐอเมริกา รวมถึงปัญหาทางการเมืองภายในเนื่องด้วยอิทธิพลของสงครามเย็น จนกระทั่งในเวลาต่อมา เมื่อวันที่ 1-2 ธันวาคม ค.ศ.1975 (พ.ศ.2518) ได้จัดให้มีการประชุมใหญ่ผู้แทนทั่วประเทศที่นครหลวงเวียงจันทน์ โดยในวันนั้นได้ประกาศสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวขึ้น และในที่ประชุมได้มีมติเอกฉันท์ร่วมกันเพื่อให้ “เพงซาดลาว” ฉบับประพันธ์โดยสีซะนะ สีสาน เป็นเพลงชาติของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวอย่างเป็นทางการ (Evans, 1998; สุวิทย์ ธีรศาศวัต, 2543; สมชาย นิลอาธิ, 2545; ทรงคุณ จันทจร, 2552; เทบสีเมือง, 2556)

จากประวัติของ “เพงซาดลาว” ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงความเป็นมาและบริบทเพื่อนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เนื้อเพลงเพลงชาติลาวที่นำเสนอในส่วนที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ส่วนที่ 1 เนื้อเพลงเพลงชาติลาวภาษาต้นฉบับ และฉบับแปลเป็นภาษาไทย

<u>เนื้อเพลงเพลงชาติลาว “เพงซาดลาว”</u>

คำร้อง: สีะนะ สีสาน

ทำนอง: ดร.ทองดี สุนทอนวิจิด

ຊາດລາວຕັ້ງແຕ່ໃດມາ ລາວທຸກຖ້ວນໜ້າເຊີດຊູສຸດໃຈ
ຮ່ວມແຮງຮ່ວມຈິດຮ່ວມໃຈ ສາມັກຄີກັນເປັນກຳລັງດຽວ
ເດັດດ່ຽວພ້ອມກັນກ້າວໜ້າ ບູຊາຊູກຽດຂອງລາວ
ສົ່ງເສີມໃຊ້ສິດເປັນເຈົ້າ ລາວທຸກຊົນເຜົ່າສະເໝີພາບກັນ
ບ່ໃຫ້ພວກຈັກກະພັດ ແລະພວກຂາຍຊາດເຂົ້າມາລົບກວນ
ລາວທັ້ງມວນຊູເອກະລາດ ອົດສະລະພາບຂອງຊາດລາວໄວ້
ຕັດສິນໃຈສູ້ຊີງເອົາໄຊ ພາຊາດລາວໄປສູ່ຄວາມວັດທະນາ.

<u>คำอ่านเนื้อเพลง</u>

ซาดลาวตั้งแต่ใดมา ลาวทุกถ้วนหน้าเซิดชูสุดใจ
ฮ่วมแฮงฮ่วมจิตฮ่วมใจ สามักคีกันเป็นกำลังเดียว
เด็ดเดี่ยวพ้อมกันก้าวหน้า บูซาซูเกียดของลาว
ส่งเสิมใช้สิดเป็นเจ้า ลาวทุกซนเผ่าสะเหมอพาบกัน
บ่ให้พวกจักกะพัด และพวกขายซาดเข้ามาลบกวน
ลาวทั้งมวนซูเอกะลาด อิดสะระพาบของซาดลาวไว้
ตัดสินใจสู้ซิงเอาไซ พาซาดลาวไปสู่ความวัดทะนา

<u>เนื้อเพลงที่ผ่านการแปลเป็นภาษาไทยแล้ว</u> เป็นดังนี้

ชาติลาวตั้งแต่ใดมา ลาวทุกถ้วนหน้าเชิดชูสุดใจ
ร่วมแรงร่วมจิตร่วมใจ สามัคคีกันเป็นกำลังเดียว
เด็ดเดี่ยวพร้อมกันก้าวหน้า บูชาชูเกียรติของลาว
ส่งเสริมใช้สิทธิ์เป็นเจ้า ลาวทุกชนเผ่าเสมอภาพกัน
บ่ให้พวกจักรพรรดิ์ และพวกขายชาติเข้ามารบกวน
ลาวทั้งมวลชูเอกราช อิสรภาพของชาติลาวไว้
ตัดสินใจสู้ชิงเอาชัย พาชาติลาวไปสู่ความวัฒนา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรม โวหารภาพพจน์ และอุดมการณ์ในเพลงชาติลาว

ผลการวิเคราะห์วัจนกรรมในเพลงชาติลาว

ใน “เพงชาดลาว” ปรากฏการใช้วัจนกรรมบรรยาย วัจนกรรมชี้นำ วัจนกรรมประกาศ และวัจนกรรมแสดงออก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. วัจนกรรมบรรยาย พบในท่อนที่ว่า

> “ชาติลาวตั้งแต่ใดมา ลาวทุกถ้วนหน้าเชิดชูสุดใจ
> ร่วมแรงร่วมจิตร่วมใจ สามัคคีกันเป็นกำลังเดียว
> เด็ดเดี่ยวพร้อมกันก้าวหน้า บูชาชูเกียรติของลาว
> ส่งเสริมใช้สิทธิ์เป็นเจ้า **ลาวทุกชนเผ่าเสมอภาพกัน**”

โดยใจความของวรรคนี้เป็นการพรรณนา (Describing) ว่าแต่ไหนแต่ไรมาประชาชนลาวทุกคนร่วมรักร่วมสามัคคีกันเพื่อเชิดชูเกียรติแห่งดินแดนของตนอย่างสุดหัวใจและร่วมพัฒนาชาติของตนให้มีความก้าวหน้า ส่งเสริมให้ประชาชนเลือกผู้บริหารประเทศได้ และสนับสนุนให้ประชาชนมีความเท่าเทียมกัน ซึ่งการพรรณนาเป็นส่วนหนึ่งของวัจนกรรมประเภทดังกล่าว นอกจากนี้ ในวรรค “ลาวทุกชนเผ่าเสมอภาพกัน” สะท้อนถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในประเทศลาว

2. วัจนกรรมชี้นำ พบในท่อนที่ว่า

> “**บ่ให้**พวกจักรพรรดิ และพวกขายชาติ**เข้ามารบกวน**”

ซึ่งหมายความว่า ไม่ยอมให้พวกจักรวรรดิและผู้ที่มีพฤติการณ์ขายชาติเข้ามารุกรานประเทศลาว และ

> “ตัดสินใจสู้ชิงเอาชัย **พาชาติลาวไปสู่ความวัฒนา**”

มีความหมายในทำนองว่าจงต่อสู้ให้ได้รับชัยชนะ เพื่อนำพาประเทศชาติลาวไปสู่ความเจริญงอกงาม โดยใจความจากเนื้อเพลงในท่อนที่ยกมานั้นมีลักษณะของการออกคำสั่ง (Commanding) อันเป็นส่วนหนึ่งของวัจนกรรมชี้นำ

3. วัจนกรรมประกาศ พบในท่อนที่ว่า

“บ่ให้พวกจักรพรรดิ และพวกขายชาติเข้ามารบกวน
ลาวทั้งมวลชูเอกราช อิสรภาพของชาติลาวไว้”

ใจความของเนื้อร้องในท่อนนี้มีลักษณะของการประกาศสงคราม (Declaring war) กับพวกจักรวรรดิและผู้ที่มีพฤติการณ์ขายชาติที่เข้ามารุกรานและพยายามครอบครองดินแดนลาว

4. วัจนกรรมแสดงออก พบในท่อน

“บ่ให้พวกจักรพรรดิ และพวกขายชาติเข้ามารบกวน”

จากข้อความนี้ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเป็นการกล่าวออกมาด้วยอารมณ์เกลียดชัง ซึ่งคนพวกนี้ที่ทำให้สถานการณ์ในประเทศลาวมีความวุ่นวาย

ตารางที่ 16 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติลาวด้วยแนวคิดวัจนกรรม

ประเภทของวัจนกรรม	ข้อความที่ปรากฏ
บรรยาย	- “ชาติลาวตั้งแต่ใดมา ลาวทุกถ้วนหน้าเชิดชูสุดใจ ร่วมแรงร่วมจิตร่วมใจ สามัคคีกันเป็นกำลังเดียว เด็ดเดี่ยวพร้อมกันก้าวหน้า บูชาชูเกียรติของลาว ส่งเสริมใช้สิทธิ์เป็นเจ้า ลาวทุกชนเผ่าเสมอภาพกัน”
ชี้นำ	- “บ่ให้พวกจักรพรรดิ และพวกขายชาติเข้ามารบกวน” - “ตัดสินใจสู้ชิงเอาชัย พาชาติลาวไปสู่ความวัฒนา”
ประกาศ	- “บ่ให้พวกจักรพรรดิ และพวกขายชาติเข้ามารบกวน ลาวทั้งมวลชูเอกราช อิสรภาพของชาติลาวไว้”
แสดงออก	- “บ่ให้พวกจักรพรรดิ และพวกขายชาติเข้ามารบกวน”

เมื่อทำการวิเคราะห์ด้วยแนวคิดวัจนกรรมแล้ว ผู้วิจัยจะวิเคราะห์การใช้โวหารภาพพจน์เพื่อสื่อความหมายในเพลงชาติลาว

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายโดยใช้แนวคิดโวหารภาพพจน์ในเพลงชาติลาว

ใน “เพงซาดลาว” ปรากฏการใช้สัมพจนัยหรืออนุนามนัย นามนัย และอติพจน์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สัมพจนัยหรืออนุนามนัย พบในท่อนที่ว่า

“**ลาว**ทุกถ้วนหน้าเชิดชูสุดใจ”,
“**ลาว**ทุกชนเผ่าเสมอภาพกัน” และ
“**ลาว**ทั้งมวลชูเอกราช”

เพราะมีการใช้คำว่า “ลาว” ซึ่งถือว่าเป็นประเทศหนึ่งเพื่อแทนประชาชนลาวทุกคน ซึ่งเป็นการนำส่วนน้อยมากล่าวถึงส่วนทั้งหมด

2. นามนัย พบในท่อนที่ว่า

“ปให้พวก**จักรพรรดิ** และพวก**ขายชาติ**เข้ามารบกวน”

โดย “จักรพรรดิ” ในที่นี้หมายถึงกลุ่มคนที่สนับสนุนลัทธิจักรวรรดินิยม (Imperialism) โดยสื่อถึงชาติมหาอำนาจอื่น ๆ หรือผู้ที่เป็นอุปสรรคต่ออุดมการณ์ของพรรคประชาชนปฏิวัติลาว ดังนั้น “จักรพรรดิ” และ “ขายชาติ” จากวรรคนี้จึงสื่อว่าหมายถึงกลุ่มคนที่ฝักใฝ่คนละฝ่ายกับลาว

3. อติพจน์ พบในท่อนที่ว่า

“ลาวทุกถ้วนหน้าเชิดชู**สุดใจ**”

โดยใช้คำว่า “สุดใจ” เพื่อให้เห็นภาพว่าชาวลาวนั้นเชิดชูแผ่นดินของตนเป็นอย่างมากที่สุด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 17 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติลาวด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์

ประเภทของโวหารภาพพจน์	ข้อความที่ปรากฏ
สัมพจนัยหรืออนุนามนัย	- “**ลาว**ทุกถ้วนหน้าเชิดชูสุดใจ” - “**ลาว**ทุกชนเผ่าเสมอภาพกัน” - “**ลาว**ทั้งมวลชูเอกราช”
นามนัย	- “ปให้พวก**จักรพรรดิ** และพวก**ขายชาติ**เข้ามารบกวน”
อติพจน์	- “ลาวทุกถ้วนหน้าเชิดชู**สุดใจ**”

จากผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายโดยใช้แนวคิดวัจนกรรมและแนวคิดโวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยจะนำผลดังกล่าวนี้ไปประกอบกับการวิเคราะห์อุดมการณ์ในเพลงชาติลาวต่อไป

ผลการวิเคราะห์อุดมการณ์ที่พบในเพลงชาติลาว

ใน “เพงชาดลาว” ได้กล่าวถึงประชาชนชาวลาวทุกคนยังคงยกย่องชาติลาวไม่ว่าจะในยุคสมัยใด และยังร่วมแรงร่วมใจและสามัคคีเพื่อเชิดชูเกียรติและเอกราชอิสรภาพของชาติลาว นอกจากนี้คนลาวจากทุกชนเผ่ามีความเท่าเทียมกันและมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้าไปดำรงตำแหน่งในการพัฒนาบ้านเมือง ประเทศลาวต่อต้านอำนาจที่มาจากจักรพรรดิ์และพวกขายชาติ

เมื่อพิจารณาบริบทของเพลงชาติลาว พบว่า คำร้องของเพลงชาติลาวฉบับนี้ ประพันธ์ขึ้นสมัยที่ลาวยังมีสถานะเป็นราชอาณาจักรภายใต้การเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส แม้ว่าเมื่อลาวประกาศเอกราชแล้ว เพลงชาติฉบับนี้ก็ยังมิได้นำมาเป็นเพลงชาติลาวในทันที โดยทางรัฐบาลได้รับรองสำนวนการประพันธ์ของมหาพูมีเป็นคำร้องฉบับทางการ และในช่วงเวลาหลังจากนั้นเอง บรรยากาศทางการเมืองในประเทศลาวมีความครุกรุ่นตึงเครียด มีการจัดตั้งรัฐบาลผสมถึง 3 ครั้งเพื่อบริหารประเทศ และรัฐบาลในแต่ละยุคขาดเสถียรภาพทำให้ประเทศไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการเกิดสงครามเวียดนามในช่วงนั้น ประกอบกับการเข้ายึดกรุงพนมเปญของเขมรแดง ซึ่งสิ่งเหล่านี้สหรัฐอเมริกาไม่สามารถยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือได้ จนนำไปสู่การเข้ายึดอำนาจของขบวนการปะเทดลาวในเวลาต่อมา โดยในวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ.1975 (พ.ศ.24XX) ได้มีการจัดการประชุมสภาประชาชนขึ้น โดยที่ประชุมได้มีมติรับรองการสละราชสมบัติของสมเด็จพระเจ้าศรีสว่างวัฒนา ยุบสถาบันพระมหากษัตริย์ และสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวขึ้น ภายใต้อุดมการณ์ทางการเมืองการปกครองแบบคอมมิวนิสต์ลัทธิมากซ์-เลนิน

ส่วนเนื้อหาของเพลงนั้น สามารถถอดความได้ว่า คนลาวทุกคนร่วมแรงร่วมใจและสามัคคีกันเพื่อเชิดชูชาติลาวมานาน ก้าวไปพร้อมกันอย่างเด็ดเดี่ยวเพื่อเกียรติของประเทศลาวที่สนับสนุนให้มีการใช้สิทธิ์ออกเสียงไม่ว่าจะมาจากชนเผ่าใด และคนลาวจะไม่ยอมให้พวกจักรวรรดินิยมและพวกไส้ศึกเข้ามารุกราน โดยจะเชิดชูเอกราชและอิสรภาพของชาติด้วยการต่อสู้จนกว่าจะชนะเพื่อพาชาติไปสู่ความวัฒนา โดยใจความที่ปรากฏในเพลงชาติลาวนั้นสะท้อนถึงความเท่าเทียมกันในแต่ละชนเผ่า ซึ่งสะท้อนถึงในประเทศลาวนั้นมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ การส่งเสริมให้คนลาวทุกเผ่าไม่รู้สึกว่าตนนั้นแตกต่างจากลาวส่วนกลาง จะช่วยนำพาประเทศให้เจริญก้าวหน้ามากขึ้น และยังพบการต่อต้านบรรดาชาติจักรวรรดินิยมที่เข้ามาในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นฝรั่งเศสที่เข้ามาครอบครองดินแดนในช่วงเวลาหนึ่ง หรือสหรัฐอเมริกาที่คอยแทรกแซงกิจการในประเทศลาวเพื่อขัดขวางการแพร่ขยายของอุดมการณ์คอมมิวนิสต์ แม้กระทั่งไทยเองที่เข้าข่ายในประเด็นนี้ เนื่องจากพบว่ามีการสู้รบกันขึ้นเพื่อรักษาอาณาบริเวณของตน

ส่วนในด้านการวิเคราะห์การสื่อความหมายและบริบทในเพลง “เพงซาดลาว” นั้น ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้วัจนกรรมบรรยายพูดถึงความเสมอภาพและความสามัคคีกันของประชาชนชาวลาวตั้งแต่ก่อตั้งชาติลาวขึ้น ประกอบกับการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทอติพจน์เพื่อแสดงถึงความรู้สึกรักและเชิดชูชาติลาว และมีการใช้วัจนกรรมชี้นำร่วมกับวัจนกรรมประกาศเพื่อแสดงถึงการต่อสู้กับบรรดาชาติที่จะเข้ามารุกรานในดินแดนลาวเพื่อความเป็นเอกราชและอิสรภาพของชาติอันนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในอนาคต ร่วมกับการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทนามนัยเพื่อสื่อถึงบรรดาผู้เป็นปฏิปักษ์กับอุดมการณ์การเมืองการปกครองในปัจจุบัน นอกจากนี้ ในเนื้อเพลงเพลงชาติลาวได้ปรากฏการใช้คำ “เอกราช”, “อิสรภาพ” และ “วัฒนา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของคำขวัญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว คือ “สันติภาพ เอกราช ประชาธิปไตย เอกภาพ วัฒนาถาวร”

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยพบว่าข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญช่วยสนับสนุนผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติลาว ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- ความเสมอภาพของชาวลาวทุกชนเผ่า ที่ถ่ายทอดผ่านวัจนกรรมบรรยายและการใช้อติพจน์ อันนำไปสู่ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในยุคปัจจุบัน ซึ่งในประเด็นดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นดังนี้ (ขนิษฐา คันธะวิชัย, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

> *“ลาวเป็นประเทศที่มีชนเผ่ามากมาย และในสังคมลาวเองมีการแบ่งชนเผ่า คือมีการแบ่งในภาษาลาวเอง หลัก ๆ มี 3 เผ่าใหญ่ คือ ลาวลุ่ม คือ คนลาวหรือคนไทลื้อ, ลาวเทิง คือ คนลาวที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร เทิงแปลว่าที่สูง แต่ไม่ถึงกับเป็นชาวเขา และลาวสูง คือ กลุ่มที่อยู่บนเขา*

เช่น ม้ง เหมี้ยน และมีชนเผ่าย่อย ๆ อีกหลายชนเผ่า แต่เมื่อพอเป็นคอมมิวนิสต์หรือกำลังจะรวมเป็นประเทศแล้ว ชนเผ่าพวกนี้จะมีสำนึกว่าเราเป็นอิสระจากผู้ปกครองลาวเป็นไปไม่ได้ ... ภายหลังรัฐบาลได้ออกประกาศว่า ในเอกสารทางการจะไม่เรียกลาวสูง ลาวเทิง ลาวลุ่ม อีกต่อไป แต่จะแทนด้วยรูปแบบของตระกูลภาษา"

- การต่อต้านการรุกรานจากผู้เป็นปฏิปักษ์ในอุดมการณ์การปกครองของชาติที่ถ่ายทอดผ่านวัจนกรรมชี้นำและวัจนกรรมประกาศ ประกอบกับการใช้นามนัย อันนำไปสู่ความเสียสละเพื่อแผ่นดิน เอกราชและอิสรภาพแห่งแผ่นดิน โดยผลการวิเคราะห์ของผู้วิจัยมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ (ขนิษฐา คันธะวิชัย, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

"ถ้าหากได้ไปดูพิพิธภัณฑ์ที่เวียงจันทน์พบว่า "จักรพรรดิ" หรือ "จักรวรรดิ" ที่หมายถึงในเพลงนั้นหมายถึงชาติมหาอำนาจอื่นที่เข้ามารุกราน หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของลาวและการปฏิวัติไปสู่ลัทธิมากซ์-เลนินของลาว ซึ่งมี 3 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และไทย เข้าใจว่า 3 ประเทศนี้สอดคล้องกับคำดังกล่าว หรือผู้รุกรานจากภายนอก ส่วน "พวกขายชาติ" ก็หมายถึงพวกข้างในที่เข้ากับภายนอก"

ผู้วิจัยจึงสรุปว่าเพลงชาติลาวมีการใช้การสื่อความหมายเพื่อนำเสนออุดมการณ์ความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันอันสอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผ่านการใช้วัจนกรรมบรรยายประกอบกับการใช้อติพจน์ อุดมการณ์ความเสียสละเพื่อแผ่นดินและอุดมการณ์ความเป็นเอกราชและอิสรภาพที่เป็นส่วนหนึ่งในอุดมการณ์ชาติ ผ่านการใช้วัจนกรรมชี้นำและวัจนกรรมประกาศ ประกอบกับการใช้นามนัย

<u>ประเด็นความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญประเทศลาว</u>

จากการสัมภาษณ์อาจารย์ขนิษฐา คันธะวิชัย นักวิจัยประจำศูนย์แม่โขงศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติลาว พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อผลการวิเคราะห์โดยได้ให้ความสนใจในประเด็นดังนี้

ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความสำคัญกับเนื้อเพลงในวรรค “ลาวทุกชนเผ่าเสมอภาพกัน” ซึ่งถือว่าเป็นส่วนที่ทำให้ประเทศลาวมีความเป็นปึกแผ่นมากขึ้น เนื่องจากการมีชนเผ่าที่หลากหลายอาศัยอยู่ในประเทศนั้นเป็นอุปสรรคต่อการรวมประเทศ โดยผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความเห็นต่อเนื้อเพลงในท่อนดังกล่าวไว้ดังนี้ (ขนิษฐา คันธะวิชัย, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

> *“คำสำคัญที่สนใจคือ “ลาวทุกชนเผ่าเสมอภาพกัน” ตรงนี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะสังคมของลาวที่มีชนเผ่ามากมาย และในสังคมลาวเองมีการแบ่งชนเผ่า คือมีการแบ่งในภาษาลาวเอง หลัก ๆ มี 3 เผ่าใหญ่ ลาวลุ่ม คือ คนลาวหรือคนไทลื้อ, ลาวเทิง คือ คนลาวที่พูดภาษาตระกูลมอญ-เขมร เทิงแปลว่าที่สูง แต่ไม่ถึงกับเป็นชาวเขา และลาวสูง คือ กลุ่มที่อยู่บนเขา เช่น ม้ง เหมี้ยน และมีชนเผ่าย่อย ๆ อีกหลายชนเผ่า แต่เมื่อพอเป็นคอมมิวนิสต์หรือกำลังจะรวมเป็นประเทศแล้ว ชนเผ่าพวกนี้จะมีสำนึกว่าเราเป็นอิสระจากผู้ปกครองลาวไม่ได้ ... บางทีลาวส่วนกลางเองไม่สามารถครอบงำชนกลุ่มน้อยได้สำเร็จเบ็ดเสร็จ เพราะว่าเมื่อก่อนกลุ่มคนพวกนี้ไม่ได้มีสำนึกกับทางการและไม่ได้ถูกการศึกษาครอบงำ ทำให้มีชนเผ่าบางส่วนที่ไม่ได้รู้สึกว่าตัวเองเป็นของรัฐลาวส่วนกลางมากเท่าไหร่ แต่ก็ทำให้เห็นว่าเรื่องอุดมการณ์เกี่ยวกับการรวมกันจึงเป็นอุดมการณ์ที่สะท้อนผ่านเพลงชาติเหมือนกัน คือเนื่องจากลาวมีปัญหาเรื่องชนเผ่า ในภายหลัง รัฐบาลได้ออกประกาศว่า ในเอกสารทางการจะไม่เรียกลาวสูง ลาวเทิง ลาวลุ่ม อีกต่อไป แต่จะแทนด้วยรูปแบบของตระกูลภาษา”*

จากความเห็นของผู้เชี่ยวชาญข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกันในประเด็นของความหลากหลายภายในประเทศลาว นอกจากนี้ ผู้วิจัยคิดว่าสถานการณ์ของประเทศลาวในช่วงเวลานั้นมีความคล้ายคลึงกันกับสถานการณ์ของประเทศไทยในช่วงที่มีการประกาศรัฐนิยม โดยการประกาศให้เรียกผู้ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยว่า “คนไทย” โดยไม่ต้องระบุว่าเป็นคนไทยถิ่นใด เพราะรัฐบาลต้องการให้ประเทศไทยเกิดความเป็นปึกแผ่น

นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังสนใจเนื้อเพลงเพลงชาติลาวในวรรค “บ่ให้พวกจักรพรรดิ และพวกขายชาติเข้ามารบกวน” หรือการขับไล่ชาติที่เข้ามาวุ่นวายกับการเมืองการปกครองในประเทศลาว เพื่อให้ประเทศลาวสามารถปกครองตนเองได้โดยปราศจากการครอบงำจากมหาอำนาจที่ทำให้ประเทศลาวตกอยู่สถานการณ์ที่ยุ่งเหยิงในช่วงเวลานั้น โดยผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นต่อเนื้อเพลงในวรรคนี้ ดังนี้ (ขนิษฐา คันธะวิชัย, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

> *"...ถ้าหากได้ไปดูพิพิธภัณฑ์ที่เวียงจันทน์พบว่า "จักรพรรดิ" หรือ "จักรวรรดิ" ที่หมายถึงในเพลงนั้นหมายถึงชาติมหาอำนาจอื่นที่เข้ามารุกราน หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของลาวและการปฏิวัติไปสู่ลัทธิมากซ์-เลนินของลาว ซึ่งมี 3 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และไทย เข้าใจว่า 3 ประเทศนี้สอดคล้องกับคำดังกล่าว หรือผู้รุกรานจากภายนอก ส่วน "พวกขายชาติ" ก็หมายถึงพวกข้างในที่เข้ากับภายนอก..."*

ในตอนแรก ผู้วิจัยเข้าใจความหมายของคำว่า "จักรพรรดิ" ว่าหมายถึงผู้นิยมในการปกครองในระบอบกษัตริย์ ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน เนื่องจากผู้วิจัยเชื่อมโยงกับประเทศลาวในสมัยราชอาณาจักรและการตีความจากรูปคำ แต่ภายหลังจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จึงได้ไปหาข้อมูลเพิ่มเติมและพบว่า "จักรพรรดิ" ในเนื้อเพลงจึงหมายถึงผู้ที่เป็นอุปสรรคต่ออุดมการณ์คอมมิวนิสต์ที่รัฐบาลลาวยึดถือในการปกครองประเทศมาจนถึงปัจจุบัน นั่นคือบรรดาประเทศที่นิยมอุดมการณ์เสรีนิยมประชาธิปไตยนั่นเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.9 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติเมียนมา

ประวัติเพลง “กะบา มะเจ”

“กะบา มะเจ” (ကမ္ဘာမကျေ: ตราบโลกแหลกสลาย) ประพันธ์เนื้อร้องและทำนองโดย สะหย่าติ่น (Saya Tin) และบรรเลงครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ.1930 (พ.ศ.2473) เป็นเพลงที่ได้รับอิทธิพลมาจากเพลง “Doh Bamar” (ဒို့ဗမာသီချင်း: พม่าของเรา) ซึ่งประพันธ์โดยสมาชิกในกุลบุตรพุทธิกสมาคม (Young Men Buddhist Association: YMBA) และสมาคมเราชาวพม่า (Dohbamar Asiayone: โดบามา อสิ-อยน) ในสมัยที่พม่ายังอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ เมื่อพม่าภายใต้การนำของรัฐบาล อู นุ ได้ประกาศเอกราชจากอังกฤษ ให้สัตยาบันในรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ.1947 (พ.ศ.2490) และสถาปนาสหภาพพม่าขึ้นเมื่อวันที่ 4 มกราคม ค.ศ.1948 (พ.ศ. 2491) แล้ว จึงได้มีการประกาศให้ “กะบา มะเจ” เป็นเพลงชาติในปีเดียวกัน (Cerulo, 1993; “Myanmar”, 2016; พรพิมล ตรีโชติ, 2542) โดยในการประพันธ์เพลงในช่วงแรกนั้นได้มีการใช้คำว่า “พม่า” ในการเรียกชื่อประเทศ จนกระทั่งในปี ค.ศ.1989 (พ.ศ.2532) ได้มีคำสั่งของรัฐบาลประกาศออกมาเพื่อเปลี่ยนการเรียกชื่อประเทศจาก “พม่า” ที่สื่อถึงประชาชนที่มีเชื้อชาติพม่าเพียงเชื้อชาติเดียว กลายเป็น “เมียนมา” เพื่อสื่อถึงประชาชนทุกเชื้อชาติในประเทศ (Holliday, 2011) เนื้อร้องเพลงชาติพม่าจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกันกับประกาศข้างต้น

จากประวัติของ “กะบา มะเจ” ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงความเป็นมาและบริบทเพื่อนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เนื้อเพลงเพลงชาติเมียนมาที่นำเสนอในส่วนที่ 1

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ส่วนที่ 1 เนื้อเพลงเพลงชาติเมียนมาภาษาต้นฉบับ และฉบับแปลเป็นภาษาไทย

<u>เนื้อเพลงเพลงชาติเมียนมา “กะบา มะเจ”</u>

คำร้อง: สะหย่าติ่น (Saya Tin) และคณะ

ทำนอง: สะหย่าติ่น (Saya Tin)

တရားမျှတ လွတ်လပ်ခြင်းနဲ့မသွေ၊

တို့ပြည်၊ တို့မြေ၊

များလူခပ်သိမ်း၊ ငြိမ်းချမ်းစေဖို့၊

ခွင့်တူညီမျှ၊ ဝါဒဖြန့်စင်တဲ့ပြည်၊

တို့ပြည်၊ တို့မြေ၊

ပြည်ထောင်စုအမွေ၊ အမြဲတည်တံ့စေ၊

အဓိဋ္ဌာန်ပြုပေ၊ ထိန်းသိမ်းစို့လေ။

(ကမ္ဘာမကျေ၊ မြန်မာပြည်၊

တို့ဘိုးဘွား အမွေစစ်မို့ ချစ်မြတ်နိုးပေ။)

ပြည်ထောင်စုကို အသက်ပေးလို့ တို့ကာကွယ်မလေ၊

ဒါတို့ပြည် ဒါတို့မြေ တို့ပိုင်နက်မြေ။

တို့ပြည် တို့မြေ

အကျိုးကို ညီညာစွာတို့တစ်တွေ

ထမ်းဆောင်ပါစို့လေ တို့တာဝန်ပေ အဖိုးတန်မြေ။

<u>คำอ่านเนื้อเพลง</u> เป็นดังนี้ (“เพลงชาติพม่า”, 2559)

ตะย้า มยะ ตา ลุ ลา ชิ้น แน เมอ ตเหว่
โด ปเหย่ โด มเหย่
มย้า หลู่ คา เต๊ียน์ เญ้ียน์ จ๊าน เส่ โบ
เซ็ย ตู่ หญี่ มยะ หว่าดะ พยู สิ่น เด ปเหย่
โด ปเหย่ โด มเหย่
ปหยี่ เด่าน์ ซู อัมเหว่ อัมเย้ ติ ดัน เสะ อะเด็ยถ่าน ปยู เบ๊ เท็ยน์ เต็ยน์ โซ เหล่
กาบ่า มาเจ่ มยาหม่า ปเหย่
โด โบ๊ บว๊า อัมเหว่ สิ โม ชิ มยะ โน้ เบ่
ปหยี่ เด่าน์ ซูโก่ อะเตะ เป๊ โล โด กะ กแหว่ เมอเหล่
ด่า โด ปเหย่ ด่า โด มเหย่ โด ไป่น์ แด มเหย่
โด ปเหย่ โด มเหย่
เออโจ๊ โก่ หญี่ หญ่า สว่า โด ดะเหว่
ท้าน เส่าน์ บ่า โซ เหล่ โด ต่า หวุ่น
เบ่ อะโพ้ ต่าน มเหย่

<u>เนื้อเพลงที่ผ่านการแปลเป็นภาษาไทยแล้ว</u> เป็นดังนี้

ความยุติธรรม เสรีภาพต้องไม่เบี่ยงเบน
ประเทศของเรา แผ่นดินของเรา
ประเทศที่มีสิทธิเท่าเทียมกันมีแนวความคิดที่บริสุทธิ์
เพื่อความสงบสุขของทุกคน
ประเทศของเรา แผ่นดินของเรา
เพื่อให้มรดกของสหภาพยั่งยืนตลอดกาล
(เรา) อธิษฐาน (เรา) จะร่วมรักษา
(ตราบใดที่ยังมีโลกนี้อยู่จะรักประเทศเมียนมา
เพราะเป็นมรดกที่แท้จริงของบรรพบุรุษของเรา)
เราจะปกป้องสหภาพ (เมียนมา) ด้วยชีวิต
นี่คือประเทศของเรา นี่คือแผ่นดินของเรา
เป็นแผ่นดินเขตของเราเอง
เราจะร่วมช่วยกันปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประเทศของเราแผ่นดินของเรา
นี่คือหน้าที่ของเราต่อแผ่นดินที่ล้ำค่า

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรม โวหารภาพพจน์ และอุดมการณ์ในเพลงชาติเมียนมา

ผลการวิเคราะห์วัจนกรรมในเพลงชาติเมียนมา

ใน “กะบา มะเจ” ปรากฏการใช้วัจนกรรมบรรยาย และวัจนกรรมให้คำมั่น ดังนี้

1. วัจนกรรมบรรยาย พบในท่อนที่ว่า

> “ความยุติธรรม เสรีภาพต้องไม่เบี่ยงเบน
> ประเทศของเรา แผ่นดินของเรา
> ประเทศที่มีสิทธิเท่าเทียมกันมีแนวคิดที่บริสุทธิ์
> เพื่อความสงบสุขของทุกคน
> ประเทศของเรา แผ่นดินของเรา
> เพื่อให้มรดกของสหภาพยั่งยืนตลอดกาล
> (เรา) อธิษฐาน (เรา) จะร่วมรักษา”

เป็นการให้ข้อมูล (Informing) ว่าเมียนมาเป็นดินแดนแห่งความยุติธรรมและเสรีภาพ โดยความเท่าเทียมกันนั้นทำให้ประชาชนชาวเมียนมาอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข และประชาชนชาวเมียนมาจะร่วมอธิษฐานและปกป้องดินแดนให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานต่อไป ส่วนการใช้คำว่า “สหภาพ” หรือ “ပြည်ထောင်စု” (ปหยี่เด่าน์ซู) นั้น เป็นการสร้างความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแก่ประชาชน เนื่องจากในประเทศเมียนมามีประชากรที่มีหลากหลายชาติพันธุ์ และเป็นที่มาของการเรียกชื่อของรัฐภายหลังได้รับเอกราชจากอังกฤษ เช่น สหภาพพม่า (ค.ศ.1948 – ค.ศ.1974 (พ.ศ.2491 – พ.ศ.2517) และ ค.ศ.1988 – ค.ศ.2011 (พ.ศ.2531 – พ.ศ.2554)), สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า (ค.ศ.1974 – ค.ศ.1988 (พ.ศ.2517 – พ.ศ.2531)) และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา (ค.ศ.2011 (พ.ศ.2554) – ปัจจุบัน) และยังพบการใช้วัจนกรรมบรรยายในท่อนที่ว่า

> “นี่คือประเทศของเรา นี่คือแผ่นดินของเรา เป็นแผ่นดินของเราเอง”

มีลักษณะของการยืนยัน (Asserting) ว่าประเทศนี้ดินแดนนี้เป็นของประชาชนชาวเมียนมา ซึ่งเป็นการสื่อความหมายในลักษณะแสดงตนเป็นเจ้าของแผ่นดินหลายตำแหน่งในเนื้อเพลง จึงเห็นได้ว่ามีการเน้นย้ำความต้องการในการปกครองตนเอง

2. วัจนกรรมให้คำมั่น พบในท่อน

> “**ตราบใดที่ยังมีโลกนี้อยู่จะรักประเทศเมียนมา**
> เพราะเป็นมรดกที่แท้จริงของบรรพบุรุษของเรา
> **เราจะปกป้องสหภาพด้วยชีวิต**”

เป็นการสัญญา (Promising) ว่าจะรักและปกป้องประเทศเมียนมาอันเป็นมรดกตกทอดอันเก่าแก่ของสหภาพจนกว่าจะถึงวันสิ้นโลก และพร้อมจะทำประโยชน์เพื่อแผ่นดินของตนจากการสัญญาอีกครั้งในท่อนที่ว่า

> “**เราจะร่วมช่วยกันปฏิบัติหน้าที่**เพื่อประโยชน์ของประเทศของเราแผ่นดินของเรา
> นี่คือหน้าที่ของเราแผ่นดินที่ล้ำค่า”

โดยในวรรคนี้สื่อถึงประชาชนชาวเมียนมาทุกคนร่วมกันปฏิบัติตนเพื่อให้เป็นประโยชน์แก่แผ่นดินอันล้ำค่าของตน

ตารางที่ 18 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติเมียนมาด้วยแนวคิดวัจนกรรม

ประเภทของวัจนกรรม	ข้อความที่ปรากฏ
บรรยาย	- “ความยุติธรรม เสรีภาพต้องไม่เบี่ยงเบน ประเทศของเรา แผ่นดินของเรา ประเทศที่มีสิทธิเท่าเทียมกันมีแนวคิดที่บริสุทธิ์ เพื่อความสงบสุขของทุกคน ประเทศของเรา แผ่นดินของเรา เพื่อให้มรดกของสหภาพยั่งยืนตลอดกาล (เรา) อธิษฐาน (เรา) จะร่วมรักษา” - “นี่คือประเทศของเรา นี่คือแผ่นดินของเราเป็นแผ่นดินของเราเอง”
ให้คำมั่น	- “**ตราบใดที่ยังมีโลกนี้อยู่จะรักประเทศเมียนมา** เพราะเป็นมรดกที่แท้จริงของบรรพบุรุษของเรา **เราจะปกป้องสหภาพด้วยชีวิต**” - “**เราจะร่วมช่วยกันปฏิบัติหน้าที่**เพื่อประโยชน์ของประเทศของเรา แผ่นดินของเรา นี่คือหน้าที่ของเราแผ่นดินที่ล้ำค่า”

ในลำดับถัดไป ผู้วิจัยจะนำเนื้อร้องเพลงชาติเมียนมาฉบับแปลเป็นภาษาไทยไปวิเคราะห์ประเภทของโวหารภาพพจน์ที่ใช้ในการสื่อความหมาย

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ในเพลงชาติเมียนมา

ใน “กะบา มะเจ” ปรากฏการใช้สัมพจนัยหรืออนุนามนัย อติพจน์ และอุปมาอุปไมย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สัมพจนัยหรืออนุนามนัย พบได้ในท่อน

“ประเทศของ**เรา** แผ่นดินของ**เรา**”,
“(**เรา**) อธิษฐาน (**เรา**) จะร่วมรักษา”,
“(ตราบใดที่ยังมีโลกนี้อยู่จะรักประเทศเมียนมา
เพราะเป็นมรดกที่แท้จริงของบรรพบุรุษของ**เรา**)”,
“**เรา**จะปกป้องสหภาพ (เมียนมา) ด้วยชีวิต”,
“นี่คือประเทศของ**เรา** นี่คือแผ่นดินของ**เรา** เป็นแผ่นดินเขตของ**เรา**เอง”,
“**เรา**จะร่วมช่วยกันปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประเทศของ**เรา**แผ่นดินของ**เรา**”
และ “นี่คือหน้าที่ของ**เรา**ต่อแผ่นดินที่ล้ำค่า”

ซึ่งเป็นการกล่าวถึงประชาชนชาวเมียนมาทุกคน ซึ่งใช้คำที่มีลักษณะรวมส่วนใหญ่เพื่อกล่าวถึงส่วนย่อย

2. อติพจน์ พบในท่อนที่ว่า

“**ตราบที่ยังมีโลกนี้อยู่** จะรักประเทศเมียนมา”

มีการกล่าวเกินจริงที่ว่า “ตราบที่โลกนี้ยังอยู่” เพื่อสื่อความหมายว่าประชาชนชาวเมียนมาจะรักประเทศของตนตลอดไป และรักอย่างยืนยาวนานจนกว่าจะถึงวันสิ้นโลก

3. อุปลักษณ์ พบในท่อน

“เพราะ**เป็นมรดกที่แท้จริงของบรรพบุรุษของเรา**”

โดยระบุว่าแผ่นดินเมียนมานี้เป็นแผ่นดินที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคนหรือมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน

ตารางที่ 19 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติเมียนมาด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์

ประเภทของโวหารภาพพจน์	ข้อความที่ปรากฏ
อุปลักษณ์	- “เพราะ**เป็น**มรดกที่แท้จริงของบรรพบุรุษของเรา”
สัมพจนัยหรืออนุนามนัย	- “ประเทศของเรา แผ่นดินของเรา” - “(**เรา**) อธิษฐาน (**เรา**) จะร่วมรักษา” - “(ตราบใดที่ยังมีโลกนี้อยู่จะรักประเทศเมียนมา เพราะเป็นมรดกที่แท้จริงของบรรพบุรุษของ**เรา**)” - “**เรา**จะปกป้องสหภาพ (เมียนมา) ด้วยชีวิต” - “นี่คือประเทศของ**เรา** นี่คือแผ่นดินของ**เรา** เป็นแผ่นดินเขตของ**เรา**เอง” - “**เรา**จะร่วมช่วยกันปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของประเทศของ**เรา**แผ่นดินของ**เรา**” - “นี่คือหน้าที่ของ**เรา**ต่อแผ่นดินที่ล้ำค่า”
อติพจน์	- “**ตราบที่ยังมีโลกนี้อยู่** จะรักประเทศเมียนมา”

จากผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายโดยใช้แนวคิดวัจนกรรมและแนวคิดโวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยจะนำผลดังกล่าวนี้ไปประกอบกับการวิเคราะห์อุดมการณ์ในเพลงชาติเมียนมาต่อไป

<u>ผลการวิเคราะห์อุดมการณ์ที่พบในเพลงชาติเมียนมา</u>

จากการวิเคราะห์พบว่า “กะบา มะเจ” ได้นำเสนอเนื้อหา 2 ส่วน เนื้อหาในส่วนแรกนั้นบรรยายภาพของเมียนมาว่าเป็นดินแดนที่มีเสรีภาพ ความยุติธรรม และสิทธิเท่าเทียมกัน ประชาชนจึงอยู่กันอย่างสงบสุข และเนื้อหาในส่วนที่สองได้ถ่ายทอดความจงรักภักดีชั่วนิรันดร์ต่อแผ่นดินของประชาชนชาวเมียนมาทุกคน ให้ร่วมกันทำประโยชน์ต่อแผ่นดินอันล้ำค่าและปกป้องสหภาพยิ่งชีพ ดังนั้น เพลงชาติเมียนมาจึงถ่ายทอดอุดมการณ์ความจงรักภักดีของประชาชนชาวเมียนมาต่อดินแดนอันเป็นมรดกที่ล้ำค่าของสหภาพ

เมื่อพิจารณาบริบทของเพลงชาติเมียนมา พบว่า บรรเลงขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ.1930 (พ.ศ.2473) ซึ่งเป็นช่วงที่พม่าในสมัยนั้นยังเป็นอาณานิคมของอังกฤษ และในปีเดียวกันนั้นได้มีการก่อกบฏโดยมีสะหย่าซัน (Saya San) เป็นผู้นำขบวนการ แม้ว่าขบวนการนี้จะประสบความล้มเหลวจากการปราบปรามของอังกฤษในระยะเวลา 2 ปี แต่ก็ถือได้ว่าเป็นการจุดประกายให้ชาวพม่าเกิดความตื่นตัวในแนวคิดเกี่ยวกับชาตินิยมและการเป็นเอกราชมากขึ้น โดยหลังจากสงครามโลกครั้งที่

2 แนวคิดดังกล่าวได้นำไปสู่การทำความข้อตกลงให้พม่าเป็นอิสรภาพเมื่อวันที่ 27 มกราคม ค.ศ.1947 (พ.ศ.2490) โดยอังกฤษจะยังคงช่วยดูแลพม่าด้านงบประมาณ สนับสนุนในการเป็นสมาชิกองค์กรระหว่างชาติ และช่วยรวมดินแดนบริเวณชายแดนที่มีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของพม่าด้วย โดยนำไปสู่การประกาศเอกราชโดยสมบูรณ์เมื่อวันที่ 4 มกราคม ค.ศ.1948 (พ.ศ.2491) (พรพิมล ตรีโชติ, 2542)

ส่วนเนื้อหาของเพลงนั้น สามารถถอดความได้ว่า ประเทศและแผ่นดินอันล้ำค่าที่เป็นของ ๆ เราเอง อันเป็นแผ่นดินที่มีความยุติธรรมและสิทธิเสรีภาพ มีแนวความคิดบริสุทธิ์เพื่อความสงบสุขของทุกคน เราขออธิษฐานว่าจะรักประเทศเมียนมาตราบโลกแหลกสลาย เพราะเป็นมรดกที่แท้จริงจากบรรพบุรุษของเรา หน้าที่ของเรา คือ การร่วมช่วยกันปกป้องสหภาพด้วยชีวิตเพื่อประโยชน์ของประเทศของเราแผ่นดินของเรา เพื่อให้มรดกของสหภาพยั่งยืนตลอดกาล โดยพบว่า มีความสอดคล้องกับภารกิจของผองเรา 3 ประการ อันเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์แห่งชาติเมียนมา ได้แก่ มิให้สหภาพแตกแยก, มิให้มีการแตกความสามัคคีระหว่างชนชาติและอธิปไตยต้องมั่นคง (วิรัช นิยมธรรม, 2551) นอกจากนี้ การใช้คำว่า “สหภาพ” มีความหมายว่า “ชื่อรูปแบบหนึ่งของการรวมตัวตั้งแต่ 2 รัฐขึ้นไป” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) และคำว่า “รัฐ” ที่ใช้ในเมียนมานั้น หมายความว่า บริเวณพื้นที่ที่มีประชากรของชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่ เช่น รัฐคะฉิ่น, รัฐฉาน, รัฐคะยาห์, รัฐกะเหรี่ยง, รัฐมอญ, รัฐยะไข่ และรัฐฉิ่น (พรพิมล ตรีโชติ, 2542) ซึ่งจากตัวอย่างที่ยกมานั้นเป็นชื่อกลุ่มชาติพันธุ์ สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในประเทศเมียนมา ความเป็น “สหภาพ” ของเมียนมา จึงหมายถึงการรวมตัวของพื้นที่หลาย ๆ แห่งที่มีชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่ ภายใต้เขตแดนของเมียนมา แต่ถึงแม้ว่าในเนื้อเพลง “กะบา มะเจ” นั้นช่วยสะท้อนความเป็นจริงเกี่ยวกับสหภาพ และการให้ประชาชนเกิดความเข้าใจในความแตกต่างหลากหลาย แต่ถ้าหากศึกษาในรายละเอียดจะพบว่า ปัญหาเรื่องชาติพันธุ์นั้นเริ่มมีมาเกือบจะพร้อม ๆ กับการประกาศเพลงชาติฉบับนี้ เนื่องจากทรรศนะของผู้นำประเทศในแต่ละยุคที่แตกต่างกัน และมีทิศทางที่รุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ โดยนับตั้งแต่ อู ออง ซาน (U Aung San) มองว่า ชนกลุ่มน้อยควรมีอิสรภาพในการปกครองตนเอง ส่วน อู นุ (U Nu) มีความเห็นไปในเชิงบวกเกี่ยวกับความหลากหลายของชนกลุ่มน้อย แต่เห็นว่าชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ไม่ควรแยกตัวออกไปจากรัฐกลาง และเน วิน (Ne Win) แสดงจุดยืนในการต่อต้านชนกลุ่มน้อยและใช้ระบบพรรคการเมืองเดียวในการรวบอำนาจการปกครองเข้าสู่ส่วนกลาง ยิ่งไปกว่านั้น ปฏิบัติการบางอย่างที่มาจากสภาฟื้นฟูกฎระเบียบแห่งรัฐ (The State Law and Order Restoration Council:SLORC) หรือสภาเพื่อสันติภาพและการพัฒนาแห่งรัฐ (State Peace and Development Council: SPDC) ส่งเสริมให้เกิดความแตกแยกในประเทศมากขึ้น

จากการวิเคราะห์การสื่อความหมายร่วมกับบริบทในเพลง “กะบา มะเจ” พบว่ามีการใช้วัจนกรรมบรรยายในการสะท้อนภาพของดินแดนแห่งความยุติธรรมและเสรีภาพ นอกจากนี้ยังพบวัจนกรรมให้คำมั่นเพื่อสัญญาว่าตนจะยอมเสียสละชีพของตนเพื่อดินแดนแห่งนี้ตลอดไป ในด้านการใช้โวหารภาพพจน์ มีการใช้สัมพจนัยหรืออนุนามนัยเพื่อสร้างความเป็นหนึ่งในสมาชิกของสหภาพ และอุปลักษณ์เพื่อบอกว่าดินแดนแห่งนี้เป็นมรดกตกทอดจากรุ่นปู่ย่าตายาย

ผู้วิจัยจึงสรุปว่าเพลงชาติเมียนมามีการใช้การสื่อความหมายเพื่อนำเสนออุดมการณ์ความเป็นเอกราชและอิสรภาพ จากวัจนกรรมบรรยาย อุดมการณ์ความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันจากวัจนกรรมบรรยายประกอบกับโวหารภาพพจน์ประเภทสัมพจนัยหรืออนุนามนัยในการใช้คำว่า "เรา" และ “สหภาพ” เพื่อสื่อถึงพวกหมู่เดียวกัน และอุปมาอุปไมย รวมถึงอุดมการณ์ความเสียสละเพื่อแผ่นดินจากวัจนกรรมให้คำมั่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.10 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติกัมพูชา

ประวัติของ “โนโกเรียซ”

แรกเริ่มเดิมที “โนโกเรียซ” (នគររាជ: นครราช หรือเมืองของพระเจ้าแผ่นดิน) เป็นทำนองเพลงที่พระบาทสมเด็จพระนโรดมสุรามฤตทรงพระราชนิพนธ์ร่วมกับครูสอนดนตรีชาวฝรั่งเศสในราวปี ค.ศ.1938 (พ.ศ.2481) ซึ่งตรงกับปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระสีสุวัตถิ์มุนีวงศ์ ครั้นถึงกาลผลัดแผ่นดิน ทางราชการอาณานิคมฝรั่งเศสได้คัดเลือกให้พระบาทสมเด็จพระนโรดมสีหนุเถลิงถวัลย์ราชสมบัติสืบต่อไป โดยพระองค์พร้อมด้วยพระบาทสมเด็จพระนโรดมสุรามฤต พระราชบิดา ทูลอาราธนาให้สมเด็จพระมหาสุเมธาธิบดี พระพุทธโฆษาจารย์ (จวน ณาต โชตญาโณ) นิพนธ์บทร้อยกรองสำหรับทำนองเพลงดังกล่าว ซึ่งท่านได้รับอาราธนาและนิพนธ์สำเร็จในวันที่ 20 กรกฎาคม ค.ศ.1941 (พ.ศ.2484) โดยในช่วงเวลาที่มีการประพันธ์คำร้องและทำนองนั้น เป็นช่วงที่กัมพูชามีสถานะเป็นรัฐในอารักขาของฝรั่งเศส ธิบดี บัวคำศรี (2549) จึงเห็นว่า เพลงนี้น่าจะมีวัตถุประสงค์เพื่อสรรเสริญพระบารมีมากกว่าการนำมาทำหน้าที่เป็นเพลงชาติในยุคนั้น “โนโกเรียซ” นำมาใช้ครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.1953 (พ.ศ.2496) – ค.ศ.1970 (พ.ศ.2513) และเว้นว่างจากการใช้เป็นเพลงชาติหลายสิบปี เนื่องจากในช่วงเวลาหลังจากนั้น กัมพูชามีพลวัตทางการเมืองที่สูงมากและทำให้มีการเปลี่ยนเพลงชาติถึง 3 ครั้ง ในช่วงระยะเวลาเพียง 23 ปี จนกระทั่งในวันที่ 21 กันยายน ค.ศ.1993 (พ.ศ.2536) กัมพูชาประสบความสำเร็จในการฟื้นฟูระบอบพระมหากษัตริย์ ทำให้บทเพลงโนโกเรียซซึ่งมีความสัมพันธ์กับพระมหากษัตริย์ได้รับการนำกลับมาเป็นเพลงชาติอีกครั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ค.ศ.1993 และยังคงใช้มาจนถึงปัจจุบัน (ศานติ ภักดีคำ, 2547; ธิบดี บัวคำศรี, 2549; เขียน ธีระวิทย์ และสุณัย ผาสุข, 2543)

จากประวัติของ “โนโกเรียซ” ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงความเป็นมาและบริบทเพื่อนำไปใช้ประกอบการวิเคราะห์เนื้อเพลงเพลงชาติกัมพูชาที่นำเสนอในส่วนที่ 1

ส่วนที่ 1 เนื้อเพลงเพลงชาติกัมพูชาภาษาต้นฉบับ และฉบับแปลเป็นภาษาไทย

<u>เนื้อเพลงเพลงชาติกัมพูชา “โนโกเรียซ”</u>

คำร้อง: สมเด็จพระมหาสุเมธาธิบดี พระพุทธโฆษาจารย์ (จวน ณาต โชตญาโณ)

ทำนอง: พระบาทสมเด็จพระนโรดมสุรามฤต

ស្រមពួកទេព្តា រក្សាមហាក្សត្រយើង
ឱ្យបានរុងរឿង ដោយជ័យមង្គលសិរីសួស្តី
យើងខ្ញុំព្រះអង្គ សូមជ្រកក្រោមម្លប់ព្រះបារមី
នៃព្រះនរបតី វង្សក្សត្រាដែលសាងប្រាសាទថ្ម
គ្រប់គ្រងដែនខ្មែរ បុរាណថ្កើងថ្កាន។

ប្រាសាទសីលា កំពាំងកណ្តាលព្រៃ
គួរអោយស្រមៃ នឹកដល់យសស័ក្តិមហានគរ
ជាតិខ្មែរដូចថ្ម គង់វង្សនៅល្អរឹងប៉ឹងជំហរ
យើងសង្ឃឹមពរ ភ័ព្វព្រេងសំណាងរបស់កម្ពុជា
មហារដ្ឋកើតមាន យូរអង្វែងហើយ។

គ្រប់វត្តអារាម ឮតែសូរស័ព្ទធម៌
សូត្រដោយអំណរ រំឭកគុណពុទ្ធសាសនា
ចូរយើងជាអ្នក ជឿជាក់ស្មោះស្ម័គ្រតាមបែបដូនតា
គង់តែទេវតានឹងជួយជ្រោមជ្រែង ផ្តល់ផ្តង់ប្រយោជន៍ឱយ
ដល់ប្រទេសខ្មែរ ជាមហានគរ។

<u>คำอ่านเนื้อเพลง</u> เป็นดังนี้ (พลอย แสงลอย, 2556)

โซม ปวก์ เตบ-ดา เรียะซา มฮา กซัดเยิง
ออย บาน รุงเรือง ดอย เจ็ย เมียงกวล เซะ-เร็ย ซัว-ซเด็ย
เยิง-คญม เปรียะฮ์-ออง โซม จโรก กรอม มลุบ เปรียะฮ์ บารเม็ย
เน็ย เปรียะฮ์ โนเรียะ บอเด็ย ว็วง กซัต ตรา แดล ซาง ปราซาด ทมอ
โกรบ-โกรง แดน คแม โบะราน ทเกิง ทกานฯ

ปรา-ซาด เซ็ย-ลา กอม-บัง กอนดาล เปร็ย
กัว ออย ซรอ-ไม นึก ด็อล ยัวะฮ์ ซะ มฮา โนโก
เจียด คแม โดจ ทมอ ก็วง-ว็วง โนว ลออ รึง-เปิง จุมโฮ
เยิง ซงคีม โป เพือบ-เปรง ซอมนาง โรเบาะ กัมปูเจีย
มฮา เรือด เกิด เมียน ยูออง-แวง เฮียฯ

กรุบ เวือด อา-ราม ลือ แต โซ ซับ ทัว
โซด ดอย ออม-นอ รุม-ลึก กุน ปุดเทียะ-ซาฮ์-ซนา
โจเยิงเจียเนียะ เจือ-เจียะ ซเมาะฮ์-ซมะ ตาม แบบ โดน-ตา
ก็วง แต เต-วดา นึง จวย จรุม เจรง พก็วด-พก็วง ปรอ-ยอช ออย
ดอล ปรอ-เตฮ์ คแม เจีย มฮา โนโกฯ

<u>เนื้อเพลงที่ผ่านการแปลเป็นภาษาไทยแล้ว</u> เป็นดังนี้

ขอพวกเทวดา รักษามหากษัตริย์เรา
ให้ได้รุ่งเรืองโดยชัยมงคลเสรีสวัสดี
เราข้าพระองค์ ขอพึ่งใต้ร่มเงาพระบารมี
แห่งพระนรบดี วงศ์กษัตราที่ได้สร้างปราสาทหิน
ปกครองดินแดนเขมรโบราณยิ่งใหญ่อลังการ

ปราสาทศิลา ซ่อนอยู่กลางไพร
ควรให้รำลึก นึกถึงยศศักดิ์มหานคร
ชาติเขมรดุจหินงดงามยั่งยืนถาวร
เราหวังซึ่งพรบุญวาสนาโชคดีของกัมพูชา
มหารัฐเกิดมีมายาวนานแล้ว

ครบวัดอาราม ได้ยินเสียงธรรม
สวดด้วยความดีใจ รำลึกบุญคุณพระพุทธศาสนา
เราจงเป็นผู้เชื่อคำสอน ซึ่งตรงตามแบบบรรพบุรุษ
คงแต่เทวดาจะช่วยค้ำจุนบำรุงรักษาประโยชน์ให้
ถึงประเทศเขมร เป็นมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรม โวหารภาพพจน์ และอุดมการณ์ในเพลงชาติกัมพูชา

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรมในเพลงชาติกัมพูชา

ใน “โนโกเรียซ” ปรากฏการใช้วัจนกรรมชี้นำ และวัจนกรรมบรรยาย มีรายละเอียดดังนี้

1. วัจนกรรมชี้นำ พบในท่อน

“**ขอ**พวกเทวดา รักษามหากษัตริย์เรา
ให้ได้รุ่งเรืองโดยชัยมงคลเสรีสวัสดี
เราข้าพระองค์ ขอพึ่งใต้ร่มเงาพระบารมี
แห่งพระนรบดี วงศ์กษัตราที่ได้สร้างปราสาทหิน
ปกครองดินแดนเขมรโบราณยิ่งใหญ่อลังการ”

โดยความหมายในท่อนนี้มีลักษณะของการขอร้อง (Request) แก่เทวดาเพื่อขอให้คุ้มครองพระเจ้าแผ่นดินมีความเจริญรุ่งเรืองตลอดไป ประชาชนชาวกัมพูชาทั้งหลายขอพึ่งพระบารมีแห่งองค์พระมหากษัตริย์ในราชวงศ์ผู้สร้างปราสาทหินและปกครองดินแดนอันยิ่งใหญ่ จากเนื้อเพลงดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นถึง “เทวนิยม” หรือความเชื่อเรื่องเทวดาของชาวกัมพูชา และความเชื่อมโยงระหว่างเทวดา-พระมหากษัตริย์ และ พระมหากษัตริย์-ประชาชน นอกจากนี้ ใน “โนโกเรียซ” ยังปรากฏแนวคิดเกี่ยวกับระบบอาวุโสหรือลำดับชั้น เนื่องจากมีปรากฏในท่อนที่ว่า

“เรา**จงเป็นผู้เชื่อคำสอน ซึ่งตรงตามแบบบรรพบุรุษ**”

มีลักษณะสั่งสอนว่าให้ประชาชนชาวกัมพูชาเป็นผู้ยึดมั่นในความเชื่อและคำสั่งสอนที่มาจากบรรพบุรุษตั้งแต่สมัยโบราณกาล เป็นการสะท้อนถึงค่านิยมการนับถือบรรพบุรุษเคารพผู้ใหญ่ซึ่งมีอยู่สูงมากในสังคมกัมพูชา ที่แสดงออกผ่านการไหว้และการโน้มตัวลงของผู้น้อยเพื่อแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ (วินิสสา อุชชิน, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2559) และยังพบการใช้วัจนกรรมชี้นำอีกครั้ง นอกจากนี้ยังมีการกล่าวซ้ำถึงเทวดาหรือพระเจ้า ซึ่งพบในท่อน

“**คงแต่**เทวดา**จะช่วย**ค้ำจุนบำรุงรักษาประโยชน์ให้
ถึงประเทศเขมร เป็นมหานคร”

เป็นการขอร้อง (Request) แก่เทวดาให้ช่วยปกปักรักษาประเทศกัมพูชาให้เป็นเมืองอันยิ่งใหญ่สืบต่อไป และเสริมย้ำความเชื่อเรื่องเทวดาหรือพระเจ้า เนื่องจากพบการกล่าวถึงเทวดาอีกครั้งในเนื้อเพลงวรรคนี้

2. วัจนกรรมบรรยาย พบในท่อนที่ว่า

“ปราสาทศิลา ซ่อนอยู่กลางไพร
ควรให้รำลึก นึกถึงยศศักดิ์มหานคร
ชาติเขมรดุจหินงดงามยั่งยืนถาวร”

เป็นการบรรยายหรือพรรณนา (Describing) ซึ่งมีใจความว่าปราสาทศิลาที่ซ่อนอยู่ในป่านั้น ชวนให้ระลึกนึกถึงเมืองโบราณอันศักดิ์สิทธิ์และเจริญรุ่งเรือง โดยผู้ประพันธ์ใช้การสร้างภาพของเมืองเขมรโบราณด้วย “ปราสาทศิลา” หรือปราสาทหิน เนื่องจากพบปราสาทหินจำนวนมากในอาณาเขตของกัมพูชา นอกจากนี้ ยังพบการใช้วัจนกรรมบรรยายในท่อนที่ว่า

“ครบวัดอาราม ได้ยินเสียงธรรม
สวดด้วยความดีใจ รำลึกบุญคุณพระพุทธศาสนา”

มีลักษณะของการบรรยายหรือพรรณนา (Describing) ว่าได้ยินเสียงสวดมนต์ด้วยความยินดีและรำลึกคุณของพระพุทธศาสนาจากเหล่าวัดวาอาราม หรือกล่าวได้ว่าเป็นการสรรเสริญคุณของพระพุทธศาสนา อันเป็นศาสนาประจำชาติของประเทศกัมพูชา ซึ่งประกาศในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ค.ศ.1993 มาตรา 43

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 20 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติกัมพูชาด้วยแนวคิดวัจนกรรม

ประเภทของวัจนกรรม	ข้อความที่ปรากฏ
บรรยาย	- “ปราสาทศิลา ซ่อนอยู่กลางไพร ควรให้รำลึก นึกถึงยศศักดิ์มหานคร ชาติเขมรดุจหินงดงามยั่งยืนถาวร” - “ครบวัดอาราม ได้ยินเสียงธรรม สวดด้วยความดีใจ รำลึกบุญคุณพระพุทธศาสนา”
ชี้นำ	- “**ขอ**พวกเทวดา รักษามหากษัตริย์เรา ให้ได้รุ่งเรืองโดยชัยมงคลเสรีสวัสดี เราข้าพระองค์ ขอพึ่งใต้ร่มเงาพระบารมี แห่งพระนรบดี วงศ์กษัตราที่ได้สร้างปราสาทหิน ปกครองดินแดนเขมรโบราณยิ่งใหญ่อลังการ” - “เรา**จงเป็นผู้เชื่อคำสอน ซึ่งตรงตามแบบบรรพบุรุษ** **คงแต่**เทวดา**จะช่วย**ค้ำจุนบำรุงรักษาประโยชน์ให้ ถึงประเทศเขมร เป็นมหานคร”

หลังจากการวิเคราะห์ด้วยแนวคิดวัจนกรรมแล้ว ผู้วิจัยได้นำเนื้อร้องเพลงชาติกัมพูชาไปวิเคราะห์การสื่อความหมายโดยใช้แนวคิดโวหารภาพพจน์ต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<u>ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ในเพลงชาติกัมพูชา</u>

ใน “โนโกเรียซ” ปรากฏการใช้สัมพจนัยหรืออนุนามนัย ปฏิรูปพจน์ อุปมาอุปไมย อติพจน์ และอุปลักษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

<u>1. สัมพจนัยหรืออนุนามนัย</u> พบในท่อนที่ว่า

“ขอพวกเทวดา รักษามหากษัตริย์**เรา**”,
“**เรา**ข้าพระองค์ ขอพึ่งใต้ร่มเงาพระบารมี”,
“**เรา**หวังซึ่งพรบุญวาสนาโชคดีของกัมพูชา” และ
“**เรา**จงเป็นผู้เชื่อคำสอน ซื่อตรงตามแบบบรรพบุรุษ”

โดยคำว่า “เรา” ที่ปรากฏในเนื้อเพลงที่ยกมานั้นแทนเหล่าประชาชนชาวกัมพูชาทั้งมวล ซึ่งจากเพลงชาติภาษาต้นฉบับนั้น คำว่า “**เยิง**” (เยิง) มีความหมายว่า “เรา” (We)

2. ปฏิรูปพจน์ พบในท่อนที่ว่า

"เราข้าพระองค์ **ขอพึ่งใต้ร่มเงาพระบารมี**"

ซึ่งสำนวน "ขอพึ่งใต้ร่มเงาพระบารมี" ในที่นี้หมายถึงการขออาศัยอยู่ในแผ่นดินที่ปกครองโดยพระเจ้ากรุงกัมพูชา ซึ่งสะท้อนการปกครองในระบอบราชาธิปไตยแต่มีบริบทที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในช่วงประพันธ์เพลงและการประกาศใช้ในครั้งแรกในปี ค.ศ.1953 (พ.ศ.2496) นั้น ราชอาณาจักรกัมพูชาปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ โดยพระมหากษัตริย์เป็นประมุขสูงสุดของรัฐและการบริหาร ส่วนในการประกาศใช้ครั้งที่สองในปี ค.ศ.1993 (พ.ศ.2536) พระมหากษัตริย์มีฐานะเป็นประมุขสูงสุดเพียงอย่างเดียว (ธิบดี บัวคำศรี, 2549) จึงเห็นได้ว่าเป็นการใช้เพลงชาติฉบับเดียวกันแต่มีการให้ความหมายในด้านสถานะของพระมหากษัตริย์ที่แตกต่างกัน

3. อุปมาอุปไมย พบในท่อนที่ว่า

"ชาติเขมร**ดุจ**หินงดงามยั่งยืนถาวร"

การใช้คำว่า "ดุจ" เพื่อเปรียบเทียบว่าชาติเขมรนั้นเหมือนหินที่สวยงาม แต่แฝงไปด้วยความแข็งแกร่งอันยากแก่การถูกทำลาย

4. อติพจน์ พบในท่อนที่ว่า

"ปกครองดินแดนเขมรโบราณ**ยิ่งใหญ่อลังการ**"

เนื่องจากมีการใช้คำว่า "ยิ่งใหญ่อลังการ" เพื่อทำให้เห็นภาพของประเทศกัมพูชาในสมัยอดีตกาลได้ชัดเจนมากขึ้น ว่าในครั้งหนึ่งนั้นดินแดนเขมรเคยมีความเจริญรุ่งเรืองมาก มีอาณาบริเวณอันกว้างขวาง

5. อุปลักษณ์ พบในท่อนที่ว่า

"ถึงประเทศเขมร **เป็น**มหานคร"

มีการใช้คำว่า "เป็น" เพื่อสื่อว่าประเทศกัมพูชานั้นเป็น "มหานคร" หรือเมืองอันยิ่งใหญ่

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 21 สรุปผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติกัมพูชาด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์

ประเภทของโวหารภาพพจน์	ข้อความที่ปรากฏ
อุปมาอุปไมย	- “ชาติเขมร**ดุจ**หินงดงามยั่งยืนถาวร”
อุปลักษณ์	- “ถึงประเทศเขมร **เป็น**มหานคร”
สัมพจนัยหรืออนุนามนัย	- “ขอพวกเทวดา รักษามหากษัตริย์**เรา**” - “**เรา**ข้าพระองค์ ขอพึ่งใต้ร่มเงาพระบารมี” - “**เรา**หวังซึ่งพรบุญวาสนาโชคดีของกัมพูชา” - “**เรา**จงเป็นผู้เชื่อคำสอน ซื่อตรงตามแบบบรรพบุรุษ”
อติพจน์	- “ปกครองดินแดนเขมรโบราณ**ยิ่งใหญ่อลังการ**”
ปฏิรูปพจน์	- “เราข้าพระองค์ **ขอพึ่งใต้ร่มเงาพระบารมี**”

จากผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายโดยใช้แนวคิดวัจนกรรมและแนวคิดโวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยจะนำผลดังกล่าวนี้ไปประกอบกับการวิเคราะห์อุดมการณ์ในเพลงชาติกัมพูชาต่อไป

ผลการวิเคราะห์อุดมการณ์ที่พบในเพลงชาติกัมพูชา

จากเนื้อเพลง “โนโกเรียซ” พบว่ามีเนื้อหาที่กล่าวถึงพระมหากษัตริย์ ปราสาทหิน และพระพุทธศาสนา ซึ่งสัมพันธ์กับคำขวัญประจำชาติ คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ที่ประกาศไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ค.ศ.1993 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่าเหตุผลหนึ่งที่เพลงนี้ได้กลับมาใช้ในฐานะเพลงชาติอีกครั้งหนึ่ง เนื่องจาก “โนโกเรียซ” สามารถสะท้อนความเป็นกัมพูชาหลังจาก ค.ศ.1993 (พ.ศ.2536) จนถึงในยุคปัจจุบันได้อย่างสมบูรณ์

เมื่อพิจารณาบริบทของเพลงชาติกัมพูชา พบว่า เพลงชาติฉบับนี้ประพันธ์สำเร็จในปี ค.ศ. 1941 (พ.ศ.2484) ซึ่งเป็นช่วงที่ยังมีการปกครองด้วยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ภายใต้การเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส โดยประพันธ์ขึ้นเพื่อสรรเสริญพระบารมีพระมหากษัตริย์ ต่อมาจึงได้รับคัดเลือกให้เป็นเพลงชาติในอีก 12 ปีถัดมา แต่ว่าเพลงชาติฉบับนี้ถูกยกเลิกในปี ค.ศ.1970 (พ.ศ. 2513) เนื่องจากความผันผวนทางการเมืองที่เกิดขึ้น ซึ่งมีผลต่อการเลือกใช้เพลงชาติ โดยพบว่า เมื่อกัมพูชาเปลี่ยนแปลงการปกครองในแต่ละครั้ง สิ่งที่เกิดขึ้นต่อมา คือ การเปลี่ยนเพลงชาติและธงชาติ จนกระทั่งในปี ค.ศ.1993 (พ.ศ.2536) เนื่องจากการกลับมาของสถาบันพระมหากษัตริย์ในประเทศกัมพูชา เพลงชาติที่เคยใช้ครั้งแรกจึงได้นำกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ในเพลงชาติกัมพูชานั้นมีความโดดเด่นและชัดเจนมากในแต่ละยุค จนไม่สามารถใช้เพลงชาติที่ต่อเนื่องจากยุคก่อนหน้านั้นได้ หรืออาจกล่าวได้ว่า เพลงชาติกัมพูชาสามารถสะท้อนการปกครองของชาติในช่วงนั้น ๆ ได้

ส่วนเนื้อหาของเพลงนั้น สามารถถอดความได้ว่า ในส่วนแรกเป็นการขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยคุ้มครองพระมหากษัตริย์ให้ทรงพระเจริญ ในส่วนที่สองเป็นการสรรเสริญปราสาทหินที่อยู่ในป่า ที่ชวนให้นึกถึงเกียรติยศและความยิ่งใหญ่ของเมืองโบราณ และในส่วนสุดท้ายเป็นการสรรเสริญพระพุทธศาสนา ในฐานะที่เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ โดยเนื้อเพลงทั้ง 3 ส่วนนี้สอดคล้องกับหมวดที่ 1 มาตรา 4 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ปี ค.ศ.1993 (พ.ศ.2536) ซึ่งระบุไว้ว่า คำขวัญของราชอาณาจักรกัมพูชา คือ “ชาติ, ศาสนา, พระมหากษัตริย์” ซึ่ง “ชาติ” ในความคิดของชาวกัมพูชานั้น เชื่อว่าตนมีความผูกพันกับปราสาทหินโบราณ ซึ่งสังเกตได้จากธงชาติกัมพูชาทุกรูปแบบต้องมีรูปปราสาทหินหรือสัญลักษณ์แทนปราสาทหิน (ดูรูปภาพที่ 3 ประกอบ) ส่วน “ศาสนา” ที่หายไปตั้งแต่ยุค “กัมพูชาประชาธิปไตย” และ “พระมหากษัตริย์” ที่หายไปตั้งแต่ยุค “สาธารณรัฐเขมร” นั้น โดยสาเหตุที่สถาบันทั้งสองนั้นกลับมาเป็นส่วนหนึ่งของประเทศกัมพูชามาจากการเลือกตั้งในปี ค.ศ.1993 (พ.ศ.2536) ที่พรรคฟุนซินเปค (FUNCINPEC) นำโดยสมเด็จกรมพระนโรดม รณฤทธิ์ ซึ่งเป็นฝ่ายนิยมเจ้า ได้ที่นั่งส่วนใหญ่ในสภาอย่างท่วมท้น จึงมีการผลักดันให้สถาปนาสถาบันพระมหากษัตริย์ พร้อมกันกับฟื้นฟูสถาบันศาสนาขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

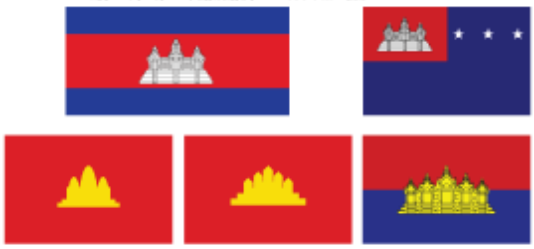

รูปภาพที่ 3 แบบของธงชาติกัมพูชาในอดีตและปัจจุบัน

จากการวิเคราะห์การสื่อความหมายร่วมกับบริบทในเพลงชาติกัมพูชา ผู้วิจัยพบว่าในเนื้อเพลงแบ่งออกได้เป็น 3 บท คือ บทสรรเสริญพระมหากษัตริย์ โดยบทนี้มีการใช้วัจนกรรมชี้นำในการร้องขอต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองพระมหากษัตริย์ให้มีความเจริญรุ่งเรือง และวัจนกรรมให้คำมั่นเพื่อสัญญาว่าประชาชนชาวกัมพูชาจะอยู่ใต้พระบรมโพธิสมภาร ซึ่งแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อองค์ประมุขแห่งราชอาณาจักร ต่อมาในบทสรรเสริญปราสาทหิน ปรากฏการใช้วัจนกรรมบรรยายเพื่อแสดงให้เห็นถึงอารยธรรมโบราณที่มีความเจริญรุ่งเรืองในอดีต และบทสรรเสริญพระพุทธศาสนาใช้วัจนกรรมบรรยายอีกครั้งเพื่อสื่อให้เห็นว่าประชาชนชาวกัมพูชาเป็นผู้ศรัทธาในพระพุทธศาสนา และใช้วัจนกรรมชี้นำเพื่อสั่งสอนให้เคารพเชื่อฟังผู้อาวุโสและขอร้องให้เทวดาช่วยปกปักรักษาให้กัมพูชายังคงเป็นเมืองอันยิ่งใหญ่สืบไป

นอกจากนี้ ประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ในการสื่อความหมายในเพลงชาติกัมพูชา มีความสอดคล้องกับความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ที่ถ่ายทอดผ่านวัจนกรรมชี้นำ วัจนกรรมให้คำมั่น และโวหารภาพพจน์ประเภทอุปมาอุปไมย จากการสื่อความหมายดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ยังคงมีความสำคัญต่อโครงสร้างทางสังคมของกัมพูชา ซึ่งในประเด็นดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นดังนี้ (วินิสสา อุชชิน, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2559)

> *“โนโกเรียซ สะท้อนค่านิยมของชาวกัมพูชาในปัจจุบัน โดยสะท้อนให้เห็นถึงความเคารพกษัตริย์ โดยส่วนตัวคิดว่า ชาวกัมพูชาในปัจจุบันยังรักเคารพกษัตริย์อยู่มาก”*

- การประกาศความยิ่งใหญ่ของดินแดนอาณาจักรเขมรโบราณ ที่ถ่ายทอดผ่านวัจนกรรมบรรยาย และโวหารภาพพจน์ประเภทอุปมาอุปไมย โดยใช้ปราสาทหินเป็นสถานที่ในการพรรณนาถึงความรุ่งเรืองในอดีต โดยสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ (วินิสสา อุชชิน, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2559)

> *“โดยในเนื้อเพลง [โนโกเรียซ] จะสร้างความรู้สึกให้นึกถึงอดีตอันรุ่งเรืองในสมัยยุคพระนคร เกิดความเป็นชาตินิยมที่ภูมิใจในความยิ่งใหญ่ของปราสาทนครวัด และมีความต้องการที่จะเห็นชาติของตนกลับไปยิ่งใหญ่อีกครั้ง”*

- ความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาประจำชาติของกัมพูชา ที่ใช้วัจนกรรม ในการสื่อความหมายโดยใช้วัจนกรรมบรรยาย วัจนกรรมชี้นำ และโวหารภาพพจน์ประเภทสัมพจนัยหรืออนุนามนัย และอุปลักษณ์ ในประเด็นนี้ผู้เชี่ยวชาญได้มีความเห็นและข้อมูลเพิ่มเติม ดังนี้ (วินิสสา อุชชิน, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2559)

> *“ในเนื้อเพลง [โนโกเรียซ] ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในเรื่องความศรัทธาในศาสนาพุทธและความเคารพบรรบุรุษเคารพผู้ใหญ่ของชาวกัมพูชา ซึ่งในปัจจุบันชาวกัมพูชายังศรัทธาในพระพุทธศาสนาแต่ความศรัทธานั้นเน้นในเรื่องพิธีกรรมเสียมาก”*

ผู้วิจัยจึงสรุปว่าเพลงชาติกัมพูชามีการใช้การสื่อความหมายเพื่อนำเสนออุดมการณ์ความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ สะท้อนโดยการใช้วัจนกรรมชี้นำ วัจนกรรมให้คำมั่น และโวหารภาพพจน์ประเภทปฏิรูปพจน์และอติพจน์ อุดมการณ์การประกาศความยิ่งใหญ่ของดินแดน ผ่านวัจนกรรมบรรยายและโวหารภาพพจน์ประเภทอุปมาอุปไมย และอุดมการณ์ความศรัทธาในความเชื่อและศาสนา จากการใช้วัจนกรรมบรรยาย วัจนกรรมชี้นำ และโวหารภาพพจน์ประเภทสัมพจนัยหรืออนุนามนัย และอุปลักษณ์

<u>ประเด็นความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้เชี่ยวชาญประเทศกัมพูชา</u>

จากการสัมภาษณ์อาจารย์วินิสสา อุชชิน นักวิจัยประจำศูนย์แม่โขงศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติกัมพูชา โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อผลการวิเคราะห์โดยได้ให้ความสนใจในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเป็นชาติของกัมพูชาและค่านิยมของชาวกัมพูชาที่พบในเพลงชาติไว้ดังนี้ (วินิสสา อุชชิน, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2559)

> *“จากประวัติ/พัฒนาการของเพลงชาติกัมพูชาจะเห็นได้ว่า สิ่งหนึ่งที่ไม่เคยหายไปจากเพลงชาติกัมพูชา คือ สำนึกที่หวนระลึกถึงความรุ่งเรืองในสมัยนครวัด โดยจะเห็นได้ว่าในเนื้อเพลงชาติทุกสมัยจะมีคำว่า “ปราสาท” “ปราสาทศิลา” หรือคำว่า “สมัยพระนคร” อยู่ในเนื้อเพลง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่ามีการถ่ายทอดอุดมการณ์ชาตินิยมผ่านเพลงชาติ โดยในเนื้อเพลงจะสร้างความรู้สึกให้นึกถึงอดีตอันรุ่งเรืองในสมัยยุคพระนคร เกิดความเป็นชาตินิยมที่ภูมิใจในความยิ่งใหญ่ของปราสาทนครวัดและมีความต้องการที่จะเห็นชาติของตนกลับไปยิ่งใหญ่อีกครั้ง”*

จากข้อมูลข้างต้นนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นที่สอดคล้องในด้านของการปรากฏคำที่เกี่ยวข้องกับปราสาทหิน ซึ่งชาวกัมพูชาเชื่อว่าเป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความเป็นชาติของตน โดยนอกจากการนำเสนอผ่านเพลงชาติแล้ว ธงชาติกัมพูชาทุกรูปแบบต้องมีรูปปราสาทหินหรือสัญลักษณ์แทนปราสาทหิน

แต่อย่างไรก็ดี ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นถึงสาเหตุที่ชาวกัมพูชาได้ยกย่องปราสาทหิน ดังนี้ (วินิสสา อุชชิน, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2559)

> *“ชาตินิยมกัมพูชาผูกโยงกับยุคสมัยนครวัด โดยในสมัยฝรั่งเศสเข้ามาในกัมพูชาได้ค้นพบปราสาทหินนครวัด และได้ยกย่อยเชิดชูปราสาทหินนครวัดและวัฒนธรรมเขมรว่ามีความยิ่งใหญ่ ทำให้ชาตินิยมกัมพูชาผูกติดกับปราสาทหินนับแต่นั้นเป็นต้นมา การที่ฝรั่งเศสยกย่องความยิ่งใหญ่ของปราสาทหินนครวัด เพื่อ*

แสดงให้เห็นว่าเขมรนั้นมีความยิ่งใหญ่มากในอดีตและฝรั่งเศสจะเป็นผู้ช่วยกัมพูชาในการพัฒนาประเทศให้กลับมายิ่งใหญ่อีกครั้งหนึ่ง เมื่อกัมพูชาเชื่อใจฝรั่งเศสจะทำให้เข้ามาปกครองกัมพูชาได้ง่ายขึ้น"

ข้อมูลข้างต้นนี้ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความเป็นชาตินิยมของกัมพูชาได้รับการสนับสนุนจากฝรั่งเศสซึ่งเป็นผู้ค้นพบปราสาทหินนครวัด โดยถือเป็นกุศโลบายของฝรั่งเศสที่แยบคายในการให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองดังเช่นสมัยอาณาจักรโบราณ ชาวกัมพูชาจึงเกิดความไว้วางใจฝรั่งเศสและส่งผลให้ฝรั่งเศสเข้ามาครอบครองดินแดนแห่งนี้ได้สะดวกขึ้น

นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับค่านิยมของชาวกัมพูชาในปัจจุบัน ซึ่งความเห็นดังกล่าวสัมพันธ์กับเพลงชาติกัมพูชาบทสรรเสริญพระมหากษัตริย์ และบทสรรเสริญพระพุทธศาสนา โดยผู้เชี่ยวชาญได้สะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมของชาวกัมพูชาในความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ดังนี้ (วินิสสา อุชชิน, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2559)

"โนโกเรียซ สะท้อนค่านิยมของชาวกัมพูชาในปัจจุบัน โดยสะท้อนให้เห็นถึงความเคารพกษัตริย์ โดยส่วนตัวคิดว่า ชาวกัมพูชาในปัจจุบันยังรักเคารพกษัตริย์อยู่มาก"

จากความเห็นข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นที่สอดคล้องในด้านการดำรงอยู่ของสถาบันพระมหากษัตริย์ รวมไปถึงความสัมพันธ์ของพระมหากษัตริย์และประชาชน เนื่องจากความสำเร็จในการฟื้นฟูสถาบันพระมหากษัตริย์ในปี ค.ศ.1993 (พ.ศ.2536) ประกอบกับประสบการณ์อันล้มเหลวในยุคต่าง ๆ ที่ผ่านมาหลังจากการล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ในยุคสาธารณรัฐเขมร นั่นหมายความว่า รากฐานของกัมพูชาต้องพึ่งพิงสถาบันพระมหากษัตริย์ บ้านเมืองจึงจะมีความร่มเย็นเป็นสุข

ส่วนในความศรัทธาในพระพุทธศาสนานั้น ผู้วิจัยมองว่า เนื่องจากกัมพูชาได้ประกาศให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติในราชอาณาจักรกัมพูชา ค.ศ.1993 (พ.ศ.2536) ดังนั้น วิถีการดำรงชีวิตของชาวกัมพูชาย่อมต้องมีความสัมพันธ์กับพระพุทธศาสนา โดยสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ (วินิสสา อุชชิน, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2559)

"ในเนื้อเพลง [โนโกเรียซ] ยังสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมในเรื่องความศรัทธาในศาสนาพุทธและความเคารพบรรบุรุษเคารพผู้ใหญ่ของชาวกัมพูชา ซึ่งในปัจจุบันชาวกัมพูชายังศรัทธาในพระพุทธศาสนาแต่ความศรัทธานั้นเน้นในเรื่องพิธีกรรมเสียมาก ชาวกัมพูชาเข้าวัดในวันพระหรือเข้าวัดทำพิธีสะเดาะเคราะห์มากกว่าเข้าไปปฏิบัติธรรม พระมีบทบาทในด้านพิธีกรรมมากกว่าแนะนำสอนธรรมะ"

จากรายละเอียดข้างต้น สรุปได้ว่า ชาวกัมพูชายังคงศรัทธาในพระพุทธศาสนาแม้ว่าหน้าที่ของศาสนานั้นจะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย ที่ผู้คนมักจะเข้าหาศาสนาด้วยความศรัทธาในพิธีกรรมเป็นสำคัญ

ค่าที่นิยมของชาวกัมพูชาที่สำคัญอีกสิ่งหนึ่ง คือ การเคารพนบนอบต่อผู้ใหญ่ ถึงแม้ว่าในเพลงชาติกัมพูชาฉบับปัจจุบันจะมีการกล่าวถึงเพียงแค่วรรคเดียว โดยผู้เชี่ยวชาญแสดงความเห็นไว้ดังต่อไปนี้ (วินิสสา อุชชิน, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2559)

> *“ค่านิยมเคารพผู้ใหญ่ บรรพบุรุษมีอยู่สูงมากในสังคมกัมพูชา เนื่องจากในสมัยเขมรแดง สถาบันในสังคมกัมพูชาถูกทำลาย เกิดการฆ่าล้างพวกที่ไม่เชื่อฟังเขมรแดง ความเชื่อใจกันในสังคมถูกทำลาย แม้แต่สถาบันครอบครัวโดยในสมัยนั้น เด็ก ผู้ใหญ่ คนแก่ จะถูกจับแยกเพื่อให้ทำตามหน้าที่ที่เหมาะสมกับคนในแต่ละวัย เด็กจะถูกนำไปอบรมอุดมการณ์ของเขมรแดงและกลับมาอยู่บ้านเพื่อเป็นสายสืบให้กับเขมรแดง คอยจับตาว่าใครมีท่าทีกบฏต่อเขมรแดง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในสมัยเขมรแดงสังคมถูกทำลาย ความไว้ใจถูกทำลาย ไม่สามารถไว้ใจใครได้ ดังนั้นถึงแม้ว่าครอบครัวจะถูกแยกกันแต่ครอบครัวเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวและเป็นสิ่งที่เชื่อใจได้มากที่สุดสิ่งเดียวของสังคมกัมพูชาในขณะนั้น ความเชื่อใจเคารพผู้ใหญ่จึงได้ถูกอบรมสืบทอดมาถึงปัจจุบัน”*

จากความเห็นข้างต้น ผู้วิจัยเห็นด้วยในประเด็นที่ว่า ความเชื่อใจเคารพผู้ใหญ่ได้ถูกอบรมสืบทอดมาถึงปัจจุบัน เนื่องจากเพลงชาติฉบับนี้ได้มีการใช้ครั้งแรกเมื่อหลายสิบปีมาแล้ว ดังนั้น ในบทเพลงจึงทำหน้าที่ปลูกฝังค่านิยมด้านนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

4.11 ภาพรวมของการสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน

ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรมในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน

จากการวิเคราะห์วัจนกรรมที่พบในเพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ชาติ สามารถแสดงเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 22 แสดงภาพรวมของวัจนกรรมที่พบในเพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียน

ชาติ	ประเภทวัจนกรรมที่พบในเพลงชาติฉบับปัจจุบัน				
	บรรยาย	ชี้นำ	ให้คำมั่น	แสดงออก	ประกาศ
อินโดนีเซีย	/	/			
ฟิลิปปินส์	/	/	/		
มาเลเซีย	/	/			
สิงคโปร์	/	/			
ไทย	/		/		/
บรูไน	/	/			
เวียดนาม	/	/		/	
ลาว	/	/		/	/
เมียนมา	/		/		
กัมพูชา	/	/			

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 23 แสดงประเภทของวัจนกรรมและจำนวนเพลงชาติฉบับปัจจุบัน ของประเทศสมาชิกอาเซียน ที่พบการใช้วัจนกรรมประเภทต่าง ๆ

ประเภทของวัจนกรรม	จำนวนเพลงชาติ (เพลง)
บรรยาย	10
ชี้นำ	8
ให้คำมั่น	3
แสดงออก	2
ประกาศ	2

จากตารางข้างต้น พบว่า เพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศมีการใช้วัจนกรรมบรรยาย นอกจากนี้ ยังมีการใช้วัจนกรรมชี้นำ วัจนกรรมให้คำมั่น วัจนกรรมแสดงออก และวัจนกรรมประกาศ ตามลำดับ โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงในรายละเอียดของวัจนกรรมแต่ละประเภทที่ปรากฏในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน ดังต่อไปนี้

การใช้วัจนกรรมบรรยาย พบว่า เป็นการใช้เพื่อพรรณนาหรือให้ข้อมูล โดยส่วนใหญ่ทำหน้าที่บรรยายคุณลักษณะต่าง ๆ และความเป็นมาอันเกี่ยวกับประเทศของตนหรือสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับประเทศนั้น ซึ่งมีกลวิธีการนำเสนอที่แตกต่างกันไป เพื่อช่วยให้ประชาชนแต่ละประเทศมีภาพความเข้าใจในดินแดนของตนที่ตรงกัน ผ่านการบรรยาย พรรณนา หรือให้ข้อมูลโดยการกล่าวถึงดินแดนหรือสิ่งอื่น ๆ ที่ชวนให้นึกถึงดินแดนของตนหรือมีความเกี่ยวข้องกับดินแดน เช่น สัญลักษณ์ของประเทศและสภาพภูมิทัศน์ในประเทศ ซึ่งเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศมีการสื่อความหมายด้วยการใช้วัจนกรรมประเภทนี้

การใช้วัจนกรรมชี้นำ พบว่า เป็นการเชิญชวนพลเมืองทั้งที่เป็นทหารและประชาชนร่วมธำรงรักษาดินแดน นำพาประเทศไปสู่อิสรภาพและต่อต้านการรุกรานจากข้าศึกศัตรู การร้องขอต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สัมพันธ์กับความเชื่อและศาสนาของตนให้คุ้มครององค์ประมุขของแผ่นดินและประชาชน รวมไปถึงการออกคำสั่งให้ประชาชนร่วมกันต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามจนกว่าจะได้รับชัยชนะ และการสั่งสอนให้ประชาชนเชื่อฟังคำสั่งสอนที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ โดยเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีการสื่อความหมายด้วยวัจนกรรมประเภทนี้ คือ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม มาเลเซีย บรูไนและกัมพูชา

การใช้วัจนกรรมให้คำมั่น พบว่า เป็นการให้คำมั่นสัญญาว่าจะธำรงรักษาอิสรภาพและความเจริญรุ่งเรืองแห่งแผ่นดินของตนตลอดไป เพื่อมิให้ผู้ใดเข้ามารุกรานและย่ำยีดินแดนอันเป็นมรดกของบรรพบุรุษ แม้ว่าจะต้องแลกด้วยชีวิตของตนก็ตาม ผ่านการใช้คำที่บ่งบอกถึงระยะเวลาในอนาคตข้างหน้า ซึ่งพบว่ามีทั้งการกล่าวถึงทางตรงโดยมิได้มีการใช้สัญลักษณ์อันซับซ้อนเพื่อสื่อความหมายถึงเนื้อหาดังกล่าว และการกล่าวถึงทางอ้อมโดยผ่านการใช้สัญลักษณ์ โดยเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีการสื่อความหมายด้วยวัจนกรรมประเภทนี้ คือ ฟิลิปปินส์ ไทยและเมียนมา

การใช้วัจนกรรมแสดงออก เป็นการแสดงถึงอารมณ์เกลียดชัง และความรู้สึกคับแค้นอึดอัดในใจ เนื่องจากมีส่วนหนึ่งในเนื้อเพลงที่สะท้อนถึงการเป็นผู้ถูกกระทำ นำไปสู่การสร้างความรู้สึกให้ประชาชนในชาติเกิดความฮึกเหิม และลุกขึ้นเพื่อต่อสู้และปกป้องดินแดนและอธิปไตยอันแท้จริงของตน ซึ่งพบว่าเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนที่ปรากฏการสื่อความหมายด้วยวัจนกรรมประเภทนี้ คือ เวียดนามและลาว

การใช้วัจนกรรมประกาศ พบว่า เป็นการใช้เพื่อประกาศสงครามกับข้าศึกที่เข้ามารุกรานดินแดนของตน นอกจากนี้ ยังเป็นการประกาศว่าประชาชนในประเทศไม่ต้อนรับบรรดาผู้ไม่หวังดีต่อดินแดน ทั้งผู้ไม่หวังดีที่อาศัยอยู่ในชาติและผู้ที่เป็นชาวต่างชาติ และพร้อมสู้ยิบตาถ้าหากตกอยู่ในภาวะศึกสงคราม เพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนที่พบการสื่อความหมายด้วยวัจนกรรมดังกล่าว คือ ไทยและลาว

<u>ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ในเพลงชาติของสมาชิกอาเซียน</u>

จากการวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ที่พบในเพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียน สามารถแสดงเป็นตารางได้ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ตารางที่ 24 แสดงภาพรวมของโวหารภาพพจน์ที่พบในเพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียน

ชาติ	ประเภทวัจนกรรมที่พบในเพลงชาติฉบับปัจจุบัน											
	อุปมาอุปไมย	อุปลักษณ์	บุคลาธิษฐาน	สัมพันธบทหรืออนุมานน้อย	นามนัย	อติพจน์	ปฏิทรรศน์หรือปฏิภาคพจน์	สัทพจน์	ปฏิวาทะ	อวัตตพากย์	ปฏิรูปพจน์	ปฏิปุจฉา
อินโดนีเซีย		/		/								
มาเลเซีย				/		/						
ฟิลิปปินส์		/			/	/						
สิงคโปร์				/								
ไทย		/		/		/	/					
บรูไน					/							
เวียดนาม		/		/	/					/		/
ลาว				/	/	/						
เมียนมา		/		/		/						
กัมพูชา	/	/		/		/					/	

ตารางที่ 25 แสดงประเภทของวัจนกรรมและจำนวนเพลงชาติฉบับปัจจุบัน ของประเทศสมาชิกอาเซียน ที่พบการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทต่าง ๆ

ประเภทของโวหารภาพพจน์	**จำนวนเพลงชาติ (เพลง)**
อุปมาอุปไมย	1
อุปลักษณ์	6
บุคลาธิษฐาน	-
สัมพจนัยหรืออนุนามนัย	8
นามนัย	4
อติพจน์	6
ปฏิทรรศน์	1
สัทพจน์	-
ปฏิวาทะ	-
อาวัตพากย์	1
ปฏิรูปพจน์	1
ปฏิปุจฉา	1

จากตารางข้างต้น พบว่า เพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนมีการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทสัมพจนัยหรืออนุนามนัยมากที่สุด รองลงมาคืออุปลักษณ์ อติพจน์ นามนัย อุปมาอุปไมย ปฏิทรรศน์ อาวัตพากย์ ปฏิรูปพจน์ และปฏิปุจฉาตามลำดับ และไม่พบการใช้บุคลาธิษฐาน สัทพจน์ และปฏิวาทะ โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงในรายละเอียดของโวหารภาพพจน์แต่ละประเภทที่ปรากฏในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน ดังต่อไปนี้

การใช้สัมพจนัยหรืออนุนามนัย พบว่าส่วนใหญ่ใช้เพื่อสื่อความหมายถึงความเป็นพวกพ้องเดียวกันของประชาชนในชาติ ไม่ว่าจะมีเชื้อสายใด โดยผ่านการใช้คำว่า “เรา” หรือการใช้ชื่อประเทศเพื่อสื่อความหมายดังกล่าว และยังพบว่ามีการสื่อความหมายถึงหมู่พวกส่วนใหญ่ ผ่านการใช้คำนามเอกพจน์ โดยเพลงชาติของประเทศที่มีการใช้โวหารภาพพจน์นี้ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ไทย เวียดนาม ลาว เมียนมาและกัมพูชา

การใช้อุปลักษณ์ พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ในการให้ความหมายแก่ดินแดนของตนในลักษณะต่าง ๆ ตามที่ผู้ประพันธ์ได้นำเสนอหรือถ่ายทอดไว้ในบทเพลง อาทิเช่น ดินแดนที่เป็นบ้านเกิดเมืองนอนและที่อยู่ที่อาศัย ดินแดนที่เป็นถิ่นกำเนิดของวีรชน ดินแดนที่ประชาชนทุกคนเป็นเจ้าของ ดินแดนที่เป็นเมืองอันยิ่งใหญ่ นอกจากนี้ ยังมีการใช้เพื่อให้ความหมายกับสิ่งที่เป็นนามธรรมหรือใช้ในความหมายโดยนัย ซึ่งเพลงชาติของประเทศที่มีการใช้โวหารภาพพจน์นี้ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย เวียดนามและกัมพูชา

การใช้อติพจน์ พบว่า มีเนื้อหาที่เน้นการนำเสนอความรักต่อประเทศชาติเป็นส่วนใหญ่ ผ่านการใช้ลีลาทางภาษาที่หลากหลายภายใต้ความหมายอย่างเดียวกัน นอกจากนี้ ยังใช้โวหารภาพพจน์ประเภทนี้ในการประกาศว่าดินแดนแห่งนี้มีความยิ่งใหญ่และความเป็นมาอันยาวนาน โดยเพลงชาติของประเทศที่มีการใช้โวหารภาพพจน์ดังกล่าว ได้แก่ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย ลาว เมียนมา และกัมพูชา

การใช้นามนัย พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ในการเรียกประเทศผ่านการใช้สัญลักษณ์อันเป็นที่รู้จักหรือเห็นได้ชัดเจน นอกจากนี้ ยังใช้เรียกพระมหากษัตริย์และผู้ที่ฝักใฝ่ในลัทธิจักรวรรดินิยม โดยโวหารภาพพจน์ประเภทนี้มีการใช้ในเพลงชาติของประเทศสมาชิก ได้แก่ ฟิลิปปินส์ บรูไน เวียดนามและลาว

การใช้อุปมาอุปไมย พบว่า ใช้เพื่อเปรียบเทียบว่าชนชาติของตนมีความแข็งแกร่งอดทนยั่งยืนดังหินที่จะไม่แหลกสลายไป โดยมีเพลงชาติกัมพูชาเพียงเพลงเดียวที่ใช้โวหารภาพพจน์นี้

การใช้ปฏิทรรศน์ พบว่า มีเนื้อหาในการบอกว่าประชาชนของประเทศรักสงบแต่หากจำเป็นต้องสู้รบก็จะไม่ถอยหนี โดยมีเพลงชาติไทยเพียงเพลงเดียวที่มีการใช้โวหารภาพพจน์ดังกล่าว

การใช้อาวัตพากย์ พบว่า ใช้แสดงความอดทนอดกลั้นต่อความเคียดแค้นเกลียดชังของประชาชนในประเทศ โดยมีการใช้ในเพลงชาติเวียดนามเพียงเพลงเดียว

การใช้ปฏิรูปพจน์ พบว่า ใช้เพื่อหมายถึงพระเจ้าแผ่นดินแห่งราชอาณาจักร โดยมีเนื้อความว่าเหล่าพสกนิกรจะขอพึ่งพระบรมโพธิสมภารตลอดไป โดยพบในเพลงชาติกัมพูชาเพียงเพลงเดียว

การใช้ปฏิปุจฉา พบว่า ใช้เพื่อให้ประชาชนเกิดความตระหนักว่าพวกตนตกอยู่ใต้อำนาจของชาติมหาอำนาจอื่น ๆ มาเป็นระยะเวลายาวนานแล้ว ถึงเวลาที่ต้องลุกขึ้นต่อสู้กับการครอบงำดังกล่าว โดยมีเพลงชาติเวียดนามเพียงเพลงเดียวที่ใช้โวหารภาพพจน์นี้

ผลการวิเคราะห์อุดมการณ์ที่พบในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน

จากการวิเคราะห์อุดมการณ์โดยการใช้ผลการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยแนวคิดวัจนกรรมและโวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยพบว่า ในภาพรวมเพลงชาติของประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ มีการถ่ายทอดอุดมการณ์ซึ่งสามารถจัดเป็นกลุ่มต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. อุดมการณ์ความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นอุดมการณ์ที่ปรากฏในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนมากที่สุด โดยเพลงชาติของประเทศที่มีการถ่ายทอดอุดมการณ์นี้มักมีประเด็นในเรื่องของความหลากหลายทางชาติพันธุ์ของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่มีประชาชนหลากหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ เช่น สิงคโปร์ ไทย ลาว และเมียนมา หรืออาณาบริเวณที่ประเทศนั้นเป็นเจ้าของไม่เป็นผืนแผ่นเดียวกัน เช่น อินโดนีเซีย และมาเลเซีย ดังนั้น เนื้อเพลงเพลงชาติต้องทำให้ประชาชนที่มีความหลากหลายนั้น เกิดความรู้สึกถึงความเป็นหมู่พวกเดียวกัน

2. อุดมการณ์ความรักและความเสียสละเพื่อแผ่นดิน เป็นอุดมการณ์ที่ช่วยให้ประชาชนเกิดความหวงแหนและความตั้งใจในการอุทิศกายใจเพื่อแผ่นดินที่ได้จากการพลีชีพของเหล่าวีรชน นอกจากนี้ ยังมีการนำเสนอในลักษณะชี้ให้เห็นความสำคัญของเหล่าผู้กล้า ไม่ว่าจะเป็นทหารหรือบรรพบุรุษในการต่อสู้ถึงขั้นเอาชีวิตของตนเข้าแลกเพื่อความผาสุกของดินแดนในอนาคต ประเทศที่มีการนำเสนออุดมการณ์ในด้านนี้ คือ มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย เวียดนาม ลาว และเมียนมา

3. อุดมการณ์ความเป็นเอกราชและอิสรภาพ เป็นอุดมการณ์ที่สะท้อนความต้องการในการปกครองตนเองโดยไม่ถูกครอบงำหรือแทรกแซงจากประเทศใด ๆ โดยถือว่าอธิปไตยเหนือดินแดนควรเป็นของชนพื้นเมืองมากกว่าชาติมหาอำนาจ ซึ่งสะท้อนถึงการต่อต้านลัทธิจักรวรรดินิยมของชาติตะวันตกและการสนับสนุนแนวคิดชาตินิยม โดยประเทศที่มีการถ่ายทอดแนวคิดในลักษณะนี้ ได้แก่ อินโดนีเซีย ไทย เวียดนาม ลาว และเมียนมา

4. อุดมการณ์ความศรัทธาต่อศาสนาและความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ เพลงชาติที่ปรากฏอุดมการณ์นี้มีความเชื่อว่าการแสดงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ คือการขอพรหรือวิงวอนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในความเชื่อของตน ให้คุ้มครองพระองค์ทรงพระเจริญและครองราชย์โดยสวัสดิภาพ และพสกนิกรเหล่านี้จะขออยู่ใต้ร่มพระบรมโพธิสมภารต่อไป โดยในเนื้อเพลงเพลงชาติมีการผูกโยงสิ่งศักดิ์สิทธิ์และพระมหากษัตริย์เข้าไว้ด้วยกัน เพลงชาติของประเทศในสมาชิกอาเซียนที่สะท้อนอุดมการณ์นี้ คือ มาเลเซีย บรูไน และกัมพูชา

5. อุดมการณ์ประกาศความยิ่งใหญ่ของดินแดน เป็นการบ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรืองในอดีตของดินแดน มีอาณาเขตอันกว้างใหญ่ไพศาล และมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน ซึ่งช่วยทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในว่าดินแดนของตนมีรากฐานทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมอันเก่าแก่ รวมถึงเชื่อว่าบรรพบุรุษของตนมีรากเหง้ามาจากดินแดนบริเวณนี้ โดยประเทศที่มีการถ่ายทอดอุดมการณ์ด้านนี้ ได้แก่ อินโดนีเซีย และกัมพูชา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง “การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อความหมายของเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบัน และวิเคราะห์อุดมการณ์ที่ปรากฏในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบัน โดยใช้การวิจัยแบบสหวิธีการ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) เพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนที่แปลเป็นภาษาไทย ประกอบกับการสัมภาษณ์เพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะจากนักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญที่มีความเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษาหรืออาเซียนศึกษา

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาสรุปและอภิปราย และนำเสนอโดยประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.3 ข้อจำกัดในการวิจัย

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

5.1 สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยตามบทที่ 1 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

<u>วัตถุประสงค์ข้อที่ 1</u> เพื่อศึกษาการสื่อความหมายด้วยการใช้วัจนกรรมและโวหารภาพพจน์ในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบัน

จากการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ชาติ ด้วยแนวคิดวัจนกรรม ผู้วิจัยพบว่า เพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ชาติ มีการสื่อความหมายด้วยวัจนกรรมบรรยายมากที่สุด ซึ่งพบว่าปรากฏในเนื้อเพลงเพลงชาติของทุกชาติ ใช้ในการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับดินแดน เพื่อให้มวลชนเกิดภาพของดินแดนที่ตรงกัน รองลงมาคือ วัจนกรรมชี้นำ เพื่อชักชวนให้ประชาชนร่วมกันสร้างความสามัคคีและพัฒนาชาติบ้านเมือง รวมถึงการวิงวอนต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อให้คุ้มครองประมุขแห่งรัฐและสั่งสอนให้เคารพเชื่อฟังบรรพบุรุษ วัจนกรรมให้คำมั่น เพื่อให้คำสัญญาว่าจะยอมสละชีพของตนเพื่อชัยชนะแห่งดินแดน และดำรงรักษาชาติให้คงอยู่ตลอดไป วัจนกรรมประกาศ เพื่อประกาศสงครามกับผู้ที่จะเข้ามารุกรานดินแดน และวัจนกรรมแสดงออก เพื่อแสดงอารมณ์ความรู้สึกโกรธแค้นต่อผู้ที่เข้ามารุกรานชาติ ตามลำดับ

ส่วนในการวิเคราะห์การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ชาติ ด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ ผู้วิจัยพบว่า เพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ชาติ มีการสื่อความหมายด้วยการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทสัมพจนัยหรืออนุนามนัยมากที่สุด เพื่อสร้างความเป็นกลุ่มหรือพวกพ้องเดียวกัน รองลงมาคืออติพจน์และอุปลักษณ์ โดยอติพจน์มีการใช้เพื่อถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกต่อดินแดนของตน ไม่ว่าจะเป็นความเสียสละ ความรัก และความยิ่งใหญ่รุ่งเรืองของเมืองในยุคโบราณ ส่วนอุปลักษณ์มีการใช้เพื่อให้ความหมายของดินแดนที่ตนเป็นเจ้าของในลักษณะต่าง ๆ เช่น การเป็นแผ่นดินกำเนิดของตนและวีรชน, แผ่นดินที่คนของดินแดนนั้นเป็นเจ้าของ แผ่นดินอันเป็นที่ตั้งของเมืองอันยิ่งใหญ่แต่โบราณ และมีการใช้เพื่อซ่อนความหมายอื่นไว้ นอกจากนี้ ยังพบการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทอุปมาอุปไมย นามนัย ปฏิทรรศน์ อาวัตพากย์ ปฏิรูปพจน์ และปฏิปุจฉา ตามลำดับ แต่ไม่พบการสื่อความหมายด้วยการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทบุคลาธิษฐาน สัทพจน์ และปฏิวาทะ

<u>วัตถุประสงค์ข้อที่ 2</u> เพื่อวิเคราะห์อุดมการณ์ที่ปรากฏในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบัน

อุดมการณ์ที่ปรากฏในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบันมีความหลากหลาย โดยภาพรวมของเพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนนั้น พบอุดมการณ์ความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันและอุดมการณ์ความรักและความเสียสละเพื่อแผ่นดิน มากที่สุดในจำนวนที่เท่ากัน รองลงมาคือ อุดมการณ์ความเป็นเอกราชและอิสรภาพ และยังพบอุดมการณ์ความศรัทธาต่อศาสนาและความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และอุดมการณ์ประกาศความยิ่งใหญ่ของดินแดนตามลำดับ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการวิจัยตามคำถามนำวิจัยในบทที่ 1 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

<u>คำถามนำวิจัยข้อที่ 1</u> การสื่อความหมายในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบันมีการใช้วัจนกรรมและโวหารภาพพจน์อย่างไร

การสื่อความหมายในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยแนวคิดวัจนกรรมและแนวคิดโวหารภาพพจน์ โดยผู้วิจัยจะทำการอภิปรายทีละแนวคิด ดังนี้

ด้านการสื่อความหมายในเพลงชาติด้วยแนวคิดวัจนกรรมนั้น พบว่า ในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนทุกชาติปรากฏการสื่อความหมายด้วยการใช้วัจนกรรมบรรยาย โดยผู้วิจัยสันนิษฐานว่าเหตุผลที่วัจนกรรมบรรยายปรากฏในทุกเพลงชาติของประเทศสมาชิกนั้น เนื่องจากวัจนกรรมประเภทนี้มีความเหมาะสมในการใช้ถ่ายทอดเรื่องราวหรือบอกเล่าสถานการณ์ความเป็นไปที่เกิดขึ้นในชาติ รวมไปถึงการนำเสนอแนวคิดอันเป็นส่วนประกอบหนึ่งของอุดมการณ์ไปยังประชาชนผู้รับฟังเพลงชาติ ซึ่งประชาชนในแต่ละชาตินั้นสามารถสัมผัสกับเนื้อหาหรือใจความที่ใช้วัจนกรรมประเภทดังกล่าวในการสื่อความหมายได้ชัดเจน ทำให้มวลชนทุกระดับที่อยู่ในชาติมีมโนภาพหรือกรอบความคิดเกี่ยวกับ “ความเป็นชาติ” ของตนที่ตรงกันกับผู้นำเสนอหรือผู้ประกาศใช้เพลงชาติ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการสื่อความหมายด้วยวัจนกรรมประเภทนี้ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ หอวรรณภากร (2544) ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อความหมายและอุดมการณ์ในเพลงมหาวิทยาลัย” ส่วนที่วิเคราะห์การสื่อความหมายด้วยแนวคิดวัจนกรรม โดยพบว่าในเพลงมหาวิทยาลัยมีการใช้วัจนกรรมบรรยายมากที่สุด เพื่อนำเสนอคุณลักษณะของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับ

มหาวิทยาลัย ให้นิสิตนักศึกษารวมไปถึงผู้ฟังทั่วไป ได้มีความเข้าใจถึงบรรยากาศและอัตลักษณ์ของสถาบันที่นำเสนอผ่านเนื้อเพลง

ส่วนวัจนกรรมที่ปรากฏรองลงมานั้น คือ วัจนกรรมชี้นำ ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้วัจนกรรมประเภทนี้ในเพลงชาติจำนวน 8 ประเทศ ซึ่งพบว่ามีความหมายในเชิงกำหนดให้ประชาชนกระทำการบางสิ่งบางอย่างร่วมกัน ได้แก่ การเชิญชวนพลเมืองทั้งที่เป็นทหารและประชาชนร่วมธำรงรักษาดินแดน นำพาประเทศไปสู่อิสรภาพและต่อต้านการรุกรานจากข้าศึกศัตรู การร้องขอต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สัมพันธ์กับความเชื่อและศาสนาของตนให้คุ้มครององค์ประมุขของแผ่นดินและประชาชน การออกคำสั่งให้ประชาชนร่วมกันต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามจนกว่าจะได้รับชัยชนะ และการสั่งสอนให้ประชาชนเชื่อฟังคำสั่งสอนที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ โดยการชี้นำข้างต้นนั้น ถือว่าเป็นการนำเสนอปฏิบัติการของอุดมการณ์ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการถ่ายทอดวิธีการปฏิบัติที่สะท้อนถึงความเชื่อในอุดมการณ์นั้น นอกจากนี้ ใจความโดยรวมของเนื้อเพลงที่เสนอผ่านวัจนกรรมชี้นำดังที่กล่าวมาข้างต้นมีลักษณะการปลุกใจและการสวดสรรเสริญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องเพลงชาติของ Nettl (1967 อ้างถึงใน Castro, 2011) ที่ว่าเพลงชาติอาจมีลักษณะของการสวดเสริญ (Hymn-like) หรือการปลุกใจ (March-like) ก็ได้ และยังพบการสื่อความหมายด้วยการใช้วัจนกรรมให้คำมั่น วัจนกรรมประกาศ และวัจนกรรมแสดงออก ตามลำดับ

ด้านการสื่อความหมายด้วยแนวคิดโวหารภาพพจน์ในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน พบว่า ในเพลงชาติฉบับปัจจุบันของประเทศสมาชิกอาเซียนนั้น มีการสื่อความหมายด้วยการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทสัมพจนัยหรืออนุนามนัยมากที่สุด ผู้วิจัยพบว่าหน้าที่ของโวหารภาพพจน์ดังกล่าวในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน คือ ใช้ในการสร้างความเป็นกลุ่มหรือพวกพ้องเดียวกัน เพื่อช่วยให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าตนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของชาตินั้น ๆ ผ่านการใช้คำว่า “เรา” หรือชื่อของประเทศ ทำให้ประเทศเกิดความเป็นปึกแผ่นเป็นหนึ่งเดียวกันมากขึ้น หลังจากการสร้างความเป็น “เรา” สำเร็จ การนำพาหรือจูงใจประชาชนไปในแนวทางต่าง ๆ จึงทำได้โดยง่ายมากขึ้นและพร้อมเพรียงกัน การใช้สัมพจนัยหรืออนุนามนัยเพื่อสื่อความหมายข้างต้นนั้น ยังมีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของวรรณลดา พิรุณสาร (2543) ที่ศึกษาเรื่อง “การสื่อความหมายในเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพ” ส่วนการวิเคราะห์การสื่อความหมายโดยใช้ถ้อยคำสร้างจินตภาพหรือโวหารภาพพจน์ พบว่าเพลงปลุกใจที่ศึกษามีการใช้สัมพจนัยหรืออนุนามนัยมากที่สุด เพื่อสร้างความเป็นพวกพ้องเดียวกันในแต่ละเหล่าทัพ และงานวิจัยของชัยวัฒน์ หอวรรณภากร (2544) ที่ศึกษาเรื่อง “การสื่อความหมายและอุดมการณ์ในเพลงมหาวิทยาลัย” ในส่วนที่ใช้โวหารภาพพจน์เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ โดยพบการใช้สัมพจนัยหรืออนุนามนัยในเพลงมหาวิทยาลัยมากที่สุด เพื่อสื่อความเป็นพวกพ้องเดียวกันในสถาบัน

ส่วนโวหารภาพพจน์ที่พบถัดมานั้น คือ อติพจน์ และอุปลักษณ์ ตามลำดับ โดยมีการใช้อติพจน์เพื่อสร้างอารมณ์และความรู้สึกที่ลึกซึ้งต่อผู้ฟัง ซึ่งชวนให้ผู้ฟังหรือประชาชนเกิดความตระหนักและใคร่ครวญหวนระลึกถึงความยากลำบากของบรรพบุรุษในการเสียสละ ความรักและศรัทธาอันแรงกล้าต่อมาตุภูมิ และความยิ่งใหญ่เจริญรุ่งเรืองของเมืองเก่าในยุคโบราณ ที่ไม่สามารถบรรยายได้ด้วยถ้อยคำธรรมดา ส่วนการใช้อุปลักษณ์เพื่อนิยามความหมายของดินแดนในมุมมองที่แตกต่างกัน เช่น การเป็นแผ่นดินเกิดของตนและวีรชน, แผ่นดินที่คนของดินแดนนั้นเป็นเจ้าของ และแผ่นดินอันเป็นที่ตั้งของเมืองอันยิ่งใหญ่ในสมัยโบราณ รวมถึงมีการใช้เพื่อซ่อนความหมายตรงไว้ เป็นต้น จึงเป็นไปได้ว่าโวหารภาพพจน์นี้มีการใช้ในเพลงชาติของบางประเทศในการช่วยให้ผู้ฟังจินตนาการถึงประเทศหรือดินแดนได้ง่ายยิ่งขึ้น

<u>คำถามนำวิจัยข้อที่ 2</u> อุดมการณ์ที่ปรากฏในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนฉบับปัจจุบันเป็นอย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า ในเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนพบอุดมการณ์ความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันและอุดมการณ์ความรักและความเสียสละเพื่อแผ่นดินมากที่สุด รองลงมาคืออุดมการณ์ความเป็นเอกราชและอิสรภาพ อุดมการณ์ความศรัทธาต่อศาสนาและความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และอุดมการณ์ประกาศความยิ่งใหญ่ของดินแดน ตามลำดับ

เหตุผลที่เพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกัน ผู้วิจัยสันนิษฐานว่ามีสาเหตุมาจากความหลากหลายทางเชื้อชาติหรือชาติพันธุ์ของประชากรในประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ สิงคโปร์ (ประกอบด้วยชาวจีน, ชาวมลายูและชาวทมิฬ), ไทย (ประกอบด้วยชาวไทยถิ่นตามภูมิภาคต่าง ๆ), ลาว (ประกอบด้วยลาวลุ่ม, ลาวเทิงและลาวสูง) และเมียนมา (ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์พม่า, กะเหรี่ยง, มอญ, ไทยใหญ่ (ฉาน) และกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ ร่วม 10 ชาติพันธุ์) รวมไปถึงผลอันเกิดจากการปักปันเขตแดนที่ชัดเจน ส่งผลให้บางประเทศมีผืนแผ่นดินที่ไม่ติดต่อกัน ตัวอย่างเช่น อินโดนีเซีย (ประกอบด้วยดินแดนส่วนหนึ่งของเกาะบอร์เนียว, เกาะสุมาตรา, เกาะชวา, เกาะบอร์เนียว, เกาะซูลาเวซี, หมู่เกาะซุนดาน้อยและหมู่เกาะโมลุกกะ), มาเลเซีย (ประกอบด้วยดินแดนส่วนหนึ่งของคาบสมุทรมลายูและดินแดนอีกส่วนหนึ่งเกาะบอร์เนียว) และฟิลิปปินส์ (บริเวณหมู่เกาะฟิลิปปินส์ที่อยู่ทางฝั่งตะวันออกของทวีปเอเชีย) ดังนั้น ในเพลงชาติจึงใช้การสื่อความหมายเพื่อสร้างความรู้สึกให้ประชาชนเกิดความสามัคคีและรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน เพื่อให้มวลชนเหล่านั้นมีความเห็นที่เป็นไปในทิศทางเดียวกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง จึงเป็นพื้นฐานอันนำไปสู่การถ่ายทอดอุดมการณ์ในด้านอื่น ๆ โดยเห็นได้ชัดจากการใช้โวหารภาพพจน์ประเภทสัมพจนัยหรืออนุนามนัย ในการสร้างความเป็นพวกพ้องเดียวกัน มีแนวความคิดเหมือนกัน

และมีเป้าหมายเดียวกัน ให้เกิดขึ้น ผ่านการใช้คำว่า “เรา” หรือการใช้ชื่อประเทศเรียกแทนกลุ่มคนในประเทศนั้น และเมื่อประชาชนเกิดความรู้สึกดังกล่าวแล้ว ทำให้การโน้มน้าวใจ ขอร้อง หรือออกคำสั่งกับมวลชนนั้นง่ายมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องจากการแสดงทรรศนะของผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ ดังนี้

“เพราะว่ามีชนเผ่าบางส่วนที่ไม่ได้รู้สึกว่าตัวเองเป็นของรัฐลาวส่วนกลางมากเท่าไหร่ ทำให้เห็นว่าเรื่องอุดมการณ์เกี่ยวกับการรวมกันจึงเป็นอุดมการณ์ที่สะท้อนผ่านเพลงชาติเหมือนกัน”

(ขนิษฐา คันธะวิชัย, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

“ผมคิดว่าคงไม่ค่อยมีเพลงชาติของประเทศไหนที่พูดถึงความหลากหลายชาติพันธุ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม”

“สำหรับผม คงต้องย้อนกลับไปว่าเพลงชาติไม่ได้เกิดขึ้นในยุคสมัยปัจจุบัน ความเป็นรัฐเป็นชาติในสมัยก่อนต้องพยายามดึงเข้ามารวมกันให้เป็นปึกแผ่น ให้มีความรู้สึกถึง Sense of belonging, Sense of nationality หรือ Nationalism”

(เจษฎา ศาลาทอง, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

“ผู้คนตามเกาะต่าง ๆ ล้วนมีชาติพันธุ์ที่แตกต่างจากคนชวา โดยแท้จริงแล้วในยุคนั้น พวกเขาจะไม่นับตนเองว่าเป็นคนอินโดนีเซีย ในเนื้อเพลงจึงพยายามปลุกเร้าให้เกิดความเป็นเอกภาพโดยพยายามให้คนพื้นเมืองทั้งหลายมีศูนย์รวมร่วมกันที่คำว่า “อินโดนีเซีย””

(สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2559)

“นอกจากนี้ “เรา” ยังแทนความรู้สึกของความเป็นพวกเดียวกัน ไม่มีการแบ่งแยก เพราะว่าสิงคโปร์นอกจากจะมีพื้นที่เล็กแล้ว ยังประกอบไปด้วยประชากรที่มีชาติพันธุ์หลากหลาย เช่น จีน มลายู และทมิฬ และในช่วงที่สิงคโปร์จะต้องแยกออกมาจากสหพันธรัฐมลายาเพื่อตั้งเป็นประเทศนั้น จึงจำเป็นต้องสร้างความรู้สึกให้ประชาชนเหล่านี้เป็น “คนสิงคโปร์” ให้ได้”

(ณัฐพจน์ ยืนยง, สัมภาษณ์, 14 มิถุนายน 2559)

“เป็นที่รู้กันว่าบริบทของมาเลเซีย ว่าประกอบด้วยคนมาเลย์ คนจีน คนอินเดีย อีกทั้งชนพื้นเมืองต่าง ๆ ดังนั้น คำที่สื่อถึงความหลากหลายนี้ได้มีอยู่คำเดียว คือ “ประชาชน””

(ชปา จิตต์ประทุม, สัมภาษณ์, 14 มิถุนายน 2559)

ในด้านอุดมการณ์ความรักและความเสียสละเพื่อแผ่นดิน ผู้วิจัยพบว่า ประเทศที่มีการถ่ายทอดอุดมการณ์ในลักษณะนี้มักอิงกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ตำนาน หรือเรื่องเล่าของประเทศตนที่มีการบันทึกไว้ว่าในอดีตเคยเกิดการสู้รบเพื่อต่อต้านการรุกรานจากข้าศึกศัตรูทั้งใกล้และไกล ศึกสงครามเพื่อรักษาอธิปไตยเหนือดินแดน หรือการถูกกดขี่ครอบงำจากบรรดาประเทศโลกตะวันตกที่เข้ามาหาผลประโยชน์ในดินแดนของตน ผู้ประพันธ์คำร้องจึงนำข้อมูลเหล่านี้มาช่วยในการถ่ายทอดเนื้อเพลงเพลงชาติ ด้วยการใช้ถ้อยคำทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้ประชาชนเห็นภาพความเสียสละของเหล่าบรรพบุรุษและวีรชนในการปกป้องและรักษาแผ่นดินที่ตนอาศัยอยู่มากขึ้น และสร้างความรู้สึกให้เกิดความฮึกเหิม ความสำนึกรักชาติและหวงแหนแผ่นดิน นำไปสู่ความต้องการอุทิศตนเพื่อแผ่นดินที่ตนรักและเป็นเจ้าของ ซึ่งมีทรรศนะของนักวิชาการที่สอดคล้องกับอุดมการณ์ดังกล่าว ดังนี้

“รักชาติ ความเป็นชาตินิยม ความภูมิใจ ฮึกเหิม ดีใจที่ได้เป็นคนชาตินี้ รู้สึกถึงหน้าที่และความสมัครสมานสามัคคีกัน”

(เจษฎา ศาลาทอง, สัมภาษณ์, 16 พฤษภาคม 2559)

ส่วนของความเป็นเอกราชและอิสรภาพนั้น ผู้วิจัยกลับพบว่าเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนมีการนำเสนอความหมายในด้านนี้น้อยกว่าการนำเสนอเนื้อหาในด้านการสร้างความเป็นปึกแผ่นและด้านความรักและความเสียสละเพื่อแผ่นดิน ทั้งที่ประเทศสมาชิกต่างก็ได้รับผลกระทบจากอิทธิพลของลัทธิจักรวรรดินิยมเป็นอย่างมาก อาจเป็นเพราะเพลงชาติของประเทศสมาชิกส่วนใหญ่ประพันธ์ขึ้นในช่วงที่ประชาชนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นเอกราชและอิสรภาพ หรือแนวคิดด้านชาตินิยมอย่างถ่องแท้ เพราะแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวคิดที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากสำนักทางตะวันตก แนวคิดนี้จึงเป็นที่รู้และเข้าใจกันในเฉพาะกลุ่มนักเรียนนอกเท่านั้น รวมไปถึงความสามารถในการนำเสนอเนื้อหาในด้านดังกล่าวมีอย่างจำกัด เนื่องจากช่วงเวลาที่มีการประพันธ์เพลงชาติ ดินแดนบางส่วนยังอยู่ในอารักขาของเจ้าอาณานิคม ผู้ประพันธ์จึงต้องระมัดระวังการนำเสนอเนื้อหาที่มีความขัดแย้งกับผู้กุมอำนาจการปกครองในขณะนั้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมองว่า ก่อนการถ่ายทอดอุดมการณ์ความเป็นเอกราชและอิสรภาพนั้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงควรสร้างและ

ถ่ายทอดอุดมการณ์ความเป็นปึกแผ่นอันหนึ่งอันเดียวกันก่อน เพื่อโน้มน้าวให้มวลชนมีความคิดความเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

ด้านการนำเสนอความศรัทธาในศาสนาและจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ในเพลงชาติของประเทศสมาชิก ผู้วิจัยพบว่าประเทศที่มีประมุขแห่งดินแดนเป็นพระมหากษัตริย์นั้น มีการนำเสนอในประเด็นนี้ในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งที่ทำให้องค์ประกอบของชาติมีความสมบูรณ์ และผู้วิจัยสังเกตว่ามีการนำเสนออุดมการณ์นี้ร่วมกับอุดมการณ์ความศรัทธาต่อศาสนา โดยศาสนาที่ปรากฏในเพลงชาติ คือ ศาสนาอิสลามและพระพุทธศาสนา ซึ่งต่างก็เป็นศาสนาประจำชาติที่มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศที่มีการถ่ายทอดอุดมการณ์นี้ โดยในเนื้อเพลงมักใช้ในลักษณะของการวิงวอนต่อสิ่งที่ตนเคารพนับถือให้คุ้มครองรักษาองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งการร้องขอหรือวิงวอนนี้ เป็นวัจนกรรมชี้นำตามแนวความคิดของ Searle (1976) ส่วนประเทศไทยนั้น แม้ว่ามีการปกครองในระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญนั้น แต่ว่าไม่พบการนำเสนออุดมการณ์ดังกล่าวในเพลงชาติ เนื่องจากทางคณะราษฎรได้มีความประสงค์ให้เพลงชาติไทย นำเสนอเรื่องราวของชาติไทยเพียงอย่างเดียวเท่านั้น (สุกรี เจริญสุข, 2532) นอกจากนี้ แนวความคิดในการประพันธ์เนื้อร้องเพลงชาติของขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) ยังได้มีอิทธิพลต่อการประพันธ์เนื้อร้องเพลงชาติฉบับต่อ ๆ มาจนถึงเพลงชาติฉบับปัจจุบัน อุดมการณ์ความศรัทธาในศาสนาและความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ได้มีทรรศนะต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนี้

> *“ในเนื้อเพลง โนโกเรียซ สะท้อนค่านิยม/ค่านิยมของชาวกัมพูชาในปัจจุบัน โดยสะท้อนให้เห็นถึงความเคารพกษัตริย์ โดยส่วนตัวคิดว่าชาวกัมพูชาในปัจจุบันยังรักเคารพกษัตริย์อยู่มาก”*
>
> *“ซึ่งในปัจจุบันชาวกัมพูชายังศรัทธาในพระพุทธศาสนาแต่ความศรัทธานั้นเน้นในเรื่องพิธีกรรมเสียมาก ชาวกัมพูชาเข้าวัดในวันพระหรือเข้าวัดทำพิธีสะเดาะเคราะห์มากกว่าเข้าไปปฏิบัติธรรม พระมีบทบาทในด้านพิธีกรรมมากกว่าแนะนำสอนธรรมะ”*
>
> (วินิสสา อุชชิน, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2559)
>
> *“จากเนื้อเพลงเพลงชาติบรูไนได้สะท้อนถึงความศรัทธาของประชาชนชาวบรูไนที่มีต่ออัลเลาะห์ในศาสนาอิสลาม และความเคารพรักที่มีต่อองค์สุลต่านแห่งบรูไน”*
>
> (จิตติมา คิ้มสุขศรี, สัมภาษณ์, 16 มิถุนายน 2559)

ในด้านอุดมการณ์การประกาศความยิ่งใหญ่ของดินแดน ผู้วิจัยพบว่าประเทศที่มีการถ่ายทอดอุดมการณ์ดังกล่าวนั้น ใช้โบราณสถานที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และสภาพภูมิประเทศของตนเป็นเครื่องมือช่วยในการสร้างสรรค์อุดมการณ์ เพื่อถ่ายทอดความคิดไปยังประชาชนให้เกิดจินตนาการและความเชื่อที่ว่าดินแดน ณ ที่ตรงนี้ มีความยิ่งใหญ่และเจริญรุ่งเรืองอย่างมากในครั้งอดีตกาล ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกอยากกลับไปสู่ช่วงเวลานั้น พร้อมทั้งขอให้ประชาชนร่วมกันธำรงรักษาความยิ่งใหญ่และเจริญรุ่งเรืองเช่นนี้ไปตลอดกาล โดยผู้เชี่ยวชาญมีทรรศนะเกี่ยวกับอุดมการณ์ในด้านดังกล่าว ดังนี้

> *“ในเนื้อเพลงจะสร้างความรู้สึกให้นึกถึงอดีตอันรุ่งเรืองในสมัยยุคพระนคร เกิดความเป็นชาตินิยมที่ความภูมิใจในความยิ่งใหญ่ของปราสาทนครวัด และมีความต้องการที่จะเห็นชาติของตนกลับไปยิ่งใหญ่อีกครั้ง”*
>
> (วินิสสา อุชชิน, สัมภาษณ์, 1 มิถุนายน 2559)

ในท้ายที่สุด ผู้วิจัยพบว่าเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนนอกจากมีหน้าที่ที่สอดคล้องกับแนวคิดด้านบทบาทหน้าที่ของเพลงชาติของ สุกรี เจริญสุข (2532) แล้ว ยังพบว่าเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนได้เน้นการสร้างโลกทัศน์ใหม่ต่อประชาชนเป็นหลัก เพื่อแทนที่ความคิดและปฏิบัติการชุดเก่า เช่น การเปลี่ยนแนวความคิดในการอยู่ใต้การปกครองของเจ้าอาณานิคมมาเป็นแนวความคิดในการปกครองตนเอง หรือระบบความคิดก่อนการประกาศใช้เพลงชาติฉบับปัจจุบัน เช่น การเปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองการปกครองของประเทศ กรณีศึกษาพบเห็นได้ คือ กัมพูชาและลาว ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อสังเกตของ Gramsci (อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2527) เกี่ยวกับความซับซ้อนในการถ่ายทอดอุดมการณ์ ที่อุดมการณ์ใหม่นั้นพยายามเข้าไปแทนที่หรือครอบงำอุดมการณ์เก่าที่หล่อหลอมแนวทางพฤติกรรม วิธีคิดและความรู้สึก ด้วยผู้กุมอำนาจในขณะนั้นเป็นผู้ถ่ายทอดอุดมการณ์ใหม่ จึงช่วยทำให้การถ่ายทอดอุดมการณ์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยสะท้อนผ่านการใช้วัจนกรรมบรรยายในเพลงชาติเพื่อถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ หรือแม้กระทั่ง “ความจริง” ในแบบฉบับของผู้ถ่ายทอดอุดมการณ์สู่สาธารณชน และ “ความจริง” ที่ปรากฏในเนื้อหาของเพลงชาตินั้น ได้ผ่านการตกแต่งแต้มสีในตัวสารเพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกร่วมกัน แต่การตกแต่งแต้มสีนี้เองส่งผลให้ประชาชนเกิดจิตสำนึกลวง (False consciousness) เนื่องจากมีการบิดเบือนปฏิบัติการบางอย่างที่สะท้อนอุดมการณ์ในเพลงชาติ เช่น ปฏิบัติการเพื่อแสดงถึงความรักชาตินั้นมีได้หลากหลายรูปแบบ ผ่านการสื่อความหมายด้วยการใช้วัจนกรรมชี้นำ นอกจากนี้ ยังมีการใช้วัจนกรรมประเภทอื่น ๆ ได้แก่ วัจนกรรมให้คำมั่น, วัจนกรรมประกาศ และวัจนกรรมแสดงออก ในการสนับสนุนให้เกิดกิจกรรม การแสดงออก หรือปฏิบัติการต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องกับอุดมการณ์นั้น

ทำให้อุดมการณ์ที่สื่อสารผ่านเพลงชาติมีความสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น รวมไปถึงการใช้ลีลาทางภาษาด้วยโวหารภาพพจน์ประเภทต่าง ๆ อันก่อให้เกิดความรู้สึกนึกคิด เร้าอารมณ์ และช่วยทำให้เกิดจินตนาการจากการได้ฟังเพลงชาติของตน

5.3 ข้อจำกัดในการวิจัย

1. การแปลความหมายในเพลงชาติอาจเกิดความไม่เที่ยงของข้อมูลเนื่องจากไม่สามารถหาผู้ที่เข้าใจภาษาของประเทศสมาชิกทั้งหมดได้ ผู้วิจัยทำได้เพียงแค่ควบคุมความคลาดเคลื่อนด้วยการใช้บริการจากศูนย์การแปลเพียงศูนย์เดียว

2. นักวิชาการบางท่านไม่สะดวกในการให้ข้อมูลในประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจ

3. ไม่สามารถค้นหานักวิชาการหรือนักวิจัยที่เชี่ยวชาญในการสื่อความหมายผ่านเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนได้

4. ระยะเวลาในการดำเนินงานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการทำวิจัย

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ควรมีการสัมภาษณ์นักวิชาการที่เป็นคนท้องถิ่น หรือการใช้แบบสอบถามกับประชาชนจากประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศ เพื่อสอบถามมุมมองของผู้รับสาร

2. ควรศึกษาวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ผ่านข้อมูลชั้นปฐมภูมิควบคู่กันไปด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. (2527). อุดมการ: แนวคิดและแนววิเคราะห์. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง, 3*(3), 1-40.

กฤษดาวรรณ หงศ์ลดารมภ์ และ ธีรนุช โชคสุวณิช. (2551). *วัจนปฏิบัติศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร. โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ขจิตขวัญ กิจวิสาละ. (2553). *ความหมายของการขัดขืนอำนาจของสังคมผ่านการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ไทย ระหว่าง พ.ศ.2513 - 2550*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ขนิษฐา คันธะวิชัย. (16 พฤษภาคม 2559). นักวิจัยประจำศูนย์แม่โขงศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *สัมภาษณ์*.

เขียน ธีระวิทย์ และ สุณัย ผาสุข. (2543). *กัมพูชา ประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ ความมั่นคง การเมืองและการต่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร. สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

คักเวียน, เหวียน. (2557). *เวียดนาม: ประวัติศาสตร์ฉบับพิสดาร* (เพ็ชรี สุมิตร, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

แคมโพเรดอนโด, เซเน็ส เอ. และ อัญชลี วิสุทธิลักษณ์. (2556). *สนุกกับภาษาตากาล็อก: รากภาษาของฟิลิปปินส์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สกายบุ๊คส์.

จิตติมา คิ้มสุขศรี. (16 มิถุนายน 2559). นักวิจัยประจำศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *สัมภาษณ์*.

ใจคณึง ติณสูลานนท์. (2547). *รูปแบบและกลวิธีการสื่อความหมายในเพลงที่ประพันธ์คำร้องโดย สุรักษ์ สุขเสวี*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ชปา จิตต์ประทุม. (14 มิถุนายน 2559). นักวิจัยประจำสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *สัมภาษณ์*.

ชัยวัฒน์ หอวรรณภากร. (2544). *การสื่อความหมายและอุดมการณ์ในเพลงมหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไซนุดิน, เอลซ่า. (2552). *ประวัติศาสตร์อินโดนีเซีย.* (เพ็ชรี สุมิตร, ผู้แปล). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

เทิร์นบุลล์, แมรี่ ซี. (2540). *ประวัติศาสตร์มาเลเซีย สิงคโปร์ และบรูไน* (ทองสุก เกตุโรจน์, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

ดลมนรรจน์ บากา และ ชัยวัฒน์ มีสันฐาน. (2557). *ประวัติศาสตร์บรูไน*. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

ดวงกมล บางชวด. (2554). *การถ่ายทอดบทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจเพื่อเสริมสร้างสำนึกความรักชาติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดวงใจ ไทยอุบุญ. (2556). *ทักษะการเขียนภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 8)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดุษฎี พนมยงค์. (2552). *เพลงชาติ: มารู้จักเรื่องราวเพลงชาติต่าง ๆ กันเถิด*. กรุงเทพมหานคร: ปาปิรุสพับลิเคชั่น

ตูซาร์ นวย. (2556). *สนุกกับภาษาเมียนมา: ภาษาที่ไม่ออกเสียงตัวสะกด*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สกายบุ๊คส์.

ณัฐพจน์ ยืนยง. (14 มิถุนายน 2559). นักวิจัยประจำศูนย์มุสลิมศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *สัมภาษณ์*.

ณัฐวรรนธ์ ศิริคุณ. (2557). *การสร้างอุดมการณ์ของรัฐผ่านเพลงชาติไทย (2475-2482)*. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธิบดี บัวคำศรี. (2549). ความเป็นมาของบท “โนกอร์เรียช” เพลงชาติเขมร: การศึกษาเบื้องต้น. *วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง, 2*(1), 63-87.

ธิบดี บัวคำศรี. (2555). *ชุด “อาเซียน” ในมิติประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์กัมพูชา*. กรุงเทพมหานคร: เมืองโบราณ.

ธีระวัฒน์ ประกอบบุญ. (2546). *เพลงเพื่อชีวิตกับภาพสะท้อนทางสังคมไทย : วิเคราะห์เนื้อหาเพลงเพื่อชีวิตในช่วงปี พ.ศ.2535-2540.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ทรงคุณ จันทจร. (2551). *ประวัติศาสตร์ลาว (ดึกดำบรรพ์-ปัจจุบัน)*. กรุงเทพมหานคร; สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

ทวีศักดิ์ เผือกสม. (2555). *ชุด “อาเซียน” ในมิติประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์อินโดนีเซีย: รัฐจารีตบนหมู่เกาะ ความเป็นสมัยใหม่แบบอาณานิคมและสาธารณรัฐแห่งความหลากหลาย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: เมืองโบราณ.

ทศพร จิตรอาษา. (2550). *การสื่อความหมายของบทเพลงลูกทุ่งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ใช้แรงงาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เทบสีเมือง, บุนมี. (2556). *ความเป็นมาของชนชาติลาว เล่ม 3: อาณาจักรลาวล้านช้างตอนปลายและการก่อตั้ง สปป.ลาว.* (ไผท ภูธา, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุขภาพใจ.

นฤมล ทับจุมพล. (2531). *การใช้สื่อในการสร้างอุดมการณ์ทางการเมือง: ศึกษาจากบทเพลงของทางราชการ (พ.ศ. 2475 – พ.ศ. 2530)*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญช่วย โสวัตร. (2549). *รายงานผลการวิจัย วิเคราะห์ที่มาของเพลงสรรเสริญพระบารมี.* กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แบสติน, จอห์น และ เบ็นดา, แฮรี่ เจ. (2529). *ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้สมัยใหม่ ลัทธิอาณานิคม ลัทธิชาตินิยม และการสลายตัวของลัทธิอาณานิคม*. (ชื่นจิตต์ อำไพวรรณ และ ภรณี กาญจนัษฐิติ, ผู้แปล). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

“ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยรัฐนิยมฉะบับที่ 6 เรื่องทำนองและเนื้อร้องเพลงชาติ", (2482, 10 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 56, หน้า 2653.

“ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยรัฐนิยมใช้ชื่อประเทศ, ประชาชน และสัญชาติ", (2482, 24 มิถุนายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 56, หน้า 810.

ประเสริฐ สรรพอาสา. (2556). *สนุกกับภาษาอินโดนีเซีย: ภาษาที่มีผู้ใช้มากที่สุดในอาเซียน*. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์.

ประเสริฐ เย็นประสิทธิ์. (2556). *สนุกกับภาษามลายู: ภาษาที่ใช้ในหลายประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์

ปาริชาต สถาปิตานนท์. (2557). *ระเบียบวิธีวิจัยการสื่อสาร*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภูมิสิษฐ์ กฤตพิพัฒน์โชติ. (2558). *การศึกษาเปรียบเทียบการเล่าเรื่องและสื่อความหมายในมิวสิกวีดิโอเพลงลูกทุ่งยุคคลาสสิกกับยุคร่วมสมัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

พรพิมล ตรีโชติ. (2542). *ชนกลุ่มน้อยกับรัฐบาลพม่า*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

พลอย แสงลอย. (2556). *สนุกกับภาษาเขมร: ภาษาร่วมรากภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: สถาพรบุ๊คส์.

"เพลงชาติพม่า". (2559). สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2559, จาก http://www.uasean.com/kerobow01/289.

มนูญ พลอยประดับ. (2549). *การสื่อความหมายและการผสมผสานทางวัฒนธรรมของเพลงไทยสากลยอดนิยม*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ยิ่งลักษณ์ บุญเก็บ. (2552). *การใช้เพลงปลุกใจในฐานะสื่อประชาสัมพันธ์ให้คนไทยสำนึกรักชาติของกองทัพบก พ.ศ.2475 – 2550.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนา ทิมเมือง และ ศรัญญ์ทิตา ชนะชัยภูวพัฒน์. (2551). *การสื่อความหมายในบทเพลงเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ไรอัน, เอ็น. เจ. (2526). *การสร้างชาติมาเลเซียและสิงคโปร์*. (ม.ร.ว.ประกายทอง สิริสุข, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

วรรณลดา พิรุณสาร. (2543). *การสื่อความหมายในเพลงปลุกใจสี่เหล่าทัพ*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาวาทวิทยา ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ. (2555). *ฟิลิปปินส์: ประวัติศาสตร์แห่งการต่อสู้.* กรุงเทพมหานคร: เมืองโบราณ.

วราวัฑฒ์ ชูโต. (2549). *ประสิทธิภาพของเพลงชาติไทย และผลกระทบที่มีต่อชนชั้นทางสังคม*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วารุณี โชคเพิ่มพูลสุข. (2555). *วิวัฒนาการและสุนทรียภาพของเพลงแปลงไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วินิสสา อุชชิน. (1 มิถุนายน 2559). นักวิจัยประจำศูนย์แม่โขงศึกษา สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *สัมภาษณ์*.

วิรัช นิยมธรรม. (2551). *คิดแบบพม่า: ว่าด้วยชาติและวีรบุรุษในตำราเรียน*. มหาสารคาม: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ศานติ ภักดีคำ. (2547, กันยายน). เพลงชาติกัมพูชา ความแตกต่างทางการเมืองในจุดร่วมแห่งอดีตที่รุ่งเรืองของพระนคร. *ศิลปวัฒนธรรม, 25*(11). 139-143.

เศวต โกมลภูติ. (2515). *สาธารณรัฐฟิลิปปินส์*. ม.ป.ท.

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล. (2540). เพลงชาติเวียดนาม. *เวียดนามศึกษา. 1*(2), 12-13.

สรตี ปรีชาปัญญากุล. (2556). *สนุกกับภาษาเวียดนาม: เขียนด้วยอักษรโรมัน แต่มีวรรณยุกต์*. กรุงเทพมหานคร: สกายบุ๊คส์.

สมชาย นิลอาธิ. (2545). *ประวัติศาสตร์ฉบับกระทรวงศึกษาธิการฯ ลาว*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.

สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล. (2547, ธันวาคม). ความเป็นมาของเพลงชาติไทยปัจจุบัน. *วารสารธรรมศาสตร์, 27*(1). 2-102.

สิรินธร กีรติบุตร. (2528). *เพลงปลุกใจไทย (พ.ศ.2475 - 2525): การวิเคราะห์ทางการเมือง.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุกรี เจริญสุข. (2530). *99 ปีเพลงสรรเสริญพระบารมี*. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.

สุกรี เจริญสุข. (2532). *เพลงชาติ*. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.

สุกัญญา คงสูน. (2550). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์สำนวนและโวหารภาพพจน์ในเพลงไทยลูกทุ่งของชายเมืองสิงห์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุจริตลักษณ์ ดีผดุง. (2552). *วัจนปฏิบัติศาสตร์เบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุภาค์พรรณ ตั้งตรงไพโรจน์. (16 มิถุนายน 2559). นักวิจัยประจำสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. *สัมภาษณ์*.

สุด จอนเจิดสิน. (2546). *ประวัติศาสตร์เวียดนามตั้งแต่สมัยอาณานิคมฝรั่งเศสถึงปัจจุบัน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทยกับประเทศในเอเชีย ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุธาสินี สิทธิเกษร. (2544). วัจนปฏิบัติศาสตร์ กับการตีความวัจนกรรมโดยอนุมานจากมุมมองของผู้ฟัง. *วารสารวรรณวิทัศน์, 1*(1), *30-39*.

สุวิทย์ ธีรศาศวัต. (2543). *ประวัติศาสตร์ลาว 1779 – 1975.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).

สุวิทย์ ตราสุวรรณ์. (2555). *หนึ่งในประชาคมอาเซียน ชุด ประเทศอินโดนีเซีย*. กรุงเทพมหานคร: เจเนซิสมีเดียคอม.

อติภพ ภัทรเดชไพศาล. (2556). *เสียงเพลง/วัฒนธรรม/อำนาจ.* กรุงเทพมหานคร: มติชน.

อภิวันทน์ อดุลยพิเชฏฐ์. (2556). *ประวัติศาสตร์สิงคโปร์*. กรุงเทพมหานคร: เมืองโบราณ.

อรวรรณ ปิลันธน์โอวาท. (2547). *วาทวิพากษ์ตะวันตก (ค.ศ.1925 – ปัจจุบัน) กับปริบทไทย.* กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อวยพร พานิช และคณะ. (2548). *ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร*. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัลทูแซร์, หลุยส์. (2557). *อุดมการและกลไกทางอุดมการของรัฐ* (กาญจนา แก้วเทพ, ผู้แปล). สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาณัติ อนันตภาค. (2558). *ประวัติศาสตร์กัมพูชา: จากอาณาจักรโบราณ สู่แผ่นดินแห่งน้ำตา*. กรุงเทพมหานคร: ยิปซีสำนักพิมพ์.

เออเนสต์, ซี. ที. ชิว และ เอ็ดวิน, แอล. (บรรณาธิการ). (2557). *ประวัติศาสตร์สิงคโปร์* (เพ็ชรี สุมิตร, ผู้แปล). มูลนิธิโครงการตำรงสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

อิงอร พึ่งจะงาม. (2554). การใช้วัจนกรรมและกลวิธีทางภาษาบนป้ายโฆษณาหาเสียงเลือกตั้งปี พ.ศ. 2554. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาและการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ภาควิชาภาษาตะวันตก บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ฮามัม สุปรียาดี. (2548). *การศึกษาลักษณะวัจนกรรมที่ปรากฏในเว็บโฆษณาไทย-อินโดนีเซียตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

<u>*ภาษาอังกฤษ*</u>

Association of Southeast Asian Nations (ASEAN). (2016). *About ASEAN*. Retrieved from http://www.asean.org/asean/about-asean.

Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. Cambridge: Harvard University Press.

Babbie, E. (2010). *The Practice of Social Research*. 12th edition. California: Cengage Learning.

Castro, C. A. (2011). *Musical Renderings of the Philippine Nation*. New York: Oxford University Press.

Cerulo, K. A. (1989). Sociopolitical Control and the Structure of National Symbols: An Empirical Analysis of National Anthems. *Social Forces*, *68*(1), 76-99.

Cerulo, K. A. (1993). Symbols and the world system: National anthems and flags. *Sociological Forum, 8*(2). Retrieved from http://link.springer.com/article/10.1007%2FBF01115492.

Central Intelligence Agency (CIA). (2015). *National Anthem*. Retrieved from https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/fields/2218.html#159

Clark, M., & Pietsch, J. (2014). Indonesia-Malaysia Relations: Cultural Heritage, Politics and Labour Migration: Taylor & Francis.

"Commonwealth Act No. 382, September 05, 1938". (2016). Retrieved December, 8, 2015, from http://www.gov.ph/1938/09/05/commonwealth-act-no-382/

Evans, G. (1998). The politics of ritual and remembrance: Laos since 1975. Honolulu: University of Hawai'i Press.

"Federal Constitution". (2010). Retrieved March, 18, 2016, from, http://www.agc.gov.my/agcportal/uploads/files/Publications/FC/Federal%20Consti%20(BI%20text).pdf

Frey, L. R., Botan, C. H., Friedman, P. G. & Kreps G. L. (1991). *Investigating Communication: An Introduction to Research Methods*. Englewood Cliffs, N.J: Prentice Hall.

Frey, L. R., Botan, C. H., Friedman, P. G. & Kreps G. L. (1992). *Interpreting Communication Researcch: A Case Study Approach*. Englewood Cliffs, N.J: Prentice Hall.

Gan, C. S. (2015). The National Anthem: contested and volatile symbol of post-colonial Malaysia, 1957-69. *South East Asia Research*, *23*(1), 61-78. doi: 10.5367/sear.2015.0248

Guillemo, A. R. (2011). *Historical Dictionary of the Philippine*s. Maryland: Scarecrow Press.

H.A.B., R. (2016). *HM pays last respects to ex-chief minister.* Retrieved May, 1, 2016, from, http://www.bt.com.bn/frontpage-news-national/2016/04/12/hm-pays-last-tribute-ex-chief-minister

Halili, M. C. N. (2004). *Philippine History*. Manila: Rex Printing Company.

Hasan, R., (2012). *History of Negaraku*. Retrieved February, 8, 2016, from http://seikhlashati-rahanum.blogspot.com/2012/08/history-of-negaraku.html

Holliday, I. (2011). *Burma Redux: Global Justice and the Quest for Political Reform in Myanmar*. New York: Columbia University Press.

Hsieh, H. F., & Shannon, S. E. (2005). Three approaches to qualitative content analysis. *Qualitative Health Research, 15,* 1277-1288. Retrieved from http://dx.doi.org/10.1177/1049732305276687

Krippendorff, K. (2013). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*, 3rd edition. California: Sage Publication.

Lawrence R. F., Botan C. H., Kreps G. L., & Friedman P. G. (1991). *Investigating Communication: An Introduction to Research Method*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

Mayo-Harp, M. I. (2001). *National Anthems and Identities: The Role of National Anthems in the Formation Process of National Identities*. Master of Arts' Thesis. Department of Political Science. Simon Fraser University.

"Myanmar". (2016). Retrieved June, 1, 2016, from http://www.nationalanthems.info/mm.htm

Rozan Yunos. (2007, 26 August). *The history of Brunei's national anthem*. Retrieved April, 14, 2016, from http://www.bt.com.bn/features/2007/08/26/the_history_of_bruneis_national_anthem

Searle, J. R. (1976). A Classification of Illocutionary Acts. *Language in Society*, *(5)*1, 1-23.

Sidhu, J. S. (2009). Historical Dictionary of Brunei Darussalam. Maryland: Scarecrow Press.

Storey, J. (2009). *Cultural Theory and Popular Culture: An Introduction*. Harlow, England: Pearson Longman.

Strauss, S. & Feiz, P. (2014). *Discourse Analysis: Putting our World in to words*. New York: Routhledge.

The Presidential Museum and Library, Republic of the Philippines. (2016). *Origin of the Symbols of our National Flag*. Retrieved from http://malacanang.gov.ph/3846-origin-of-the-symbols-of-our-national-flag/

Trinidad, G. V. (1978). *Philippine permanent and general statutes*. Manila: U.P. Law center, Division of publications.

Tucker, S. C. (2011). *The Encyclopedia of the Vietnam War: A Political, Social, and Military History, Second Edition*. Santa Barbara: ABC-CLIO.

Chulalongkorn University

University of Wisconsin Digital Collections. (2016). *Revised constitution of the Kingdom of Laos (Aug. 30, 1957)*. Retrieved February, 8, 2016, from http://digicoll.library.wisc.edu/cgi-bin/SEAiT/SEAiT-idx?type=article&did=SEAiT.RevisedConstitution.i0001&id=SEAiT.RevisedConstitution&isize=M

Utomo, D. (2012). ARSIP as National Identity: Case of Indonesia. In M. Berendse (President), *International Council on Archives Congress*. Organized by National Archives of Australia.

Wan Abu Bakar Wan Teh Ibrahim. (2014). *NEGARAKU: Origin of our national anthem*. Retrieved February, 1, 2016, from www.nst.com.my/news/2015/09/negaraku-origin-our-national-anthem

Zubir, R., (2012). *Zubir Said: The Composer of Majulah Singapura*. Institute of Southeast Asian Studies.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

พัฒนาการของเพลงชาติของประเทศสมาชิกอาเซียน

1. พัฒนาการของเพลงชาติอินโดนีเซีย

เพลงชาติอินโดนีเซีย “อินโดนีเซีย รายา” [Indonesia Raya: อินโดนีเซียอันยิ่งใหญ่] เป็นผลงานการประพันธ์ของนักแต่งเพลงชาวอินโดนีเซียที่ชื่อว่า วาเก รูดอล์ฟ โซปราทมาน (Wage Rudolf Supratman) ในปี ค.ศ.1924 (พ.ศ.2467) โดยมีการบรรเลงครั้งแรกในการประชุมสันนิบาตยุวชนอินโดนีเซียครั้งที่ 2 (The second Indonesian Youth Congress) ซึ่งจัดขึ้นเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม ค.ศ.1928 (พ.ศ.2471) ในบาตาเวีย (ปัจจุบันคือเมืองจาการ์ตา) แต่ก็ยังมิได้มีการประกาศใช้เพลงชาติอย่างเป็นทางการ เพราะหลังจากช่วงเวลาดังกล่าว อินโดนีเซียต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ยุ่งเหยิงพอสมควร และยังมีการออกกฎหมายห้ามร้องเพลงดังกล่าวในที่สาธารณะ เนื่องจากคำร้องของเพลงนี้มีเนื้อหาเป็นภัยต่อการปกครองอินโดนีเซียของเนเธอร์แลนด์ ต่อมาในวันที่ 17 สิงหาคม ค.ศ. 1945 (พ.ศ.2488) ซูการ์โน (Sukarno) และโมฮัมหมัด ฮัตตา (Mohammad Hatta) ร่วมกันประกาศเอกราชแห่งสาธารณรัฐอินโดนีเซียโดยสมบูรณ์ จึงได้มีการบรรเลง “อินโดนีเซีย รายา” อย่างเป็นทางการอีกครั้ง ซึ่งเป็น โดยเพลงชาตินี้มีระยะเวลาการใช้งาน 71 ปี

2. พัฒนาการของเพลงชาติมาเลเซีย

เพลงชาติมาเลเซีย “เนอการากู” [Negaraku: เมืองของข้า] ประพันธ์คำร้องขึ้นในปี ค.ศ. 1957 (พ.ศ.2500) โดยมีตุนกู อับดุล ราห์มัน ปุตรา อัล-ฮัจ อิบนี อัลมาร์ฮัม ซุลตาน อับดุล ฮามิด ฮาลิม ชาห์ (Tunku Abdul Rahman Putra Al-Haj Ibni Almarhum Sultan Abdul Hamid Halim Shah) เป็นประธานในโครงการการประพันธ์คำร้องเพลงชาติให้เข้ากับทำนองเพลงที่เขาได้คัดเลือกไว้ หลังจากนั้น จึงได้มีการบรรเลงเพลง “เนอการากู” ขึ้นในวันที่ 31 สิงหาคม ค.ศ.1957 (พ.ศ.2500) ซึ่งเป็นวันประกาศเอกราชจากอังกฤษและสถาปนาสหพันธรัฐมลายา และได้กลายเป็นเพลงชาติสหพันธรัฐมาเลเซียมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าในวันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ.1965 (พ.ศ.2508) สิงคโปร์ได้ประกาศเอกราชจากสหพันธรัฐมาเลเซียเพื่อจัดตั้งสาธารณรัฐสิงคโปร์ ก็ยังไม่มีการเปลี่ยนเพลงชาติ โดยเพลงชาตินี้มีระยะเวลาการใช้งาน 59 ปี

3. พัฒนาการของเพลงชาติฟิลิปปินส์

<u>ช่วงอยู่ใต้การปกครองของสเปนและการประกาศเอกราชครั้งที่ 1</u>

แนวคิดเกี่ยวกับการมีเพลงชาติอย่างเป็นทางการของประเทศฟิลิปปินส์นั้นเริ่มมาจากผู้นำขบวนการทางการเมืองเพื่อกอบกู้อิสรภาพจากการปกครองของสเปนทั้ง 2 ฝ่ายที่เป็นขั้วตรงข้ามกัน ฝ่ายหนึ่งคือ อังเดร โบนิฟาซิโอ (Andrés Bonifacio) จากขบวนการคาติปูนัน (Katipunan) และอีกฝ่ายหนึ่งคือ นายพลเอมิลิโอ อากินัลโด (Emilio Aguinaldo) ที่ต่อมาได้เป็นประธานาธิบดีคนแรกของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ โดยเริ่มจากในปี ค.ศ.1896 (พ.ศ.2439) โบนิฟาซิโอได้ขอให้ฮูลิโอ นัคพิล (Julio Nakpil) ทหารคนสนิท ประพันธ์เพลงชาติขึ้น ซึ่งใช้ชื่อว่า “Marangal na Dalit ng Katagalugan” หรือรู้จักกันในชื่อ “Himno Nacional” แต่ต่อมาไม่นาน ทางฝ่ายอากินัลโดได้เข้ายึดอำนาจการปกครองจากสเปนได้สำเร็จในวันที่ 12 มิถุนายน ค.ศ.1898 (พ.ศ.2441) หลังจากนั้น ในวันที่ 23 มกราคม ค.ศ.1899 (พ.ศ.2442) จึงประกาศสถาปนาสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ โดยในวันนั้นมีการบรรเลงเพลงชาติฉบับใหม่ หรือ “Marcha Nacional Filipina” ขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งประพันธ์โดย Julián Felipe มีเนื้อร้องดังนี้ (Castro, 2011; วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2555)

Tierra adorada
Hija del Sol de Oriente,
Su fuego ardiente
En tí latiendo está.
Patria de Amores,
Del heroism cuna,
Los invasores
No te hollaran jamás
Tierra de dichas,
de sol y amores,
Ent u regazo dulce es vivir,
Es una Gloria para tus hijos,
Cuando te ofenden,
por tí morir.

อย่างไรก็ดี แม้ว่ากองกำลังของสเปนถูกปราบปรามอย่างราบคาบแล้วนั้น แต่ทว่า เอกราชของฟิลิปปินส์นั้นยังคงไม่สมบูรณ์เนื่องจากสหรัฐอเมริการับช่วงต่อในการปกครองดินแดน จากข้อตกลงในสนธิสัญญาปารีส (ผุสสดี สัตยมานะ, 2529)

ช่วงอยู่ใต้การปกครองของสหรัฐอเมริกาและการประกาศเอกราชครั้งที่ 2

หลังจากที่สเปนได้ลงนามในสนธิสัญญาปารีส ยกดินแดนฟิลิปปินส์ให้กับสหรัฐอเมริกาแล้ว สหรัฐอเมริกาได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเมืองการปกครองภายในประเทศฟิลิปปินส์เป็นเวลาหลายสิบปี รวมถึงการเปลี่ยนภาษาที่ใช้ในเพลงชาติซึ่งแปลจากต้นฉบับที่เป็นภาษาสเปนมาเป็นภาษาอังกฤษโดย คามิโล โอซิอัส (Camilo Osias) และประกาศใช้อย่างเป็นทางการในกฎหมายแห่งเครือจักรภพ เลขที่ 382 ลงวันที่ 5 กันยายน ค.ศ.1938 (พ.ศ.2481) ซึ่งมีเนื้อร้องดังนี้ (Trinidad Jr., 1978; Castro, 2011; วรางคณา นิพัทธ์สุขกิจ, 2557)

Land of the morning,
Child of the sun returning,
With fervor burning,
Thee do our souls adore.
Land dear and holy,
Cradle of noble heroes,
Ne'er shall invaders
Trample thy sacred shore.
Ever within thy skies and though thy clouds
And o'er thy hills and sea,
Do we behold the radiance, feel the throb,
Of glorious liberty.
Thy banner, dear to all our hearts,
Its sun and star alight,
O never shall its shining field
Be dimmed by tyrant's might!
Beautiful land of love, O land of light,
In thine embrace'tis rapture to lie,
But it is glory ever, when thou art wronged,
For us, thy sons to suffer and die.

เพลงชาติฉบับดังกล่าวได้ใช้ต่อมาจนกระทั่งในปี ค.ศ.1948 (พ.ศ.2491) จึงได้มีการเปลี่ยนเพลงชาติอีกครั้งซึ่งประพันธ์เป็นภาษาตากาล็อก ในท้ายที่สุดได้มีการแปลเป็นภาษาฟิลิปีโนและใช้ฉบับดังกล่าวมาจนถึงปัจจุบัน

4. พัฒนาการของเพลงชาติสิงคโปร์

สิงคโปร์ยังไม่เคยมีการเปลี่ยนเพลงชาติตั้งแต่วันที่ 3 ธันวาคม ค.ศ.1959 (พ.ศ.2502) ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สิงคโปร์ได้รับเอกราชซึ่งเป็นวันที่สิงคโปร์ประกาศเอกราชจากการเป็นประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ โดยเพลงชาติสิงคโปร์ในยุคนั้น ยังมีฐานะเป็นเพลงประจำรัฐในช่วงที่สิงคโปร์เป็นส่วนหนึ่งของสหพันธรัฐมลายา จนกระทั่งเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม ค.ศ.1965 (พ.ศ.2508) ลี กวน ยู (Lee Kuan Yew) ได้ประกาศแยกตัวจากสหพันธรัฐมลายา เพลงดังกล่าวจึงได้เปลี่ยนสถานะจากเดิมเป็นเพียงเพลงประจำรัฐกลายมาเป็นเพลงชาติสาธารณรัฐสิงคโปร์ และยังคงมีการใช้อย่างต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเพลงชาตินี้มีระยะเวลาการใช้งาน 57 ปี

5. พัฒนาการของเพลงชาติไทย

<u>ราชอาณาจักรไทยสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (ก่อนปี ค.ศ.1932)</u>

สุกรี เจริญสุข (2530; 2532) อธิบายว่าเพลงชาติในยุคนี้ คือ เพลงสรรเสริญพระบารมี เนื่องจากเขามองว่านิยามของชาติในยุคก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้นมีความหมายเท่ากับพระมหากษัตริย์นั่นเอง โดยเพลงสรรเสริญพระบารมีนั้นเองก็มีพัฒนาการมาจากเพลง “ทรงพระสุบิน” (หรือ “บุหลันลอยเลื่อน”, “บุหลันเลื่อนลอยฟ้า”) ซึ่งเป็นเพลงที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ 2) ทรงโปรดปรานมาก วงดนตรีไทยจึงบรรเลงเพลงดังกล่าวเพื่อรับเสด็จพระองค์ ภายหลังพระองค์เสด็จสวรรคตก็มิได้มาบรรเลงในบทบาทหน้าที่เดิมอีก

ต่อมาในปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) เพลง “จอมราชจงเจริญ” (God Save the Queen หรือ God Save the King ขึ้นอยู่กับประมุขของรัฐ) ถือว่ากลายมาเป็นเพลงชาติฉบับแรกโดยพฤตินัย เนื่องจากได้รับอิทธิพลของรูปแบบการฝึกทหารแบบอังกฤษ นั่นคือ เมื่อพระมหากษัตริย์เสด็จออก วงดุริยางค์ทหารบรรเลงเพลงดังกล่าวเพื่อรับเสด็จและแสดงความเคารพในกองทหาร ซึ่งมีการใช้กันในระหว่างปี ค.ศ.1852 (พ.ศ.2395) จนถึงปี ค.ศ.1871 (พ.ศ.2414) ทำนองเพลงดังกล่าวมีการประพันธ์เนื้อร้องรองรับทำนองโดยพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ไว้ดังนี้ (สุกรี เจริญสุข, 2530)

ความ	สุขสมบัติทั้ง	บริวาร
เจริญ	พระปฏิภาณ	ผ่องแผ้ว
จง	ยืนพระชนมาน	นับรอบ ร้อยแฮ
มี	พระเกียรติเพริศแพร้ว	เล่ห์เพี้ยง จันทร

เพลงชาติฉบับนี้เป็นโคลงกระทู้เพื่อถวายพระพรองค์พระมหากษัตริย์ ให้พระองค์นั้นทรงพระเกษมสำราญ ทรงมีพระสติปัญญาเฉียบแหลม พระชนมายุยืนนาน และดำรงพระเกียรติยศอย่างสง่างาม

เพลงสรรเสริญพระบารมีได้มาถึงการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่งเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) โปรดเกล้าฯ ให้ครูดนตรีไทยเข้าเฝ้าเพื่อปรึกษาหารือว่าควรใช้เพลงไทยเพลงใดเป็นเพลงคำนับ จนได้ข้อสรุปว่าจะดัดแปลงเพลงบุหลันลอยเลื่อนเพื่อใช้เป็นเพลงคำนับ และโปรดเกล้าฯ ให้มิสเตอร์เฮวุดเซนแปลงทำนองเพลงดังกล่าวเป็นทางสากล (สุกรี เจริญสุข, 2530; 2532) โดยเพลงนี้เป็นเพลงที่มีเพียงทำนองเท่านั้น

ส่วนเพลงสรรเสริญพระบารมีฉบับปัจจุบันนั้นได้มีการเปลี่ยนแปลงในปี ค.ศ.1888 (พ.ศ. 2431) พบว่ามีความเห็นที่ต่างกันเกี่ยวกับผู้ประพันธ์ทำนองโดยแบ่งเป็น 2 กระแสหลัก คือ สุกรี เจริญสุข (2530) ระบุว่าผู้ประพันธ์ทำนองคือชาวตะวันตกที่ชื่อว่าปโยตร์ สชูโรฟสกี้ (Pyotr Schurovsky) ส่วนบุญช่วย โสวัตร (2549) เชื่อว่าสชูโรฟสกี้เป็นเพียงผู้เรียบเรียงเสียงประสานผู้ประพันธ์ทำนองจริง ๆ คือพระประดิษฐ์ไพเราะ (ครูมีแขก) ซึ่งผ่านการพิสูจน์ด้วยทฤษฎีทางดนตรีไทย ส่วนเนื้อร้องเป็นพระนิพนธ์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ทรงปรับแก้ไขจากต้นฉบับ จนมีเนื้อร้องดังนี้

ข้าวรพุทธเจ้า	เอามะโนและศิระกราน
นบพระภูมิบาล	บุญญดิเรก
เอกบรมะจักริน	พระสยามินทร์
พระยศะยิ่งยง	เย็นศิระเพราะพระบริบาล
ผลพระคุณ ธ รักษา	ปวงประชาเป็นสุขศานต์
ขอบันดาล	ธ ประสงค์ใด
จงสฤษดิ์ดัง	หวังวรหฤทัย
ดุจถวายชัย	ไชโย

เพลงชาติฉบับนี้มีใจความเกี่ยวกับการถวายความจงรักภักดีแด่องค์พระมหากษัตริย์ แห่งสยามประเทศ ประชาชนร่มเย็นเป็นสุขได้เพราะพระบรมราชูปถัมภ์ และพสกนิกรทุกหมู่เหล่าต่างรวมใจถวายพระพรแด่พระองค์

จนกระทั่งถึงปี ค.ศ.1932 (พ.ศ.2475) ที่เพลงสรรเสริญพระบารมีฉบับนี้ไม่ได้ถูกมองว่าเป็นเพลงชาติอีกต่อไปเนื่องจากมุมมองของผู้ก่อการปฏิวัติมองว่าเพลงชาติควรเป็นเพลงของประชาชน จึงต้องการประพันธ์เพลงชาติขึ้นใหม่แทนเพลงสรรเสริญพระบารมี แต่อย่างไรก็ดี เพลงนี้ยังคงเป็นเพลงประจำพระมหากษัตริย์จนถึงปัจจุบัน

<u>ราชอาณาจักรไทยสมัยราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ (ค.ศ.1932 – ปัจจุบัน)</u>

ความมุ่งหมายที่จะให้มีการประพันธ์เพลงชาติขึ้นใหม่นั้น พระเจนดุริยางศ์ (อ้างถึงใน สุกรี เจริญสุข, 2532) อธิบายว่าในช่วงปลายปี ค.ศ.1931 (พ.ศ.2474) นาวาตรี หลวงนิเทศกลกิจ ร.น. (กลาง โรจนเสนา) เป็นผู้ทาบทามให้ท่านประพันธ์เพลงชาติขึ้นใหม่ เนื่องจากมองว่าเพลงสรรเสริญพระบารมีเป็นเพลงประจำพระมหากษัตริย์ แต่ยังไม่มีเพลงสำหรับประชาชน จึงควรมีเพลงสำหรับประชาชนบ้าง แต่พระเจนดุริยางศ์ได้ปฏิเสธคำขอไปเนื่องจากมิใช่คำสั่งจากทางราชการ

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองได้ 5 วัน (วันที่ 24 มิถุนายน ค.ศ.1932 (พ.ศ.2475)) หลวงนิเทศกลกิจได้เข้าพบพระเจนดุริยางศ์อีกครั้งเพื่อขอให้ประพันธ์เพลงชาติ ซึ่งในครั้งนี้ได้ให้เหตุผลว่าเป็นความประสงค์ของคณะผู้ก่อการ ดังนั้นพระเจนดุริยางศ์จึงรับปากว่าจะประพันธ์ให้ภายใน 7 วัน โดยในระหว่างนั้นเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ได้ประพันธ์เนื้อร้องให้กับคณะราษฎรโดยอาศัยทำนองเพลงมหาชัย เรียกว่า เพลงชาติมหาชัย (สุกรี เจริญสุข, 2532) โดยมีคำร้องดังนี้ (ครูเงิน, 2539)

สยามอยู่คู่ฟ้าอย่าสงสัย เพราะชาติไทยเป็นไทยไปทุกเมื่อ
ชาวสยามนำสยามเหมือนนำเรือ ผ่านแก่งเกาะเพราะเพื่อชาติพ้นภัย
เราร่วมใจร่วมรักสมัครหนุน วางธรรมนูญสถาปนาพาราใหม่
ยกสยามยิ่งยงธำรงชัย ให้คงไทยตราบสิ้นดินฟ้า

จากคำร้องเพลงชาติข้างต้น สันนิษฐานได้ว่าประพันธ์ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชาติ นั่นคือการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีการส่งเสริมให้ร่วมรักร่วมสามัคคีกันเพื่อดำรงชาติไทยให้อยู่ยืนนาน

ส่วนการยกเลิกการใช้เพลงชาติฉบับนี้พบข้อมูล 2 ทาง กล่าวคือ สุกรี เจริญสุข (2532) ได้กล่าวไว้ว่า *“...ในระหว่างช่วงเวลาการปฏิวัติและการรอเพลงชาติฉบับของพระเจนดุริยางศ์อยู่นั้น เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ได้แต่งเนื้อร้องขึ้นเพลงหนึ่งให้กับคณะผู้ก่อการ...”* (หน้า 11) ซึ่งสรุปได้ว่าเป็นเพลงที่ใช้ไปพลางขณะที่รอพระเจนดุริยางศ์ประพันธ์เพลงชาติ ส่วนทางด้านครูเงิน (2539) บันทึกว่า *“...ปกติเพลงมหาชัยนั้นก่อนหน้านี้ นิยมใช้บรรเลงในการรับเสด็จเจ้านายชั้นสูงหรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ทำนองต้อนรับ พวกคณะผู้ก่อการจึงไม่ค่อยพอใจ...”* (หน้า 12) และนำไปสู่การเข้าพบพระเจนดุริยางศ์ของหลวงนิเทศกลกิจ ต่อมาเมื่อพระเจนดุริยางศ์ประพันธ์ทำนองเพลงชาติสำเร็จแล้ว จึงได้ทาบทามขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์) ประพันธ์คำร้องประกอบ โดยมีคำร้องภายหลังปรับปรุงแก้ไขแล้ว ดังนี้ (ครูเงิน, 2539)

แผ่นดินสยามนามประเทืองว่าเมืองทอง ไทยเข้าครองตั้งประเทศเขตแดนสง่า
สืบเผ่าไทยดึกดำบรรพ์บุราณลงมา ร่วมรักษาสามัคคีทวีไทย
บางสมัยศัตรูจู่โจมตี ไทยพลีชีพร่วมรวมรุกไล่
เข้าลุยเลือดหมายมุ่งผดุงไผท สยามสมัยบุราณรอดตลอดมา
อันดินแดนสยามคือว่าเนื้อของชาติไทย น้ำรินไหลคือว่าเลือดของเชื้อข้า
เอกราษฎร์คือเจดีย์ที่เราบูชา เราจะสามัคคีร่วมมีใจ
รักษาชาติประเทศเอกราชจงดี ใครย่ำยีเราจะไม่ละให้
เอาเลือดล้างให้สิ้นแผ่นดินของไทย สถาปนาสยามให้เทอดไทย ไชโย

ใจความของเพลงชาติฉบับนี้กล่าวถึงอาณาจักรสยามนั้นเป็นดินแดนที่คนไทยถือครองกันมาตั้งแต่ช้านานแล้ว แม้ว่าในอดีตจะถูกรุกราน แต่บรรพบุรุษของไทยต่างเสียสละเลือดเนื้อเพื่อขับไล่ออกไปเพื่อดำรงแผ่นดินสยามให้คงอยู่สืบไป ชาวไทยจึงต้องร่วมรักสามัคคีกัน ในด้านของการเลือกคำใช้นั้นพบว่ามีคำที่แสดงความรุนแรงเพื่อสร้างสำนึกให้ประชาชนเกิดความรักและหวงแหนชาติ

นอกจากนี้ ในปี ค.ศ.1934 (พ.ศ.2477) ได้มีการประกวดเนื้อร้องเพลงชาติขึ้น โดยคณะกรรมการได้ตัดสินให้บทร้องที่ขุนวิจิตรมาตราประพันธ์ไว้ และบทร้องที่ประพันธ์โดยนายฉันท์ ขำวิไล เป็นบทร้องที่ได้รับรางวัล ซึ่งต่อมาได้คัดเลือกให้บทของขุนวิจิตรมาตราเป็นบทร้องชนะเลิศ บทร้องของนายฉันท์ ขำวิไล ที่ได้รับรางวัลคู่กับขุนวิจิตรมาตรา มีเนื้อร้องดังนี้ (สุกรี เจริญสุข, 2532; ครูเงิน, 2539)

เหล่าเราทั้งหลายขอน้อมกายถวายชีวิต รักษาสิทธิ์อิสระ ณ แดนสยาม
ที่พ่อแม่สู้ยอมม้วยด้วยพยายาม ปราบเสี้ยนหนามให้พินาศสืบชาติมา
ถึงแม้ไทยไทยด้อยจนย่อยยับ กลับสู้กลับคงคืนได้ชื่นหน้า
ควรแก่นามงามสุดอยุธยา นั้นมิใช่ว่าจะขัดสนหมดคนดี
เหล่าเราทั้งหลายเลือดและเนื้อเชื้อชาติไทย มิให้ใครเข้าเหยียบย่ำขยำขยี้
ประคับประคองป้องสิทธิ์อิสระเสรี เมื่อภัยมีช่วยกันจนวันตาย
จะสิ้นชีพไว้ชื่อให้ลือลั่น ว่าไทยมั่นรักชาติไม่ขาดสาย
มีไมตรีดียิ่งทั้งหญิงทั้งชาย สยามมิวายผู้มุ่งหมายเชิดชัย ไชโย

คำร้องเพลงชาติต้องการกล่าวถึงความลำบากยากเข็ญของบรรพบุรุษในการพยายามรักษาอาณาเขตแดนสยามจากบรรดาผู้ขัดขวางความเจริญรุ่งเรืองของชาติ และแม้ว่าไทยจะต้องเผชิญกับความพ่ายแพ้ แต่ในท้ายที่สุดก็สามารถต่อสู้จนได้รับชัยชนะกลับคืนมา และคนไทยจะไม่ยอมให้ผู้ใดย่ำยีศักดิ์ศรีและอิสรเสรีแห่งดินแดน และยึดมั่นในความภักดีที่มีต่อชาติไทย

ในระยะเวลาต่อมา จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ประกาศนโยบายรัฐนิยม ซึ่งหนึ่งในนโยบายดังกล่าวนั้น รวมไปถึงการเปลี่ยนชื่อประเทศจาก “สยาม” มาเป็น “ไทย” นอกจากนี้ ความยาวของเพลงชาติฉบับก่อนหน้า จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเพลงชาติในปี ค.ศ.1939 (พ.ศ.2482) และใช้ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

6. พัฒนาการของเพลงชาติบรูไน

บรูไนยังไม่เคยมีการเปลี่ยนเพลงชาตินับตั้งแต่ปี ค.ศ.1951 (พ.ศ.2493) โดยมีการใช้มาตั้งแต่สมัยที่ยังเป็นรัฐอารักขาในเครือจักรภพอังกฤษ ทำให้ในช่วงเวลานั้นเพลงชาติปัจจุบันจึงมีสถานะเป็นเพียงประจำรัฐเท่านั้น แต่ในเวลาต่อมาบรูไนได้ประกาศเอกราชจากอังกฤษเมื่อวันที่ 1 มกราคม ค.ศ. 1984 (พ.ศ.2527) เพลงนี้จึงกลายโดยซึ่งเพลงชาติอย่างเป็นทางการ เพลงชาติ “อัลละห์ เปลิฮาราคาน ซุลตาน” มีการเปลี่ยนแปลงในระดับคำ ไม่กระทบกระเทือนโครงสร้างของเพลงในภาพรวม คือ การใช้คำที่ใช้เรียกประมุขในเพลง เนื่องจากการเป็นเอกราชของบรูไน ทำให้สถานะการเรียกประมุขจากคำนำหน้า “His Royal Highness” กลายมาเป็น “His Majesty” ดังนั้น จึงต้องมีการเปลี่ยนวรรคที่ 2 จาก "Duli Tuanku Yang Maha Mulia" กลายมาเป็น “Kebawah Duli Yang Maha Mulia” โดยเพลงชาติฉบับนี้มีระยะเวลาการใช้งาน 66 ปี

7. พัฒนาการของเพลงชาติเวียดนาม

“เตี๊ยน เกวิน กา” หรือเพลงชาติเวียดนามฉบับปัจจุบันนั้น ได้มีการใช้มาตั้งแต่ในปี ค.ศ. 1945 (พ.ศ.2488) หรือช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยในยุคนั้นทางประชาชนเวียดนามได้พยายามปลดแอกจากการเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส จนเกิดเป็นสงครามระหว่างประเทศขึ้น ซึ่งกินระยะเวลา 8 ปี ในที่สุด ฝรั่งเศสเป็นฝ่ายแพ้สงครามและนำไปสู่การประชุมเจนีวาในปี ค.ศ.1954 (พ.ศ.2497) โดยมีมติให้แบ่งเขตแดนของประเทศเวียดนามชั่วคราว ณ เส้นขนานที่ 17 ดินแดนจึงถูกแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม (เวียดนามเหนือ) ที่มีสหภาพโซเวียตคอยหนุนหลังอยู่ โดยมี “เตี๊ยน เกวิน กา” เป็นเพลงชาติเวียดนามเหนือ และสาธารณรัฐเวียดนาม (เวียดนามใต้) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสหรัฐอเมริกา และเพลงชาติเวียดนามใต้นั้นมีชื่อว่า “ธันห์ เนียน ห่าญ คุก” (Thanh Niên Hành Khúc) จนกระทั่งปฏิบัติการควบรวมเวียดนามเป็นชาติเดียวประสบความสำเร็จ กลายเป็น สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เพลง “เตี๊ยน เกวิน กา” นี้จึงได้เป็นเพลงชาติเวียดนามปัจจุบัน ซึ่งมีระยะเวลาการใช้งาน 71 ปี

8. พัฒนาการของเพลงชาติลาว

<u>ราชอาณาจักรลาว (ค.ศ.1945 - 1975)</u>

ในวันที่ 12 ตุลาคม ค.ศ.1945 (พ.ศ.2488) เจ้าเพชรราช ผู้นำขบวนการลาวอิสระ ได้ประกาศเอกราชครั้งแรกซึ่งรัฐบาลในยุคนั้นได้ประกาศใช้ธงชาติ เพลงชาติ และประกาศใช้ภาษาลาวเป็นภาษาราชการ แต่ทว่ารัฐบาลนี้อยู่ในวาระจนถึงวันที่ 24 เมษายน ค.ศ.1946 (พ.ศ.2489) เป็นเวลาประมาณ 6 เดือนเศษ ฝรั่งเศสก็ได้เข้ายึดอำนาจสำเร็จ ทำให้รัฐบาลหมดอำนาจในการบริหารประเทศลงและต่อมากลายเป็นรัฐบาลพลัดถิ่น (สุวิทย์ ธีรศาศวัต, 2543) หลังจากนั้นในวันที่ 11 พฤษภาคม ค.ศ. 1947 (พ.ศ.2490) รัฐบาลลาวภายใต้การควบคุมของฝรั่งเศสประกาศรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรลาวขึ้น โดยรัฐธรรมนูญดังกล่าวได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับเพลงชาติ (University of Wisconsin Digital Collections, 2016) ในมาตรา 2 ซึ่งเพลงชาติลาวฉบับนี้ประพันธ์คำร้องโดยมะหาพูมี (“ปะเทดลาว 1950 LAOS Mil neuf cent cinquante”, 2016) มีเนื้อร้องดังนี้ (ดารารัตน์ เมตตาริกานนท์, 2555)

ຊາດລາວຕັ້ງແຕ່ເດີມມາ	ชาติลาวตั้งแต่เดิมมา
ຂຶ້ນຊື່ລືຊາຢູ່ໃນອາຊີ	ขึ้นชื่อลือชาอยู่ในอาซี
ຊາວລາວຜູກພັນໄມຕຣີ	ชาวลาวผูกพันไมตรี
ຮ່ວມສາມັກຄີຮັກຫໍ່ໂຮມກັນ	ร่วมสามัคคีรักร่วมโฮมกัน
ຮັກຊາດຮັກປະເທດເຮົາ	รักชาติรักประเทศเรา
ຮັກເຈົ້າປົກເກດເກສາ	รักเจ้าปกเกศเกศา
ໂຮມຮັກຮ່ວມສາສນາ	โฮมรักร่วมศาสนา
ແຕ່ບູຮານມາຮັກສາດິນແດນ	แต่โบราณมารักษาดินแดน
ບໍ່ໃຫ້ຊາດໃດມາລວນ	บ่ให้ชาติใดมาราน
ຮາວີຮົບກວນຍາດແຍ່ງຊິງເອົາ	ราวีรบกวนปาดแย่งชิงเอา
ໃຜຂືນເຂົ້າມາລູ່ວຸ່ນວາຍ	ไผขืนเข้ามาลู่วุ่นวาย
ສູ້ຈົນຕົວຕາຍຕ້ານທານສັດຕຣູ	สู้จนตัวตายต้านทานศัตรู
ຊ່ວຍເຊີດຊູເລືອດເນື້ອເຊື້ອເຜົ່າ	ช่วยเชิดชูเลือดเนื้อเชื้อเผ่า
ຟື້ນຟູກູ້ເອົາບັນເທົາທຸກກັນ	ฟื้นฟูกู้เอาบรรเทาทุกข์กัน

จากเนื้อเพลงพอจะเห็นสถาบันหลักที่ชาวลาวรักและเทิดทูน นั่นคือ ชาติ, เจ้ามหาชีวิต (พระมหากษัตริย์) และศาสนา นอกจากนี้ยังพอจะเห็นลักษณะของชาวลาว คือ รักและสามัคคี รักความสงบแต่พร้อมโรมรันกับศัตรูหากเป็นฝ่ายถูกรุกราน

การเมืองลาวในช่วงนี้มีความยุ่งเหยิงมาก จากการแทรกแซงจากเจ้าอาณานิคมเดิมอย่างฝรั่งเศส มหาอำนาจเกิดใหม่อย่างสหรัฐอเมริกา หรือแม้แต่ประเทศไทยเองตามบันทึกทางประวัติศาสตร์ของลาว จนกระทั่งเกิดการเรียกร้องของประชาชนเพื่อต้องการลบล้างระบอบการเมืองเก่า สถาปนาระบอบใหม่ จนท้ายที่สุดในวันที่ 2 ธันวาคม ค.ศ.1975 (พ.ศ.2518) จึงมีการประกาศสถาปนาสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวขึ้น และประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ซึ่งรวมไปถึงการประกาศใช้เพลงชาติใหม่ด้วย

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ค.ศ.1975 – ปัจจุบัน)

เพลงชาติของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ใช้ในปัจจุบันนั้นได้มีการปรับแก้ไขเนื้อร้องที่ประพันธ์โดยสีซะนะ สีสาน เพียงเล็กน้อย คือเป็นการเปลี่ยนในระดับคำเพื่อให้เนื้อเพลงมีคำที่สละสลวยขึ้นโดยใจความของเนื้อเพลงโดยรวมนั้นไม่เปลี่ยนแต่อย่างใด ซึ่งบันทึกบางแหล่งอ้างว่าหลังจากการประกาศใช้เพลงชาติในปี ค.ศ.1975 (พ.ศ.2518) แล้ว เนื้อเพลงที่ผ่านการปรับแก้จากต้นฉบับของสีซะนะ สีสาน ได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการเมื่อปี ค.ศ.1988 (พ.ศ.2531)

9. พัฒนาการของเพลงชาติเมียนมา

เมียนมายังไม่เคยมีการเปลี่ยนเพลงชาติตั้งแต่ปี ค.ศ.1948 (พ.ศ.2491) ภายใต้การนำของรัฐบาล อู นุ แต่มีการเปลี่ยนแปลงคำร้องบางส่วนโดยไม่ได้กระทบโครงสร้างทางความหมายและดนตรีของเพลงชาติ นั่นคือ การเปลี่ยนคำว่า “พม่า” เป็น “เมียนมา” อันเป็นอิทธิพลที่เกิดจากการเปลี่ยนชื่อประเทศจาก “พม่า” อันหมายถึงเชื้อชาติหนึ่งที่อาศัยอยู่ในประเทศ มาเป็น “เมียนมา” ที่หมายรวมถึงพลเมืองทุกชนเผ่าที่อยู่ในดินแดน ในปี ค.ศ.1989 (ค.ศ.2532) โดยเพลงชาตินี้มีระยะเวลาการใช้งาน 68 ปี

10. พัฒนาการของเพลงชาติกัมพูชา

ราชอาณาจักรกัมพูชา 1 (ค.ศ.1953 – 1970)

ธิบดี บัวคำศรี (2549) สันนิษฐานว่าโนโกเรียซมีสถานะเป็นเพลงชาติหลังจากที่กัมพูชาได้รับเอกราชโดยสมบูรณ์เมื่อวันที่ 9 พฤศจิกายน ค.ศ.1953 (พ.ศ.2496) การเลือกใช้เพลงโนโกเรียซที่แต่เดิมเป็นเพลงสรรเสริญพระบารมีมาเป็นเพลงชาติเพื่อเป็นเกียรติแก่พระบาทสมเด็จพระนโรดมสีหนุในฐานะที่พระองค์ทรงเป็นวีรบุรุษแห่งชาติและพระบิดาเอกราชชาติ หรือเป็นผู้มีส่วนที่ทำให้กัมพูชาได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสนั่นเอง โดยถือว่าการสรรเสริญบารมีพระองค์เท่ากับการสรรเสริญชาติไปในขณะเดียวกัน

แต่อย่างไรก็ดี ในวันที่ 18 มีนาคม ค.ศ.1970 (พ.ศ.2513) นายพลลอน นอล และเจ้าสีสุวัตถิ์ สิริมตะ ก่อการรัฐประหาร เข้ายึดอำนาจจากพระบาทสมเด็จพระนโรดมสีหนุในระหว่างการเสด็จเยือนฝรั่งเศส สหภาพโซเวียตและจีน เมื่อก่อการสำเร็จ คณะรัฐประหารได้ประกาศสถาปนารัฐใหม่ขึ้นหลังจากนั้นประมาณ 7 เดือน พร้อมกับธงชาติใหม่ ตราแผ่นดินใหม่และเพลงชาติใหม่ (เขียน ธีระวิทย์และสุณัย ผาสุข, 2543; ธิบดี บัวคำศรี, 2555) เป็นผลให้โนโกเรียซยุติการดำรงสถานะเป็นเพลงชาติด้วยระยะเวลา 17 ปี

<u>สาธารณรัฐเขมร (ค.ศ.1970 – 1975)</u>

ในวันที่ 9 ตุลาคม ค.ศ.1970 (พ.ศ.2513) คณะรัฐบาลในยุคนั้นซึ่งได้รับการหนุนหลังจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ประกาศสถาปนา “สาธารณรัฐเขมร” ขึ้นซึ่งมาพร้อมกับการประกาศใช้ธงชาติใหม่ ตราแผ่นดินใหม่และเพลงชาติฉบับใหม่ขึ้น โดยเพลงชาติฉบับดังกล่าวประพันธ์โดยกลุ่มมหาวิทยาลัยวิจิตรศิลปะ โดยมีเนื้อร้องดังนี้ (ศานติ ภักดีคำ, 2547)

ជនជាតិខ្មែរល្បីពូកែមួយក្នុងលោក	ชนชาติเขมรลือชื่อเก่งที่หนึ่งในโลก
មានជ័យដោគកសាងប្រាសាទសិលា	มีชัยโชคก่อสร้างปราสาทศิลา
អារ្យធម៌ខ្ពស់បវរជាតិសាសនា	อารยธรรมสูงบวรชาติศาสนา
កេរ្តិ៍ដូនតាទុកលើភពផែនដី។	มรดกยายตาไว้ยกภพแผ่นดิน
ខ្មែរក្រោកឡើង	เขมรลุกขึ้น
ខ្មែរក្រោកឡើង	เขมรลุกขึ้น
ខ្មែរក្រោកឡើង	เขมรลุกขึ้น
តស៊ូដម្កើងសាធារណរដ្ឋ	ต่อสู้เถลิงสาธารณรัฐ
ខ្មាំងរំលោភ	ศัตรูบุกรุกเข้า
ខ្មែរប្រយុទ្ធ	เขมรประยุทธ์
មិនតក់ស្លុត	ไม่ตกใจ
យកជ័យបំផុតជូនជាតិខេមរា	เอาชัยที่สุดมอบชาติเขมรา
ឯករាជ្យភ្លឺថ្លាជាមហាប្រទេសតទៅ។	เอกราชสว่างใสเป็นมหาประเทศต่อไป

เมื่อพิจารณาเนื้อร้องของเพลงชาติฉบับดังกล่าว พบว่ามีลักษณะของการปลุกใจแบบเพลงมาร์ชกองทัพที่มีเนื้อหาส่งเสริมให้ประชาชนลุกขึ้นต่อสู้เพื่อสาธารณรัฐของตนโดยปรากฏคำที่สื่อถึงความรุนแรง เช่น คำที่มีความหมายเกี่ยบกับการต่อสู้ ซึ่งแตกต่างจากโนโกเรียซที่มีลักษณะคล้ายกับบทสวดสรรเสริญรำลึกคุณของพระมหากษัตริย์, การสร้างปราสาทศิลาและพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ในเพลงชาติฉบับนี้ไม่ปรากฏการใช้คำที่สื่อความหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์

เลยเมื่อเปรียบเทียบกับเพลงชาติฉบับก่อนหน้า ซึ่งสะท้อนภาพของกัมพูชาในยุคที่บทบาทของพระมหากษัตริย์ถูกลดความสำคัญลงเป็นอย่างมากจนไม่ได้รับการกล่าวถึงในเพลงชาติฉบับนี้

แต่ทว่า เพลงชาติฉบับนี้ก็มีอายุประมาณ 5 ปีเท่านั้น เนื่องจากขบวนการคอมมิวนิสต์กัมพูชาหรือเขมรแดง (Khmer Rouge) เข้าตีพนมเปญสำเร็จในวันที่ 17 เมษายน ค.ศ.1975 (พ.ศ.2518) และหลังจากนั้นได้ประกาศรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้น ทำให้บทบัญญัติต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญฉบับเดิมสิ้นสภาพลงซึ่งรวมไปถึงการยกเลิกเพลงชาติฉบับที่ใช้กันอยู่ในขณะนั้นไปด้วย

<u>กัมพูชาประชาธิปไตย (ค.ศ.1976 – 1979)</u>

“ด็อบปรำปีเมซาโมฮาโจ็กเจ็ย” [ដប់ប្រាំពីរមេសាមហាជោគជ័យ: 17 เมษามหาโชคชัย] เป็นเพลงชาติฉบับที่ 3 ที่ใช้ในกัมพูชา โดยที่มาของชื่อเพลงนั้นสันนิษฐานว่ามาจากวันที่เขมรแดงเข้ายึดกรุงพนมเปญได้สำเร็จ ซึ่งตรงกับวันที่ 17 เมษายน ค.ศ.1975 (พ.ศ.2518) เพลงชาติฉบับนี้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการในวันที่ 5 มกราคม ค.ศ.1976 (พ.ศ.2519) ในรัฐธรรมนูญแห่งกัมพูชาประชาธิปไตย โดยมีเนื้อร้องดังนี้ (ศานติ ภักดีคำ, 2547)

ឈាមក្រហមច្រាល	เลือดแดงฉาน
ស្រោចសព៌ក្រុងវាល កម្ពុជាមាតុភូមិ	โสรจสรรพในทุ่งนา กัมพูชามาตุภูมิ
ឈាមកម្មករ កសិករដ៏ឧត្តម	เลือดกรรมกร กสิกรซึ่งอุดม
ឈាមយុទ្ធជន យុទ្ធនារីបដិវត្តិ ។	เลือดยุทธชน ยุทธนารีปฏิวัติ
ឈាមប្រែក្លាយជា កំហឹងខ្លាំងក្លា	เลือดแปรกลายเป็น แข็งขลังกล้า
តស៊ូមោះមុត	ต่อสู้เด็ดเดี่ยว
ដប់ប្រាំពីរមេសា ក្រោមទង់បដិវត្តិ	สิบเจ็ดเมษา ใต้ธงปฏิวัติ
ឈាមរំដោះ អំពីភាពខ្ទុំគេ ។	ภาวะปลดปล่อย จากภาวะข้าทาสเขา
ជយោ! ជយោ!	ชโย! ชโย!
ដប់ប្រាំពីរមេសាជោគជ័យ	สิบเจ็ดเมษามหาโชคชัย
មហាអស្ចារ្យមានន័យធំធេង	มีความหมายอัศจรรย์ยิ่งใหญ่
លើសសម័យអង្គរ!	ยิ่งกว่าสมัยพระนคร
យើងរួបរួមគ្នា	เรารวบรวมกัน
កសាងកម្ពុជានឹងសង្គមថ្មីបវរ	ก่อสร้างกัมพูชา และสังคมใหม่
ប្រជាធិបតេយ្យ	ประชาธิปไตย
សមភាពនឹងយុត្តិធម៌	เสมอภาพและยุติธรรม
តាមមាគ៌ាម្ចាស់ការ ឯករាជ្យរឹងមាំ	ตามมรรคาเจ้าการ เอกราชแข็งมั่น

ប្តេជ្ញាដាច់ខាត ការពារមាតុភូមិ	ปฏิญาณเด็ดขาด การปกป้องมาตุภูมิ
ទឹកដីឧត្តម បដិវត្តន៍រុងរឿង	แผ่นดินอุดมปฏิวัติอันรุ่งเรือง
ជយោ! ជយោ! ជយោ! កម្ពុជាថ្មី	ชโย! ชโย! ชโย! กัมพูชาใหม่
ប្រជាធិបតេយ្យ សំបូរល្អុំល្អើង	ประชาธิปไตย สมบูรณ์รุ่งเรือง
ប្តេជ្ញាជ្រោងគ្រឹ	ปฏิญาณชูครระวี
ទង់បដិវត្តិក្រហមខ្ពស់ឡើង	ธงปฏิวัติแดงสูงขึ้น
សាងមាតុភូមិយើង	สร้างมาตุภูมิเรา
អោយចំរើលោតផ្លោះ	ให้เจริญโลดเหาะ
មហារុងរឿង មហាអស្ចារ្យ!	มหารุ่งเรือง มหาอัศจรรย์!

เพลงชาติของกัมพูชาในยุคนี้ นอกจากการใช้คำสื่อความหมายที่ทำให้เห็นภาพได้ชัดเจนแล้ว ยังมีลักษณะการใช้คำที่มีความเกี่ยวพันกับความรุนแรงที่พัฒนามาจากเพลงชาติฉบับก่อนหน้า กล่าวคือ การใช้คำว่า “เลือด” ครั้งแรกในเพลงชาติ ซึ่ง “เลือด” ถือว่าเป็นผลจากการใช้ความรุนแรง และเพลงชาติฉบับนี้ยังคงไม่มีการกล่าวถึงพระมหากษัตริย์ในเพลง แต่มีการกล่าวถึงกองทัพแห่งชาติกัมพูชาประชาธิปไตยหรือเขมรแดงโดยใช้ “ธงปฏิวัติ” เป็นสัญลักษณ์ เพื่อสื่อว่าคณะปฏิวัตินี้มีความดีความชอบจากการสร้างกัมพูชาใหม่ที่ดีกว่าสมัยพระนครตามเนื้อเพลง ทำนองที่ปรากฏในเพลงมีเสียงต่ำและไม่ซับซ้อน บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีเพียงชนิดเดียว เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้เนื้อเพลงจะสร้างความฮึกเหิมแก่ผู้ฟังแต่กลับเลือกใช้ดนตรีที่ให้เกิดความรู้สึกที่หม่นหมอง

เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นภายในคณะปฏิวัติมาเป็นเวลานาน ทำให้มีสมาชิกบางส่วนของเขมรแดงได้แปรพักตร์ไปร่วมมือกับเวียดนาม กอปรกับการเกิดสงครามเวียดนาม-กัมพูชา ท้ายที่สุด ในวันที่ 7 มกราคม พ.ศ.2522 (ค.ศ.1979) กองกำลังเวียดนามได้เข้ายึดกรุงพนมเปญได้สำเร็จ ทำให้อำนาจของเขมรแดงสิ้นสุดลง และไม่กี่วันต่อมา เวียดนามได้ผลักดันให้มีการประกาศสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชาขึ้น มีผลให้รัฐบัญญัติที่เกิดในสมัยกัมพูชาประชาธิปไตยนั้นสิ้นสภาพลง (ธิบดี บัวคำศรี, 2555; อาณัติ อนันตภาค, 2558) แต่ในช่วงเวลานี้มีความน่าสนใจตรงที่มีการบันทึกการสิ้นสุดสถานะของเพลงชาติฉบับนี้ไว้แตกต่างกัน คือ เมื่อลำดับการเปลี่ยนสถานะของรัฐแล้ว เพลงชาติฉบับนี้จะสิ้นสุดการใช้ในราวปี ค.ศ.1979 (พ.ศ.2522) มีสถานะเป็นเพลงชาติเพียง 3 ปี แต่มีบันทึกทางประวัติศาสตร์บางฉบับที่อ้างถึง “แนวร่วมเขมรสามฝ่าย” (The Coalition Government of Democratic Kampuchea: CGDK) ซึ่งเป็นรัฐบาลเฉพาะกาลในสมัยนั้น โดยจะถือว่าเพลงชาติฉบับนี้มีสิ้นสุดการใช้ในปี ค.ศ.1993 (พ.ศ.2536) มีระยะเวลาในการใช้ 17 ปี

สาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา (ค.ศ.1979 – 1989) และรัฐกัมพูชา (ค.ศ.1990 – 1993)

ศานติ ภักดีคำ (2547) กล่าวว่าการประกาศใช้เพลงชาติสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา [ចម្រៀងនៃសាធារណរដ្ឋប្រជាមានិតកម្ពុជា] ได้ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชา เพลงชาติฉบับนี้ไม่มีเอกสารที่อ้างถึงผู้ประพันธ์คำร้อง-ทำนอง และผู้เรียบเรียง เพลงชาติสาธารณรัฐประชาชนกัมพูชามีเนื้อร้องดังนี้ (ศานติ ภักดีคำ, 2547)

ពលរដ្ឋកម្ពុជាជាកំលាំងប្លន់ផ្តាច់	พลรัฐกัมพูชา เป็นกำลังแลกเผด็จ
សច្ចាកំទេចអស់ពួកបច្ចាមិត្ត	สัจจาทำให้ปันสิ้นพวกปัจจามิตร
តាំងចិត្តសាមគ្គីទើបមានមហិទ្ធិឫទ្ធិ	ตั้งใจสามัคคีจึงมีมหิทธิฤทธิ์
ស៊ូប្លន់ជីវិតបង្ហូរឈាមប្លន់យកជ័យ។	สู้แลกชีวิตหลั่งเลือดเอาชัย
កងទ័ពកម្ពុជាពុះពោរក្លាហានសំរុក	กองทัพกัมพูชาเดือดล้นกล้าหาญบุกลุย
ឧបសគ្គរាំងមុខឆ្លងកាត់សំរេចបាន	อุปสรรคขวางหน้าข้ามตัดสำเร็จได้
កំទេចខ្មាំងចង្រៃពូជសាមាន្យ	ทำให้ป่นศัตรูจัญไรพวกสามานย์
នាំសេរីថ្កើងថ្កានជូនប្រជានជ។	นำเสรีเถกิงถกานมอบแด่ประชาชน
វីរកម្ពុជាបុត្រមោះមុតក្នុងសង្គ្រាម	วีรกัมพูชาบุตรมุ่งมั่นในสงคราม
ប្តេជ្ញាសងឈាមនឹងខ្មាំងសត្រូវ	ปฏิญาณตอบแทนกับศัตรู
ទង់ជ័យប្រាសាទពណ៌ឈាមខ្ពស់សន្ធៅ	ธงชัยปราสาทสีเลือดสูงสว่างโพลง
នាំជាតិទៅសាងសុខក្សេមក្សាន្ត។	นำชาติก้าวไปสร้างสุขเกษมสานต์

เพลงชาติฉบับนี้มีการเน้นให้เห็นภาพของการสู้รับกับศัตรูมากกว่าเพลงชาติฉบับก่อน ๆ โดยสังเกตได้ว่าในเพลงชาติฉบับนี้มีการใช้คำที่เกี่ยวข้องกับการทำลายฝ่ายตรงข้ามเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีการใช้เลือดและชีวิตซึ่งเป็นตัวแทนของความรุนแรงที่ชัดเจน การเรียบเรียงดนตรีมีความสละสลวยมากขึ้น แต่เนื้อเพลงมีการสร้างความฮึกเหิมที่คล้ายคลึงกันกับ “เพลงชาติสาธารณรัฐเขมร”

ตั้งแต่ปี ค.ศ.1989 (พ.ศ.2532) กัมพูชาอยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่ง ตั้งแต่การถอนกองกำลังเวียดนามออกจากดินแดน การเปลี่ยนสถานะของรัฐมาเป็น “รัฐกัมพูชา” เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ การเป็นรัฐในอารักขาของสหประชาชาติ(กำกับดูแลโดยองค์การบริหารชั่วคราวของสหประชาชาติในกัมพูชา) เพื่อสร้างเสริมความแข็งแกร่งภายในประเทศ ฟื้นฟูสันติภาพและปกป้องสิทธิมนุษยชน จนในท้ายที่สุด ฮุน เซน สามารถฟื้นฟูสถาบันพระมหากษัตริย์ได้สำเร็จ เป็นผลทำให้มีการนำ “โนโกเรียซ” กลับมาใช้ในฐานะเพลงชาติอีกครั้งหนึ่ง ทำให้เพลงชาติฉบับนี้มีการใช้งานมาเป็นเวลา 13 ปี

ราชอาณาจักรกัมพูชา 2 (ค.ศ.1993 – ปัจจุบัน)

ในวันที่ 24 กันยายน ค.ศ.1993 (พ.ศ.2536) สมเด็จพระนโรดมสีหนุในฐานะประมุขแห่งรัฐในสมัยนั้น ได้ลงพระนามาภิไธยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาซึ่งกำหนดไว้ว่ากัมพูชามีการปกครองแบบเสรีประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทำให้สถานะของรัฐธงชาติและเพลงชาติที่เคยใช้ในปี ค.ศ.1953 (พ.ศ.2496) (ธิบดี บัวคำศรี, 2557) มีการนำกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่งจนถึงปัจจุบัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายพศิน ศรีพนารัตนกุล เกิดเมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ.2532 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาศาสตร์คอมพิวเตอร์ วิชาโทคณิตศาสตร์ ในปีการศึกษา 2553 ประสบการทำงาน 2 ปี 6 เดือน ในตำแหน่งนักพัฒนาระบบ (System Developers) ของบริษัทญี่ปุ่นแห่งหนึ่ง และเจ้าหน้าที่ทั่วไปที่บริษัทแห่งหนึ่ง ตามลำดับ จากนั้นได้ลาออกเพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญามหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการสื่อสารเชิงสุนทรียะและบันเทิงคดี คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
Chulalongkorn University